JOHN BRUNNER

ORASUL CA UN JOC DE SAH

Brunner John

ORAȘUL CA UN JOC DE ȘAH

Versiunea în limba română de
ȘTEFAN GHIDOVEANU
și
SORIN CASAPU

Editura DU *Style*
București, 1994

Colecția SUPER FICTION 1

Coperta Anamaria Smigelschi

ISBN 973-96606-1-4

1

În avionul care venea din Florida am vorbit cu vecinul meu de fotoliu - sau, ca să fiu mai exact, el a vorbit cu mine. Era un evreu, de vreo cincizeci și cinci de ani, născut în Europa, a cărui familie, din cauza invaziei naziste de la începutul celui de-al doilea război mondial, fusese nevoită să emigreze. Deși era foarte mândru că vorbește cu accent european și mi-a spus de cel puțin zece ori: „Ai observat, desigur, ce accent am!” - n-am reușit să-i stabilesc locul de baștină.

Nu fusese „acasă” de patru ani și, de fapt, părea să fi petrecut mult mai mult timp în Statele Unite decât în Aguazul, dar pasiunea lui pentru țara de adopțiune era dincolo de orice îndoială. A insistat să se adreseze stewardesei într-o spaniolă vorbită penibil de prost - mai prost chiar și decât spaniola mea - cu toate că pe această linie aeriană, cum era de așteptat, toate stewardesele vorbeau engleza, spaniola și portugheza cu aceeași fluență. Iar când avionul a început să se rotească deasupra aeroportului, aproape că mi s-a urcat în brațe, tot încercând să-mi arate, pe hubloul de lângă mine, locurile interesante din Vados.

În cele din urmă, stewardesa i-a cerut pe un ton sever - în engleză - să-și lege centura de siguranță. Cred că ceea ce l-a calmat și l-a făcut să se așeze a fost mai degrabă faptul că i s-a adresat într-o limbă „străină”, decât ordinul propriu-zis. După care am fost în stare să-mi astup măcar creierii, dacă urechile nu puteam, la descrierile lui entuziaste.

M-am abținut să-i spun (ar fi fost de altfel și foarte nepoliticos) că, deși nu pusesem niciodată piciorul în Vados, știam cu siguranță mai multe lucruri despre oraș decât știa el - mai mult, de fapt, decât oricare dintre cetățenii săi care n-au hoinărit intenționat pe străzi, o săptămână întreagă, tot cercetând și observând. Știam că în urmă cu aproximativ zece ani, aceștia se duseseră pe o întindere stearpă, de pământ pietros și hotărâseră că acolo trebuia să se înalțe o nouă capitală. Au construit drumuri, au zăgăzuit torentele de munte în canale de beton și au instalat pe dealurile din împrejurimi generatoare solare de electricitate, cărându-le mai întâi pe spinarea catârilor, apoi cu elicopterele, în locurile în care nici măcar asinii nu se puteau cățăra. Acum era un oraș înfloritor, cu o jumătate de milion de locuitori.

Studiasem, de asemenea, structura fundamentală a orașului: dezvoltat organic pe trei artere gigantice - superautostrăzi cu șase benzi de circulație și parapete de trei metri înălțime, ce se întindeau de la Astoria Negra și Puerto Joaquin până pe coastă și Cuatrovientos, centrul petrolier pe care se baza, în cele din urmă, bogăția Aguazul-ului și ca urmare, a întregului oraș.

Dar, privind în jos spre înfăptuirile atât de reale, în vreme ce avionul se îndrepta spre aeroportul tăiat în coasta muntelui, am simțit și eu o fărâmă din înflăcărarea vecinului meu de fotoliu.

Deoarece presupun că niciodată până acum nu mai văzusem ceva aparținând atât de complet secolului XX.

„În urmă cu zece ani”, mi-am spus în sinea mea, „era un pământ sălbatic. Tufișuri. Stânci. Și-acum, *uită-te* la el”. Un fior de admirație îmi străbătu șira spinării. Probabil că simțămintele mi se puteau citi în expresia feței, deoarece tovarășul meu chicoti.

— *Magnifico,* nu-i așa? rosti cu un zâmbet îngâmfat, plin de satisfacție, ca și cum el - și numai el - ar fi fost responsabil pentru zgârie-norii plini de grație, pentru

bulevardele splendide și parcurile încărcate cu flori.

Arăta, într-adevăr, magnific. Dar, dac-ar fi fost atât de grozav pe cât părea, nici eu nu m-aș fi aflat aici. Am ezitat gândindu-mă dacă să încerc sau nu să-i explic și până la urmă n-am spus nimic.

Când ne-am despărțit, în holul vămii, cunoștința mea temporară a insistat să-mi strângă mâna și să-mi dea cartea sa de vizită. Numele înscris pe ea era Flores, cu o adresă pe Madison Avenue și o alta chiar aici, în Vados.

Flores. *Blum?* m-am întrebat. *Rosenblum?* Posibil; anii care au trecut i-au șters mult-lăudatul său accent european, până devenise unul cosmopolit, lipsit de trăsături.

Era sfâșiat între dorința de a continua să-și laude țara de adopțiune în fața unui străin și aceea de a-și ocupa locul de cetățean la coada din fața ghișeului vămii, afirmându-și, astfel, drepturile sale naționale. În cele din urmă, cea de-a doua tendință a avut câștig de cauză. Dar, înainte de a ne despărți, mâna lui se ridică și-mi indică o fotografie așezată - nu bătător la ochi, dar vizibil - în spatele ofițerilor de la vamă.

— Iată un bărbat măreț! zise el, cu gravitate. Orașul Vados poartă numele lui! Bineînțeles! *El Presidente!*

Se pare că fusesem singurul străin la bordul avionului și, cum se întâmplă în cele mai multe locuri în zilele noastre, autohtonii aveau întâietate. M-am așezat pe o bancă, de partea cealaltă a holului îngust și mi-am aprins o țigară, pregătindu-mă să aștept.

Holul era liniștit, tapetat cu material fono-absorbant; cu toate că afară soarele bătea fără milă în betonul gri al pistei, aici, înăuntru, era răcoare. Lumina pătrundea prin niște jaluzele înalte și verzi, iar în aerul nemișcat nu bâzâia nici măcar o muscă. La o asemenea altitudine, asta chiar că era o realizare!

Mi-am făcut de lucru, uitându-mă la fotografie. Nu

numai pentru că eram interesat de felul cum arată un om al cărui nume fusese dat unui oraș - asta din timpul vieții, și încă unei capitale! Ci și pentru că, în mod indirect, era noul meu patron. Oficial, urma să fiu răspunzător în fața Consiliului orășenesc din Ciudad de Vados, or Vados era primarul orașului și, în același timp, președintele republicii și - din câte auzisem - se părea că spusele sale erau literă de lege.

Portretul - care, bineînțeles, nu era nominalizat - îl înfățișa pe *el Presidente* într-un costum alb. O cravată îngustă, neagră, părea să-i taie pieptul în două jumătăți egale. Trupul corpolent și-l ținea drept, într-o postură militară; dădea impresia de înălțime și știam că, de fapt, avea peste 1,80 înălțime. Fusese fotografiat privind drept spre aparat, prin urmare exact la mine, spre locul unde stăteam acum și-l studiam. Fotografia era foarte bine făcută și sugera un caracter direct și sigur al prezenței. Fața îi era mai degrabă palidă, în contrast cu mustața neagră, subțire și cu părul închis la culoare și pieptănat pe spate. Ținea cu ambele mâini un mic baston de trestie, cu măciulie aurie, ca și cum ar fi avut de gând să-i sucească extremitățile în direcții opuse și să-i dea astfel o formă spiralată, ca de acadea.

Juan Sebastian Vados. Un om norocos; un om abil. Și, cum spusese Flores, un bărbat măreț. În mod sigur, un om strălucitor: guvernase Aguazul-ul mai bine de douăzeci de ani și putea dovedi prosperitate și mulțumire - ca să nu mai pomenim de Ciudad de Vados, cea mai mare realizare din toate.

Mi-am dat seama că mi se făcuse semn. Am aruncat țigara într-un recipient cu nisip și am traversat podeaua elastică până la ghișeul de vamă. Un hamal mi-a pus valizele pe banda transportoare care le-a dus până lângă oficialul ce-mi făcuse semn. Era un bărbat oacheș, într-o uniformă neagră, sobră, cu trese argintii pentru grade; avea degetele decolorate de la creta albastră folosită la

însemnarea bagajelor pasagerilor.

Aruncă o privire spre declarația mea vamală și întrebă cu un ton plictisit:

— *Quiere Vd. decirme su nombre?*

— *Me llamo Boyd Hakluyt,* am spus, băgând mâna în buzunar după pașaport. *Habla Vd. inglés?*

Se sprijini într-un cot de marginea biroului, cu mâna întinsă.

— *Si,* veni răspunsul lui. *Señor este Norteamericano?*

— Nu, sunt australian. Dar am stat în Statele Unite o perioadă...

Sprâncenele i se arcuiră ușor, în vreme ce studia pașaportul meu australian. Era foarte probabil să nu mai fi văzut vreunul până atunci.

— Și ce-l aduce pe señor în Aguazul? întrebă el, ca și cum ar fi fost cu adevărat interesat. Turismul, da?

Luă cea mai apropiată bucată de cretă albastră și începu s-o apropie de bagajele mele. I-am spus că nu, de fapt aveam să lucrez în Vados, începând din ziua următoare.

Ochii i se îngustară aproape imperceptibil. Mâna care ținea creta se opri la câțiva centimetri de prima valiză.

— Așaaa? care va să zică. Și ce profesiune are señor?

— Sunt analist de trafic, am răspuns. Specialist în genul acela de probleme legate de modul de-a face mașinile să se miște mai repede pe o stradă aglomerată sau de felul în care poți preveni înghesuiala care blochează ieșirile de metrou...

Dădu din cap nerăbdător.

— *Comprendo,* spuse tăios, ca și cum aș fi lăsat de înțeles că e greu de cap.

— ...

— Și-aici, în Vados, ce faceți?

— Trebuie să găsesc rezolvarea unei asemenea probleme de trafic.

Era destul de corect și, imediat ce-am spus-o, am simțit din nou un fior de excitație - aceeași excitație pe care-o

încercasem la început, când îmi fusese încredințată afacerea. Poate că nu era atât o simplă însuflețire, cât senzația de a fi răsplătit prin ceva deosebit - în cercurile în care lucram - Ciudad de Vados reprezenta mai mult decât un oraș nou-nouț; era o întruchipare a ultimelor înfăptuiri din domeniul planificării urbanistice și a analizei traficului. Iar a fi ales să îmbunătățești ceva aflat atât de aproape de perfecțiune constituia un fel de încununare pentru o carieră!

Bineînțeles, era de așteptat ca îmbunătățirea să fi devenit acum posibilă; trecuseră doisprezece ani de când planurile fuseseră aprobate și în tot acest răstimp se înregistraseră unele progrese. Ca să fiu mai concret, cele mai bune computere analogice din lume nu puteau elimina toate problemele din planificarea traficului - experimentul era singura cale de a stabili punctele slabe.

Și chiar și-atunci…

Ofițerul de la vamă părea la fel de dezorientat ca și mine. Dar el avea o cale de rezolvare. Aruncă bucata de cretă în aer, iar când aceasta căzu, o prinse cu ambele mâini, într-un gest definitiv.

— Voi fi nevoit să vă examinez bagajele, señor Hakluyt, spuse el.

Am oftat, întrebându-mă ce-l făcuse oare să-și schimbe gândul. Dar experiența mă învățase că treaba mergea mai repede dacă nu aveai obiecții.

Așa că am spus doar:

— Tot ce am cu mine sunt obiectele de uz personal și-am verificat la Consulatul dumneavoastră din Miami pentru a nu aduce niciun lucru interzis în țara dumneavoastră.

— *Puede ser,* răspunse el, evaziv, și-mi luă cheile.

Puse întrebări despre aproape tot ce găsi, insistând în mod special asupra calității hainelor pe care le aveam. O tot ținea pe-a lui și repeta că nu pot avea nevoie de tot ce-am adus; a trebuit să-i explic de mai multe ori că munca mea mă obliga adesea să stau pe autostradă sau pe

șantiere de construcții, deci în amplasamente unde nu ai posibilitatea să-ți speli și să-ți curăți hainele, și că în situația în care vreau să mă îmbrac cât de cât rezonabil, trebuie să aduc cu mine atât de multe haine.

— Atunci, señor Hakluyt este un om foarte bogat? insistă el, schimbându-și linia de atac.

Am rezistat tentației crescânde de a răspunde ironic și am clătinat din cap.

— Señor nu este bogat și totuși are atât de multe bagaje, rosti el, ca și cum și-ar fi enunțat sie însuși un paradox filosofic major. Poate señor să-mi spună cu cât va fi plătit pentru munca pe care-o va depune în Vados?

Asta era puțin cam mult.

— E cumva treaba dumneavoastră? am replicat.

Își arătă dinții, cu aerul unui jucător de cărți care dă la iveală al patrusprezecelea atu. Din acea clipă, nu l-am mai putut suferi.

— Señor Hakluyt poate nu-și dă seama că eu sunt ofițer de poliție, susură el. Totuși asta îmi este funcția - și de aceea este ilegal refuzul de a răspunde la orice întrebare aș putea să pun.

Am mai lăsat de la mine.

— Sunt plătit cu douăzeci de mii de dolaros, plus cheltuielile, am spus.

Închise capacul de la ultima mea valiză și trase o cruce pe fiecare dintre bagaje, cu creta albastră. Apoi își șterse mâinile una de cealaltă, într-un mod care sugera că așa ar scăpa de ceva mai mult decât praful de cretă.

— Probabil că señor este mărinimos cu banii săi! spuse. Poate că aceasta este cauza care face ca dânsul să nu fie deja un om bogat.

Se întoarse pe călcâie și se îndepărtă.

Examinarea bagajelor durase atât de mult, încât toate autobuzele liniei aeriene plecaseră spre centrul orașului. Mi-am scormonit cunoștințele mele aproximative de limbă spaniolă, îndeajuns pentru a convinge un hamal să-mi

cheme un taxi și să-mi încarce valizele, în vreme ce eu m-am dus la un ghișeu de schimb valutar și am transformat câțiva dolari într-o rezervă de dolaros - hârtie roșie și galbenă, nouă și foșnitoare, ilustrată cu portretele lui *el Presidente* - aflată în mod normal la paritate cu dolarul Statelor Unite, dar valorând la actuala putere de cumpărare cam 85 de cenți. Ei reprezentau un exemplu remarcabil al uneia dintre primele realizări ale lui Vados - reforma monetară pe care o susținuse la un an de la venirea lui la putere. Se spunea că-și numise noua unitate monetară dolaro în speranța că aceasta va deveni cu timpul o valută forte, la fel ca și originalul său nord-american; după standardele din America Latină, înfăptuise minuni fie și numai apropiindu-se de țelul său.

În timp ce-i dădeam un bacșiș hamalului care-mi chemase taxiul, mi-am amintit spusele ofițerului de la vamă legate de felul meu de a fi generos pe banii mei. Ca să-l pun la încercare, i-am dat doi dolaros, și-am fost atent să-i văd reacția. Nu s-a întâmplat nimic. Probabil a crezut că sunt un turist care nu poate fi deranjat cu interesul pentru bani străini, deoarece simțea în mod subconștient că, oricum, nu sunt bani adevărați.

Cu toate acestea, chestiunea respectivă nu mi-a ieșit din minte până când taxiul nu a luat-o pe drumul ce cobora dinspre aeroportul săpat în coasta muntelui. Șoseaua făcea o curbă largă, pe un sfert de cerc, pentru a-și îndulci coborârea spre Vados și, de vreme ce aerul era limpede și soarele strălucea cu putere, aveam o vedere perfectă asupra întregii regiuni, întocmai ca a unei păsări. Puteam chiar să disting Puerto Joaquin, la vreo șaizeci și cinci de kilometri depărtare, ca pe o ceață întunecată, acolo unde pământul dispărea în ocean.

Dar, după o privire superficială de jur-împrejur, nu mi-am mai bătut capul să mă uit atât de departe. Eram prea fascinat de Ciudad de Vados, aflat în imediata apropiere.

Exista o trăsătură impresionantă a orașului pe care

niciun fel de hărți sau de planuri nu fuseseră în stare să mi-o transmită. Fără Flores, care să-mi distragă atenția și să-mi impună să mă uit la anumite zone, eram acum în stare să mă pătrund de frumusețea lui ca întreg.

Într-un anume sens - era greu să definești cum - cei ce alcătuiseră planurile acestui oraș reușiseră să-i confere o vitalitate organică asemănătoare cu aceea a unei mașini uriașe. Exista o putere controlată, somnolentă, care putea fi simțită, implicând afaceri în curs și cu toate acestea ea era dublată de o perfecțiune funcțională, asta însemnând economie, simplitate, unitate fără monotonie. De fapt, totul se situa deasupra oricăror așteptări pe care le-ar fi putut avea acei planificatori idealiști ai orașului.

I-am spus șoferului de taxi să tragă pe marginea drumului pentru o clipă, apoi m-am dat jos din mașină ca să privesc panorama prin aerul limpede, de pe faleza abruptă și acoperită cu tufe. Am recunoscut aproape tot ce vedeam: aici - cartierul rezidențial, colo - birourile de afaceri, dincolo - birourile guvernului, parcurile, muzeele, Opera, cele patru mari piețe, viaductele ce susțineau autostrăzile…

Fantastic. La suprafață niciun defect.

Am stat îndeajuns pe faleză ca să fumez o jumătate de țigară; apoi m-am întors la taxi și i-am spus șoferului să mă ducă în oraș. Am continuat să privesc pe fereastră, în vreme ce coboram grăbiți coasta muntelui.

Apoi ceva se interpuse între fereastră și peisaj și am întors capul în ultimul moment cât să mai apuc să văd un fel de cocioabă așezată - nu părea destul de materială încât să poți spune despre ea că fusese *construită* - pe marginea drumului. N-am avut timp să observ și alte detalii, dar asta nu conta; la vreo cincizeci de metri mai încolo se afla alta, apoi, în continuare, venea o aglomerare de același gen - maghernițe din scânduri, acoperite de butoaie metalice turtite, cu pereți împopoțonați din loc în loc de panouri publicitare, de zdrențe ude atârnate la uscat pe sârme,

întinse între stâlpi. Copii goi sau aproape goi se jucau în jurul coșmeliilor, în tovărășia unor cocoși răzlețiți ori a unor capre și purcei famelici.

Am fost atât de surprins, încât n-am mai apucat să-i spun șoferului să oprească iar, înainte ca drumul să apuce în linie dreaptă spre Vados-ul propriu-zis. Dar pe când treceam de poarta primei case adevărate din zona periferică - o vilă frumoasă, în stil colonial, așezată între palmieri - am văzut o familie de țărani târându-se în susul dealului: tatăl, cărând un balot cu ajutorul curelei tradiționale din jurul frunții, mama - un copil în brațe și cu un altul ținându-se de fusta ei. Nu acordară nicio atenție taxiului, în timp ce acesta trecea bâzâind pe lângă ei, cu excepția gestului de a-și proteja ochii împotriva prafului.

Brusc, o amintire mi se ivi în minte: amintirea unui bărbat pe care-l întâlnisem în timp ce lucram la degajarea unei zone industriale periferice. El se născuse acolo; fusese îndeajuns de norocos să scape din acel loc, cu tot ce implica el. Și-mi spusese, în vreme ce vorbeam despre ceea ce abia fusese desființat:

— Vezi dumneata, eu am știut întotdeauna că nu-i de durată. Ăsta a fost gândul care mi-a permis să ies din iadul ăla, în timp ce alții se dădeau bătuți. Pentru că a fost un șoc pentru mine, de fiecare dată când vedeam o piatră scoasă din pavaj, să descopăr că dedesubtul ei se găsea pământ - țărâna autohtonă. Cea mai mare parte a timpului, orașul părea atât de implacabil, atât de solid și de îndesat și de scârbos - dar de câte ori îmi reaminteam că dedesubt e pământ, reușeam să văd dincolo de fațadă și continuam să lupt...

Era ca și cum mi s-ar fi aruncat cu apă rece peste față. Dintr-o dată am găsit o posibilă explicație a faptului că mă aflam aici. Și, la modul cel mai ciudat, explicația mă înspăimântă.

2

Planul general al orașului Ciudad de Vados era atât de simplu și de logic, încât i-ar fi fost, probabil, imposibil unui șofer de taxi să încerce să-l ducă fie și pe un străin pe o rută ocolită. Cu toate acestea, puterea obișnuinței și interesul profesional m-au făcut să urmăresc drumul taxiului meu pe o hartă mentală, în același timp în care observam clădirile și oamenii de pe străzi.

Cu omogenizarea culturii specifică secolului XX, cea mai mare parte a drumului pe care l-am străbătut ar fi putut fi atribuită oricărei metropole din cele două Americi sau din Europa de Vest, cu excepția unor diferențe evidente, precum limba pe care o foloseau pentru inscripțiile stradale sau apariția frecventă a unor preoți și călugărițe, în hainele lor monahale. Un trio de fete frumoase, îmbrăcate în rochii noi de vară, așteptau monorail[1]-ul ce traversa orașul; peronul înalt era bătut de vânt și fustele fetelor fâlfâiau, în timp ce ele râdeau și pălăvrăgeau; dedesubt, un tânăr gânditor, într-o mașină decapotabilă, le privea cu atenție; câțiva pași mai încolo, două femei respectabile discutau dacă să dezaprobe fetele pentru că erau drăguțe sau pe băiat pentru că se simțea atras de ele.

Magazine imense, proiectate conform tehnicilor moderne de promovare a vânzărilor, își ofereau mărfurile; banii curgeau asemenea unui râu peste tejghelele lor. Mașinile și taxiurile se năpusteau valvârtej înainte; deși

[1] Monorái ~uri n. Cale de rulare, suspendată sau terestră, având o singură șină; monoșină.

fluența traficului nu era nicăieri nici măcar apropiată de optimul teoretic, totuși existau cam cincizeci la sută mai puține blocări de circulație decât am văzut eu vreodată într-un oraș atât de mare. Haine în culori deschise și chipuri luminoase pe trotuare; soare strălucitor pe pereții sticlind ai clădirilor înalte și pe curatele - incredibil de curatele - străzi...

M-am uitat împrejur și clădirile pline de mândrie spuneau: „Prosperitate”! Râsetele de pe fețele tinerilor și ale fetelor glăsuiau: „Succes”! Privirea satisfăcută a oamenilor de afaceri mărturisea: „Progres”!

Dar chiar în acel moment, în prima oră de când mă aflam în Vados, m-am trezit întrebându-mă ce-ar fi răspuns oare familia de țărani întâlnită în vreme ce trudea în susul dealului, spre aglomerarea ei de cocioabe.

Hotelul meu - Hotel del Principe - era amplasat în Plaza del Sur, una din cele patru piețe principale din Ciudad de Vados. Piața fusese denumită cu destulă lipsă de imaginație, după cele patru puncte cardinale. Ne apropiam de sfârșitul călătoriei, când partea din mintea mea care urmărise drumul pe o hartă imaginară m-a avertizat că am luat-o într-o direcție greșită, la unul dintre semafoare. Tocmai mă aplecasem spre șofer, vrând să clarific situația, când am văzut că întregul trafic era deviat de la intrarea în Plaza del Sur. Am aruncat o privire la palmierii și florile din centrul pieței semănând cu un parc, apoi taxiul opri pe margine și șoferul începu să-și caute țigările.

L-am întrebat ce se întâmplă; ceea ce-mi oferi drept răspuns fu un enorm și foarte expresiv ridicat din umeri, latinoamerican.

— *No tengo la culpa*, spuse el pe un ton defensiv, dar aruncând o scurtă ocheadă spre aparatul de taxat care mărea costul călătoriei. Nu-i vina mea!

Am deschis fereastra și mi-am întins gâtul în toate părțile. O mulțime înfierbântată (dar unde, în America

Latină, nu-i înfierbântată mulțimea?) se adunase la intrarea în piață. Avea un aer sărbătoresc datorită vânzătorilor ambulanți care se fâțâiau de colo-colo, împingând cărucioare cu turte de porumb și tăvi cu gustări, dar era clar, după numeroasele dube și mașini purtând însemnele POLICIA, scrise foarte frumos, că orice s-ar întâmpla n-avea nimic sărbătoresc.

După câteva minute, un cordon de poliție apăru din interiorul pieței și începu să împrăștie mulțimea cu fluturări extravagante ale bastoanelor lungi și albe. Șoferul meu stinse țigara, băgând cu grijă în buzunar ceea ce mai rămăsese din ea și răsuci cu putere volanul. Am traversat șoseaua în acompaniamentul scrâșnetelor de frână ale celorlalte mașini și am pătruns în piață.

Cu toate că se aflau încă foarte mulți oameni pe aleile presărate cu pietriș, printre copaci, nu se vedea nimic care ar fi necesitat intervenția poliției. Singurul indiciu era faptul că un bărbat îmbrăcat într-o uniformă mototolită de bumbac - un măturător municipal, probabil - mergea culegând cu grijă bucățele de hârtie ce semănau a manifeste și le îndesa într-un sac lung și gri.

Taxiul ocoli piața și ajunse la Hotel del Pricipe, o clădire în nuanțe de alb și bronz, cu un fel de loggie în partea anterioară și trei trepte puțin înalte, ce scoteau în evidență fațada efectivă. Erau trei uși în întregime din sticlă în peretele transparent al loggiei; taxiul se opri în dreptul primeia dintre ele.

Instantaneu, trei puști rufoși și o fetiță, de asemenea, în zdrențe, care stătuseră ghemuiți pe trotuar, cu spatele lipit de scândurile unui chioșc portabil de ziare și cu ochii mijiți din cauza soarelui, țâșniră în picioare. Încercară să deschidă ușa, să-mi dea jos bagajul, să-mi lustruiască pantofii și să mă conducă în sus pe treptele hotelului, tot timpul cu o mână liberă, pregătită să prindă banii care-ar fi zburat în direcția lor. Șoferul taxiului nu se mișcă de la locul său; pur și simplu scuipă în rigolă, reușind ca prin

gestul său să transmită un inventar întreg de plictiseală dezgustată.

În capul treptelor, un comisionar cu înfățișare maiestuoasă se întoarse în direcția gălăgiei. Analiză situația dintr-o privire și-i puse pe fugă pe copiii murdari cu o cumplită și probabil obscenă amenințare, proferată cu glas răgușit și un accent grosolan. După aceea coborî și-mi deschise ușa.

— *Buenos dias, señor*, rosti el afabil, de data asta cu o voce atât de politicoasă și de plăcută, încât l-am privit fix, aproape nevenindu-mi să cred că putea fi același om.

— *Es Vd. el señor Hakluyt?*

Am fost de acord că eu sunt acel domn și l-am plătit pe șofer, dându-i un bacșiș care se dovedi îndeajuns de generos, încât să-l urnească din scaun ca să-l ajute pe hamal la căratul bagajelor mele. M-am uitat din nou de jur-împrejurul pieței.

— Ce s-a întâmplat aici, mai adineaori? am întrebat. De ce-au închis piața pentru circulație?

Portarul se întrerupse în mijlocul instrucțiilor pe care tocmai le dădea băiatului de serviciu. Întoarse spre mine o privire rece și sardonică.

— Nu știu, *señor*, spuse el. Nu poate să fi fost ceva important.

Din răspuns am dedus, bineînțeles, că era ceva de foarte mare importanță - îndeajuns de mare încât să lase o impresie proastă unui nou-sosit. M-am hotărât să aflu cea fost, cu prima ocazie.

Am urcat în camera mea, care era situată la un nivel superior al clădirii și avea o vedere frumoasă, în partea laterală a pieței. Primul lucru pe care trebuia să-l fac era să telefonez la birourile Consiliului orășenesc și să fixez o întrevedere pentru dimineața următoare, cu șeful Departamentului Circulație; al doilea, să mă spăl după drum și să-mi schimb hainele; și apoi să nu mai fac nimic tot restul zilei. În specificul muncii mele, la începutul unei

noi acțiuni este, de obicei, esențial să petreci până la patrusprezece ore pe zi înghițind fapte și impresii; așa că trebuia să scot un profit maximum din ultima mea șansă de a mă relaxa și de a nu face nimic.

Băiatul de serviciu îmi despachetă lucrurile repede și eficient, în vreme ce-mi fixam întâlnirea pentru a doua zi; de vreo două ori, când dădu peste obiecte care nu știa ce sunt, ca teodolitele și computerul analogic portabil, traversă camera și le ținu dinaintea mea, întrebându-mă din priviri unde să le pună. I-am arătat c-ar trebui să le-arunce pe pat. După ce-a plecat, le-am inspectat rapid, ca să fiu sigur că n-au suferit vreo defecțiune pe drum.

Când am terminat, am coborât în hol, în căutarea unei băuturi și a unui scaun confortabil.

Holul hotelului era spațios și plăcut. Fantezia arhitectului îl ornamentase cu palmieri și plante agățătoare viu colorate, crescând în interiorul unor coloane de sticlă; cu excepția lor, decorul era în principal în alb și negru, repetând un motiv care apărea clar pe mesele joase, ale căror tăblii erau împodobite cu un model în carouri. M-am uitat câteva clipe la măsuța de lângă scaunul meu, dar abia când am observat un bărbat și o femeie, la câțiva pași de mine, stând pe gânduri în fața unui set de piese de șah, mi-am dat seama că modelul reprezenta un eșichier de opt pe opt, destinat chiar să fie folosit.

O dată ce mi-a captat atenția, prezența imperioasă a femeii nu m-a mai lăsat să mă desprind. Putea să aibă orice vârstă între treizeci și cincizeci de ani; fața ei era un oval aproape perfect, tulburat - dar nu stricat - de o bărbie ascuțită și hotărâtă și încadrat de un păr negru, lucios și drept. N-am putut să văd ce culoare aveau ochii ei; în vreme ce privea în jos, spre joc, erau umbriți de niște gene lungi și dese. Purta o rochie dreaptă, de un roșu întunecat; subțirimea brațelor ei goale și curba fină a feței indicau o suplețe naturală a trupului, nu una obținută prin regim

dietetic. Era bronzată, într-o nuanță aurie, aproape tot atât de pronunțată ca și cea a ceasului de aur de la mână, iar aceste două lucruri, împreună, sugerau o avere mare și mult timp liber. În mâna subțire cu care muta piesele avea o țigară neagră, rusească, neaprinsă.

Juca bine, atacând cu o siguranță hotărâtă, care-l pusese deja pe adversarul ei într-o situație dificilă. M-am deplasat puțin în fotoliu, ca să urmăresc mai bine jocul.

Priveam de câteva minute bune, când un chelner a venit să-l cheme pe bărbat la telefon. Acesta se ridică și-și ceru scuze, nu fără - așa am crezut eu - o oarecare ușurare, iar femeia încuviință din cap și se afundă în fotoliu. În sfârșit, puse țigara în gură și-și deschise poșeta neagră, în căutarea unei brichete.

Faptul că i-o țineam pe-a mea în față, deschisă și aprinsă, n-a surprins-o câtuși de puțin. Mi-am închipuit că, în lumea ei, astfel de atenții automate erau previzibile. Își apropie țigara de flacără, lăsă să-i scape pe nări câteva volute de fum și privi spre mine. Avea ochii violeți.

— *Gracias,* spuse ea, cu un ton agreabil.

Un chelner venise cu o tavă și tocmai era pe punctul să strângă piesele de șah; femeia îl opri cu un gest și-și flutură mâna pe deasupra tablei de joc:

— Te-ar interesa să termini partida? îmi sugeră ea.

Am zâmbit și am clătinat din cap. Albul era prea aproape de înfrângere pentru a încerca vreo salvare.

Îi făcu semn chelnerului că ar trebui totuși să ia piesele și-și continuă gestul ca pe o invitație adresată mie, de-a ocupa scaunul din fața ei.

— Señor este străin de Vados, rosti ea, ca o constatare. Și probabil că e la prima vizită.

— Perfect adevărat. E chiar atât de vizibil?

— Oh, da, este. După expresia feței. Ai părut oarecum surprins să descoperi că aceste mese de joc chiar pot fi folosite.

M-am întrebat cum de reușise să mă studieze îndeajuns

de bine ca să observe asta, apoi am ridicat din umeri.

— Am fost puțin surprins, într-adevăr, am încuviințat eu.

— Dar ăsta-i un lucru pe care-l întâlnești pretutindeni în Vados; de fapt, în toată țara. Poate că este la fel de mult jocul nostru național, ca și în cazul rușilor, să zicem.

De parcă menționarea numelui i-ar fi reamintit ceva, mai trase un fum din țigara ei rusească, apoi o scutură în scrumiera de pe masă.

— Bineînțeles că este un vis al președintelui nostru ca într-o zi, un altul, asemenea cubanezului Capablanca să fie descoperit aici, în Ciudad de Vados. Din acest motiv, noi jucăm din copilărie.

— Vados, însuși, e jucător de șah? am întrebat eu, mai mult din plăcerea conversației, decât a unui interes real.

— Oh, da. Părea mirată c-am întrebat. Se spune că joacă foarte bine. Poate că și tu joci?

— Prost. Dar joc.

— Atunci, dacă señor locuiește aici, trebuie să-mi facă onoarea să jucăm o dată o partidă. Pot să aflu numele señorului?

I l-am spus, iar ea îl repetă gânditoare.

— Hakluyt. Un nume faimos. Eu sunt Maria Posador, adăugă, la capătul urnii moment de gândire.

După alte câteva nimicuri, am reușit să întreb ce se întâmpla în piață, la sosirea mea în acea după-amiază, iar ea zâmbi.

— Aceasta e o trăsătură a vieții noastre din Vados, señor Hakluyt. Este ceva ce are loc în fiecare zi.

— Într-adevăr? Aveam impresia că sunteți mai eliberați de… ăă… asemenea atitudini.

Zâmbi, dezvăluind niște dinți superbi.

— Nu m-ai înțeles. Sosirea unui mare număr de polițiști este o raritate. Dar - ei bine, poate că señor a fost la Londra?

— Nu, niciodată.

— Dar poate-ați auzit de un loc numit Colțul vorbitorilor,

într-una din marile piețe de acolo?

M-am prins.

— Ah, Colțul vorbitorilor, în Hyde Park[2]. Da, știu la ce te referi. Este genul de locuri pe care-l aveți în Plaza del Sur?

— Exact. Numai că - temperamentul nostru național fiind cel care e - discuțiile devin uneori mai aprinse decât între englezii cei flegmatici.

Râse; era un sunet dulce care mă duse cu gândul la mere coapte.

— În fiecare zi, pe la prânz, acolo se adună câteva persoane cu idei de propovăduit sau cu diferite necazuri de care vor să se plângă. Uneori se iscă certuri. Asta-i tot.

— Și despre ce-a fost toată tevatura de astăzi?

Întinse o mână cu grație și am avut impresia că-și lăsase dintr-o dată un voal peste ochi.

— Oh, ar fi putut fi vorba de o mulțime de chestiuni - mai mult ca sigur, un diferend în probleme religioase. Nu m-am interesat.

În mod clar, prefera să schimbăm subiectul discuției. Am acceptat dorința ei și am revenit la generalități.

— Foarte interesant să aflu că aveți aici un asemenea loc rezervat întrunirilor politice. Este asta o altă noțiune originală de-a președintelui vostru?

— Posibil. Sau poate că - asemenea multor inovații importante, datorate lui *el Presidente* - a fost ideea lui Diaz.

Numele nu însemna nimic pentru mine, dar ea continuă fără să sesizeze ignoranța mea.

— În mod cert și-a dovedit utilitatea pentru noi toți; ce poate fi mai folositor decât o arenă unde nemulțumirile poporului să poată fi spuse direct?

— Cine-i Diaz? am întrebat. Și ce te face să crezi că această idee ar fi putut veni de la el? Am crezut că aici Vados *este* guvernul.

— Nici pomeneală, spuse ea pe un ton tăios.

---

[2] Hyde Park's Speakers' Corner.

Am avut impresia că am atins un punct sensibil.

— Vados n-ar fi omul care este fără cabinetul lui și, mai ales, fără Diaz. Diaz este ministrul de Interne. De aceea, bineînțeles, numele lui apare mai puțin în public decât numele lui Vados; în afara Aguazul-ului numele lui Vados este știut pentru că este cunoscut numele orașului său. Dar, cu siguranță, este evident că și cel mai puternic conducător depinde de puterea susținătorilor săi.

Am fost de acord că este adevărat și señora Posador - deși nu-mi menționase starea civilă, purta verighetă - se uită pe furiș la micul ei ceas de aur.

— Ei bine, señor Hakluyt, a fost plăcută discuția noastră. Locuiești aici, în hotel?

Am spus că da, locuiesc.

— Atunci ne vom mai întâlni și poate că vom juca acea partidă de șah pe care ți-am propus-o. Dar, în clipa de față, mi-e teamă că trebuie să plec. *Hasta mañana, señor!*

M-am ridicat în grabă și am reușit să mă înclin stângaci deasupra mâinii ei, gest pe care, de vreme ce ea l-a acceptat în mod automat, l-am considerat încă un fapt obișnuit. Și, cu un ultim zâmbet amețitor, a plecat.

M-am așezat și-am mai comandat un pahar. Erau doar două lucruri în neregulă, serios de tot, cu cele petrecute până atunci. În primul rând, era verigheta aceea; al doilea, faptul sâcâitor că - deși eram absolut sigur că señora Posador știa foarte bine ce se întâmplase în piață la sosirea mea - nu dorise să-mi dezvăluie adevărul.

M-am uitat a doua zi în ziare, după știri, fiindcă dintr-o cauză neclară această problemă a continuat să mă irite. Spaniola mea era cam la nivel de ziar, dacă o luam încetișor și ghiceam fiecare al cincilea cuvânt.

Erau două cotidiene importante în Vados: unui era organul guvernului, *Libertad,* iar celălalt un independent, numit *Tiempo. Libertad* acorda cam douăzeci de rânduri întregii afaceri, spunând că au fost efectuate arestări și că un anumit Juan Tezol urma să apară astăzi în fața

Tribunalului sub învinuirea de incitare la revoltă. *Tiempo,* pe de altă parte, a făcut din această treabă știrea de pe pagina întâi, dezvoltând-o pe larg.

Chinuindu-mă, am reușit să pricep că vinovatul din versiunea acestui ziar nu era deloc Tezol; era cineva cu numele de Mario Guerrero, acuzat că-i instigase pe tovarășii săi să distrugă tribuna de la care vorbea Tezol, iar cu rămășițele ei să-l ardă pe vorbitor. Cearta care dăduse naștere la acest limbaj arzător - la modul propriu - nu părea să fie de natură religioasă, așa cum încercase să demonstreze señora Posador; trebuie să fi fost de natură politică. Dar reporterii din ambele ziare presupuseseră că cititorii sunt familiarizați cu amănuntele, iar detaliile erau cumplit de nepotrivite pentru un străin ca mine. Fusese menționat un Partid Cetățenesc și un Partid Național, asociate cu Guerrero și - respectiv - Tezol, și în ceea ce-l privea pe *Tiempo,* primii erau niște monștri inumani. Acestea erau cele mai bune informații pe care le-am putut strânge din cele două reportaje.

Avusesem impresia că - pentru o țară latinoamericană - Aguazul-ul este comparativ lipsit de dezordine internă. După toate aparențele, mă înșelasem. Dar politica locală era în afara sferei mele de interes. Așa că am plasat problema undeva, în fundul minții, și mi-am terminat micul dejun. În această dimineață, urma să-mi încep munca.

3

Administrația orașului își avea reședința în clădirile din apropierea zonei guvernamentale, la nord-est de Plaza del Sur. Din moment ce vremea era frumoasă și clară, iar eu mai aveam destul timp înaintea întâlnirii programate, m-am hotărât să mă duc până acolo pe jos și astfel să-mi fac o primă părere despre oraș.

Am ajuns repede la intersecția principală, aflată la punctul de întâlnire a curenților de trafic generați și guvernați de cele patru mari piețe. M-am oprit o vreme pe trotuar, privind cum trec vehiculele - și chiar că rulau fără întrerupere. O utilizare ingenioasă a benzilor cu prioritate și totala evitare a intersecțiilor pe același nivel eliminaseră în întregime nevoia de opriri și cât priveai cu ochii nu se vedea niciun semafor - nimic, cu excepția unui polițist cu înfățișare plictisită, ce-și rodea unghiile într-o cabină situată mult deasupra mijlocului labirintului. Singurul său echipament vizibil era un telefon de un roșu strălucitor, conectat probabil la sistemul de adresare către public, ale cărui difuzoare formau niște mogâldețe ca niște nuci de cocos, pe stâlpii din împrejurimi.

Cu ieșirile din cele trei autostrăzi și cu cele șapte drumuri de acces pentru traficul local, pietonii trebuiau ținuți cât mai departe. Ca urmare, exista o rețea complexă de pasaje subterane. După soarele strălucitor al dimineții de afară, mi-a fost la început destul de greu să mă obișnuiesc cu lumina dată de becurile cu vapori de mercur, în momentul în care am reușit să mă desprind din admirația pentru derularea lină a traficului. Nu știu cum,

dar am depășit un indicator de direcție și m-am trezit mergând aiurea; în vreme ce încercam să-mi găsesc drumul înapoi, am avut prima și cea mai neplăcută surpriză a zilei.

Ocolind o femeie grasă, cu un coș mare într-o mână și cu o fetiță de cealaltă mână, aproape că am dat peste un băiat așezat pe jos.

La picioarele lui se odihnea un vas indian din lut pictat. În jurul umerilor avea un *serape*[3] foarte frumos, dar cam ros, cu ai cărui ciucuri se juca fără încetare. Îi lipsea mâna stângă, iar pălăria sa sombrero cam ruptă și lăsată pe spate, dezvăluia și absența ochiului stâng - toată partea aceea a feței sale fiind, de fapt, o cumplită cicatrice.

Surprins, m-am oprit din drum. Puștiul mă privi cu singurul său ochi și șuieră ceva cu o voce aspră. La vederea lui, m-am simțit stânjenit și îngrozit, ca și cum aș fi găsit cuvinte obscene scrijelite pe zidurile Parthenon-ului. Mi-am ferit privirea, în vreme ce am cotrobăit prin buzunare până am găsit cam un dolaro și jumătate sub formă de mărunțiș, pe care l-am lăsat să cadă în vasul său de pământ.

Puternic șocat, mi-am continuat drumul. Mai văzusem asemenea priveliști cu cincisprezece ani în urmă, în India, când lucram pentru prima oară departe de casă, cu toate că încă de atunci cerșetorii dispăreau rapid; i-am întâlnit în Emiratele Arabe înainte să se termine discuția și să se treacă la curățenie. Apoi crezusem că ei aparțin deja istoriei.

Mersesem doar o mică distanță când am simțit o bătaie ușoară pe umăr și, întorcându-mă, am descoperit un tânăr polițist cu față de puști, care încerca să mă privească cu severitate. Slobozi în direcția mea o rafală de fraze în spaniolă, cărora după două cuvinte le-am pierdut șirul.

— *No hablo español,* i-am spus.

— Aa, *Norteamericano*, constată el cu o mutră de parcă

[3] piesă de îmbrăcăminte dintr-o țesătură multicoloră, ornamentală.

toate se explicau în felul acesta.

— Señor să nu mai dea - nu dea *dinero* la oameni așa.

— Vreți să spuneți oameni așa ca băiatul ăla cerșetor?

Și am arătat cu mâna în direcția puștiului ca să-mi clarific sensul spuselor.

Aprobă din cap cu multă vigoare.

— *Sí, sí!* Nu mai dea la el. Noi încercăm forte mult, forte mult terminat oameni așa - noi nu mai vrut. Nu buni avut în Ciudad de Vados, adăugă triumfător.

— Vreți să spuneți că i se permite să stea acolo și să ceară bani, dar că este ilegal să-i dai ceva?

Mă simțeam puțin cam zăpăcit.

— Aa, nu, nu, nu, nu, nu! El stat acolo, în regulă. El cerut *dinero* nu bine. Señor dat *dinero*, foarte rău.

— Înțeleg, am spus.

Nu eram însă deloc sigur că am înțeles în întregime. Dar că ei încercau să-i descurajeze pe cerșetori, asta era clar. Băiatul părea un caz care merita să fie ajutat - cu toate acestea nu eram pregătit să discut despre serviciile de ajutor social într-o spaniolă încâlcită.

Polițistul mi-a adresat un zâmbet radios și a pornit înapoi, de-a lungul pasajului subteran.

Când am ajuns la următoarea intersecție, am descoperit că am cotit iarăși greșit și că va trebui să mă întorc. Așa s-a întâmplat că l-am găsit pe polițist cu bastonul de cauciuc înfipt în pieptul cerșetorului în timp ce cotrobăia după banii pe care-i dădusem eu. Băiatul scâncea și protesta.

Polițistul se asigură că a luat toate monedele și se ridică. Își vântură bastonul la un deget în fața băiatului, țipând la el să fie cuminte, de parcă ar fi fost un animal neascultător, apoi se întoarse și se îndepărtă.

În aceeași clipă, mă observă cum stăteam și mă uitam la el.

Păru să se înverzească la față - sau poate că era o iluzie creată de vaporii de mercur ai becurilor. Gura i se mișcă de parcă ar fi căutat să se justifice. Nu găsi nimic de spus.

Când, fără un cuvânt, am întins mâna spre el, dădu drumul prăzii, rușinat.

N-am făcut altceva decât să rămân pe loc. După un timp, reuși să afișeze un zâmbet prostesc și stânjenit și porni repede în josul pasajului, încercând să se comporte ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Am pus banii înapoi, în vasul băiatului și l-am lămurit că ar fi mai bine dacă s-ar duce în altă parte. Zâmbind și dând din capul lui grotesc, își strânse în jurul trupului *serape*-ul, - ascunse vasul sub el și plecă, târându-și pașii.

N-am mai avut nicio dificultate în găsirea ieșirii corecte din pasaj, care m-a scos la margine, în Plaza del Norte. Am rămas o clipă locului, încercând să mă orientez în funcție de două statui din piață. Una era a lui *el Liberador,* Fernando Armendariz, primul președinte al Republicii Aguazul; cealaltă - inevitabil - era a lui Vados. Armendariz stătea cu fața spre dreapta, către impozanta fațadă de aur vechi a clădirii Congresului, Vados spre stânga, către simpla și masiva Primărie.

Era de așteptat ca în fața Primăriei să fie o înghesuială cumplită și un du-te-vino continuu - în vreme ce în fața Congresului era o liniște deplină.

Tocmai identificasem cea de-a treia mare clădire ce străjuia piața ca fiind Palatul de Justiție, când cineva m-a tras de mânecă. M-am întors și am văzut un omuleț cu ochelari, un carnețel de notițe și o grămadă de pixuri. În spatele lui, doi bărbați de aceeași înălțime, îmbrăcați în costume închise, mă priveau cu atenție. Din primul moment nu mi-a plăcut aspectul lor - *bodyguard* era cuvântul pe care mi-l trezeau în minte.

Bărbatul mai scund mi se adresă într-o spaniolă rapidă; era prea mult pentru mine ca să-l pot urmări și i-am spus-o. Râse, silit, de greșeala lui.

— Este eroarea mea, señor, spuse el, cu un aer important. Pun întrebări în numele guvernului și regret că v-am luat drept un localnic.

— Ce întrebări?

— Aa, señorul nu este, poate, familiarizat cu unele dintre ideile noastre progresiste și luminoase? îmi zâmbi fericit. Ei bine, e simplu. Când trebuie hotărâtă o problemă de importanță publică, facem o așa-numită testare, la întâmplare, a opiniei publice.

— Înțeleg, am dat eu din cap.

Treaba asta aducea foarte mult cu ceea ce-mi spusese ieri señora Posador despre Colțul vorbitorului din Plaza del Sur; putea chiar să fie o altă idee de-a lui Diaz. Sondajele guvernamentale ale opiniei publice erau o asigurare foarte bună pentru un conducător absolut, pentru a afla care din decretele propuse de el va fi imposibil de băgat pe gâtul poporului.

— Și despre ce-i vorba în această cercetare a opiniei publice?

— Despre drepturile cetățeanului din Ciudad de Vados, spuse omulețul. Dar, de vreme ce señorul nu este localnic, mă va scuza dacă mă întorc la treburile mele.

Se agită plin de importanță, înapoindu-se la ieșirea din pasaj, și l-am văzut oprind și chestionând o fată drăguță care tocmai atunci apăruse. Privind-o, m-am întrebat: oare dacă eu aș fi fost cetățean al orașului, aș fi putut spune cinstit ce-mi trecea prin minte, în prezența celor doi bărbați solizi și amenințători, holbându-se la mine?

M-am uitat la ceas și am descoperit că drumul meu până la Departamentul Circulației durase cu cinci minute mai mult decât trebuia. Am traversat rapid piața, spre Primărie.

Șeful Departamentului Circulației semnase contractul care mă adusese în Vados; de aceea, știam, că se numește Donald Angers și, bineînțeles, presupusesem că este nord-american.

Greșeam. Era tipul englezului, aproape până la afectare, și prima mea reacție la această descoperire a fost impresia că el e la fel de străin, în peisajul din Vados, pe cât era și

micul cerșetor chior.

Mă studie cu atenție în vreme ce-mi strânse mâna, apoi îmi arătă un fotoliu.

— Observ că ți-ai însușit deja o doză din temperamentul local al dimineții, domnule Hakluyt, spuse el, aruncând o privire către ceasul de pe peretele biroului - privire îndeajuns de discretă încât să nu fie ofensatoare.

— Am dat peste unul dintre organele guvernului dumneavoastră, i-am răspuns și i-am povestit de ziaristul care sonda opinia publică.

Angers îmi adresă un zâmbet subțire și rece.

— Da-aa… Presupun că președintele Vados este unul dintre foarte puținii oameni care au pus în practică vechea zicală că un guvern se menține la putere sau se prăbușește din cauza relațiilor sale cu publicul.

Îmi oferi o țigară, am acceptat.

— Asta-i altă idee de-a lui Diaz? am sugerat eu, în timp ce întindeam bricheta.

Angers ezită o clipă, înainte de a-și apropia capătul țigării de flacără.

— Ce te face să crezi una ca asta? contracară el.

— Mi se pare că merge foarte bine cu Colțul vorbitorului din Plaza del Sur, iar o femeie pe care-am cunoscut-o ieri-seară, la hotel, mi-a spus că asta este una din ideile lui Diaz.

Din nou zâmbetul glacial, dar acum puțin mai larg.

— Da, ăsta-i unul din cele mai bune spectacole pe care le avem.

Notă ceva pe o agendă aflată dinaintea lui; folosi un stilou cu peniță fină și cerneală albastru deschis.

— Din pură curiozitate, l-am întrebat, ce dracu’ se întâmpla în Plaza del Sur când am sosit eu, ieri, după-amiază? Am văzut că ziarele de astăzi scriu pe larg despre asta, dar eu nu cunosc prea bine spaniola, așa încât nu prea m-am descurcat cu presa.

Angers trase din țigară, gânditor, uitându-se undeva,

dincolo de mine.

— Nu este chiar adevărat, spuse, *Tiempo* a mai umflat-o, așa cum era de așteptat, dar sigur că au depășit orice limite. Întâmplător, totuși, era vorba de un aspect minor al unei probleme de care munca dumitale aici este direct legată.

— Oh?

— Da. O să te pun la curent cât de bine pot. Situația e foarte complexă, dar pot cel puțin să ți-o rezum pe loc.

Întinse mâna subțire și derulă o hartă murală, agățată în dreapta lui.

— Probabil că te-ai pus la punct cu istoria orașului Ciudad de Vados? adăugă, aruncându-mi o privire.

Am încuviințat.

— Bine. Deci știi că a fost construit după un plan cât se poate de bine gândit. Dar elementul uman este întotdeauna cel mai greu de planificat, mai ales când cel în chestiune nu reprezintă populația propriu-zisă a orașului, ci grupul băștinașilor extrem de potrivnic și de încăpățânat.

Făcu o pauză. Am realizat că se aștepta la un comentariu din partea mea. Am spus:

— Nu prea arată a problemă obișnuită de trafic.

— În Vados multe lucruri nu sunt obișnuite, sublinie Angers. Așa cum, fără îndoială, ai observat. Cu toate astea, esența problemei este destul de simplă. Vados, bineînțeles, este un om excepțional de ager și previzionar. Cred că se gândise la posibilitățile construirii acestei noi capitale cu mult timp înainte să existe vreo șansă de înfăptuire a proiectului, dar fusese nevoit să admită că dacă folosea fondurile și resursele disponibile utilizând... ăă... talentul băștinașilor, nu va obține orașul modern pe care și-l dorea, ci mai degrabă un loc neînsemnat și mizer precum Cuatrovientos ori Puerto Joaquin. Ar trebui să vizitezi aceste orașe cât ești pe-aici, dacă vrei să vezi un coșmar pentru orice analist de trafic. Ei bine, exista o singură

soluție posibilă și Vados a adoptat-o cu mult curaj, în ciuda - așa mi s-a spus - a unei extrem de puternice opoziții din partea lui Diaz și a numeroși susținători de-ai săi. Ideea era să invite pe oricine și din toată lumea care dorea să contribuie la nașterea orașului său cel nou, să-și investească eforturile în construirea lui. Normal, voia tot ce era mai bun din orice domeniu și tot ce era mai bun pur și simplu nu se putea găsi în Aguazul. Eu însumi am fost inginer-șef, supraveghetor al proiectului de construcție a drumului spre Puerto Joaquin și, ca oricare altul care a jucat un rol important în ridicarea orașului, atunci când lucrările au fost terminate mi s-a oferit cetățenia și un post permanent. Majoritatea dintre noi am acceptat, bineînțeles, posturile oferite; de fapt, cam treizeci la sută din populația actuală, partea cea mai influentă și mai importantă și-a căpătat dreptul la cetățenie în același fel. În definitiv, un oraș nu este ceva pe care să-l poți plasa în mijlocul neantului, să-l populezi și apoi să aștepți ca lucrurile să meargă de la sine, așa-i?

Am mormăit că așa presupuneam și eu.

— Exact. Astfel de planuri au fost esențiale pentru succesul proiectului. Băștinașii n-ar fi putut înălța niciodată Ciudad de Vados-ul pe care îl vezi astăzi, fără ajutor din afară - poți să mă crezi pe cuvânt. Cu toate acestea, cu câțiva ani în urmă, au apărut probleme neprevăzute. La asta mă refeream când am vorbit de elementul uman. Oamenii din satele și orășelele din împrejurimi au descoperit acest oraș prosper chiar la ușa casei lor, ca să zic așa, și s-au hotărât să se mute în el. De ce, argumentau ei, să nu poată lua și ei o felie din prăjitura asta? Bineînțeles, pentru oameni ca mine și ca tine este extrem de clar de ce nu se poate, dar imaginează-ți că încerci să explici asta unui indian analfabet. Ei bine, până de curând, când am reușit să oprim această avalanșă, veneau familii întregi nu numai din Indiile de Vest, dar te rog să mă crezi, chiar și din Hawaii! Oameni care nu aveau

dreptul să se instaleze aici - nu mai mult decât laponii! Unul dintre cele mai neplăcute efecte, probabil că l-ai observat deja - este zona de la marginea orașului, formată din îngrămădiri de maghernițe și cocioabe populate de o gloată leneșă, de paraziți și cerșetori; analfabeți, formând un focar de infecție, necontribuind cu nimic la viața din Vados, dar așteptând totul pe gratis.

Se încinsese de-a binelea, datorită violenței criticilor sale. Am profitat de faptul că părea să fi ajuns la un punct culminant și l-am întrebat:

— Mai precis, cum s-a transformat asta în problema mea, domnule Angers?

Se destinse puțin, își aminti de țigară și-i scutură scrumul care se adunase.

— Ei bine, așa cum probabil poți să înțelegi, nouă, cetățenilor, nu ne place situația. Am jucat un rol indispensabil în crearea Vados-ului și așteptăm ca drepturile noastre de cetățeni să fie tratate cu respect. Nu vrem ca orașul nostru să fie murdărit cu petele mahalalelor care se tot întind. Acum câteva luni, problemele au atins un nivel critic și a devenit clar că trebuia întreprins ceva, cu adevărat drastic. Diaz, care este - dacă e s-o spunem de-a dreptul - ministrul de care țin în mod direct diferitele departamente administrative ale capitalei, a vrut să încerce să integreze în oraș această nouă populație flotantă. I-am spus că este ridicol, deoarece băștinașii nu sunt orășeni, ci doar niște țărani înapoiați. Dar Diaz este un om tare greu de convins, fiind el însuși fiu al pământului și tot felul de lucruri din astea, încât, uneori, mă întreb dacă, de fapt, el este superior acelor oameni din mahalale ori doar mai șiret? Ar fi greu de imaginat doi oameni mai diferiți decât Diaz și președintele, care este un om foarte inteligent și cultivat. Totuși, presupun că tocmai din cauza asta a devenit Diaz indispensabil - el întruchipează modul obișnuit de-a vedea lucrurile, înțelegi, și alte chestii asemănătoare. Oricum, treburile au evoluat în așa fel

încât, din fericire, președintele a sesizat punctul de vedere al cetățenilor. Dar nu era doar o problemă de a emite câteva legi, deoarece politica lui Vados este să dea cu o mână ceea ce e nevoit să ia cu cealaltă și nu se poate nega existența unei minorități gălăgioase de partea lui Diaz. Așa că soluția adoptată în cele din urmă a fost aceea de a se remodela „petele” negre din Vados, în așa fel încât existența parazitară a acestor oameni să devină insuportabilă - și, în același timp, să confere beneficii întregii populații. Ai la dispoziție patru milioane de dolaros, domnule Hakluyt. Sunt sigur că cineva cu calificarea dumitale poate să găsească o soluție satisfăcătoare.

Îmi oferi din nou zâmbetul său glacial. Am rumegat afirmația pe care tocmai o făcuse, într-o tăcere meditativă.

Deseori amintisem oamenilor care mă întrebaseră despre munca mea platitudinea standard cum că traficul este sângele care dă viață societății urbane. Nu m-am așteptat niciodată să mă găsesc eu însumi în situația unei leucocite însărcinate cu eliminarea unui germene social nedorit din acel flux sanguin. Cu toate acestea, ideea era logică.

Și putea fi, probabil, făcută să funcționeze.

Cam asta i-am spus lui Angers și el lăsă deoparte țigara, cu o încuviințare din cap.

— Eram absolut sigur că vei vorbi astfel, domnule Hakluyt. Ei bine, următorul pas este, bineînțeles, acela de a face cunoștință cu diferitele persoane oficiale cu care vei coopera în afară de mine - șeful poliției, de exemplu și señor Seixas de la Departamentul Trezoreriei, precum și alți diverși funcționari din compartimentele de planificare și administrație. Dar înainte de a începe treaba propriu-zisă, există un aspect pe care mi s-a cerut să ți-l aduc la cunoștință și a cărui necesitate sunt convins că o vei înțelege. Aș vrea să subliniez nevoia ca dumneata să rămâi absolut detașat de această problemă. Probabil că ai aflat

că eu devin uneori un pic... un pic mai agitat, cum zic ei. Dar asta se datorează faptului că întreaga afacere are un caracter foarte personal - pentru mine sau pentru orice alt cetățean. Motivul alegerii dumitale pentru această acțiune - pe lângă rezultatele strălucite, bineînțeles, este acela că n-ai fost niciodată până acum în Aguazul. Va fi mult mai satisfăcător pentru toată lumea interesată și le va închide gura celor ce-au încercat să se opună planului, dacă o să putem arăta în orice clipă că verdictul dumitale va fi acela al unui expert în întregime independent și dezinteresat.

— Presupun, am spus, că asta a fost cauza care v-a făcut să chemați un analist de trafic străin, în loc de a rezolva problema cu propriul vostru Departament de Circulație.

Păru puțin stânjenit, ca și cum aș fi pus degetul pe un punct sensibil și atunci mi-am imaginat - într-un mod atât de real, încât am zâmbit - încăpățânarea cu care el se opusese, probabil, angajării mele.

— Da, bineînțeles, răspunse el cu o undă de răceală. Ei, acum că am clarificat și acest punct, poate-mi spui dacă ai nevoie de vreun echipament special sau de asistență.

Am scos dintr-un buzunar interior un teanc de hârtii; le scrisesem la mașină, înainte de plecarea din Florida.

— Îmi trebuie, în linii mari, asta - am spus și, în vreme ce el parcurgea lista, mi-am aprins altă țigară.

Trecusem pe hârtie lucrurile indispensabile - primele care-mi veniseră mai repede în minte - dar, oricum, formau o listă de o lungime respectabilă. O mașină care să fie permanent la dispoziția mea; un *laissez-passer* oficial, în cazul în care poliția își băga nasul (nu o dată fusesem ridicat pentru vagabondaj, în vreme ce stăteam la vreo intersecție ca să măsor fluiditatea traficului); un birou al meu în cadrul Departamentului Circulație, cu un computer având cel puțin puterea unui MAXIAC standard și cu o secretară care să vorbească la fel de cursiv engleza și spaniola; adresele fiecărei organizații și companii mai importante din oraș, un set de hărți, o echipă de

statisticieni calificați - împrumutați, la nevoie, de la o firmă de management; devizele detaliate și foarte clare pentru cel puțin o jumătate de duzină dintre cele mai importante firme de construcții din Aguazul, până la prețul metrului cub de beton din fundații și salariile medii ale echipelor de demolări - acum eram întotdeauna atent la asta, de când, novice fiind, calculasem un plan frumos pentru un buget de șaisprezece mii lire australiene și care, de fapt, a costat cu patru sute la sută mai mult; și, nu mai puțin important, traducerea în limba engleză a celor mai relevante legi și regulamente referitoare la munca în domeniul construcțiilor în Aguazul.

Angers păru impresionat favorabil de conținutul clar al listei - oricum, comportamentul i se îmblânzi vizibil o dată cu trecerea dimineții și, când am terminat toate detaliile cererii mele, îmi adresă cel mai cald zâmbet pe care-l văzusem la el până la ora aceea.

— Pot spune că va fi o plăcere să lucrez cu dumneata, domnule Hakluyt, îmi mărturisi el, confidențial. În mod clar, ești o persoană metodică, iar noi apreciem genul acesta de oameni. Nu cred că trebuie să mă refer din nou la problema detașării de activitate, nu-i așa? La urma urmelor, îmi închipui că și voi aveți anumite probleme mai discrete, la fel ca și noi.

Chiar dac-aș fi încercat o săptămână, tot n-aș fi putut găsi un răspuns mai potrivit la asta; din fericire, se întoarse spre ceasul de pe perete și se ridică.

— E vremea prânzului, spuse scurt. Sper că mă însoțești? Putem mânca în piață - e o zi frumoasă.

Atunci când Angers mi-a sugerat să luăm masa în piață, am avut o viziune nebunească - anume aceea a unui picnic la iarbă verde deși ar fi trebuit să-mi dau seama că demnitatea lui implica ceva deosebit.

De fapt, ceea ce am găsit a fost un restaurant - douăzeci de mese pentru patru persoane și o bucătărie complet

portabilă, care apărea cu miraculoasă repeziciune sub copaci, în fiecare după-masă și seară, cu excepția zilelor în care previziunile meteo erau defavorabile. Mai târziu am aflat că era cel mai scump loc unde puteai să iei masa din întreg Vados-ul, extrem de plăcut dacă nu te deranja să fii privit de grupuri de funcționari ce veniseră acolo să-și ia prânzul alcătuit din tortilla[4] și frijole[5] și să-și facă apoi siesta, pe băncile ce înconjurau piața.

Aproape că terminasem primul fel - cu un Angers care se apucase să-mi povestească iarăși istoria orașului - când privirea mi-a fost atrasă de agitația de pe treptele din fața Palatului de Justiție, așezat, așa cum observasem mai devreme, tot cu fața către Plaza del Norte. Un bărbat înalt, chipeș, de vreo patruzeci de ani, tocmai ieșea înconjurat de un grup de admiratori și de gură-cască. În vreme ce cobora jumătatea de spirală alcătuită de treptele scării din fața Tribunalului, o mașină mare, neagră, trase lângă trotuar; omul îi strigă ceva șoferului și merse mai departe pe jos, traversând piața până la o masă, nu prea departe de cea la care stăteam eu și Angers. Aici, se așeză împreună cu trei dintre prietenii săi și chelnerii se grăbiră să-l servească. Am observat că, în vreme ce față de Angers și de mine se arătaseră doar politicoși, pentru noul sosit manifestau un deosebit respect.

— Cine-i tipul de colo? l-am întrebat pe Angers, iar el își întoarse capul să privească.

— Oo, unul dintre cei mai distinși cetățeni ai noștri! Scuză-mă... Trebuie să întreb despre rezolvarea unui caz. Cu toate că sunt aproape sigur că hotărârea s-a amânat.

Îi făcu un semn unui chelner și-i dădu niște instrucții în spaniolă; acesta se îndreptă către masa noului venit, vorbi cu el un moment, apoi se întoarse la noi.

— Excelent! exclamă Angers, când află noutățile de la chelner. Trebuie să mai bem o sticlă de vin pe chestia asta,

---

[4] plăcintă din porumb, în America de Sud.

[5] fasole.

Hakluyt - merită să sărbătorim.

I-am reamintit, în mod delicat, că eu încă nu știam despre ce-i vorba.

— Oh, îmi pare extrem de rău! Acela este Mario Guerrero, președintele Partidului Cetățenilor din Vados. Îți amintești că intrigantul de profesie, care este Tezol, a devenit ieri de-a dreptul supărător în Plaza del Sur - spuneai c-ai sosit chiar în timpul scandalului. Guerrero tocmai a depus mărturie, pentru că s-a întâmplat să fie de față când au avut loc tulburările și spune că Tezol a fost amendat cu o sumă considerabilă. Totuși, aș vrea ca orașul să poată scăpa de el cât mai repede.

— Cine este *el*? Adică Tezol, vreau să spun.

— Oh, un indian oarecare, agitator al populației de la sate sau cam așa ceva. Nu un cetățean, în tot cazul.

Angers ridică paharul spre Guerrero, care observă gestul și, zâmbind, își înclină capul în semn de aprobare.

După asta, Angers continuă cu depănarea istoriei orașului și, mai ales, a rolului său personal în construirea superautostrăzii; am lăsat șuvoiul de cuvinte să treacă peste capul meu și m-am gândit la funcția unei globule albe.

Fără să știu de ce, sentimentul de mândrie - pe care-l avusesem când fusesem invitat să lucrez la Vados, începea să se evapore.

4

Angers, așa mi-a spus, aranjase pentru mine întâlniri cu șeful poliției - al cărui nume era O'Rourke - și cu funcționarul de la Departamentul Trezoreriei pe care-l menționase mai înainte, Seixas, cel care se ocupa de sumele estimative pentru replanificare. Dar aceste întâlniri urmau să aibă loc mai târziu, după-amiaza, și n-avea rost să mă învârt prin Departamentul Circulației în vreme ce ei pregăteau lucrurile pentru mine; probabil că i-aș fi stat în cale lui Angers.

Ca atare, după ce am terminat masa, l-am părăsit și m-am întors în Plaza del Sur ca să arunc o privire la parada zilnică de nemulțumiri.

Vorbitorii erau în plin avânt când am ajuns acolo și un grup de vreo mie de oameni lâncezeau ascultându-i sau își pierdeau vremea somnolând pe jos ori pe băncile de sub palmieri. M-am plimbat aiurea prin mulțime ca să văd care-i calul de bătaie al vorbitorilor.

Cei mai ascultați erau doi inși așezați în părți opuse ale pieții: unul - sub steagul Cetățenilor din Vados, celălalt - un mulatru oacheș, cu stil demagogic, care-și sublinia fiecare afirmație lovindu-și pumnul de palma deschisă - stătea sub un steag purtând inscripția NACIONAL.

Lângă el, pe estrada micuță, cu picioarele atârnându-i, ședea un bărbat cu o figură de indian, lungă și morocănoasă, înfășurat într-un superb *serape*; părea să nu-l intereseze nimic.

După o vreme, mulatrul tăcu, urmă un răpăit de aplauze însoțite de fluierături din partea celor câteva sute de

persoane adunate în fața estradei și o trupă de muzicanți indieni, în costume tradiționale, veni mai în față, cântând din fluiere și tobe, într-un stil insistent și repetitiv. În mod clar, asta nu era pe placul tuturor; în vreme ce m-am băgat mai în față ca să aud mai bine și să-i văd pe muzicanți, am observat o coincidență ciudată - chiar cu pielea mea arsă de soarele Floridei, eram cel mai deschis la culoare dintre cei rămași să asculte muzica, în vreme ce, de cealaltă parte a pieței, unde fusesem mai înainte, tocmai o piele mai oacheșă constituia o raritate. O divizare a sofisticării, poate.

O cutie pentru chetă îmi zdrăngăni sub nas; am presupus că se adunau bani pentru muzicanți, așa că am lăsat să cadă în ea o hârtie împăturită, de un dolaro. Bărbatul care ducea cutia avea o figură asemănătoare unei măști indiene de lemn; singura lui reacție a fost să-și încline capul cu câteva grade, înainte de a trece mai departe.

O voce răgușită, familiară, mi se adresă în vreme ce colectorul se îndepărta.

— Ai idee pentru ce-ai plătit adineauri, señor Hakluyt?

M-am întors și am zărit-o lângă mine pe Maria Posador. Astăzi purta niște pantaloni strâmți, dintr-o pânză de culoarea untului, o cămașă albă și sandale încălțate direct pe piciorul gol; părea mai degrabă îmbrăcată pentru o petrecere simandicoasă decât pentru această înghesuială. Niște ochelari enormi, închiși la culoare, îi făceau fața imposibil de descifrat, iar tonul vocii sale fusese absolut neutru.

— Pentru muzicanți, presupun, i-am spus, răspunzându-i cu întârziere la întrebare.

— Pentru asta și pentru altele. În mod indirect, ai ajutat la scoaterea lui Juan Tezol dintr-o situație imposibilă. Ai auzit că azi-dimineață l-au amendat cu o mie de dolaros?

Arătă cu mâna înspre grupul de oameni din jurul nostru.

— Dacă ai cerceta buzunarele tuturor acestor oameni -

ale celor care au buzunare - ai găsi, poate, o sută de dolaros.

Am ridicat din umeri.

— Nu prea mă interesează problema.

— Nu?

Lentilele întunecate și goale îmi cercetară fața.

— Probabil că nici nu l-ai recunoaște pe Tezol?

— Sunt sigur că nu.

— Uite-l, stând ca unul dintre idolii strămoșilor săi, pe treptele estradei oratorului. Se minunează cum de poate fi lumea atât de nedreaptă cu el. Dacă i-ai arăta o mie de dolaros, ar fi în stare să-i numere într-o săptămână - poate. Bărbatul cu sânge amestecat care se adresează mulțimii în numele său este un anume Sam Francis. Tocmai a asigurat oamenii - și eu una îl cred - că nu va cheltui un cento pentru el până când amenda nu va fi plătită. Și totuși are găuri în pantofi.

Se întoarse și arătă spre vorbitorul de sub steagul Cetățenilor din Vados.

— Acolo îl vezi pe Andres Lucas, secretar al Partidului Cetățenilor. Pantofii pe care îi poartă el probabil l-au costat cincizeci de dolaros și cred că are mai mult de douăzeci de perechi acasă! Nu știu unde este Guerrero, președintele lor.

— Știu eu, am spus după o pauză. Ia masa în Plaza del Norte.

Ea încuviință, fără a fi surprinsă.

— Nota de plată o să-l coste cam cât o pereche de pantofi de-ai lui Lucas. Poți să te consideri norocos, señor, că nu te interesează problema.

Ultimele cuvinte le spuse pe un ton mușcător.

— Încep să înțeleg ce voia să spună ofițerul de la vamă, am murmurat!

— Cine? întrebă ea repede.

I-am explicat și ea râse fără veselie.

— Trebuie să te aștepți să întâlnești deseori așa ceva în

Vados, señor Hakluyt. Cauza, bineînțeles, este faptul că sume enorme de bani au fost deja înghițite de acest oraș, - și în vreme ce noi suntem cu toții mândri de el, mai sunt cei de aici, și încă și mai mulți în Cuatrovientos și Astoria Negra și Puerto Joaquin, care cred că ar fi timpul ca banii să fie cheltuiți și în altă parte. Poate că au dreptate, poate că au.

Mulțimea se împrăștia; doi bărbați de vârstă mijlocie, purtând cu grijă o tablă de șah cu o partidă neterminată, trecură pe lângă noi, ducându-se ca și toți ceilalți, înapoi, la treburile lor. Vorbitorii coborâseră de pe estrade și niște tineri plini de energie le desfăceau și le luau de acolo, împreună cu steagurile.

Am privit totul în tăcere, câteva minute. Apoi señora Posador își reveni dintr-o dată.

— Ei bine, señor, nu te mai rețin - nu mai pot sta, deoarece am o întâlnire. Dar ne vom mai întâlni și trebuie să jucăm odată acea partidă de șah. *Hasta la vista!*

— *Hasta la vista!* am repetat eu, mașinal; după care ea plecă, traversă piața, pășind ca un bărbat, plină de hotărâre și cu un scop precis.

Am rămas pe loc, uitându-mă gânditor în urma femeii, până când am pierdut-o din ochi. Fusese o undă de amărăciune în cele spuse de ea despre Tezol, ceva care m-a făcut să-mi schimb părerea inițială despre statutul ei de femeie bogată, cu mult timp liber și nimic mai mult.

Nu doar o persoană, în mod clar - o personalitate. Va trebui să aflu mai multe despre ea. Și, de vreme ce nu era tipul de femeie care să treacă neobservată, în mod sigur Angers va fi în măsură să-mi dea mai multe amănunte în ceea ce-o privește.

Un singur lucru regretam. Când m-am lansat ca profesionist era cât pe-aci să nu reușesc datorită incapacității mele de a mă disciplina; după toate începuturile ratate, mi-am impus singur niște reguli care o includeau și pe aceea de a nu mă ocupa de femei în timpul

slujbei; acum, după zece sau doisprezece ani, devenise pentru mine o a doua natură.

Conform acestei reguli, nu făceam niciun efort pentru a stârni interesul asupra persoanei mele.

Dar, oricum, era mare păcat.

M-am întors la Departamentul Circulației cu câteva minute înaintea orei stabilite și am fost poftit în biroul lui Angers. Englezul stătea la masa sa de lucru, fumând, în timp ce citea un raport bătut la mașină; îmi făcu semn să mă așez pe același fotoliu pe care stătusem și de dimineață.

— Doar o clipă, spuse. Trebuie să termin raportul ăsta de citit. Apoi mergem să-l vedem pe Seixas și să te pună la punct cu partea financiară a afacerii.

Am încuviințat și am luat loc. Câteva minute se scurseră în tăcere. În sfârșit, Angers închise raportul, îi bătu foile de birou, pentru a le aduce la aceeași înălțime, și scrise o notă pe prima pagină, înainte de a suna secretara să-l ia și să-l trimită mai departe.

— Perfect, spuse el, aruncând o privire rapidă spre ceas. Trebuie doar să trecem în clădirea alăturată și mi-e teamă că Seixas este asemenea prea multor oameni din Vados - nu prea știe cât e ora, am impresia. Totuși, ăsta nu-i un motiv ca să întârziem. Hai să mergem!

Am străbătut pasaje curate și luminoase, am ieșit din clădire și am traversat peluzele despărțitoare, ajungând la birourile trezoreriei. Eram aproape de intrare când, parcă izbit brusc de o idee, Angers spuse:

— Oh, apropo, voiam să te întreb - o femeie pe care o cheamă Maria Posador petrece o grămadă de timp prin preajma hotelului tău. Te-ai întâlnit cu ea?

Surprins, am încuviințat.

Angers îmi oferi obișnuitul său zâmbet glacial.

— Atunci, un cuvințel pentru cei care au urechi de auzit, spuse el. Nu-i o companie sănătoasă.

— Ce vrei să spui?

Dădu din umeri.

— Ei bine… Doar că nu ar trebui să ai de-a face cu ea. Nu uita ce ți-am spus despre necesitatea de a rămâne detașat, e-n regulă?

Nu cred că s-a văzut, dar am găsit modul plat, dogmatic, englezesc în care Angers și-a formulat avertismentul, foarte neplăcut. Am spus laconic:

— De ce?

— Aăă…

Mă conduse prin ușa turnantă a clădirii trezoreriei.

— Ei bine, este o personalitate locală foarte cunoscută și un fel de oponent al președintelui - e o poveste lungă și nu intru acum în amănunte. Cu toate acestea, ascultă-mă pe mine; dacă vei fi văzut cu ea, acest lucru îi va face pe oameni să considere că nu ești un expert dezinteresat venit din afară.

— Ei bine, ar fi ceva ce-ar trebui să ții minte, i-am spus. Cea mai bună cale de a fi sigur că voi rămâne dezinteresat este să mă iei așa cum sunt și să nu sari direct la concluzia că, de vreme ce señora Posador este mai drăguță decât tine, o să primesc ordine de la ea.

— Dragul meu, spuse Angers, nefericit. Te asigur că…

— Las-o baltă, i-am spus.

O tăcere încordată ne însoți până în biroul lui Seixas, care, deși în fond era identic cu al lui Angers, purta amprenta unei personalități total diferite. Seixas, care se ridică din spatele biroului său ca să ne întâmpine cu amândouă mâinile întinse, era un bărbat zdravăn, transpirat, cu o față rotundă și roșie și cu păr negru. O țigară de foi, mare și neagră, asemenea unui semn de exclamație, îi ieșea din gura cu buze groase; țigara avea cea mai largă banderolă pe care-o văzusem vreodată, colorată țipător cu roșu și auriu. Purta un costum azuriu și cămașă albă, deasupra căreia se revărsa, asemenea unei cascade luminoase, o cravată al cărei model reprezenta

fructe de ananas. Asortându-se cu culoarea pastelată a echipamentului biroului, pe acesta din urmă se găsea o carafă cu un lichid de o culoare palidă în care pluteau câteva cuburi de gheață și, agățat de sistemul de prindere a hărții strânse de pe perete, un enorm calendar sexy, înfățișând un nud cu fundul suplu.

— Deci tu ești Hakluyt, ai? spuse Seixas. Luați loc! Beți ceva! Luați un trabuc!

Amândoi am refuzat băutura - părea să fie *Parfait Amour,* care este un lichior dulce de culoarea spirtului, amestecat cu gin și cu apă - în schimb eu am luat o țigară de foi, găsind-o surprinzător de slabă pentru înfățișarea ei, neagră precum cărbunele.

— Australian, ai! spuse Seixas cu mulțumire, trăgând tare din propria-i țigară. Ei bine, ce părere ai dă Vados, Hakluyt? Dă, oraș, nu dă om!

— Impresionant, am spus, uitându-mă la Angers cu coada ochiului.

Era evident că-l găsea pe Seixas insuportabil; de asemenea, părea evident că Seixas era îndeajuns de gros la obraz încât să nu-și dea seama de acest lucru. Am găsit situația amuzantă.

— Daaaa! spuse Seixas cu profundă satisfacție. Asta-i un oraș *strașnic*! Și tu o să-l aduci c-un pas mai aproape dă paradis, ai?

Se zgudui de râs, cu ochii închiși, și scrumul de la țigară îi căzu în centrul geometric al strălucitoarei sale cravate.

— Ei bine, cu Angers care are mutra asta acră, cred că-i mai bine să trecem la treabă.

Se așeză mai comod în scaun, încât să se poată sprijini cu coatele de birou și-și mută trabucul într-o poziție pe care-o copiase dintr-un film prost de la Hollywood, de pe vremea când era puști: poziția milionarului.

— Uite care-i situația adevărată. În urmă cu câțiva ani - ăăă, cu opt ani în urmă - a avut loc un incendiu al dracu’ dă mare, la docu’ dân Puerto Joaquin. A explodat un petrolier.

Docurile au scăpat destul dă ieftin, până la urmă, da’ Departamentu’ Pompierilor n-a meritat mai multă considerație decât un scuipat. Vr’o patru sute de oameni s-au prăjit; casele au ars precum hârtia, pricepi? Ei bine, peste-un an - doi, au refăcut orașul, au construit o grămadă dă apartamente la blocuri și chestii d-astea - da’ nicăieri așa babane ca-n Vados, toate niște prăpădenii.

Oricum, dup-aia Vados a adunat cabinetul și-a zis să fim pregătiți de s-o mai întâmpla, așa c-a pus o taxă pe încărcăturile petroliere - marile companii încearcă să facă gălăgie, da’ ce dracu’, Vados e un tip valabil în registrele lor, le-a rezolvat problemele dă muncă, a făcut o mulțime dă treburi a-ntâia, așa că o dau cum zice el. Și dân taxa asta scoate un fel dă fond pen’ un caz dă pericol, un fel dă asigurare. Pricepi, construiau târgu’ ăsta atunci, deja începuseră - nu lăsaseră nimic pentru Puerto Joaquin sau altcineva. Acu sunt vr’o opt milioane dă dolaros în fond și chiar *el Presidente* e ăla dă ne zice cum trebuie cheltuit când e cazu’. Dacă ai nevoie, capeți patru milioane dân ei.

Trase un sertar de la birou și răscoli înăuntru după ceva. După ce scoase un roman cu copertă țipătoare, o sticlă plată de gin - goală, o aruncă la coșul de gunoi - și o cămașă murdară, extrase un dosar gros plin de hârtii și-l așeză pe birou, cu un mormăit de mulțumire.

— Acu’ hai să punem lucrurile la punct, mormăi. Aha, da!

Alese o foaie de hârtie cu un antet superb, în relief, împodobită cu mai multe cercuri umede, rămase de la vreo sticlă sau vreun pahar, și-o ridică ținând-o între degetele pline de inele.

— Uite-acilea ie autorizația oficială, spuse. Ești plătit două’j dă mii, plus cheltuielile; poți folosi pân, la zece mii pentru cercetări, analize și alte d-astea, da’ trebuie să faci un plan pentru ele. Ești plătit pentru propriu-ți sistem, așa-i?

— Ăsta-i aranjamentul.

— Grozav - *urăsc* să evaluez proiectele de construcții. A drac’ dă-ncurcate socoteli. Toate nimicurile care se tot adună și Dumnezeu mai știe câte altele… Vrei să te pun în legătură cu firmele ălea de-or să facă treaba?

— Asta poate să mai aștepte. Nu mă interesează cine va executa ceea ce mă preocupă pe mine; momentan sunt ocupat cu ce trebuie făcut.

— Aha, spuse, privindu-mă gânditor.

Și-apoi, încă o dată:

— Aha.

După asta am mai petrecut vreo douăzeci de minute uitându-ne pe cele mai interesante planuri - a trimis după câteva dosare ale afacerilor făcute de curând prin contract guvernamental, astfel încât să-mi fac o imagine generală despre costuri și, în vreme ce noi devenisem din ce în ce mai prinși de probleme tehnice, Angers stătea nerăbdător într-un colț al camerei. Am fost oarecum surprins să descopăr sub înfățișarea comună a lui Seixas o minte ascuțită ca un brici. Sigur, n-ar fi trebuit să mă mir - Vados nu era genul de om care să lase niște neispräviți în administrația preaiubitului său oraș.

Când întrevederea noastră luă sfârșit, Seixas se ridică radios.

— O grămadă dă noroc, Hakluyt! spuse el. După părerea mea, ie prea al dracu’ dă mulți bani dă cheltuit, oricum - am putea să-i dăm afară pă ticăloșii ăștia într-o juma’ de zi, cu baionetele. Da’ dup-aia ar veni înapoi, așa că la urma urmelor poate că nici nu-i o risipă ce faci tu. Pă curând!

Vizibil ușurat, Angers se ridică vioi, îi strânse mâna lui Seixas cu aer distant și mă scoase repede din cameră.

— E-o figură, nu-i așa? am spus, când ușa se închise în spatele nostru.

— Mi-e teamă că nici pe departe singura, spuse Angers, morocănos. Vreau să spun… Ei bine, ai văzut cu proprii-ți ochi. Sticlele goale și hainele murdare din biroul lui - ce zici de asta, te întreb eu. Oftă. Totuși, trebuie să

recunoaștem că-i suficient de isteț. E băștinaș, bineînțeles, adăugă el, după o clipă de gândire.

— Vorbește foarte bine englezește.

— Zice c-a învățat singur, de la cinematograf.

Angers se uită de jur-împrejur, imediat ce-am ieșit la lumina zilei.

— Ei, mai avem de mers vreo jumătate de kilometru - preferi să mergem pe jos sau să chem un taxi?

Mi-am imaginat planul localității; Cartierul general al poliției se afla într-o clădire puțin mai la nord de Plaza del Norte, în spatele Palatului de Justiție.

— Mi-ar plăcea să mergem pe jos, dacă nu te deranjează, am spus. Pentru moment, cu cât văd mai mult din oraș, mergând pe jos, cu atât mai bine.

— Cum vrei...

Am mers o vreme în tăcere.

— Apropo, am spus eu în cele din urmă, de ce printre primele persoane pe care trebuie să la văd este și șeful poliției?

— Oh, dintr-o mulțime de motive, improviză Angers un răspuns. Nu mă deranjează să-ți spun că-l vei găsi puțin cam stângaci - pare să nu aibă o părere prea clară despre întreaga afacere.

Am digerat informația fără a mă manifesta. După o pauză, Angers își continuă explicația.

— Ei bine... ăă... toți oamenii ăia înghesuiți în mahalale îi stau, bineînțeles, ca un ghimpe-n coastă; găinăriile continuă într-un procent îngrozitor de mare și destul de des un om urmărit poate să dispară pe dealuri, cu ajutorul rudelor oamenilor de aici. Așa că el vrea să se descotorosească de toată mizeria asta, la fel și noi. Pe de altă parte, e același gen de om ca Diaz - născut la țară, needucat, sau mai degrabă, neculturalizat. Mi s-a spus că asta ar fi una dintre cauzele pentru care Vados îl preferă ca șef al poliției - este mult mai capabil să priceapă modul de gândire al criminalilor băștinași, decât oricine din afara

Aguazul-ului. Dar are un dispreț țâfnos pentru... ei bine, pentru persoanele ca mine, de exemplu. Pentru cetățenii născuți în altă parte.

— Ce fel de cadre are?

Angers ridică din umeri.

— După standardele noastre, venale și corupte, dar am fost asigurat că pentru America Latină sunt destul de bune. Vados i-a îndepărtat pe cei mai ciubucari atunci când a luat puterea, așa că ceilalți sunt deosebit de aspri cu polițiștii care iau mită sau falsifică probele din cauza unor răzbunări personale. Corect este să spun că sunt deosebit de aspri cu cei pe care-i prind; sunt convins că există mult mai multe cazuri care nu apar niciodată la lumină.

— Asta este și impresia mea, am spus și i-am povestit despre polițistul care încercase să fure banii din vasul micuțului cerșetor.

— La ce te-ai putea aștepta? oftă Angers, cu un ton de neașteptată îngăduință. La urma urmelor, ceea ce-l deosebește pe polițist de cerșetor este numai faptul că primul are ambele mâini și ambii ochi. Va fi nevoie de multă hotărâre pentru a face ca în Vados oamenii să fie asemenea aspectului orașului. Unii dintre ăștia sunt de-abia la câteva generații depărtare de epoca de piatră; să le ceri să se schimbe în niște orășeni înseamnă să le pretinzi, într-adevăr, prea mult. Peste încă douăzeci de ani, poate dar nu acum.

El Jefe - căpitanul O'Rourke - părea la fel de irlandez ca și numele său, cu excepția unei influențe indiene, vizibile în pomeții obrajilor. Părul său scurt, castaniu, completa o figură specifică de irlandez, noduroasă ca un cartof și cu buze groase. Avea un neg pe nas, un altul la încheietura mâinii stângi. Degetele îi erau groase, scurte și neîngrijite; un smoc de păr aspru răsărea pe dosul fiecărei mâini. Purta pantaloni negri de uniformă și cizme, o cămașă neagră și o cravată roșie, cu nodul lăsat în jos, astfel încât

să-și poată descheia gulerul. Într-o agățătoare, pe peretele din spatele lui, se găseau o caschetă strălucitoare și un pistol automat, înfipt într-un toc de piele.

Biroul lui mirosea vag a ulei încins, de parcă aparatul de aer condiționat fusese închis de la prânz, fără să mai reușească să elimine mirosul pachetelor de mâncare ale subordonaților. O mulțime de fotografii cu propria-i înfățișare îl încadra, așa cum stătea în spatele biroului, începând de la cea care-l înfățișa drept puști imortalizat pe stradă de un fotograf, în vreme ce se găsea *en route* spre prima sa slujbă religioasă, până la o fotografie lucioasă, opt pe zece, în care, îmbrăcat într-o uniformă strălucitoare, dădea mâna cu *el Presidente.*

Pe ceilalți pereți se găseau, de asemenea, fotografii - reprezentând îndeosebi scene sângeroase. Trei corpuri care erau scoase dintr-o mașină distrusă... Un bărbat căruia îi curgea sânge din colțul gurii, ținând ochii închiși, din cauza contuziilor... O femeie ce-și descoperea umărul, pentru a arăta o cicatrice oribilă, provocată de-o arsură. Probabil, amintiri ale unor cazuri mai vechi.

Ne făcu semn, morocănos, spre niște scaune; a fost aproape un șoc când i-am auzit spaniola cu accent gutural, având în vedere numele și înfățișarea sa.

— *No hablo inglés,* spuse el scurt, ca și cum ar fi mărturisit o vină serioasă-și poate că, în ochii lui, chiar era una.

Mai adăugă apoi ceva, rapid - o frază căreia i-am scăpat sensul. M-am uitat la Angers.

— Ăăă... în ciuda numelui său, presupun că va trebui să-ți traduc, tălmăci cu multă neplăcere Angers.

Se întoarse spre O'Rourke și vorbi ezitant.

Convorbirea, așa cum a fost ea, a durat foarte mult timp și a acoperit foarte puține probleme. De vreme ce s-a rezumat numai la platitudini și întrebări plictisitoare, la care răspunsurile erau foarte clare, după o vreme l-am lăsat pe Angers să vorbească, între timp eu uitându-mă la

fotografiile de pe pereți.

O bruscă exclamație lătrată de O'Rourke mă readuse dintr-o dată la realitate; uitându-mă împrejur, i-am văzut ochii căprui fixați asupra mea și pe Angers părând foarte stânjenit.

— Care-i problema? am spus.

— Eu… ăăă… ei bine, tocmai i-am povestit despre afacerea aia neplăcută de azi-dimineață, cu polițistul care fura de la cerșetor și…

— Poftim?

— Ei bine, n-ar trebui lăsată așa, fără să se ia vreo măsură, protestă Angers, încercând să se apere.

— Bine, dac-ai făcut-o, ai făcut-o. Și ce-a zis?

Angers își trecu limba peste buze, privind pieziș spre O'Rourke, a cărui față părea cuprinsă de furtună.

— Nu… nu prea pricep. Ori vrea să-l pedepsească pe vinovat pentru că a furat de la concetățeni - de parcă ar fi fost mai bine pentru el să fure de la dumneata - ori vrea să demonstreze că nu este niciun pic de adevăr în această acuzație.

— Nu era atât de important, am spus eu dezgustat. Probabil că treaba asta se întâmplă tot timpul - nu, nu-i traduce asta! Spune-i… oh, la dracu'! Spune-i că băiatul și-a primit banii înapoi; spune-i c-ar trebui să nu existe cerșetori în Ciudad de Vados.

Angers traduse ezitând; spre surprinderea mea, l-am văzut pe O'Rourke începând să zâmbească; se ridică din spatele biroului, ca să-mi întindă o mână cu degete groase.

— Zice că ai perfectă dreptate, traduse Angers. Speră că vei face mult bine pentru locuitorii orașului.

— Așa sper și eu, am zis și m-am ridicat ca să ne strângem mâinile.

Apoi am vrut să plec, dar Angers m-a prins de braț.

— Nu așa repede, spuse. Mai e… ăăă… mai e un lucru.

M-am așezat la loc, în vreme ce el mai schimba câteva propoziții cu *el Jefe.* Apoi, întâlnirea luă, de fapt, sfârșit și-

am ieșit din nou în aerul cald al după-amiezii.

— Despre ce-a fost vorba la sfârșit? am întrebat.

Angers ridică din umeri.

— Nimic important, se eschivă el. I-am spus ce va urma probabil să faci în următoarele două-trei zile. Oficial, străinii trebuie înregistrați la poliție, iar dacă stau mai mult de o lună, trebuie să vină la poliție o dată pe săptămână, pentru verificări și tot felul de prostii de genul ăsta - dar putem să te scutim de atâta bătaie de cap, spuse O'Rourke. Va trebui să anunți poliția doar dacă te muți din hotel.

— Excelent.

— Ei bine, cam asta e tot pentru astă-seară. Mâine o să te iau să-ți prezint, la fața locului, adevărata amploare a problemei pe care trebuie s-o rezolvăm.

5

Prima „pată neagră” pe care trebuia s-o inspectăm era o piață ieftină, ivită pe locul unde urma să fie construită o zonă cu locuințe pentru persoane având venituri modeste; un golf de liniște, în unghiul făcut de două drumuri de acces ce porneau din răspântia autostrăzii principale. La vremea apariției orașului, vânzătorii ambulanți găsiseră că e un loc bun ca să-și înalțe dughenele; acolo, făceau comerț cu muncitorii din construcții. Apoi, într-un fel oarecare, speculând lacunele regulamentelor, piața continuase să existe ca element constitutiv permanent al zonei.

Dacă n-ar fi fost venirea intrușilor din cartierele mărginașe, cel puțin după spusele lui Angers, piața ar fi dispărut de la sine, iar zona s-ar fi dezvoltat conform planificării. Aici însă intrușii își cheltuiau practic în totalitate neînsemnatele venituri și prezența lor încăpățânată făcea ca zona să degenereze rapid într-o mahala.

Complicând și mai mult situația, costul ridicat al vieții făcea ca multă lume să prefere să-și cumpere legumele de aici - astfel încât era dificil ca o simplă hotărâre a municipalității să determine dispariția pieții fără o puternică și gălăgioasă opoziție.

O latură a politicii, ce conferise atâta durabilitate regimului lui Vados, era și faptul că el prefera întotdeauna să înlocuiască o problemă deranjantă pentru el sau pentru suporterii săi, cu un *fait accompli* de care să beneficieze toată lumea.

Iar în cazul de față avea să fie nevoie de niște eforturi considerabile.

Piața era plină de culoare - dar puțea ca o cocină; pitorească - dar atât de zgomotoasă, încât nu era greu de înțeles de ce clădirile din apropiere începuseră să scadă în ce privește standardele de locuit.

— Gălăgia asta durează toată ziua? l-am întrebat pe Angers. În fiecare zi?

— Cu excepția duminicii, da, îmi confirmă el. Oamenii ăștia nu au noțiunea timpului, firește - și oricum n-au nimic mai bun de făcut. Pentru ei este tot una dacă stau aici douăsprezece ore sau două ore - uită-te la muștele de pe fața copilului ăla! Nu-i dezgustător? - atâta vreme cât vând ceea ce au adus.

Am încercat să prind o muscă, în clipa în care-a trecut pe lângă mine, dar n-am nimerit-o.

— E-n regulă, am mormăit. Hai s-aruncăm o privire la numărul doi de pe listă.

Următorul „cui în talpă” era - dintre toate locurile - situat chiar sub linia principală de monorail. Ciudad de Vados avea o rețea clasa întâi de trasee ce traversau orașul și altele care-l înconjurau, în așa-numita rețea în „pânză de păianjen”, care este mai curând eficientă, deși suferă de un cusur serios - necesită o stație centrală foarte mare, de transbordare.

În Vados, desigur, acest lucru nu era chiar așa un dezavantaj, cum ar fi fost de obicei; porniseră construcția de la zero și-și puteau permite să fie darnici cu spațiul pentru stația centrală. Rezultatul era că o suprafață de mai bine de doi kilometri pătrați fusese lipsită de soare, din cauza platformelor de beton suspendate.

— Ceea ce s-a întâmplat aici se datorează, în mare parte, purei lăcomii, îmi spuse sec Angers. Este, de asemenea, un exemplu de cum ar fi arătat, probabil, Ciudad de Vados, dacă Diaz și-ar fi pus în practică ideile în dauna părerii președintelui. Proprietarul acestui pământ a fost directorul

inițial al sistemului monorail. Când orașul a început să prindă contur, el a cerut o arendă asupra zonei de sub stație, ca parte a acordării drepturilor sale cetățenești. Cererea a părut îndeajuns de nevinovată - toată lumea a considerat atunci că el va închiria suprafața respectivă ca spațiu de depozitare sau altceva la fel de inofensiv. Așa că nimeni n-a fost îndeajuns de precaut, încât să fixeze limite modului de folosință.

Ce s-a întâmplat mai apoi? A compartimentat spațiul dintre fundații cu pereți subțiri și planșeuri șubrede și a oferit acele... acele cotețe prietenilor și rudelor sale. A descoperit că-i atât de profitabil să fii proprietar, încât și-a lăsat și slujba pe care-o avea. Acum își ocupă tot timpul cu asta.

Arătă cu mâna într-acolo; m-am uitat la „asta”, și nu era deloc o priveliște frumoasă.

Aici, configurația terenului cuprindea o serie de creste și pante, deasupra cărora se ridicau platformele stației. Stând acolo unde eram, adică în partea mai ridicată a unui parapet, legând între ele cele două intrări principale pentru pasageri, aveam posibilitatea să privim direct în jos, în spațiul aflat între traversele de oțel și pilonii masivi de beton care sprijineau platformele. De jos se ridica un miros de mâncare stricată și de oameni înghesuiți, cu toate dejecțiile lor. Ajungeau până la noi fuioare de fum de la focurile făcute acolo; țipetele copiilor se contopeau într-un vacarm îngrozitor, deopotrivă cu măcăitul rațelor, mugetul vacilor, grohăitul porcilor și vaietul unui bătrân gramofon care învârtea un disc atât de zgâriat, încât nu se mai înțelegea nimic din melodie.

— Apropo, Tezol locuiește aici, mă informă Angers..

— Pare tare greu de crezut ca niște ființe omenești *să poată* trăi într-un asemenea loc, am mormăit eu.

Angers râse fără veselie.

— Fie că băștinașii nu-și doresc nimic mai mult, fie că ceea ce au aici este, într-adevăr, o îmbunătățire față de ce

aveau în mod obișnuit... Ia te uită, ce onoare ni se face! Privește cine vine să ne vadă - proprietarul în persoană!

Un negru gras urca din adâncurile de sub stație. Poteca era foarte îngustă și foarte alunecoasă, deoarece câinii, animalele domestice și - după toate aparențele - copiii o folosiseră, fără discriminare, ca să-și facă nevoile, așa încât proprietarul era nevoit să se ajute, la urcare, mai mult cu mâinile decât de picioare.

Se cățără peste marginea parapetului, gâfâind, apoi își șterse fața cu o eșarfă roșie, lată. Băgând-o înapoi, în buzunarul jeans-ilor săi umflați, strigă în direcția noastră:

— Veniși din nou, señor Angers, ai?

— Da, Sigueiras, m-am întors, spuse Angers, neîncercând să-și ascundă dezgustul ce i se citea pe față. O să curățăm, în curând, gunoiul ăsta al tău.

Sigueiras chicoti.

— Ai mai încercat asta și altădată, señor! Și în continuare nu este posibil. Dacă încerci să-mi iei drepturile *mele* cetățenești, ce se întâmplă cu drepturile *tale,* atunci? Bună glumă, ai?

— Se referă la o hotărâre legală care a fost în favoarea lui în urmă cu câteva luni, îmi explică Angers cu glas scăzut.

Ridicându-și vocea, continuă:

— Dar drepturile cetățenești sunt subordonate planurilor de dezvoltare a orașului, nu-i așa, Sigueiras?

— Da, señor. Și chiar aș renunța de bunăvoie la pata asta de întuneric - dar unde să se ducă toți oamenii ăștia ai mei? Ei își doresc case, voi nu le dați, așa că eu sunt *forțat* să le ofer adăpost!

— Trebuie să fi avut case acolo de unde vin, spuse Angers, tăios.

— Au avut, señor! Au avut! Dar când ei mureau de foame fiindcă orașul le lua apa, iar pământurile le rămâneau sterpe, unde să se fi dus în altă parte decât la oraș? În fiecare noapte și-n fiecare dimineață, mă rog Sfintei

Fecioare și lui Saint Joséph să li se construiască acestor oameni locuințe noi și să capete de lucru…

— Bătrân ipocrit! rosti încetișor Angers.

Sigueiras se întrerupse.

— Ai spus… ai spus planuri de dezvoltare a orașului, señor Angers? Te-am auzit spunând asta! Să însemne oare că rugăciunile mele au fost ascultate?

— Rugăciunile tale se îndreaptă mai degrabă spre ideea c-ar trebui să-ți moară unii dintre chiriași și astfel să poți băga în locul lor alții - mai mulți și la prețuri mai mari, zise Angers cu răceală. Ți-l prezint pe señor Hakluyt, cel care va replanifica zona în așa fel încât s-o transforme într-un drum nou. Sau ceva asemănător, spuse el, aruncându-i o privire.

Sigueiras își strânse mâna pumn și-o ridică spre mine, înecându-se pentru o clipă, de o furie reținută. De teamă să nu mă lovească, am făcut un pas înapoi, aproape împiedicându-mă de marginea parapetului.

— Așadar, vii aici, în Vados, de peste mări și țări, ca să le iei oamenilor mei singurele adăposturi pe care le au? țipă el. Îți câștigi traiul luându-le oamenilor locuințele? Te scuip! Te calc în picioare! Señor Angers, jur asta în numele tatălui meu mort, odihnească-se în pace!

Rosti ultimele cuvinte cu o intensitate ciudată, lipsită de pasiune, uitându-se din nou la însoțitorul meu.

— Jur că dacă faci lucrul ăsta, dacă le iei alor mei singurul lor adăpost, îi adun pe toți - pe toți!! Cu vite, cu măgari, cu tot - și-i mut în apartamentul tău mare și frumos. *Atunci* o să vezi tu!

— Hai să nu mai pierdem vremea cu prostul ăsta bătrân și isteric, zise Angers iritat și se întoarse să plece.

Ezitând, tocmai voiam să-l urmez, dar Sigueiras mă apucă de mânecă.

— Îți câștigi pâinea luându-le oamenilor adăpostul, spuse el, șuierând cuvintele. Eu am renunțat la munca mea pentru a face case pentru oameni. Care dintre noi face un

lucru mai bun, ai?

După care plecă mai lunecând, mai patinând, în josul potecii, înapoi, în iadul său personal.

Până să-l prind din urmă, Angers ajunsese deja la mașină. Își ștergea acum fruntea cu o batistă mare.

— Îmi pare rău de această izbucnire, spuse el cu acreală. Dac-aș fi știut c-o să dau peste el, te-aș fi pus în gardă. Bineînțeles că nu trebuie să-l bagi în seamă - întotdeauna se comportă în mod abuziv.

Am dat din umeri și m-am urcat în mașină. În vreme ce ne îndreptam spre drumul principal, am zărit un bărbat cu fața prelungă și capul plecat, purtând un *serape* alb, pe care eram sigur că-l văzusem cu o zi înainte în Plaza del Sur. Juan Tezol, întorcându-se acasă. M-am întrebat dacă găsise până la acea oră mia de dolaros.

— E un comportament ciudat pentru Sigueiras, își mărturisi Angers șirul gândurilor, în vreme ce mașina zbura de-a lungul autostrăzii de beton neted. Presupun că este genul care să facă așa ceva - dar mi-l aminteam ca pe un om aparent inteligent și înțelegător.

— Și-acum? am întrebat, păstrându-mi o expresie împietrită.

Îmi aruncă o privire rapidă.

— Ai văzut pe propria-ți piele, zise el.

Apoi realiză că remarca mea era mai mult decât o întrebare prostească și, cu părere de rău, încuviință din cap.

— Probabil că ai dreptate, admise el. Încă poate fi o persoană formidabilă.

Se cufundă într-o tăcere meditativă. M-am întrebat dacă nu-și imagina, în acea clipă, mulțimi de țărani, cu vite și calabalâc, forțând intrarea în apartamentul lui.

În continuare, am făcut turul celor trei cartiere mărginașe și toate arătau ca mahalaua lui Sigueiras, dar întinsă pe o arie mult mai mare; excepție făcea faptul că,

nefiind situate într-un spațiu închis, mirosul ce plutea deasupra lor era mai puțin respingător. Și totuși, în ciuda asemănării superficiale, am descoperit că fiecare din aceste zone avea propria-i structură organică și funcțiune, probabil datorită faptului că se găseau în părți diferite ale orașului Vados, iar locuitorii lor veneau din districte ușor deosebite ca model cultural. Exista, firește, o diferență clară între ele datorită structurii locale a traficului, dar asta opera la a treia sau a patra mână și nu era deosebit de semnificativă.

— Nu prea înțeleg cum faceți voi, tipii de la trafic, treaba asta, spuse Angers, privindu-mă în vreme ce schițam curbe continue pe un bloc de desen, cocoțat pe parapetul autostrăzii care domina unul dintre cartierele mărginașe.

— Frumoasă confesiune, din partea unui inginer de autostrăzi, am spus - mai ironic decât avusesem intenția. Majoritatea timpului tipii voștri mă fac să mă simt de parc-ar trebui să le cer permisiunea să respir când sunt în vecinătatea lor.

Angers roși.

— Fără supărare, zise el.

— Vorbesc serios. Ei bine, în mare parte este vorba de instinct și de un mod specific de a gândi. Greu de explicat. Presupun că cea mai apropiată analogie este cu modul în care un râu depune aluviunile la cotituri - direcția și puterea curentului, împreună cu natura depunerilor, determină modul în care cursul râului se dezvoltă. În mare, în același fel poți stabili principii ale debitului traficului, care, câteodată - aproape în mod invariabil în cazul orașelor nesistematizate sau al satelor - determină natura primară și aspectul general al rezultatului.

Am scos de pe planșetă foaia la care lucram și-am mototolit-o.

— Nu prea merge? se interesă Angers.

— Oh, se poate face. Dar… Ei bine, presupun că nu ești interesat de soluția cea mai evidentă.

Angers ridică spre mine o sprânceană de culoarea nisipului.

— Am crezut c-am luat în considerare toate soluțiile evidente, răspunse cam înțepat. De-asta am chemat un expert…

— Și totuși, este ceva evident. Folosiți banii pentru a le construi acestor oameni un cartier nou și curat și educați-i să trăiască acolo.

— O fi evident, dar superficial, spuse el, cu aerul ușurat al cuiva care întâlnise și învinsese același argument de multe ori înainte. Amintește-ți că cei de-aici nu-s singurii țărani cărora trebuie să le facem față. Ce crezi că vor spune cunoștințele lor de pe dealuri, când îl vor vedea pe vărul Pedro și familia lui, compusă din patrusprezece suflete, instalați - și mă gândesc la un grajd, deoarece își vor lua și animalele cu ei! - instalați deci de guvern pe degeaba? Clătină capul. Nu, asta n-ar face decât să agraveze problema.

— În regulă, am ridicat eu din umeri. Dar pot să-ți spun acum că dacă această acțiune ar agrava problema, cel mai bun lucru pe care l-aș putea face eu ar fi doar s-o îndulcesc puțin. Pot să le fac viața grea acestor oameni; pot să le elimin piața, încât să fie nevoiți să umble din ușă în ușă pentru a-și vinde legumele și puii, pot să le transform mahalalele în… în niște chestii drăguțe, frumoase și curate. Dar indivizii ăștia sunt fataliști, fir-ar să fie! Pentru ei ar fi doar ceva nou de îndurat, ca o secetă sau o foamete. Tot ce se poate spera este să le faci viața atât de dificilă încât să fie nevoiți să se întoarcă în satele lor - dar dacă nu se face și acolo ceva, se vor întoarce și vă veți confrunta mereu cu aceeași problemă, în alte circumstanțe.

— Da, dar… ei bine, ca să fiu cinstit, Hakluyt, știi, noi nu căutăm mai mult decât un paleativ, mărturisi Angers clipind. Ne ocupăm și de celelalte aspecte ale problemei, dar realizezi că asta este o treabă de lungă durată. Adică

vreau să spun că se găsesc echipe ale Națiunilor Unite care-i învață pe țărani lucruri elementare, cum ar fi igiena și îngrijirea copiilor, și mai sunt și echipele de șoc educațional ale lui Vados care încearcă să ridice nivelul alfabetizării măcar cu câteva procente. Oh, probabil că peste o generație, acești oameni vor fi destul de civilizați! Ceea ce ne deranjează pe noi, care suntem cetățeni și ne-am scuipat plămânii la ridicarea orașului, este să vedem niște oameni necivilizați distrugând tot ceea ce noi am muncit din greu să construim.

Am considerat că-i mai bine să nu continuu discuția.

— Ei bine, eu sunt străin, am spus. Nu pot decât să vă pun în gardă.

M-am întors către mașină și am început să cobor parapetul autostrăzii.

— Cred că mi-ai oferit tot ceea ce aveam nevoie pentru a porni treaba - celelalte puncte le pot clarifica cu ajutorul hărților și al cărților de referință. Săptămâna viitoare vreau ca cea mai mare parte a timpului să fiu lăsat singur; nu pot spune în mod sigur ce-o să fac, dar cel mai probabil e c-o să stau la colțurile străzilor, o să merg cu monorail-ul, o să mă amestec printre grupurile de oameni, peste tot pe unde acestea se pot forma. Treburi de genul ăsta.

Angers ezită.

— Ei bine, tu hotărăști, recunoscu el, în cele din urmă, și a trebuit să-mi ascund un zâmbet.

Ca majoritatea tipilor de la circulație, care ajunseseră acolo pornind de la construirea autostrăzilor, era obișnuit să aibă de-a face - literalmente - cu lucruri mult mai concrete. Ca atare, pe drumul de întoarcere spre centru, am intrat ceva mai mult în amănunte.

— De exemplu, am spus, hai să ne gândim la piața aia de care vrei să scapi. Așa cum ai subliniat, una dintre cauzele care au făcut ca ea să continue să existe și după ce orașul a fost gata este faptul că cei din mahalale au continuat tradiția constructorilor în ceea ce privește comerțul din

zonă, ei devenind clienții acelor vânzători ambulanți. Dar un factor care trebuie să fi contribuit la supraviețuirea pieței trebuie să fi fost și absența, de pe drumurile pe care piața le ocupă, a unui flux susținut de trafic. Așa că va trebui să creăm un asemenea flux - și va trebui să fie unul funcțional, în sensul ca oamenii să prefere să plece de-acolo, când acest trafic va începe. Bine; îndeplinește acest lucru și vei crea senzația că piața este o piedică, deoarece stă în calea trecerii nestingherite a oamenilor care-o traversează. După șase luni de la crearea unei astfel de stări de iritare și a unei dorințe contagioase de a scăpa de ea i se va permite Consiliului orășenesc să o îndepărteze cu sprijinul unei mari părți a publicului.

Angers dădu din cap, manifestând admirație, în ciuda neplăcerii sale de-a o afișa.

— Mă uimește modul în care acești factori abstracți, cu care lucrați voi, analiștii de trafic, pot produce asemenea rezultate pozitive, spuse el.

— Este modul în care lucrează oamenii. Suntem afectați de o mulțime de presiuni de care nu suntem conștienți; ba, unele dintre ele ne afectează chiar mai mult decât ar merita. Dar problema este următoarea: un nou curent de trafic care-ar abate cartierul pieții va trebui să se verse în linia de trafic principală - nu va exista spațiu pentru a face altceva. Și acest complex de intersecții a fost astfel planificat - și foarte bine planificat - încât să facă față unui anumit tip de trafic; cu o anume direcție. Nu poți să construiești, pur și simplu, un nou drum care să-și deverseze traficul în această intersecție; s-ar putea foarte bine ca în loc să mărești viteza de circulație, să faci nu faci altceva decât să o micșorezi.

M-am uitat gânditor pe geamul mașinii. Tocmai traversam Plaza del Este, chiar în fața minunatei catedrale. Precum niște furnici, o familie de țărani stătea, așezată în fața strălucitoarelor culori - alb, albastru, roșu - ale fațadei. Cu capetele date pe spate, se uitau la crucea de

aluminiu, înaltă de o sută metri, ce țâșnea spre cerul albastru și senin de deasupra întrebându-se dacă nu cumva divinitatea, locuind în acea clădire augustă, nu era diferită de cea care ocupă bisericuța de chirpici de-acasă.

„De-acasă”; da, asta era problema în Vados. Sau, oricum o mare parte a ei. Douăzeci de mii de oameni care nu puteau privi orașul ca pe propria lor casă, cu toate că trăiau în el – pur și simplu pentru că *nu era* casa lor. Erau într-o țară străină, teritoriul propriului lor ținut natal.

— Unde vrei să te las? întrebă Angers, în vreme ce îndreptam spre biroul lui.

— Oriunde pe aici, prin împrejurimi, e bine.

— Și, deci, timp de o săptămână n-o să te mai vedem față?

— O să trec pe la birou în fiecare dimineață, bineînțeles - să aflu dacă e ceva important pe care ar trebui să-l știu, întreb orice lucru de care voi avea nevoie. Nu-ți face griji pentru mine - o să mă descurc.

Angers încuviință, uitându-se dincolo de mine, spre stradă.

— Vei trece la o oră anume?

— Probabil că după ce se va termina iureșul dimineții. Vreau să capăt o imagine completă a tipului și a densității traficului din centrul orașului, de-a lungul întregii zile, dar probabil că voi fi pe teren mai mult în orele de vârf - cel puțin pe durata primei săptămâni.

Oftă.

— E-n regulă. Să ne ții la curent, da?

I-am strâns mâna, iar când mașina s-a îndepărtat, m-am îndreptat alene spre pasajul de pietoni de sub principala intersecție.

Ei bine, un lucru ce urma să fie esențial, dacă va fi să lucrez complet singur - așa cum am preferat întotdeauna, în prima parte a unei astfel de acțiuni - era să fac ceva în privința spaniolei mele rudimentare. Un alt lucru

important era să cunosc mai în amănunt atitudinile și reacțiile unui cetățean obișnuit. Sunt foarte convins de vorba aceea banală care spune că oamenii au presa populară pe care o merită; ca urmare, am cumpărat un exemplar din ediția de după-amiază a ziarului guvernului, *Libertad,* și m-am dus într-un bar să-l răsfoiesc. Aveam un dicționar de buzunar, cumpărat în Florida, și cu toate că unele dintre cuvintele care mă interesau lipseau, m-am descurcat destul de bine cu ziarul.

Un titlu mi-a atras atenția deoarece menționa numele lui Mario Guerrero, președintele Partidului Cetățenilor din Vados. M-am luptat cu articolul de sub titlu și am aflat că un tip, numit Miguel Dominguez, îl acuzase pe șoferul lui Guerrero de conducere periculoasă și, în același timp, îl învinuise - pe Guerrero însuși - de complicitate și instigare la violență. Exista și o fotografie a lui Guerrero stând în picioare, lângă o mare limuzină neagră, aceeași pe care o văzusem venind spre el, la ieșirea din Palatul de Justiție în Plaza del Norte.

Încă o dată, reporterul nu inclusese o mulțime de lucruri pe care voiam să le cunosc; cu toate acestea, el evidenția foarte clar părerea conform căreia întreaga afacere era un complot al Partidului Național - Miguel Dominguez fiind un cunoscut sprijinitor al acestuia - pentru a-l discredita pe președintele advers. Bineînțeles că era ridicol să presupui că Guerrero ar acționa în vreun fel care să-i rănească pe cetățenii iubitului său Vados - sau pe oricine din Aguazul, la urma urmelor. Din fericire pentru onoarea lui Guerrero, învinuirea ce i se adusese avea să fie făcută inofensivă de îndemânarea într-ale legii a apropiatului său prieten și coleg, Andres Lucas, iar stigmatul de pe numele său avea să fie îndepărtat, fără nicio îndoială.

Cam ăsta era genul de reportaj.

M-am interesat de un *Tiempo*, deoarece eram sigur că un jurnal independent va privi lucrurile diferit. Dar mi s-a spus că ziarul nu stătea prea bine financiar, astfel că nu-și

permitea mai mult de o ediție pe zi - în timp ce *Libertad* era, bineînțeles, subvenționat de guvern - și oricum el apărea într-un moment de maximă audiență, anume acela al terminării lucrului - așa că am lăsat-o pe dimineața următoare.

A doua zi, am plecat devreme, pentru a evalua circulația în timpul deschiderii magazinelor și birourilor - orele obișnuite părând să fie de la opt treizeci la prânz și de la două la cinci și jumătate, pentru birouri. În jurul orei nouă și jumătate m-am întors la hotel, pentru un mic dejun luat în tihnă, și am găsit în *Tiempo* ceea ce căutam.

Așa cum îmi închipuisem, publicația independentă avea un mod de-a privi problema cu totul diferit. Reportajul explica tuturor cum Guerrero îi ordonase șoferului său să treacă printr-un grup de copii care se jucau cu mingea pe o stradă lăturalnică; om cu spirit civic, Miguel Dominguez asistase la întâmplare și fusese atât de șocat de pericolul în care se aflaseră copiii, încât își făcuse datoria sa de cetățean, fără să-i fie teamă de puternicele interese aflate în joc și care, fără îndoială, urmau să-i considere acțiunea drept o manevră politică.

Am blestemat politica locală și am deschis ziarul la paginile din mijloc.

Aici am găsit un articol care mă privea mult mai direct - de fapt, eram pomenit nominal și nu într-un mod politicos. Era vorba despre mahalalele amintite; numele autorului, Felipe Mendoza, îmi aminti de ceva și m-am întrebat unde-l mai auzisem. Am găsit răspunsul într-o reproducere de foarte proastă calitate a unui portret al lui Mendoza, aflat într-o casetă, în partea de jos a paginii; era un distins romancier local - a cărui operă fusese publicată în traducere în Statele Unite. Îi văzusem cărțile, dar nu citisem niciuna. Judecând după recenziile de care-mi aminteam, părea să fie un fel de William Faulkner latinoamerican, combinat cu un pic din Erskine Caldwell.

Conform modului său de a privi lucrurile, eu eram un

mercenar adus de despoții din guvern ca să le ia oamenilor casele - dar asta este o formulare relativ blândă. Își rezerva adevăratul dispreț pentru Seixas și ceilalți oficiali ai Departamentului Trezoreriei. Seixas, pretindea el, îl împinsese pe președinte să aleagă această cale de rezolvare a problemei cartierelor mărginașe, în loc să li se ofere locuințe celor care duceau lipsă, din cauză că el, Seixas, deținea acțiuni într-o companie de construcții de autostrăzi care avea, probabil, de profitat de pe urma soluției respective.

M-am întrebat cum or fi, în Aguazul, legile împotriva calomniei. Judecând după articolele din ziare, păreau foarte elastice.

Așa cum promisesem, când mi-am terminat micul dejun, m-am dus la Departamentul Circulației ca să mă informez de la Angers dacă au apărut ceva noutăți. L-am găsit stând de vorbă cu un tânăr blond, ușor bâlbâit, purtând ochelari cu ramă de corn.

Angers, cu o mină serioasă, își întrerupse conversația pentru a mi-l prezenta pe interlocutorul său drept, domnul Caldwell, de la Departamentul Sănătății orașului, apoi îmi făcu semn să iau loc.

— Tocmai am auzit niște vești foarte interesante, Hakluyt, anunță el. Caldwell, poate-i spui și dânsului ce mi-ai povestit mie, acum câteva clipe. Cred că trebuie să audă treaba asta imediat.

Am luat loc și am devenit atent. Caldwell tuși nervos și-mi aruncă o căutătură rapidă, înainte de a-și fixa privirea pe peretele din spatele meu și de a începe să vorbească. Avea o voce joasă, monotonă.

— S-a întâmplat ieri d-după-amiază, spuse. Îmi făceam vizita obișnuită în m-mahalaua lui S-s-sigueiras. Încercăm efectiv de ani de zile s-să-l facem să îmbunătățească c-condițiile din acel loc. C-cred că trebuie să mă fi aflat acolo cam în același t-timp cu voi. Pentru că atunci c-când s-a

întors, spunea c-o să-l dea în judecată pe d-domnul Angers pentru această încercare de-a s-scăpa de mahalaua lui.

— Îmi închipui c-a invocat din nou drepturile cetățenești? interveni Angers, iar Caldwell încuviință, înghițind în sec.

Mărul lui Adam i se mișcă în sus și-n jos.

Angers se întoarse spre mine.

— Bineînțeles, imediat ce-am auzit una ca asta, Hakluyt, spuse el, am simțit că trebuie să-ți cer să te concentrezi mai întâi asupra acestui aspect al problemei, dacă poți. Nu vrem să exercităm în niciun fel presiuni asupra ta - în definitiv, tu ești expertul - dar vezi cu ce mă confrunt, nu?

— Sper însă că și tu vezi cu ce probleme mă confrunt, da? i-am replicat sec. Mi-ai spus să nu amestec în treaba asta considerentele personale și cred că totul trebuie să se desfășoare la fel și-n continuare. Mi-ai dat un buget și o problemă de rezolvat; ce-ar fi să mă lași pe mine să judec lucrurile la modul pe care îl consider eu cel mai potrivit, iar tu să obții cele mai bune rezultate? Pe lângă asta - la naiba, dacă - treburile legale se desfășoară aici la fel de încet ca în atâtea alte părți, va fi nevoie de luni de zile pentru ca reclamația lui Sigueiras să dea roade.

Angers arăta nefericit.

— Ei bine, tocmai asta-i partea proastă, spuse el. Treburile legale, cum le zici tu, în Vados se desfășoară al naibii de repede. Oriunde în altă parte, în țară e altfel, dar aici unul dintre aspectele asupra cărora Diaz a insistat întotdeauna, de când s-a construit orașul, a fost rezolvarea rapidă a proceselor, fie ele civile sau de drept comun. Era foarte suspicios față de noi, cetățenii născuți în afara țării, înțelegi, și i-a fost teamă că vom contesta drepturile localnicilor mai naivi. Ei bine, nici vorbă de-așa ceva. În principiu, este un lucru al dracului de bun că procesele nu durează luni în șir, e clar, dar Diaz are omul lui pe postul de secretar al Justiției - un tip pe nume Gonzales - și acesta are grijă, în situația unei dispute în care sunt implicați un

cetățean născut în străinătate și unul născut aici, ca treaba să meargă ca fulgerul.

Aruncă o privire spre tăblița biroului; luase de pe el un capsator, cu care se juca nervos.

— Am sentimentul neplăcut că nu mi s-a povestit tot adevărul despre problema pe care trebuie s-o rezolv, am spus. Ce este chestiunea asta legată de Sigueiras, de fapt?

— Ei bine, e-al dracului de complicat în realitate. Dar pentru tine, o să încerc s-o clarific.

Angers se așeză, ferindu-și privirea de mine, la fel cum făcu și Caldwell, dar dintr-un motiv diferit.

— Atunci când orașul a fost construit, noi toți cetățenii născuți în străinătate și o parte dintre cetățenii născuți aici care se evidențiaseră într-un mod deosebit la construirea lui, am primit drepturi cetățenești. Asta înseamnă, ca să zicem așa, garanții pentru alegerea unor poziții oficiale deosebite, la niveluri fixe de salarii sau închirieri de terenuri nefolosite sau treburi similare, iar durata acestor drepturi urma să fie de cincizeci de ani, mai bine zis până la sfârșitul vieții beneficiarului, în funcție de care din aceste perioade se dovedea mai scurtă. Drepturile respective nu se pot moșteni, înțelegi - cu toate că cetățenia ca atare revine și urmașilor. Problema cu Sigueiras este că acesta a reușit să aranjeze ca folosirea fără drept de contestare a terenului de sub linia de monorail să fie o parte a drepturilor sale cetățenești din punct de vedere legal, încât acest fapt este inatacabil. Singura fisură constă în clauza prin care Consiliul orășenesc deține drepturi de dezvoltare și poate deposeda orice concesionar, plătindu-i o anumită compensație. Ei bine, ceea ce trebuie să încercăm și să și facem, de altfel, este să-l expropriem pe Sigueiras - folosind clauza de dezvoltare a orașului.

Caldwell îl ascultase pe Angers cu o emoție crescândă; acum izbucni ca și cum n-ar fi fost în stare să se stăpânească.

— Trebuie să-l dăm afară! Toți s-spun că trebuie! Problemele sanitare sunt g-groaznice; Departamentul Sănătății este foarte îngrijorat; lucrul acesta afectează t-turiștii - este șocant, d-domnule Hakluyt!

M-am ridicat în picioare.

— Uite ce e, am spus, vă atrag atenția pentru ultima oară. M-ați angajat să fac o treabă, și-o voi face, dacă poate fi făcută. N-am nevoie *să mi se spună* că dezvoltarea mahalalelor este o pată pe fața orașului Ciudad de Vados - *văd* asta și singur. Ce-ar fi să încercați s-aveți răbdare - și ce-ar fi, și mai bine, să mă lăsați să-mi văd de treabă?

Tocmai părăseam clădirea Departamentului Circulației când l-am văzut pentru prima oară pe *el Presidente* în persoană - de la distanță, dar imposibil de confundat. Și cum ar fi putut cineva să se înșele asupra persoanei sale, de vreme ce mașina în care se deplasa intra în Plaza del Norte în spatele unui triunghi de motocicliști în uniforme negre și cu sirenele de poliție urlând?

Stătea pe bancheta din spate a unei limuzine decapotabile, cu un braț sprijinindu-se pe portieră. Lângă el se afla o negresă foarte frumoasă - probabil cea de-a doua lui soție. Prima, așa cum auzisem, foarte vag, fusese o fată cu care se căsătorise pe când avea vreo douăzeci de ani și care murise curând după fondarea orașului Ciudad de Vados. Arăta mai bătrân decât în fotografia de la aeroport, chiar și în spatele ochelarilor întunecați care-i ascundeau ochii.

Fără îndoială, era încă popular. Oamenii de pe trotuare și din mijlocul pieții se opriră din discuții și se întoarseră să facă semne cu mâna spre suita care trecea, iar un grup de copii alerga strigând, în spatele mașinii. *El Presidente* răspunse ovațiilor cu o ridicare plictisită a mâinii, dar soția lui zâmbi și trimise bezele copiilor.

Mașina opri în fața Primăriei și Vados intră în clădire - probabil ca să se ocupe de îndatoririle sale de primar. De îndată ce dispăru înăuntru, soția sa se aplecă spre șofer și-i

spuse ceva; însoțită în continuare de motocicliști, mașina se îndreptă, torcând, în direcția principalelor artere comerciale.

După această întrerupere, mi-am continuat plimbarea, cufundat în gânduri. În mod clar, lui Angers nu-i plăcuseră remarcile făcute de mine la plecare; cu siguranță că dac-ar fi auzit ce-am de gând să fac în următoarele zile, nici cu asta nu ar fi fost de acord. Intenționam să-mi petrec timpul mergând pe jos, uitându-mă la locurile pe care se aștepta din partea mea să le elimin, cu un aparat de fotografiat agățat de gât, o pălărie albă de panama pe cap și cu cei mai mari ochelari fumurii pe care-i putem găsi, pe nas.

Și în contradicție directă cu cererea lui Angers, mi-am propus să mă concentrez mai întâi asupra a ceea ce consideram eu problema majoră; piața din mijlocul străzii și mahalaua din apropiere. Grămada de cocine a lui Sigueiras nu reprezenta în mod esențial o problemă de trafic; dacă erau atât de multe persoane care voiau să scape de ele, așa cum susținea Caldwell, atunci acestea puteau fi îndepărtate cu ajutorul a ceva doar cu puțin mai puternic decât un pretext. Pentru a scăpa de piață, însă, avea să fie nevoie de o planificare mai subtilă și mai profundă.

Sosisem aici marți; azi era vineri. Zona pieței necesita un studiu de cel puțin trei zile și faptul că urma să am de analizat, în această perioadă, începutul și sfârșitul săptămânii de lucru însemna că o voi vedea atât în momentele ei cele mai aglomerate, cât și în cele mai liniștite, ceea ce era ideal.

Perioada cea mai calmă din toate era, bineînțeles, duminica - atunci nu se ținea piața și m-am concentrat asupra șuvoiului de mașini care plecau și se întorceau ducându-i pe oameni în afara orașului pe durata zilei. Dar cu excepția acelei întreruperi, am stat în zona pieții până luni seara; de vreo trei sau patru ori pe zi, mi-am făcut de lucru prin piață și pe străzile din apropiere, notându-mi

volumul traficului pietonal și auto la diferite ore ale zilei, estimând numărul oamenilor care obligatoriu trebuiau să treacă pe acolo, câți veneau doar pentru că în acel loc se afla piața și câți ar trece dacă nu ar fi piața, și caracterul de mahala al împrejurimilor, decurgând din existența acesteia.

Existau indicatorii valoroși ai opiniei publice, de asemenea, de urmărit, surse de iritare și de revoltă față de piață, care puteau fi umflate ușurel, până ce devenea posibilă desființarea pieții fără niciun fel de împotrivire.

Era fascinat. Dar mai e și faptul că sunt unul dintre oamenii norocoși, cărora le este dat să se bucure de munca lor de zi cu zi. Sunt atâtea aspecte ale existenței omenești reflectate de modul în care oamenii se mișcă pe străzile lor...! Fusese necesar, de pildă, să iau în considerație perturbarea circulației în orașele musulmane de către muezinii care cheamă credincioșii la rugăciune, paralizând orice activitate de cinci ori pe zi, spre iritarea cetățenilor mai puțin religioși. Apoi să realizez proiectul unui chei de-a lungul Gangelui, unde o dată pe an, cu siguranță, urma să apară brusc un milion de oameni, iar acest chei trebuia să le poată face față lor și traficului obișnuit, fără a risipi exagerat de mult spațiu. Ajutasem, de asemenea, la punerea la punct a unui sistem de semafoare în Galveston, Texas, astfel gândit încât să poată duce pompierii pe o rază de treizeci și trei de kilometri, non-stop, la locul oricărui incendiu, fără să se interfereze cu sistemul obișnuit de circulație. Acestea erau niște acțiuni la scară mare și aveau propriul lor interes. În comparație cu ele, aici era vorba de un flecușteț de puzzle, la fel de captivant însă.

În după-amiaza zilei de luni, ajunsesem la o concluzie temporară.

Mă plimbam pe trotuar, oprindu-mă pentru a cerceta diferite obiecte expuse la vânzare și reverificându-mi estimările cu privire la câtă lume vine pe aici doar pentru a

face cumpărături, la ora la care birourile și magazinele din preajmă se închideau peste noapte când o voce răgușită mă strigă:

— Hei señor!

M-am uitat împrejur. Singurii oameni, în direcția din care venea sunetul, erau doi bătrâni în zdrențe, căzuți pe gânduri deasupra tablei de șah așezată pe o ladă goală - am văzut că regele alb se pierduse ori se rupsese și fusese înlocuit cu gâtul unei sticle sparte, sprijinit cu partea tăioasă în jos - și un bărbat gras, într-un costum alb, plin de transpirație la subțiori. Bărbatul stătea pe un scaun șubred, sprijinit de perete. Fața rotofeie îi era umbrită de o pălărie; mâna groasă și umflată i se încleștase pe o sticlă cu băutură răcoritoare, de culoare grețoasă, cu un pai înfipt în ea, iar cealaltă mână ținea un trabuc asemănător unei bucăți de frânghie.

L-am privit întrebător: dădu din cap, așa că m-am apropiat. Când am ajuns lângă el, spuse repede ceva în spaniolă și a trebuit să-i cer să repete.

— Aa, e-n regulă, exclamă tipul trecând brusc și surprinzător la o engleză cu puternic accent newyorkez. Mi-am închipuit eu că nu ești unul dintre puțoii ăștia aroganți. Turist?

Am încuviințat; ăsta era rolul meu, pentru moment.

— Ceva de băut? îmi sugeră el și, înainte de-a fi putut să accept sau să refuz, lăsă capul pe spate și strigă:

— Pepé!

M-am uitat spre cea mai apropiată ușă și am descoperit că mă găseam în fața unui bar prăpădit, de fapt intrarea unei case ce fusese transformată în pripă, conform nevoilor. O firmă agramată, scrisă cu vopsea neagră, direct pe zid, anunța acest fapt.

— Ce să fie? întrebă grasul..

— Ceva lung și rece, am spus eu la modul cel mai inspirat, pentru un turist, ștergându-mi fața.

Bărbatul cel gras râse cu zgomot.

— Într-o gaură ca asta? Amice, dac-ar avea aici un frigider l-ar folosi la copt tamales. Compania de electricitate le-a tăiat curentul în urmă cu o lună. Așa că-ți rămâne de ales între bere și mizeria pe care-o beau eu. Mai bine ia o bere - cel puțin cutiile sunt curate pe dinăuntru. *Cerveza!* adăugă el, scurt, când un om mărunțel și neliniștit apăru în cadrul ușii, ștergându-și mâinile de un șorț sau, poate, de poalele lungi ale cămășii.

— Șezi, continuă, arătându-mi un scaun pliant, rezemat de zid, în apropierea lui. Te-am chemat fiin'că mi s-a părut că te-am văzut trecând p'acilea de câteva ori. Așa-i?

— S-ar putea, am fost eu de acord, descoperind că scaunul - părând pe punctul de a se dezmembra - era îndeajuns de rezistent încât să-mi susțină greutatea.

Nu-l mai văzusem pe individ, de asta eram sigur. Dar n-am comentat.

— Pari să petreci al dracu' de mult timp p-aici. Ochii i se fixară asupra mea. Te supără dacă-ntreb de ce? E cam... ăă... neobișnuit pentru un turist.

— O fată de la mine, de-acasă, mi-a zis să-i aduc un șal din ăsta, indian - *rezebos*, parcă, am răspuns eu, gândindu-mă cu maximă viteză. Știi cum e treaba, am adăugat, încercând să-i dau de înțeles că-l consideram irezistibil pentru orice tipă din împrejurimi. Voiam să fie o chestie mai... mai elegantă, dacă mă-nțelegi. Și nu reușesc să găsesc ceva care să-mi placă.

Bărbatul cel gras scuipă cu multă atenție în canal, la trei degete de picioarele goale ale unei femei purtând un coș cu vase din lut.

— Cre' și eu că nu-ți place. Marfa care-o găsești aci nu merită doi bani. Ai face mai bine dacă te-ai opri în Mexico City câteva ore, în drum spre casă, și-ai cheltui câțiva dolari într-un supermagazin. Oamenii ăștia nu-și pot permite nici măcar să toarcă firele, pricepi? Trebuie să se descurce cu o materie primă nenorocită - nu se vopsește cum trebuie, nu se țese bine. Nu-i bună de nimic.

— Atunci, se pare că mi-am pierdut timpul de pomană, am spus.

Sosi și berea, adusă de omulețul cu aer neliniștit; am luat-o așa cum era - în cutie - și-am băut-o.

— Poate că nu în întregime. Aici poți obține marfă mai bună decât oriunde, în altă parte, în Vados, asta-i sigur. Și mai ieftină. Am auzit că vrei să desființezi piața de-aici?

— Nu-u-u! am spus, mimând mirarea. De ce? Nu le place oamenilor să aibă, chiar în inima Vados-ului, o piață în veritabil stil indian? Mi-am închipuit că asta ar atrage foarte mulți turiști.

— Prostii! Vados-ul este „cel-mai-modern-oraș-din-lume”.

Reuși să facă sloganul să sune ușor obscen.

— Asta caută turiștii. Prostiile lumii vechi le pot găsi în New Mexico sau în altă parte. Ce vor ei aici este ziua de poimâine, nu ziua de alaltăieri. Pe deasupra, locul mai și pute. Nu-i așa?

Mirosul era tare greu și, într-un fel, de nedescris. Uleiul de bucătărie, *frijoles*, fructele putrede și corpurile omenești - toate-și aveau loc în el. La fel și praful încins de soare, care miroase ca nimic altceva pe lume.

— Din ce-or să trăiască prăpădiții ăștia, când le-or închide piața? Treb’e să mucezească în groapa aia de gunoi a lui Sigueiras - *asta* n-o arată turiștilor. Ai auzit de ea?

— Locul de sub stația de monorail?

— Așa, așa. Se uită la mine cu o privire speculativă. Pentru un turist, ai ochi, nu glumă, amice - pot spune asta despre tine. Bănuiesc, totuși, că n-ai intrat acolo.

Am dat din cap că nu.

— Am ghicit corect. E un tip, Angers, la Departamentul Circulației, care urlă cât îl ține gura c-o să-nlăture piața, colibele și tot calabalâcul. El și cu hrăpărețul ăla bețiv de Seixas…

Făcu un gest larg, cu sticla acum goală; între fiecare afirmație, trăsese niște înghițituri enorme. Mișcarea

înglobă în ea copiii cu ochi mari, și femeia cocârjată, și zdrențăroșii care jucau șah, cărucioarele, coșurile, fructele, și porumbul, și vasele de lut, și bibelourile ieftine…

— Mă enervează! Sunt și eu cetățean, la fel ca și Angers. Am și eu partea mea aici, așa cum o are și el. Dar asta-i afurisita de țară a acestor nenorociți, iar ei nu capătă nici măcar o parte din toată treaba.

O dată cu ultimul cuvânt, aruncă sticla goală spre un pepene putred, aflat în rigola de lângă trotuar; sticla intră în pepene fără să se spargă și se opri într-un unghi ciudat, cu paiul încă în ea.

— Fac cinste, mai bei una? i-am sugerat.

— Data viitoare, când treci pe-aici, spuse el și se ridică greu în picioare. Trebuie să fac loc, înainte de-a mai bea. Între timp, gândește-te la Angers. Poate că-ntr-una din zilele-astea îl punem la punct. Mai există legi în țara asta sau ceva similar. N-ai crede că-s avocat, așa-i?

— Nu, am răspuns, sincer mirat.

— Și încă destul de bun. Nu genu' ăla care-are clienți șic, precum ticălosu' de Andres Lucas, dar sunt avocat; am venit aici și beau, în atmosfera asta, pentru a putea pleda bine un caz, mâine. Sigueiras a depus plângere împotriva tipilor de la trafic - grupul lui Angers - și eu mă ocup de proces. Mă numesc Brown. Toată lumea-mi zice însă Grăsanu (Fats), inclusiv puțoii. Da' nu-mi pasă… *Sunt* gras.

Se uită la mine de parcă mă provoca să neg acest lucru.

— Ei, mulțumesc pentru bere, am spus, și în timp ce mă ridicam mă întrebam dac-aș putea admite, fără teamă, că *aveam să mai vin* pe-acolo.

— Oh, ce naiba, e-n regulă, Hakluyt. N-am nimic împotriva ta. E o chestie a dracu' de-mpuțită, da' nu-i vina ta. Lui Angers nu i-aș face cinste cu o bere, așa să m-ajute Dumnezeu. Da' să nu mă-nvinovățești pe mine dacă-ți vei termina treaba înainte de-a o-ncepe.

Preț de-o clipă, am rămas înmărmurit.

— De unde știi cine sunt? am întrebat, în cele din urmă.

— Unul dintre băieții lui Sigueiras te-a văzut învârtindu-te pe-aici, vineri și sâmbătă. Eu, nu. Nu eram aici. N-o să fiu nici mâine. Dacă vrei să-mi faci cinste cu băutura aia, vino la Tribunal. Rămâi cu bine!

Dispăru în intrarea întunecată a barului; trebuie să se fi întors imediat, pentru că n-am apucat să fac decât un pas, înainte ca el să mă strige iarăși.

— Trebe' să te-avertizez, spuse el. Ticăloșii ăia de sus sunt niște pramatii și n-or să-ți dea niciun cent, dacă planu' tău nu-i exact ceea ce vor ei. Ai grijă de tine.

Dispăru din nou - de astă dată atât de repede, încât am bănuit că succesiunea de băuturi ușoare făcuse ca în cele din urmă problema să devină foarte urgentă - lăsându-mă să mă îndrept, asaltat de gânduri, în josul străzii.

6

În ultimele trei nopți, am stat treaz până târziu, urmărind circulația de noapte din timpul week-end-ului, pe artera principală. Părea evident că la nicio oră nu era îndeajuns de densă, încât să-mi fac probleme din cauza ei; în cea mai mare parte se compunea din camioane grele, aflate în tranzit și din taxiuri. Cu excepția unei mici porțiuni, în partea mai îndepărtată din Plaza del Oeste, unde erau concentrate cluburile de noapte, se părea că în Vados ora de culcare se situa în jurul orei unu dimineața. Existau, bineînțeles, localuri de petrecere, teatre și cinematografe, și așa mai departe, care provocau unele intensificări ale circulației, dar nimic semnificativ, nici măcar în perioada de week-end, dată fiind lărgimea importantă a străzilor din zonă.

Constatarea respectivă, împreună cu șocul pe care mi-l administrase Grăsanul Brown, m-a determinat să termin lucrul mai devreme.

Se făcuse cam șase și jumătate, când m-am întors la hotel. Seara era caldă și panourile de sticlă ale pereților barului ce ocupa aproape tot parterul fuseseră trase într-o parte. Mai multe mese se găseau așezate afară, pe trotuar, sub o prelată mare, verde. Înăuntru, barul era plin de bărbați și de femei în rochii de seară; bijuteriile femeilor sclipeau orbitor. Am realizat că, de vreme ce clădirea Operei se afla la doar două străzi spre sud, Hotel del Principe era foarte bine situat pentru a lua un pahar înainte de spectacol și probabil că în acea seară urma să aibă o de reprezentație de gală.

Puțină lume stătea afară, cu excepția unui mic grup, așezat la masa cea mai îndepărtată; o fată cu tenul închis la culoare, părul întunecat și o chitară în brațe, ciupea plictisită corzile instrumentului, stând pe un scaun plasat aproape în stradă, oprindu-se din când în când să mai tragă dintr-o țigară. Aveam de gând să intru în hol, când o voce potolită m-a strigat.

— Señor Hakluyt!

Am privit în jur. Maria Posador se uita la mine peste umăr; stătea pe un scaun în partea cea mai depărtată a terasei, cu spatele spre mine. N-o observasem la sosire. Lângă ea, era așezat un bărbat oacheș, încruntat, pe care-am crezut că-l recunosc, dar, în final, nu l-am putut identifica.

M-am apropiat și-am salutat, iar ea făcu semn unui chelner.

— Bei ceva cu noi? sugeră, cu ochii sclipind. Fără îndoială c-ai avut o zi epuizantă. Te rog, ia loc!

N-am găsit niciun motiv să refuz, cu excepția sfatului pe care mi-l dăduse Angers, în modul acela atât de neplăcut: să stau departe de această femeie, idee cu care oricum nu eram de acord; m-am așezat pe scaunul de lângă bărbatul brunet, care continua să se încrunte. Părea extraordinar de deplasat pe lângă eleganța señorei Posador, căci avea mâini de muncitor, cu degete groase și scurte și unghii rupte și era îmbrăcat cu o cămașă înflorată și niște pantaloni albi, îngrozitori. În picioarele goale purta espadrile cu talpă de sfoară.

— Señor Hakluyt, mi-ar face plăcere să-l cunoști pe Sam Francis, zise señora Posador pe un ton liniștit, dar cu o umbră de malițiozitate în voce. Îți amintești că l-ai ascultat vorbind săptămâna trecută, în Plaza del Sur? Sam, acesta este expertul nostru în probleme de circulație.

Încruntarea bărbatului oacheș nu dispăru. Am reușit să zâmbesc, cu toate că prezența lui morocănoasă mă făcea să nu mă simt în largul meu. M-am întrebat ce căuta mâna

dreaptă a lui Juan Tezol în acest loc, în mijlocul unor oameni din care părea să-și fi făcut dușmani de moarte.

Chelnerul îmi luă comanda și reveni aproape imediat. Am ridicat paharul aburit spre însoțitorii mei și tocmai luam prima înghițitură, când Francis scoase din gură țigara pe care o fuma și-i vorbi cu mânie señorei Posador:

— Maria, de fapt, ce dracu' faci tu aici? Nu-s lucrurile destul de rele și fără să-ți mai pierzi timpul printre nemernicii ăștia?

Făcu un gest cu degetul mare, în direcția paharului meu.

— De ce nu dai banii ăștia pentru amenda lui Juan, ai? Care-i ideea?

Avea un accent plăcut și puternic, de caraibian, care la început mă făcu să nu-l prea înțeleg; dar señora Posador era obișnuită cu el.

— Ideea este că domnului Hakluyt i-e sete, răspunse ea. Nu-i așa? adăugă, uitându-se spre mine.

N-am răspuns. Mi-am dat seama că picasem în mijlocul unei dispute și ultima remarcă a lui Francis sugera care trebuie să fi fost linia lui de conduită.

Dacă stăteai să te gândești… Ideea nu-mi venise atunci când o ascultasem pe señora Posador perorând despre modul nedrept în care Tribunalul îl amendase pe Juan Tezol, deoarece fusesem prea impresionat de aparent sincera amărăciune a lamentărilor sale. Dar cu toate acestea ar fi trebuit s-o întreb dacă nu avea o mie de dolaros ai ei de care să se poată lipsi, și dacă nu, de ce.

Ceva din simțămintele mele mi se putea citi, probabil, pe față. Maria Posador oftă și-și aplecă privirea către geantă. După un timp de căutare, scoase dinăuntru o tabacheră de aur conținând vreo duzină din țigaretele ei negre, rusești, îmi oferi una mie, îi oferi alta lui Francis, care refuză cu un gest de dezgust, apoi își luă și ea una.

— Ar trebui să-ți explic, spuse ea politicoasă. Sam și cu mine am avut o divergență de păreri în ceea ce te privește.

— Eu - susțin că de vreme ce-ai venit să rezolvi o

problemă în Vados, în calitate de expert independent, putem avea încredere în tine că-i vei da un răspuns satisfăcător, independent de interesele personale. Îmi amintesc că mi-ai explicat pe larg că nu ai niciun interes în treburile de aici. În timp ce Sam…

Sam Francis își făcu simțită poziția fără să spună o vorbă.

— Așa că vezi ce încântare ne-a produs sosirea dumitale, termină señora Posador cu seriozitate. Avem acum ocazia să vedem cine are dreptate.

Și amândoi mă priviră, cu multă insistență și atenție, într-un fel care mă făcu să mă simt de parc-aș fi fost sub microscop.

— Trebuie să recunosc, am spus eu cu voce joasă, că atunci când am acceptat această slujbă nu mi-am dat seama că sunt atâtea pasiuni locale în joc. Mi s-a spus că trebuie doar să îndrept unele deficiențe ale traficului. Asta-i munca mea; pentru asta am venit aici. Dacă mă trezesc instruit pentru a rezolva o problemă socială, și am fost lăsat să înțeleg destul de clar că asta se așteaptă de la mine, atunci le spun: orice propunere care face treaba doar pe jumătate, destinată să se potrivească ideilor lor, nu realității, îi va arunca într-o încurcătură și mai împuțită.

Francis se întoarse spre mine, așezându-și pumnul enorm pe masă, dinaintea lui.

— Ar fi bine să fie cum zici, amice, mormăi el. Pentru c-avem cam prea multe probleme acum.

Se lăsă pe spate, sprijinindu-se pe spătar, încă furios. Señora Posador puse o mână împăciuitoare pe brațul lui.

— Mi se pare un răspuns cinstit, Sam, spuse ea. Să mai bem un pahar, señor Hakluyt - vom închina pentru o rezolvare care să mulțumească pe toată lumea.

Tocmai mă pregăteam să insist ca de data asta să fac eu cinste, când o limuzină opri lângă trotuar și din ea coborâră un bărbat și o femeie. Femeia era durdulie, dar atrăgătoare; purta o rochie lungă de seară, pe cap avea o

diademă de diamante, iar în jurul umerilor goi - o eșarfă; bărbatul era slab și plăcut la înfățișare și l-am recunoscut imediat: Mario Guerrero, președintele Partidului Cetățenilor din Vados.

Sam nu-i pierdu din ochi, în vreme ce traversau trotuarul, îndreptându-se spre bar. Guerrero, privind împrejur cam apatic, îl observă și se opri. Când vorbi, o făcu, desigur, în spaniolă, dar eu îmi exersasem urechea în timpul sfârșitului de săptămână, așa că am priceput esențialul.

— Ooo, bună seara, señor Francis! exclamă Guerrero. Cine s-ar fi gândit să te găsească aici? Cu siguranță, nu face deloc bine relațiilor cu suporterii dumitale țărani să fii văzut răsfățându-te într-un local atât de elegant.

Răspunsul lui Sam țâșni imediat, plin de răceală.

— Ar fi posibil să creadă că-l merit mai mult decât dumneavoastră, deoarece eu îmi petrec timpul lucrând în folosul lor, în vreme ce dumneavoastră lucrați numai pentru propriile interese.

Spaniola lui era mai bună decât engleza și-n plus avea un sunet plăcut, întocmai ca a lui Guerrero.

Ca prin minune, un mic grup se adunase în jurul nostru, inclusiv un bărbat înarmat cu un aparat foto și un bliț. Privirea lui Guerrero căzu asupra acestuia și el zâmbi, ca pentru sine. Femeia cu care era îl trase de mânecă; o ignoră și continuă.

— Probabil că e pe-aici și vreun fotograf de la fițuica aia a partidului tău - *Tiempo!*

— Bineînțeles că nu! *Tiempo* are lucruri mai bune cu care să-și umple paginile decât pozele unei adunături de leneși.

— Chiar așa? rosti Guerrero, insinuant. Cu toate astea, parcă-mi amintesc că ți-am văzut fotografiile în ziar ori de câte ori mi-am aruncat ochii pe el.

Am observat că tipul cu aparatul de fotografiat rânjea și, dintr-o dată, am realizat ce se punea la cale.

— Ei bine, nu mă îndoiesc că aceia dintre suporterii tăi care cunosc atâta carte încât să citească din când în când *Libertad* vor fi foarte interesați să vadă o fotografie cu tine trândăvind aici, spuse Guerrero și, în vreme ce tipul cu aparatul de fotografiat se pregătea, afișă un zâmbet prietenos.

O fotografie ca asta ar fi putut fi, într-adevăr, o armă foarte valoroasă pentru sprijinitorii Partidului National, faptul de a-l vedea pe omul considerat mâna dreaptă a șefului lor flecărind, aparent prietenește, cu liderul adversarilor - și încă într-un asemenea cadru - era ceva ce-ar fi distrus prestigiul lui Sam. Guerrero era în mod clar un tip foarte isteț.

Dar în situația de față, Maria Posador se dovedi și mai iscusită. Evident, ajunsese la aceeași concluzie ca și mine; și se hotărâse cum să rezolve situația. Se ridică. Atâta tot. Dar fulgerul blițului îi lumină spatele și am văzut că umbra ei îl mascase complet pe Sam Francis. Zâmbetul atât de repede afișat pe buzele lui Guerrero dispăru precum bruma la ivirea soarelui.

— Sam, cred c-ar trebui să nu-l mai reținem pe señor Guerrero, spuse ea, liniștit, dar destul de tare pentru a fi categorică. Fără îndoială că are niște... probleme arzătoare.

Ochii i se plimbară pe trupul însoțitoarei lui Guerrero exact atât cât era nevoie ca sensul spuselor ei să fie foarte clar, apoi ea și cu Sam plecară, croindu-și drum prin asistență. Guerrero îi privi plecând, cu ochii mijiți; după ce-mi aruncă o privire grea, în cele din urmă, se lăsă înduplecat de insistența însoțitoarei sale și intră în bar.

Fata cu chitara își dădu părul pe spate și începu să cânte încetișor un vechi cântec de leagăn; mi-am terminat băutura și-am intrat în hotel.

La urma urmelor, cine dracu’ era femeia asta, Posador?

Am trecut de barul plin de lume, care o dată ce se apropia ora ridicării cortinei la Operă începea să se

golească, și tocmai mă îndreptam prin foaier către recepție, ca să-mi iau cheia, când unul dintre funcționarii de la recepție se repezi în fugă spre mine.

— Señor Hakluyt! spuse el. *Una señora preguntó para Vd*.

M-am gândit că începusem să fiu căutat cam mult.

— *Donde está?* am întrebat, sperând să aud că plecase acasă.

Nu plecase; mă aștepta în hol - o femeie slabă, între două vârste, cu părul de un gri metalic și ochelari cu rame verzi, amestecând indiferentă cu un stilou de aur, într-o băutură ce părea rece. Un tânăr ras în cap și cu nasul spart stătea tolănit în fotoliul de lângă ea, desenând linii încâlcite pe un caiet.

— Señor Hakluyt, mă prezentă băiatul de serviciu și plecă, lăsându-mă acolo.

Femeia scoase în grabă stiloul din pahar și-mi adresă un zâmbet larg, întinzându-mi mâna.

— Señor Hakluyt, toarse ea, îmi pare atât de bine c-am dat de dumneavoastră! Vă rog să luați loc. Vi-l prezint pe asistentul meu, señor Rioco. Eu sunt Isabela Cortés, de la Comisia de stat a radioteleviziunii.

Am luat loc; Rioco închise caietul cu zgomot și-și puse pixul deoparte.

— Sper că nu m-ați așteptat prea mult timp, am spus.

Dădu nepăsătoare din mâna îngrijită, pe care strălucea un gigantic smarald.

— Suntem aici doar de zece minute, declară ea. În orice caz, asta n-are nicio importanță de vreme ce v-am găsit. Vrem să vă rugăm ceva mai deosebit.

Mi-am luat o mutră de tip ascultător și cooperant.

— Sunt directorul a ceea ce - în engleză - ai putea numi emisiuni de actualități, atât pentru rețeaua de radiodifuziune, cât și pentru televiziune, explică señora Cortés. În fiecare zi avem un program despre viața din Vados și despre persoanele importante care vin aici și

avem, de asemenea, buletinele de știri. Señor Rioco pregătește pentru diseară o emisiune despre noile planuri de dezvoltare a orașului. Ne pare foarte rău că am venit la dumneavoastră fără să vă anunțăm din timp, dar…

Privi spre însoțitorul ei, așteptând, în vreme ce acesta își strânse mai bine haina în jurul trupului, apoi se aplecă ușor în față. Când vorbi, engleza lui suna de parc-ar fi învățat-o pe undeva prin Louisiana și-ar fi încrucișat-o apoi cu limbajul de la Hollywood.

— Trebuia să ne fi gândit la asta mai din timp, zise el, cu accentul acela pe jumătate dur, pe jumătate tărăgănat. Angers, de la Departamentul Circulației, ne-a trimis la dumneavoastră - am reușit în dimineața asta să-l înghesuim și să-i luăm un interviu; el ne-a spus că sunteți singurul care știți ce-aveți în minte, așa că am încercat să vă găsim. Ne-am gândit că cel mai bine ar fi să vă prindem când o să veniți încoace și să vă ducem direct la studio.

Se uită la ceas.

— Programul se difuzează peste… ăă… peste o oră și un sfert, la douăzeci-zero-cinci. Vă deranjează dacă veniți cu noi să spuneți câteva cuvinte?

— Sperăm foarte mult că veți fi de acord, rosti cu multă blândețe señora Cortés.

— Nu văd de ce n-aș veni, am spus. Dați-mi puțin timp să mă aranjez și să-mi schimb hainele și sunt al dumneavoastră.

— Grozav! spuse Rioco și se lăsă iarăși pe spate în fotoliu, pregătindu-se în mod vizibil pentru scurta așteptare.

În vreme ce mă rădeam în baia din camera de la hotel, m-am gândit că erau anumite lucruri pe care nu le observasem și m-am întrebat din ce cauză. Ca, de exemplu, de ce eram considerat atât de important încât atât directorul programului de actualități de la TV, cât și producătorul programului să vină împreună să mă invite;

de ce, dacă Angers sugerase să fiu invitat la emisiunea respectivă, așteptase atât de mult încât de-abia astăzi să ridice această problemă - considerând că nu-i fusese adusă la cunoștință azi de dimineață, fără o înștiințare prealabilă.

Și mult mai important decât oricare dintre aceste întrebări: cum a știut señora Cortés că voi fi aici, astă-seară, când în serile precedente stătusem pe străzi până la ore mici ale dimineții?

Oare era vorba de noroc? Sau de informații primite de undeva?

Dacă n-ar fi fost cele câteva minute cât discutasem cu señora Posador și cu Sam Francis, înainte de-a intra în hotel, sosirea mea ar fi coincis cu cea a señorei Cortés și a asistentului său ras în cap. Părea deja prea mult, ca și cum cineva ar fi calculat ora aproximativă a sosirii mele; în mod logic, acest lucru implica ideea că cineva mă urmărea, probabil de când îmi începusem treaba - și mai însemna că cineva nu avea încredere în mine.

Sau - o altă posibilitate care-mi veni în minte, în vreme ce mă îndreptam spre hol - sau cineva mă proteja. Ideea mă opri din drum și un fior rece mă făcu să tremur pe sub haine. Având în vedere ostilitatea crescândă față de proiectul pe care se aștepta din partea mea să-l duc la îndeplinire, pentru prima oară îmi trecu prin minte că *aș putea* deveni o țintă.

7

Clădirea înaltă și zveltă a Studioului de radio și televiziune era așezată pe un deal, în partea opusă a orașului față de aeroport, astfel încât antena înaltă să fie apărată de avioanele aflate în zbor. Ne-am năpustit spre ea, într-o mașină confortabilă și luxoasă, condusă de o fată în uniformă verde închis.

Luminile aprinse ale orașului Ciudad de Vados se întindeau sub noi, în strălucirea înserării, ca un covor de diamante. Era cea mai frumoasă priveliște a localității pe care o văzusem până atunci; i-am spus acest lucru señorei Cortés.

— Da, avem un oraș frumos, răspunse ea, zâmbind ușor. Este bine să se știe că dumneavoastră, señor, ne veți ajuta să-l păstrăm așa.

Rioco, așezat în față, pe locul de lângă șofer, râse scurt; poate nu ca răspuns la remarca señorei Cortés.

Ca orice alt lucru din Vados, clădirea studiourilor era spațioasă și impresionantă. Ne-am oprit în fața intrării principale, puternic luminată, ale cărei uși de sticlă erau deschise către noaptea caldă. Un portar înalt, dar îmbrăcat în aceeași nuanță de verde ca și șoferița noastră - ne deschise portierele ca să putem coborî din mașină.

În hol, oamenii veneau și plecau cu un aer de preocupare calmă; mai mulți dintre ei o salutară pe señora Cortés, în clipa în care am intrat. Erau actori, actrițe și comentatori cu mutre plictisite cărora machiajul le dădea o ușoară tentă de nenatural; funcționari și tehnicieni trecând grăbiți de la un birou la altul; un bărbat ducând cu multă

grijă un trio de pudeli francezi cu fundițe albastre în jurul gâtului; un tip neras, cu ochii înguști, cărând o trompetă fără cutie cu aerul unei ființe pierdute; câteva fete înalte și zvelte care, după mișcările lor, nu puteau fi decât dansatoare - era amestecul ciudat de personaje pe care-l poți întâlni oriunde în vecinătatea oricărui studio TV.

Cu totul neașteptat, însă a fost ceea ce s-a întâmplat când ne-a venit liftul.

Am traversat holul, îndreptându-ne direct către ușile liftului; señora Cortés a apăsat pe butonul de apel și bătea nerăbdătoare din picior, în vreme ce semnalul luminos de deasupra ușii se muta de la 3 la 2 și apoi la 1. În clipa în care ușile s-au deschis porni înainte, oprindu-se însă imediat mirată și dezorientată.

În lift se afla un episcop, gătit cu toată pompa.

Ne făcu un semn din cap, clipind din ochi și înaintă cu măreția unei procesiuni de confirmare, înconjurat de clerici de ordin inferior. În timp ce se îndrepta către ieșire, peste întreg holul se lăsă tăcerea. M-am uitat înapoi, pe când intram în cabină și am văzut-o pe una dintre dansatoare căzând în genunchi pentru a-i săruta inelul.

Observându-mi mirarea, Rioco chicoti.

— Acesta este bunul nostru episcop Cruz, spuse el. Vine în fiecare săptămână ca să înregistreze o… o… cum îi spuneți voi? O prelegere?

— O predică, am spus și el încuviință din cap.

— O predică, asta trebuie să fie. Dar e prima oară când îl văd că apare îmbrăcat cu toate hainele alea grozave. Chicoti din nou. Eu am crezut pentru o clipă că e un actor pregătit pentru spectacol!

Ascensorul ne lăsă la ultimul etaj și-n vreme ce ieșeam pe coridor un bărbat solid, cu un început de chelie, îi zări pe însoțitorii mei și li se adresă, cu asprime, în spaniolă:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Isabela, unde-ai fost? Știi că programul din seara asta trebuie să fie perfect. De ce ai plecat și l-ai luat și pe Enrique cu tine? Făcu un gest

larg cu mâna. Haosul de-aici depășește orice imaginație.

Señora Cortez deveni ușor palidă, dar răspunse cu mult calm, explicând cine eram și unde fusese.

— Du-te în studio, Enrique, adăugă ea către Rioco. Lucrurile nu pot fi atât de încurcate, pe cât mi se spune mie acum.

Rioco încuviință și dispăru pe ușa cea mai apropiată. Bărbatul cu începutul de chelie părea să fi fost liniștit de ceea ce-i spuse señora Cortez și-mi strânse mâna distrat.

— Încep să cred c-ar fi trebuit să mă ocup singur de detaliile acestui program, spuse el cu voce apăsată fără să-mi mai acorde atenție. Te rog să fii sigură că este bun. Isabela, ai încredere, da?

Se răsuci în loc și porni cu pași mari pe coridor. Vizibil ușurată, o dată cu plecarea lui, señora Cortés se întoarse iarăși în direcția mea.

— Vă rog să veniți cu mine, spuse ea. Vă voi arăta studioul din care vom transmite. Cea mai mare parte a emisiunii este deja înregistrată pe bandă, dar interviul cu dumneavoastră și alte câteva fragmente vor fi transmise în direct. Pe-aici...!

Am intrat pe aceeași ușă pe care ieșise Rioco, ne-am croit drum printr-o aglomerare de cabluri șerpuind pe podea, am ocolit tehnicieni și am evitat cameramani ce verificau unghiurile de transmisie. În cele din urmă, ne-am adăpostit într-un intrând de lângă cabina regizorului.

În mod clar, Rioco își schimbase atitudinea îndată după intrarea în studio. Acum, stând între o fată cu ochelari, care ținea în brațe un morman de scenarii xeroxate, și un bărbat cu degetele îngălbenite de tutun, pe cât se părea, tehnicianul de lumini - dădea instrucții echipei sale, pe un ton autoritar.

— Francisco! strigă señora Cortés către un tânăr cu figură plăcută, care tocmai atunci traversa studioul.

Tânărul se întoarse și veni la noi, fiindu-mi prezentat drept Francisco Cordobán.

— El este cel care ia de obicei interviuri în acest program, explică femeia.

— Îmi pare bine să vă cunosc, domnule Hakluyt, spuse Cordobán, strângându-mi mâna. Mă tem că ne-am cam grăbit atunci când v-am solicitat, așa pe nepusă masă, să participați la emisiune, dar vă mulțumim foarte mult că ați acceptat. Interviul nu va dura prea mult, îmi pare rău - mă gândesc la șapte până la nouă minute, către sfârșitul programului. Cum vă descurcați cu limba spaniolă? Putem să discutăm fie în engleză, fie în spaniolă, dar bineînțeles că vom pierde o groază de timp dacă va trebui să traduc.

Am dat din umeri.

— Ei bine, spaniola mea este destul de slabă dar sunt dispus să încerc dacă doriți.

— Excelent, uitați cum procedăm: haideți să mergem în camera de control pentru câteva minute - îmi închipui că Enrique are nevoie de timp să se pregătească. Vă puteți face o idee despre tema întrebărilor pe care vreau să vi le pun și o să vedem dacă vă este greu să răspundeți la ele în limba spaniolă.

Deschise ușa și-mi făcu semn să intru. Încăperea cu pereții din sticlă era destul de înghesuită, dar sigur că de îndată ce am închis ușa se cufundă într-o liniște perfectă. Ecranele monitoarelor erau stinse și doar un fâșâit ușor, venind dinspre difuzoare, arăta că acestea funcționau.

Cordobán îmi oferi un scaun, iar el se sprijini cu spatele de un panou cu lumini.

— Ei bine, voi prezenta câteva date despre mediul din care veniți și despre genul de muncă pe care-l faceți - sunteți analist de trafic, așa e? Ați lucrat aproape în toată lumea? Doriți să insistăm în mod special asupra unui loc anume?

— Ăăă… India, Egipt, Statele Unite. Și, bineînțeles, țara mea de origine, Australia.

— Aha. Bine. Partea asta nu vă implică prea mult; am să fac prezentarea fără imaginea dumneavoastră în cadru.

Apoi voi începe să vă pun întrebările. Primele vor fi simple, de genul ce părere aveți despre Vados. Haideți să-ncercăm.

— *Ha estada Vd. otra vez en Ciudad de Vados?*

— *Nunca,* am răspuns.

— *La gusta a Vd. nuestra ciudad?*

Și treaba a mers destul de bine; în mare parte era așa cum bănuisem - o serie de platitudini despre cât de impresionant arăta Vados-ul. Cel mai mult s-a apropiat Cordobán de controversa privind remodelarea propusă, în momentul când m-a întrebat dacă mă hotărâsem deja, ce recomandare aveam să fac.

I-am spus că eu eram aici doar de câteva zile și că era prea devreme ca să mă pronunț.

— *Bueno!* exclamă el îndepărtându-se de panoul de care se sprijinise. O să meargă foarte bine, domnule Hakluyt. Ei, mai avem încă douăzeci de minute până începe emisiunea. Putem merge până la bar ca să bem ceva, dacă doriți…

Se uită spre studio și se corectă.

— Îmi pare rău - Enrique face o probă, așa că va trebui să mai stăm puțin. O țigară?

Am acceptat.

— Ați mai fost la televiziune vreodată? se interesă Cordobán. Nu mi-a trecut prin minte să vă întreb. Poate că ați fi mai interesat să rămâneți aici să vedeți cum se procedează.

— Apar la televiziune destul de des, am spus. M-am ocupat de vreo două sau trei proiecte foarte mari în Statele Unite și uneori reporterii vin să dea târcoale prin împrejurimi, pe măsură ce munca avansează.

— Aha! Cordobán dădu din cap. Înțeleg perfect totul. Îmi închipui că și noi vom face o prezentare pe scară mare a reconstrucției, când aceasta va începe.

— Orice formă ar avea ea? n-am rezistat să nu-l înțep: dar n-a înțeles și mi-a aruncat o privire nedumerită.

— Contează care sunt detaliile? Oricum, este vorba de știri.

Am trecut peste subiect, considerându-l lipsit de importanță.

— Spune-mi, am zis. Văd că aveți o dotare tehnică grozavă aici - mult mai modernă decât îmi închipuisem. Emiteți pe o suprafață întinsă?

— De fapt, avem cel mai mare grad de acoperire din America Latină spuse el, cu o urmă de mândrie. Am folosit foarte mult televiziunea în ultimii douăzeci de ani. Nu știu exact care este procentul acum, dar, conform statisticilor de anul trecut, emisiile noastre erau recepționate de două treimi din populație, excepție făcând perioada marilor festivaluri, cum ar fi Easter. Chiar și atunci există televizoare care funcționează în baruri și piețe, bineînțeles, ba chiar și cele mai mici sătulețe au măcar un aparat. De asemenea, emitem și peste graniță pe o anumită porțiune, dar numărul de televizoare, acolo, este atât de mic încât poate fi neglijat.

Eram impresionat.

— Și radioul? am întrebat. Îmi închipui că nu-i mai acordați cine știe ce importanță, de vreme ce aveți o așa de mare audiență a televiziunii.

— Dimpotrivă! Cu excepția programelor educaționale zilnice, de o oră, televiziunea transmite începând de la șase seara. În timpul zilei nu prea avem audiență, cu excepția după-amiezelor de sâmbătă, când programul începe la ora două. Dar la radio emitem de la ora șase dimineața până la miezul nopții. Ne ascultă muncitorii din fabrici, țăranii iau cu ei pe câmp aparate portabile, apoi mai sunt șoferii și casnicele, care ascultă și ei - de ce-am pierde o asemenea potențială audiență?

Felul în care îmi spuse toate astea mă zăpăci puțin: totuși, n-am insistat mulțumindu-mă să aprob doar din cap. Cordobán privi dincolo de mine, prin peretele de sticlă.

— Enrique are încă probleme, observă el. Cred că-i bine

să-l lăsăm în pace câteva minute.

M-am uitat împrejur; în timp ce vorbea, ochii îmi căzură pe un mic șir de cărți aliniate de-a lungul panoului de control, și mi s-a părut că remarc ceva familiar la cea mai apropiată dintre ele. Majoritatea erau romane ieftine - probabil genul pe care-l citeau tehnicienii sau producătorul în perioadele de acalmie sau în timpul transmisiilor înregistrate. Totuși, cartea care-mi atrăsese atenția nu-și avea în mod clar locul acolo. Era groasă și îndelung frunzărită, iar coperta roșie avea mai multe urme de arsuri de țigară. Părea o carte de școală: mi-am închipuit că e vorba de un manual de inginerie TV și, totuși dintr-un impuls inconștient, am scos-o din raft.

O carte al cărei titlu, chiar și în limba spaniolă însemna ceva pentru mine, deoarece numele autorului îmi era foarte bine cunoscut: Alejandro Major.

Mai mulți ani se derulară înapoi, în mintea mea; eram din nou la Universitate, discutând aprins despre cea mai disputată din multele cărți controversate ale programei noastre de științe sociale. În ediția ei în limba engleză, cartea se numea *Administrarea statului secolului XX,* iar autorul era același Alejandro Major.

Am deschis volumul cu mare interes; purta titlul *El Hombre de la Ciudad de Hoy - Omul orașului modern.* M-am întrebat dacă era la fel de caustic și de original ca și în lucrarea anterioară, deoarece am văzut că fusese publicată doar cu vreo cinci ani în urmă. Probabil că nu, mi-am spus eu, cu părere de rău; pe vremea studenției mele Major fusese tipul de tânăr iconoclast, genul instigator, care dădea naștere unui scandal în cercurile academice cu fiecare curs pe care-l ținea la Școala de științe sociale din Mexico City. Acum probabil că era un conformist liniștit. Asta-i soarta inovatorilor, în general ideile lor încetează a mai fi revoluționare.

Cordobán rânjea privind la dificultățile neauzite pe care le întâmpina Rioco cu pregătirile. În momentul, următor,

se întoarse și văzu ce făceam.

— Ați citit-o, probabil? îmi sugeră el.

Am dat din cap în semn că nu.

— Pe asta nu. Dar i-am citit prima carte, pe când eram student. E cam ciudat să găsești o asemenea lucrare într-un studio de televiziune, nu-i așa?

Am pus volumul la loc, în raft.

— Mă întreb ce s-o fi ales de omul ăsta - de câțiva ani n-am mai auzit nimic de el.

Cordobán se uită la mine cu sinceră mirare.

— Nu? spuse el, oarecum sarcastic. Păi…

Aruncă o privire prin peretele de sticlă și-și îndreptă trupul, în vreme ce ușa studioului se deschise.

— Păi… e chiar aici.

I-am urmat privirea și l-am văzut pe bărbatul solid, cu început de chelie, pe care-l întâlnisem la sosire, împreună cu señora Cortés.

— El este? am întrebat eu, pierdut.

— Bineînțeles. Doctorul Major este ministrul Informațiilor și Comunicațiilor în Aguazul, de aproape optsprezece ani.

— Dar… asta-i cu mult înainte de fondarea orașului Ciudad de Vados!

Cordobán încuviință.

— Întocmai. Mă miră, totuși, că spuneți despre cărțile lui c-ar fi nepotrivite într-un studio de televiziune. Noi le considerăm niște îndrumare indispensabile.

Am încercat să-mi adun gândurile.

— Stai puțin să văd ce-mi amintesc, am spus. N-a susținut el încă de la început, cu privire la comunicații, că acestea sunt unealta esențială a guvernului modern? Sigur că da… Îmi veni altă idee. Ai spus optsprezece ani? Eram încă în facultate. Dar credeam că Major avea o catedră la Școala de științe sociale din Mexico City, pe vremea aia.

— Tot ce se poate, spuse Cordobán, indiferent. Ține cursuri și la Universitatea de aici, bineînțeles.

Afară, pe platou, Enrique Rioco terminase probele: părea satisfăcut și se dusese să vorbească cu Major.

— Ne-a mai rămas timp exact pentru un pahar, spuse Cordobán, dacă doriți să bem unul.

I-am făcut semn că sunt de acord și, ieșind din studio, ne-am grăbit spre un mic, dar confortabil bar de la capătul coridorului. În timp ce serveam băuturile, am revenit la subiectul anterior.

— Doctorul Major vorbește engleza? am întrebat.

— Cred că da - dar nu știu cât de bine. De ce, doriți să vă întâlniți cu dânsul?

— Mi-ar plăcea foarte mult, am confirmat eu. Poate că și el ar fi curios, - deoarece a avut o mare influență asupra mea, pe vremea în care-mi dezvoltam stilul propriu.

— Analiștii de trafic au stiluri? întrebă ironic Cordobán. Cum?

— De ce nu? Arhitecții au; ei creează modele pentru zone de locuit sau modele pentru zone de lucru; noi creăm modele pentru zone de deplasare. În prezent există o jumătate de duzină de analiști de trafic, fiecare cu stilul propriu.

Cordobán își plecă privirea spre pahar.

— Nu sunt foarte sigur că-nțeleg cum se întâmplă acest lucru, spuse el. Dar este interesant de știut. Și dumneavoastră sunteți unul din acea jumătate de duzină? Scuzați-mă - asta-i o întrebare stupidă. Trebuie să fiți, altfel nu v-ar fi solicitat la Ciudad de Vados. Râse. Întotdeauna spunem asta, și întotdeauna ne flatăm afirmând-o - numai ce-i mai bun, pentru Ciudad de Vados.

Se uită la ceasul de pe perete și dădu pe gât ce mai rămăsese din băutură.

— E vremea să mergem la locurile noastre, spuse. Haideți!

Cu două minute înainte de începerea programului, eram înapoi în studio. Cordobán mă instală într-un scaun din afara razei camerei de luat vederi, explicându-mi că-mi va

face semn să vin să stau lângă el, atunci când va fi gata să înceapă interviul. Apoi se așeză și el pe un scaun, în fața camerei de luat vederi numărul unu, se uită spre Rioco, aflat în camera de control și-i făcu semn că totul e în regulă. Primele rânduri din comentariul său apărură pe monitorul sufleurului electronic situat lângă camera de luat vederi. Se aprinse lumina roșie.

Programul era foarte bine condus, cu toate că puțin cam naiv. A continuat vreme de treizeci și cinci de minute, din care o mare parte fusese înregistrat anterior și am putut urmări totul pe un ecran mare, amplasat deasupra capului lui Rioco, în cușca de sticlă.

A început cu prezentarea câtorva fotografii ale proiectelor privind planificarea și construirea Vados-ului, continuând apoi cu câteva imagini înfățișând circulația pe străzile largi. Nu mi-a fost deloc greu să urmăresc comentariul foarte clar și fluent al lui Cordobán și m-am simțit din ce în ce mai atras de program, o dată cu desfășurarea lui. Acest oraș magnific, m-am gândit, chiar este una dintre cele mai mari înfăptuiri ale secolului XX!

După deschiderea făcută într-un mod atât de grandios, Cordobán adoptă o nuanță de tristețe în vorbire, în vreme ce începu să se refere la recentele probleme ivite în Vados și în jurul lui. Imagini ale celor mai nenorocite cocioabe imaginabile, copii bolnavi ce împărțeau adăpostul cu porci și câini, instantanee ilustrând suprapopularea și creșterea exagerată a natalității. Contrastul cu orașul propriu-zis, curat și atractiv, era de-a dreptul dureros. După toate aparențele, unul dintre operatori chiar se dusese în mahalaua lui Sigueiras, de sub stația de monorail; imagini expresive subliniau diferența dintre platformele luminate de soare, de deasupra stației și întunecata și insalubra crescătorie de iepuri de dedesubt.

A urmat un scurt interviu înregistrat cu Caldwell, tânărul de la Departamentul Sănătății pe care-l întâlnisem în biroul lui Angers; acesta a oferit niște cifre

îngrijorătoare cu privire la bolile și malnutriția din mahalale: un alt interviu, puțin mai lung, îl avea ca protagonist pe Angers - înregistrarea fusese făcută în biroul lui, pe peretele din spate zărindu-se harta desfășurată a Vados-ului. Cu accente de gravă îngrijorare, Angers a deplâns situația existentă, apoi s-a mai înseninat puțin când a explicat faptul că luminatul președinte făcuse pași importanți pentru remedierea problemelor existente în prezent.

Îmi menționă numele, iar Cordobán îmi făcu semn. M-am dus până la scaunul de lângă el și m-am așezat - exact în afara imaginii.

Plin de entuziasm, Cordobán anunță audiența că avea privilegiul de a primi astă-seară, în studio, persoana care trebuia să repună lucrurile pe făgașul lor firesc.

— *Aquí está el señor Hakluyt* - și camera se întoarse spre mine.

După ceea ce văzusem în imaginile înregistrate, am fost mai sarcastic în răspunsurile la întrebările lui Cordobán, decât fusesem la repetiție, iar controlul meu asupra limbii spaniole s-a menținut destul de bun și am primit din partea lui Cordobán încuviințări și încurajări, ori de câte ori se afla în afara cadrului. Simțeam, într-adevăr, că era o mare rușine să pătezi frumusețea orașului cu astfel de mahalale și am făcut tot ce mi-a stat în putere să-i asigur pe telespectatori că va fi găsită o cale pentru rezolvarea problemei. Apoi dintr-o dată, emisiunea s-a încheiat; Cordobán s-a ridicat zâmbind, ca să mă felicite pentru cât de bine mă descurcasem în spaniolă. Señora Cortés, împreună cu Rioco, au venit și ei din camera de control să-mi mulțumească pentru prezență; în vreme ce căutam cuvinte pentru a-mi exprima aprecierea, ușa studioului se deschise și intră Major, radiind și cerându-și scuze señorei Cortés că se îndoise de capacitatea ei de a realiza un asemenea program cu succes.

Încet, încet, agitația se potoli, unii dintre tehnicieni se

îndreptară spre bar, vorbind cu multă vioiciune, alții începură să aranjeze camerele și luminile pentru emisiunea următoare. Cordobán îmi făcu semn să mai stau puțin; se învârtea pe lângă Major, atrăgându-i acestuia atenția, când, în cele din urmă, termină de revăzut programele cu señora Cortés.

Niște ochi căprui, ageri, cu albul ușor congestionat mă cântăriră în vreme ce Major își roti capul spre mine; asculta cu atenție cuvintele lui Cordobán, făcu o pauză - nu ezită; era ceva în comportamentul lui care sugera că nu avea nevoie niciodată să ezite în a lua o hotărâre - iar după aceea încuviință din cap și zâmbi.

Zâmbetul său era rapid, neforțat și trecător: o unealtă, o expresie care comunica o anumită implicație, dispărând atunci când semnificația ei fusese transmisă. M-am apropiat de el cu sentimentul că respectiva întâlnire nu era chiar reală; mult timp numele iui Alejandro Major nu fusese asociat în mintea mea cu un om, ci cu un set de precepte, și să le întâlnesc acum, întruchipate într-un individ, era pentru mine un fapt deconcertant.

Mayor îmi strânse mâna scurt.

— Cunosc totul despre dumneata, spuse el într-o engleză perfectă. Totul cu excepția a ceea ce aud acum de la Francisco - că, într-un anumit sens, pot susține că ești elevul meu.

Își lăsă puțin capul într-o parte, ca și cum ar fi lansat o afirmație provocatoare în cursul unei discuții și m-ar fi împins să-mi fac probleme din cauza ei. Am răspuns:

— Într-un sens, da, doctore. Am fost foarte influențat de cartea dumneavoastră *Administrarea statului secolului XX*.

Se încruntă - din nou, foarte puțin timp: părea că face totul în doze mici, măsurate cu grijă.

— Ah, despre *aceea* este vorba, spuse el cu o nuanță de dezgust în glas. Prima mea carte, señor - plină de teoretizări incorecte și pronosticuri fanteziste. O reneg; a fost un foc de artificii, nimic mai mult.

— Cum asta?

Mayor își îndepărtă larg brațele.

— Ei bine, când am scris-o nu aveam experiență în practica guvernării. Erau o mie, o sută de mii de greșeli în problemele de detaliu, pe care numai practica putea să le evidențieze drept erori. Un singur aspect pot să subliniez: această carte a stârnit interesul președintelui nostru pentru munca mea.

Un tehnician îi făcu semn; își ceru scuze pentru o clipă și ascultă ce avea omul să-i spună. Am folosit întreruperea pentru a-mi reaminti ce mai puteam din acea primă carte care mă impresionase atât de mult și despre care el afirma acum că este plină de greșeli.

Un foc de artificii, așa o numise - ei bine, era destul de corect. Lucrarea reprezenta o expunerea virtuoasă de paradoxuri; argumente contrare, atât de strălucit aranjate, încât cu greu le-ar fi putut contesta cineva logica. Prezenta - printre alte idei - o imagine a statutul liber, democratic, drept cel mai înalt punct al evoluției sociale a omului. Cu o precizie zdrobitoare, trecea la demonstrarea faptului că statul liber, democratic, era mult prea instabil ca să permită și, prin urmare, să garanteze suferința și distrugerea cetățenilor săi. Prezenta sistemele totalitare ca stabile, bine puse la punct, trainice, iar apoi, fără milă, expunea unul câte unul factorii ce le făcea declinul inevitabil. Iar în momentul când cititorul era deja dezorientat, Mayor oferea sugestii provocatoare pentru remedierea acestor defecte.

Impresia generală lăsată unor studenți ca mine - care treceau prin facultate având în față alternative la fel de cumplite ale viitorului: război nuclear sau o explozie a populației ce urma să treacă de limita de șase miliarde până la sfârșitul secolului - impresia generală, deci, era că pentru prima oară Vestul produsese un om capabil să descopere tehnici sociale pe măsura situației.

Pentru mine, convins cum eram, că singurul loc din lume

unde fuseseră puse la punct tehnici adecvate pentru contracararea exploziei populației era statul furnicar al Republicii China, această carte a fost o revelație. Chiar și acum, la optsprezece ani de când o citisem pentru prima oară, cu greu îmi puteam imagina unde se aflau greșelile despre care tocmai amintise Mayor. Bineînțeles că dacă aș reciti-o acum sau dacă aș citi una dintre lucrările sale mai noi, în care aceste greșeli fuseseră corectate, probabil că mi-aș da seama ce voia să spună.

L-am privit în vreme ce rezolva problema ridicată de tehnician. Deci era ministru aici încă de pe vremea când i-am citit prima carte... Faptul mi s-a părut mai întâi de-a dreptul extraordinar - reacția mea imediată a fost să-mi spun că dac-ar aplica într-adevăr teoria sa despre guvernarea și administrarea statului, practic orice acțiune a lui ar fi avut valoare de senzație.

Apoi mi-am amintit de un pasaj care-mi rămăsese în memorie:

„Oamenii nu se opun guvernării; să fii condus, fie prin obiceiuri, fie prin decrete, este parte a condiției umane. Oamenii protestează, față de ceea ce-ar putea fi numit eșafodajul guvernării. O dată cu răspândirea științei de carte și cu apropierea indivizilor prin intermediul comunicațiilor pe mica noastră planetă, din ce în ce mai mulți oameni observă acest eșafodaj; și din ce în ce mai mulți indivizi i se opun, pentru că-l pot vedea. Cum creăm guvernarea fără eșafodaj? Aceasta este o problemă principală pentru societatea noastră."

Ei bine, dacă nu recuzase și asta tot ca pe o greșeală, paragraful ar explica o mulțime de lucruri.

Acum se întorcea spre noi - către mine, în mod deosebit.

— Ai cinat în seara asta, señor Hakluyt? mă întrebă el

Am dat din cap că nu.

— Atunci, te rog, să iei masa cu noi, aici. Consideră asta ca un gest de mulțumire pentru apariția dumitale pe post; pot spune că a fost de mare importanță pentru noi.

M-am gândit în fel și chip la înțelesul acestui lucru, tot timpul cât a durat masa, în barul în care băusem cu Cordobán un pahar înainte de intrarea în emisie. Señora Cortés, Rioco și Cordobán ne-au însoțit; au discutat cu Mayor, în spaniolă, despre viitoarele emisiuni, ceea ce m-a cam iritat, deoarece sperasem să aflu ceva nou în legătură cu evoluția teoriei la care făcuse aluzie Mayor. De-abia spre sfârșitul mesei am putut să-i captez atenția numai pentru mine și să-i pun câteva întrebări care nu-mi dădeau pace.

— Doctor Mayor, am spus, ați amintit de niște greșeli din prima dumneavoastră carte. Care sunt acestea? Sau care sunt cele mai importante? M-am tot gândit și nu m-am putut hotărî.

— Am subestimat progresul, rosti el răspicat. Señor Hakluyt, dumneata ești străin în Agazul. Ca atare, ai fi înclinat să contești afirmația dogmatică potrivit căreia suntem „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvernare” din lume.

Din nou, același aer de a arunca mănușa într-o dezbatere; din nou, acea aplecare a capului implicând o provocare.

— Bine, am spus, contest acest lucru. Demonstrați-l.

— Pentru dumneata, demonstrația este totul. Pentru noi, primul lucru este să știm ce gândesc oamenii; apoi, următoarea noastră problemă este să le dirijăm acea gândire. Întâmplător, nu ne este rușine de asta, señor. Mai e nevoie să spunem că - așa cum niște factori specifici influențează fluxul traficului și cunoscând acei factori poți măsura relativa lor importanță - noi înțelegem acum mulți din factorii ce modelează și conduc opinia publică. Ce este un om, din punct de vedere social? Este un complex de reacții; el adoptă linia minimei rezistențe. Noi conducem nu prin blocarea căilor nesănătoase, ci prin deschiderea și mai largă a drumurilor care sunt de dorit. De aceea vă aflați aici.

— Continuați, l-am invitat eu după o pauză.

Își miji ochii spre mine.

— Mai degrabă, spuneți-mi care este părerea dumneavoastră. De ce am adoptat noi această politică întortocheată, de a invita un expert costisitor pentru a ne rezolva problemele cu subtilitate, în loc să spunem „Fă asta!” și asta să se facă.

Am ezitat, apoi am răspuns printr-o întrebare:

— Atunci, este vorba de continuarea unei politici existente, mai curând decât de un compromis între interese personale opuse?

Ridică mâinile.

— Dar bineînțeles! exclamă, parcă surprins să mă descopere atât de greu de cap. Oh, se observă clar că e un conflict între o facțiune și alta - dar *noi creăm* facțiuni în această țară! Conformismul înseamnă moarte lentă; anarhia reprezintă o moarte rapidă. Între cele două, se găsește un control care - chicoti el - asemeni corsetului unei femei dintr-o reclamă, strânge, oferind totuși un sentiment de libertate. Ne conducem țara cu o precizie care te-ar înmărmuri, cred.

Brusc, ochii îi străluciră ca fața unui cruciat la vederea, pentru prima oară, a zidurilor Ierusalimului. La fel ca și cruciatul, focul său era cumva domolit de faptul că orașul ideal pe care și-l imaginase era departe de a avea o înfățișare divină. Dar n-am avut ocazia să-l chestionez mai mult; Cordobán, care ne urmărise conversația cu un aer de plictiseală ascunsă, fărâmițând o prăjitură în farfurioara pentru desert, prinse momentul să ne întrerupă.

— Un șah, doctore? propuse el, și Mayor se întoarse spre el cu o expresie zeflemitoare.

— Vrei să mai încerci o dată, Francisco?

Nu așteptă răspunsul, ci pocni din degete către un chelner aflat în trecere, care curăță masa și aduse o tablă de șah și niște piese. Señora Cortés și Rioco își mutară scaunele mai aproape și se aplecară în față cu un aer de

așteptare pe care mi-a fost greu să-l imit - cu toate că sunt un jucător mediocru, n-am găsit niciodată că e atât de fascinant să privești un joc. În mod evident, totuși, cei doi erau adversari vechi; primele lor mutări au fost făcute foarte repede pe tablă. Apoi Cordobán, cu un aer mulțumit, mișcă un pion altfel decât cerea deschiderea respectivă, în mod obișnuit, iar Mayor miji ochii și-și frecă barba.

— Înveți, Francisco - pas cu pas, înveți, mormăi lapidar și luă pionul.

O serie de schimbări, la fel de devastatoare ca un foc de mitralieră curăță tabla, lăsând doar piesele esențiale, apoi cei doi se cufundară într-un final de partidă îndelung gândit, fiecare având câte trei pioni.

Această parte a șahului nu mi s-a părut niciodată cu mult mai atractivă decât jocul de dame: señora Cortés și Rioco nu-mi împărtășeau însă opiniile. Erau la fel de plini de încordare ca niște suporteri la un meci de golf, așteptând să vadă dac-o să meargă sau nu încercarea de a trece și de-a treia portiță.

A mers. După vreo cincisprezece mutări, Mayor își frecă bărbia și arătă căsuța de lângă regele adversarului. Semnificația gestului mie îmi scăpă, dar ceilalți doi privitori oftară la unison, în timp ce Cordobán se lăsă pe spătarul scaunului cu un aer abătut.

— Ceea ce *ar fi trebuit* să faci... - spuse Mayor, mișcând rapid un pion cu o pătrățică mai în spate și avansându-și vecinul - asta este!

Câteva clipe, ne-am uitat cu toții în tăcere la tabla de joc. Apoi Mayor a mormăit ceva și s-a ridicat.

— *Mañana será otra día*, îi spuse el lui Cordobán, drept consolare. Cred că ajunge pentru astăzi. Dar vor mai fi și alte ocazii. *Hasta la vista*, señor Hakluyt, adăugă el, întorcându-se spre mine și întinzându-mi mâna. Dacă o să mai ai puțin timp înainte de a pleca din Aguazul, poate te-ar interesa să ne mai faci o vizită, ca să vezi cum funcționează sistemul nostru de transmisie.

Am dat mâna.
— Bineînțeles, am spus. Mulțumesc pentru invitație.

Și asta va fi o invitație pe care-o voi onora, mi-am spus. Mai mult, de-acum încolo voi fi foarte atent pentru a descoperi dovezi ale afirmațiilor pe care le făcuse Mayor despre Aguazul, cum că ar fi „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de- guvernare”. Pentru mine suna mai degrabă ca o dorință: sistemul, dacă într-adevăr opera, cu greu putea fi lipsit de greșeli măcar că încă era nevoie să fie chemată poliția pentru a dispersa o răzmeriță în Plaza del Sur, chiar în ziua sosirii mele. Poate că totul era adevărat în comparație cu țările vecine sau cu propriul său trecut; nu am văzut însă născându-se practic această precizie pe care Mayor afirmase că o puteai găsi deja. Doar dacă nu cumva - iar această posibilitate am considerat-o deosebit de stânjenitoare - doar dacă nu cumva guvernul pusese poliția în alertă numai pentru că oamenii exact așa se așteptau să procedeze. În această situație, presupunerea decurgând de-aici era că dacă ar avea de ales, guvernul ar putea să facă să înceteze întâlnirile din Plaza del Sur, fără ca după aceea cineva să le mai simtă lipsa.

Ar putea să fie așa? Chiar s-ar putea? Angers zisese ceva în legătură cu faptul că regimul din Vados lua în serios maxima conform, căreia *un guvern se menține sau se prăbușește în funcție de relațiile sale cu publicul*...

Am încercat să-mi revin. Construiam un munte de speculații amețitor; bazându-mă pe probe de mâna a doua. Singurele fapte solide pe care mă puteam bizui erau prezența mea aici, natura sarcinii ce-mi fusese încredințată și ceea ce fusesem în stare să descopăr singur, prin propriile observații. Iar toate acestea se combinau pentru a indica faptul - contrar afirmației lui Mayor - că guvernul din Aguazul era un regim autoritar rezonabil de mărinimos, administrând în mod competent o țară mai degrabă prosperă, fără să calce pe nimeni prea tare pe

picioare, astfel încât oamenii să considere necesar efortul de a-l schimba. O durată de douăzeci de ani era o mărturie a succesului formulei folosite de ei - a lui Mayor sau a cui o fi fost.

Dar formula „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvernare”? Asta nu putea fi crezută atât de ușor.

8

— Deci, ieri, ai fost vedeta unei emisiuni de televiziune, señor Hakluyt, spuse o voce liniștită și răgușită din apropierea mea.

Mi-am ridicat privirea din ziarul pe care-l citeam, în timp ce-mi beam cafeaua de dimineață în holul Hotelului del Principe și am văzut-o pe Maria Posador.

— *Buenos días*, *señora,* am răspuns, arătându-i scaunul gol de lângă mine. Da, într-adevăr, am fost. Ați urmărit programul?

Se așeză fără să zâmbească și fără a-și lua ochii de la fața mea.

— Nu, doar am auzit despre asta, spuse ea. În Aguazul este foarte periculos să te uiți la televizor.

— Foarte periculos?

Încuviință din cap.

— Ești străin în Vados, señor. Nu te pot învinui. Dar există o informație pe care cred că este de datoria mea să ți-o ofer.

Am încercat să disting pe fața ei aristocratică vreun semn care să mă ajute să înțeleg sensul ascuns al spuselor sale, dar n-am reușit.

— Dați-i drumul, am ridicat eu din umeri. Întotdeauna sunt dispus să ascult. O țigară?

— Dacă nu te deranjează, le prefer pe-ale mele.

Scoase tabachera de aur din geantă; i-am oferit un foc. După asta se lăsă pe spate în fotoliu și mă privi fix.

— Fără îndoială că știi, începu ea, că ministrul nostru al Informațiilor și Comunicațiilor este un anume Alejandro

Mayor - un om cu oarecare notorietate.

— Dacă a fi autorul unei teorii de guvernare este ceva care te îndreptățește la notorietate, îmi închipui că ceea ce spuneți este adevărat, am fost eu de acord.

— Nu mai reprezintă doar o teorie, mă corectă señora Posador și pentru o clipă păru extrem de nefericită. A căpătat o formă practică.

— Întotdeauna când i-am citit lucrările, în facultate, mi s-a părut că are într-un fel dreptate.

— Îmi vei ierta o remarcă personală, dar mi se pare că ai aproape patruzeci de ani și studiile universitare le-ai făcut acum vreo cincisprezece-douăzeci de ani, nu? Multe s-au schimbat de-atunci. Cel mai bine ar fi dacă ai putea citi cărțile mai noi ale lui Mayor, dar ele sunt foarte voluminoase și au un limbaj foarte tehnic; cred că nu a fost tradusă niciuna în limba engleză, de mulți ani. În principal, Mayor a fost absorbit de sarcinile sale din Vados - și, în orice caz, în cele mai multe țări de limbă engleză preceptele sale n-au nicio valoare.

— Cum vine asta? Mi s-a părut că vorbește în termeni aproape universali.

— Oh, într-o anumită măsură se poate spune și-așa…

Scutură cu multă delicatețe țigara într-o scrumieră de lângă ea.

— Dar hai să luăm emisiunea în care ai apărut ieri. Spune-mi cum o apreciezi? Te-a făcut să te simți implicat, te-a entuziasmat?

— Am considerat că era foarte bine făcută și că prezenta faptele într-un mod foarte echilibrat.

Mă studie din nou, cu acei ochi de un violet extrem de intens.

— Într-adevăr, sunt anumite lucruri pe care trebuie să le cunoști. Ai la dispoziție o oră, señor Hakluyt? Te va interesa foarte mult, doar dacă nu cumva m-am înșelat, din nefericire, în privința sufletului dumitale bun.

Nu-mi dădeam seama unde voia să ajungă; i-am spus-o.

— Şi, am adăugat, dacă ai de gând să mă lămureşti că ceea ce s-a spus ieri-seară la televiziune au fost prostii, nu mă convingi.

Zâmbi şters, într-un fel care răzbătu prin sofisticarea ei naturală şi o făcu să apară dintr-o dată mai atrăgătoare ca o fetiţă.

— Nu, te asigur - nu asta e ţinta mea.

La fel ca angrenajul unei maşini complicate, diferite fapte legate de această femeie se întrepătrundeau în mintea mea. Dar atunci când fiecare îşi găsise locul, încă nu reuşeau să explice mai multe paradoxuri: de exemplu, de ce era Maria Posador prietenă cu Sam Francis; de ce Angers mă avertizase, în mod special, să stau departe de ea; de ce vorbea de nedreptatea ce i se făcuse lui Tezol, fără să-i plătească pur şi simplu amenda. Ceva care avea sens, totuşi, era impresia abia născută în mintea mea - impresia că, din motive pe care nu le înţelegeam, ea încerca să se apropie de mine pe un plan diferit de cel al emoţiilor, aşa cum un bărbat s-ar apropia de un alt camarad, în mod clar minimalizându-şi farmecele sale femeieşti.

— E-n regulă, am spus eu, hotărându-mă brusc. O oră.

Uşurată, se ridică şi mă conduse afară din hotel; în faţa unei uriaşe limuzine Pegasos, parcată la marginea trotuarului, scoase cheile din geantă şi-mi făcu semn să urc. Am ezitat, amintindu-mi de posibilitatea care-mi venise în minte ieri-seară - c-aş putea fi supravegheat, poate pentru propria mea protecţie. Aveam de gând să-i ridic această problemă lui Angers, când voi merge în această dimineaţă la Departamentul Circulaţiei.

Observându-mi ezitarea, zâmbi iarăşi şters şi-mi întinse inelul de aur pe care se aflau cheile maşinii.

— Dacă preferi, poţi să conduci dumneata, sugeră ea.

Am dat din cap că nu şi am urcat.

Uriaşa limuzină, fabricată manual, se mişca de parc-ar fi fost pe şine; de-abia părăsisem hotelul şi ne şi aflam la

marginea Vados-ului, în ceea ce știam eu că e un cartier rezidențial clasa A, cu case mici, dar splendide, în mijlocul unor grădini pline de flori. Am ieșit din drumul principal, pe o stradă mărginită de palmieri cu ramurile ca niște pene; señora Posador apăsă pe un buton de pe tabloul de bord. Se auzi un bâzâit. Porțile din fier forjat, ce închideau aleea ducând spre una din casele aflate în fața noastră, se deschiseră ca prin farmec, iar mașina se strecură printre ele. O nouă apăsare pe același buton și porțile se închiseră fără zgomot.

N-am parcurs, totuși, întreaga alee până la casă. În loc de asta, ne-am oprit în fața unui pâlc de tufișuri de un verde închis, din mijlocul căruia pornea o potecă îngustă.

— Am ajuns, spuse señora Posador cu un mic zâmbet.

Dezorientat, am coborât și m-am uitat în jur.

— Pe-aici, mă chemă ea și dispăru pe potecă, printre tufișuri.

Am urmat-o circumspect și am descoperit cu uimire o construcție micuță din prefabricate de beton, complet ascunsă de tufișuri. Semăna mai curând cu o cazemată; pereții erau groși de cel puțin zece centimetri. O antenă TV se ridica pe acoperiș și un cablu gros de alimentare cu energie electrică era trecut peste craca unui copac din apropiere, ducând către casă.

Señora Posador deschise un lacăt care închidea ușa. Am urmat-o înăuntru..

La început, aproape că n-am văzut nimic; singura lumină venea de la o mică fereastră zăbrelită. Apoi, femeia răsuci un comutator și două tuburi fluorescente se aprinseră. M-am uitat prin interior. Am văzut un scaun comod, cu pernițe; un televizor cu diagonala de șaizeci și trei de centimetri; și, pe deasupra, un VERA - un video-recorder de mare capacitate, cu bandă de cinci centimetri și role de aproape un metru diametru.

— Te rog să iei loc, îmi spuse calm señora Posador.

M-am așezat pe brațul scaunului și am privit-o în timp ce

se îndrepta spre recorder. Într-o clipă, benzile începură să fâșâie, iar marele ecran se aprinse.

— Îți voi arăta emisiunea în care-ai apărut aseară, murmură femeia.

În aceeași clipă, Cordobán apăru pe ecran, deschizând emisiunea.

O vreme, am urmărit totul dezorientat, până când am fost convins că este într-adevăr înregistrarea aceleiași transmisiuni, apoi m-am întors spre señora Posador.

— Nu prea pricep ce vreți să-mi arătați, am spus. Am mai văzut toate astea, în studio.

Opri recorderul și, înainte de a-mi răspunde, dădu banda înapoi, până în punctul de unde o pornise. Apoi vorbi, fără să privească direct la mine.

— Sunt puține locuri în Vados unde te poți uita în siguranță la televizor, señor. Acesta e unul din ele. Am aici un sistem care în engleză cred că se numește *blinker.* Corespondentul nostru este *sieve.* Tocmai ți-am pus înregistrarea fără blinker.

— Un blinker, după câte știu, eu, am spus, e una din jucărioarele alea pe care le poți programa să-ți elimine spoturile publicitare din înregistrări. Dar nu există niciun anunț publicitar în această emisiune!

— Nu? întrebă și-mi oferi din nou micul ei zâmbet. Ai auzit vreodată de o tehnică numită percepție subliminală?

M-am încruntat.

— Da, bineînțeles, am răspuns eu scurt.

— Accepți că această înregistrare este a programului în care ai apărut aseară?

Am dat din cap, în semn de încuviințare.

— În mod clar pare să fie aceeași.

— Atunci privește asta, señor Hakluyt! Privește cu atenție!

Roti banda înainte, până la prima imagine dintr-o serie de instantanee luate în mahalale și-i dădu drumul să meargă, ținând tot timpul degetul pe un mic buton de

pauză, amplasat lângă capul de citire a benzii.

— Câteodată este dificil să găsești ceea ce cauți, șopti ea. Ah! Aici!

Fotografia de pe ecran îmi părea oarecum familiară, totuși nu avea nimic de care să-mi amintesc în mod conștient că aș fi văzut-o cu o seară înainte sau în vizionarea de acum câteva clipe. Reprezenta interiorul unei șandramale sordide. Personajul central era un bărbat de culoare, dezbrăcat de la mijloc în jos. Împreună cu el, se afla un grup de copii, cam de doisprezece ani fiecare. Nu pot să relatez ce făceau. După câteva secunde, a trebuit să întorc capul.

— Nu folosește la nimic dacă-ncerci să ignori asta, señor, rosti Maria Posador cu glas înghețat. Te rog să te uiți mai de-aproape la imagine.

M-am ridicat de pe brațul scaunului și m-am apropiat de ecran. Era ceva ciudat în fotografia aia, în mod sigur.

— Nu-i o fotografie, am spus, brusc edificat. E un desen.

— Sau, mai exact, o pictură, fu ea de acord. Te rog să privești din nou.

Rolele fâșâiră; ținu degetul pe butonul de pauză și, într-o clipă, ajunse la o altă imagine, la fel de ciudat de familiară ca și prima. Aceasta arăta un băiețel, încurajat activ de mama sa, defecând pe o fotografie. Tot ce se vedea în mod clar în fotografie era o cruce, iar spre capătul crucii ceva care-ar fi putut fi o aură.

— Ești creștin practicant, señor? întrebă señora Posador.

Am dat din cap că nu.

— Cei mai mulți oameni din Vados sunt catolici. Ei ar recunoaște imediat această fotografie drept o copie a Crucificării care se găsește deasupra altarului din catedrala noastră. Este executată de către unul dintre cei mai distinși artiști naționali.

Lăsă banda să se deruleze puțin mai departe. Următoarea imagine la care se opri pentru mine arăta un bărbat cu un bici mare cât un îmblăciu, cu care lovea

spatele gol al unei fetițe. După aceasta se repeta cea cu negrul, cu copiii în aceleași posturi obscene; și așa mai departe, în ordine.

— Mă îndoiesc ca este nevoie să-ți mai arăt aceste secvențe, spuse, liniștită, señora Posador. Hai să analizăm aceste imagini, comparându-le cu ceea ce a fost presărat în interviul dumitale.

Rola se roti încă un timp înainte. Cordobán, pe ecran, spuse: *Aquí está el señor Hakluyt*, eu am apărut zâmbind în imagine și ea opri rola.

M-am văzut pe mine - sau, oricum, pe cineva semănându-mi îndeajuns pentru a fi luat drept eu - înmuindu-mi degetele pentru a lua apă sfântă din fața catedralei. Alte câteva rotiri ale rolei: dădeam mâna cu *el Presidente*, apoi, peste puține momente, îngenuncheam în fața episcopului pe care-l văzusem ieșind din lift, la studio. În cele din urmă, înainte ca secvența să înceapă să se repete, am fost arătat - asta era atât de grosolan încât aproape mi-a venit să râd - întocmai unui înger într-o cămașă lungă, albă, ținând o sabie de foc deasupra stației centrale de monorail, din interiorul căreia ființe minuscule fugeau în toate părțile ca niște furnici înspăimântate.

— Cred că e de-ajuns, spuse señora Posador. Închise recorderul. Acum bănuiesc că-nțelegi, nu-i așa?

Zăpăcit, am clătinat din cap.

— Nu înțeleg, am spus. Câtuși de puțin!

Dădu la o parte mai multe cutii goale de bandă și se sui pe masa pe care se găsea recorderul, legănându-și picioarele zvelte. Scoase una din țigările ei negre și subțiri și o aprinse cu multă atenție.

— Atunci voi face tot ce pot ca să te lămuresc, zise ea, degajat. Spui că știi ce este percepția subliminală?

Am încruntat din sprâncene.

— Ei bine, cunosc principiul - proiectezi un mesaj pe ecranul unui televizor sau al unui cinematograf, timp de o fracțiune de secundă și se pretinde că acesta afectează

subconștientul. A fost încercat în cinematografe, folosindu-se cuvinte simple, gen „îngheţată”. Unii spun că a mers, alții că nu. Credeam că nu mai e la modă, deoarece s-a dovedit că procedeul nu-i întru totul demn de încredere sau ceva asemănător.

— Nu chiar. Oh, este adevărat că nu dă rezultate tot timpul. Dar fără discuție că parțial a mers și, bineînțeles, în țările cele mai civilizate a fost imediat identificat ca o puternică armă *politică.* Dacă i-ar putea fi accentuate efectele, percepția subliminală ar putea fi folosită pentru îndoctrinarea populației. Una dintre primele persoane care a subliniat acest lucru a fost... Alejandro Mayor.

Amintiri vagi ale ideilor conținute în prima carte a lui Mayor confirmau acest lucru. Am încuviințat dând din cap.

— Așa s-a întâmplat, spuse señora Posador cu ochii aținitiți la jarul strălucitor al țigării sale, că acum douăzeci de ani Juan Sebastian Vados candida la președinția țării noastre. Erau primele alegeri după o dictatură foarte nepopulară. Serviciul de televiziune abia fusese introdus în țară - la început, era captat numai în Cuatrovientos, Astoria Negra și Puerto Joaquin - iar directorul său îl susținea pe Vados.

Cine a întrezărit cel dintâi posibilitățile? N-aș putea spune. Totul a fost păstrat în cel mai mare secret. În majoritatea țărilor, folosirea percepției subliminale este interzisă prin lege, pentru că eficiența sa - oh, a fost făcută foarte serioasă prin testări! - este inumană. Dar în Aguazul nu există nicio lege. Singurul obstacol a fost faptul că cea mai mare parte a oamenilor de aici erau - și sunt încă - analfabeți. Dar chiar și-așa, acest lucru constituia în felul său un avantaj; s-a descoperit foarte repede că, inclusiv în cazul persoanelor care știu să citească, imaginile acționau mult mai bine decât cuvintele. Cu un mesaj scris te mai poți război, dar imaginile au impactul unui lucru văzut *con los ojos de si*.

Încă se mai uita la țigară, dar în mod clar n-o vedea,

deoarece scrumul se mărise și tremura, iar ea nu făcea nicio mișcare ca să-l scuture. Vocea îi răsună încordată și puțin răgușită.

— Vados, sfătuit de Mayor, care-i devenise prieten, a folosit respectivele cunoștințe. A difuzat foarte des, prin această tehnică, o imagine în care oponentul său copula cu un măgar, și - de vreme ce televiziunea era ceva destul de nou pentru noi și foarte mulți oameni petreceau mult timp în fața televizorului - oponentului său i se strigau fel de fel de porecle murdare, în vreme ce trecea pe stradă, casa lui era ținta zilnică a atacurilor cu pietre… și până la urmă s-a sinucis.

Se lăsă un moment de tăcere.

În cele din urmă, señora Posador își reveni, schimbându-și puțin poziția acolo unde stătea cocoțată și scutură scrumul de la țigară.

— Și uite-așa, prietene, totul a continuat. Aceia dintre noi care știu ce știu - și protestează - nu merg niciodată la cinematograf; nu se uită niciodată la televizor fără un blinker. Practica a atras după sine îndemânarea, iar ceea ce ai văzut aici este tipic tehnicii folosite astăzi.

Acum se știe de către unii dintre cetățenii noștri că nenorociții din mahalale practică fapte de o cruzime bestială față de copiii lor, că încalcă morala celor tineri, că hulesc în mod sistematic religia creștină. În același mod, este bine cunoscut faptul că ești un om bun, un bun catolic și un prieten apropiat al președintelui, pe care se poate să nu-l fi văzut în viața dumitale.

— Ba da, o singură dată, ieri, într-o mașină, am spus. Asta-i tot.

Ridică din umeri.

— Te-am văzut zâmbind la imaginea în care apăreai în postură de înger răzbunător, continuă ea. Dar chiar și ăsta e un lucru plănuit cu grijă. Mulți dintre telespectatorii care au urmărit emisiunea pot fi copii și ei cred în asemenea lucruri. Alții - mulți, mult mai mulți în orășele și la sate, ba

chiar în Cuatrovientos sau Puerto Joaquin - sunt simpli și needucați, și ca atare cred că asemenea lucruri sunt adevărate. Ești un om liber, señor Hakluyt, în comparație cu oricare altă persoană de pe străzile orașului Vados. Vii aici, poți să pleci din nou, nu va avea nicio importanță dacă modul dumitale de-a gândi a fost influențat în Aguazul. Dar ar fi mult mai bine să nu te mai uiți la televizor.

— Vreți să-mi spuneți că *toate* programele de televiziune sunt încărcate cu genul ăsta de porcării? am întrebat.

Se dădu jos de unde era așezată și se aplecă pentru a deschide o ușiță glisantă sub bufetul pe care stătuse.

— Alege oricare din benzile astea, mă invită, arătându-mi un rând de cutii înșirate pe un raft. Sunt programele transmise în ultimele luni. Voi folosi aceeași metodă pe care-am aplicat-o și în cazul dumitale.

— Nu vă deranjați, am spus eu neatent.

Se uită la mine cu o privire care exprima milă.

— Așa cum mi-am închipuit, señor Hakluyt, ești un om bun. Te șochează să descoperi ce metode politice sunt folosite în „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvemare”.

Mi-am aprins o țigară, privind-o fix pe femeia din fața mea.

— Am vorbit cu doctor Mayor, aseară, am spus, după un timp. A folosit aceeași frază. Ce înseamnă asta? Ce înseamnă cu-adevărat?

— Pentru cetățeanul de rând? Oh, nu prea mult. Guvernul nostru este subtil, așa cum sunt de obicei guvernele - acolo unde-i posibil, întotdeauna se folosește o mănușă de catifea. Pentru cei mai mulți dintre oamenii de aici, cei douăzeci de ani de domnie ai lui Vados pot fi descriși în mod sincer ca fericiți. Niciodată înainte n-a fost Aguazul-ul așa de liniștit, așa de mulțumit. Dar noi, cei care știm - și nu suntem mulți, señor - ce lanțuri lungi, invizibile, ducem cu noi, ne temem pentru viitor. Dacă ar fi să moară Mayor, de exemplu, cine poate prevedea consecințele? Pentru că, în pofida teoriilor sale elaborate,

el rămâne încă un *improvisateur*; darul său este să-și întindă pânzele cu o clipă înainte ca vântul schimbării să înceapă să sufle. O dată cu el, Vados, care îmbătrânește - cine poate spune dacă a plănuit îndeajuns de bine pentru ca un altul să preia controlul atunci când el se va duce și să mențină țara noastră pe un drum în continuare ascendent? Și mai sunt și alte pericole; pericolul, ca acest control mascat să fi mers prea bine, astfel încât, dacă vor deveni necesare schimbări, noi să fi fost ghidați cu prea multă măiestrie, o vreme îndelungată, pentru a mai putea reacționa și astfel, înainte de a mai putea întreprinde ceva pentru salvarea noastră să ne prăbușim înapoi, în haos.

Făcu un gest de deznădejde cu o mână extrem de îngrijită, apoi strivi mucul țigării.

— Încerc să nu discut cu dumneata politică, señor Hakluyt. Știu că ești străin și un om bun. Dar este o problemă a întregii lumi ce se întâmplă aici, în Aguazul. Am pretins unui guvern pentru viitor să fie pe măsura orașului nostru pentru viitor, iar dacă am dat greș, atunci lumea trebuie să ia aminte și să evite aceleași greșeli. Ora dumitale a luat sfârșit, señor. Te voi conduce înapoi, cu mașina, oriunde dorești să mergi.

9

N-am scos o vorbă tot drumul cât marele Pegasos m-a adus înapoi, la Departamentul Traficului, unde trebuia să-l caut pe Angers pentru vizita mea zilnică. Starea mea de spirit se apropia de consternare.

Venisem în Vados pentru a face o treabă standard - e-adevărat, una care trebuia să-mi aducă mai mulți kudos decât încercasem eu vreodată să obțin din statutul special al unui oraș, dar, oricum, nu mai mult decât o treabă de rutină, după toate aparențele.

Și iată că acum, în loc de asta, eram pus în fața unei probleme de judecată morală. Sau ceva de soiul ăsta.

Ceea ce-mi arătase señora Posador mă zguduise din cale-afară. Pe lângă etica îndoielnică a folosirii percepției subliminale în scopuri politice, mai era și reacția pur personală legată de minciunile oferite publicului. Că respectivele minciuni aveau intenția să facă din mine o figură populară, asta nu făcea decât să agraveze situația.

Și totuși…

Timp de douăzeci de ani, Vados își condusese țara fără revoluție, fără război civil, fără crize, panică sau alte dezastre.

Crease o pace fără precedent în acest secol și jumătate din istoria atât de schimbătoare a țării. În vreme ce vecinii săi își cheltuiau timpul și energia în înfruntări interne, el reușise să construiască Ciudad de Vados, să ridice nivelul de trai aproape pretutindeni, începuse să rezolve problemele de sănătate, problemele foametei, ale analfabetismului și sărăciei. Din această cauză, poporul

său îl respecta; probabil că pentru mulți dintre locuitorii lui Ciudad de Vados construirea orașului scuza orice altceva ar fi făcut el.

Dar ce trebuia să fac eu? Să las baltă toată treaba?

Dacă aș lua o asemenea decizie, mi-aș distruge definitiv reputația; muncisem vreme îndelungată pentru a atinge nivelul prezent în profesia mea de strictă specializare, și a refuza această afacere atât de invidiată echivala cu o recunoaștere a incapacității mele, oricât de îndreptățite mi-ar fi motivele - deoarece ele nu erau de natură profesională.

Oricum, nici din punct de vedere financiar nu-mi puteam permite să renunț.

Mă rog, într-un fel aș fi putut renunța la ultima obiecție. Concurența în domeniul analizelor de trafic este arareori atât de mare încât un expert (și eu mă consider un expert) să nu poată să-și *creeze* singur un contract.

Dar ceea ce a contat cel mai mult pentru mine atunci când am revăzut întreaga afacere, de la început până la sfârșit, a fost altceva: dacă aș renunța acum la contract, era un lucru sigur că Angers sau cineva din Departamentului Traficului, direct implicat emoțional în această situație, ar fi însărcinat să rezolve problema conform dorinței guvernului sau, mai degrabă, conform dorinței sprijinitorilor săi înstăriți. Iar Angers, cu siguranță, ar realiza doar o cârpăceală.

În ultimă instanță, mi-am spus, singura mea responsabilitate era față de propria-mi conștiință. Oricare ar fi celelalte circumstanțe care mă afectau doar în mod indirect, responsabilitatea mea era să-mi fac munca la nivelul cel mai bun posibil și să fiu sigur că nimeni nu are de suferit ca urmare a acțiunilor mele - sau, dacă nu *nimeni,* atunci măcar un număr cât mai mic de oameni.

Am intrat în Departamentul Traficului păstrând încă amintirea zâmbetului dulce-amărui al señorei Posador.

Primirea lui Angers a fost scurtă, iar după aceea nu mai pierdu timp în preambuluri.

— Unde-ai fost, Hakluyt? întrebă el.

L-am privit mirat.

— Să-mi vizitez un prieten, am răspuns sec. De ce?

— De când o consideri pe Maria Posador prietenă cu tine? Credeam că ți-am spus că e companie proastă pentru dumneata.

— Deci m-ai pus sub urmărire, am spus eu cu răceală, așa cum mi-am închipuit. Poate consideri că-mi petrec timpul prin baruri? Poate credeai că nu-s în stare să-mi fac treaba dacă nu stă cineva cu ochii pe mine? Dacă asta e părerea ta, ai face mai bine să angajezi dracului pe altcineva - și mă voi ocupa personal ca niciun analist de trafic respectabil să nu preia această afacere!

Amenințarea din cuvintele mele îl făcu pe Angers să-și schimbe tonul și să adopte unul mai confidențial. Se lăsă pe spătarul scaunului, oftând.

— Uite ce-i, Hakluyt, știu că nu ești bine informat asupra situației din Vados - fiindcă dacă ai ști, te-ai feri de señora Posador ca de ciumă. Trebuie să recunosc că ai dreptate; ai fost urmărit. Noi am aranjat asta, pentru propria ta securitate. Ne este teamă ca nu cumva cineva să încerce să… hm… să te scoată din circuit, având în vedere că pentru Tezol, Francis și restul demagogilor care formează Partidul Național ești o amenințare importantă.

— Dacă mi s-ar fi spus, înainte să accept acest contract, că voi fi transformat într-o minge de fotbal între două meschine interese politice locale, jur că n-aș fi pus piciorul în Aguazul, i-am declarat. Să știi că mă gândesc foarte serios să consider acest lucru ca o încălcare a clauzelor contractului.

Așa și era; dac-aș fi avut copia contractului la mine, aș fi făcut-o bucăți și-aș fi împrăștiat hârtiuțele prin tot biroul. Dintr-o dată m-am înfuriat cumplit.

— Te rog! spuse Angers. Te asigur că atâta vreme cât te

ții de treaba pentru care-ai fost angajat, nu ești în niciun pericol! Numai că, în ciuda punerilor mele în gardă, faci exact ce ți-am spus să nu faci - devii implicat emoțional. Señora Posador este o femeie foarte frumoasă și deșteaptă și nu mă îndoiesc că are de vânzare o mulțime de lucruri interesante. Dar dă-mi voie să-ți spun despre ea un lucru, pe care probabil că nu ți l-a spus.

Soțul ei a fost omul înfrânt de Vados în alegerile care l-au adus la putere. Când a auzit rezultatele, s-a sinucis...

O mână rece păru să mă apuce de ceafă.

— Continuă, am spus, căutând o țigară.

— Păi... ăăă... îmi închipui că totul e destul de explicabil, deoarece ea era foarte tânără în urmă cu douăzeci de ani și căsătorită de puțină vreme.. Dar adevărul este că moartea soțului nu-i dă pace și se spune despre ea că nu prea mai e întreagă la minte. Imediat după moartea soțului, a plecat din țară, împreună cu câțiva dintre adepții soțului și, din străinătate, a bombardat cu calomnii, vreme îndelungată, regimul din Vados. Bineînțeles, în cele din urmă a devenit evident pentru toată lumea că nu era niciun sâmbure de adevăr în acuzațiile pe care le formula. Cu vreo cinci ani în urmă, mi se pare - Vados a invitat-o totuși să se întoarcă în Aguazul, singura condiție fiind să se abțină de la amestecul în politică.

Din nefericire, în loc să considere acest lucru drept o favoare - și, în fond, chiar era un act de mare mărinimie din partea lui Vados, după toate minciunile pe care le turnase - ea a continuat să-l defăimeze pe președinte. Dacă n-ar fi fost faptul că soțul său se numărase printre prietenii personali ai lui Diaz, chiar și pe vremea când aceștia erau oponenți politici, probabil că nu i s-ar fi permis să meargă atât de departe. Sigur că există și argumentul conform căruia e mai bine s-o ai aici, unde-o poți ține sub observație, decât s-o lași să-și continue activitatea subversivă, peste graniță, dar oamenii spun că a întins prea tare coarda și cu siguranță nu este în beneficiul tău

să ai legături cu ea, în clipa în care va da de bucluc.

— Asta nu știam, am spus eu încet.

Angers a simțit că nu sunt chiar convins, așa că a continuat.

— În mod clar, o deranjează faptul că Vados se simte prea stăpân pe situație ca să-i fie teamă de acțiunile ei, așa încât încearcă orice pentru a-l discredita. Nu îndrăznește s-o facă pe față - dac-ar adera la un partid politic sau chiar dac-ar face numai o donație pentru fondurile vreunui partid, a doua zi ar fi deportată - dar e o femeie foarte bogată și s-au auzit zvonuri că ea s-ar găsi în spatele ziarului *Tiempo* - și, dacă a existat vreodată o fițuică mai murdară, apoi asta este. Iar dacă așa stau lucrurile, numai trecerea pe care o are pe lângă Diaz a salvat ziarul de a fi dat de nenumărate ori în judecată pentru calomnie. Genul de mizerii pe care le publică *Tiempo* la adresa președintelui și a guvernului este greu de acceptat, până când nu le vezi cu ochii tăi. Cu toate astea - aici afișă obișnuitul său zâmbet, lipsit de căldură - nu cred că este nevoie să continuu. Un singur cuvânt îi ajunge înțeleptului și asta-i tot. Hai să trecem la treburi importante.

Crede-mă, continuă el cu o înfocare bruscă. Nu vreau să-ți răpesc din timpul de lucru. Totuși, se pare că va fi nevoie. Ai auzit - bineînțeles că ai auzit, de la Caldwell - că Sigueiras a depus o plângere pentru a ne împiedica să-l deposedăm de cloaca lui. Ei bine, așa cum este obiceiul în cazul unui cetățean străin împotriva unui cetățean nativ, secretarul justiției, Gonzales, a insistat la o audiere preliminară imediată și, ca atare, cazul este pe rol chiar astăzi. Ne-a ajuns la urechi faptul că Brown, avocatul lui Sigueiras, intenționează să te citeze ca martor.

— Chiar o face? am întrebat eu, neutru.

— Așa mi s-a spus. Ne-am gândit că i-am putea tăia din elan, cerându-ți să apari ca expert, martor din partea Consiliului orășenesc. S-ar crea o impresie deosebit de rea dac-ar fi să apari ca martor din partea lui Sigueiras;

oamenii ar crede, dintr-o dată, că ești de partea lui, indiferent dacă ceea ce-ai spune i-ar fi favorabil sau nu.

M-am încruntat.

— Ca să fiu sincer, nu cred că mi-ar face plăcere să apar ca martor pentru niciuna din părți, am început eu.

Angers a ridicat din umeri.

— Oh, nu mi-aș face prea multe probleme. Credem că Brown încearcă doar să forțeze lucrurile; dacă te citām și noi, probabil că el va renunța la idee și atunci nu va mai fi nevoie să apari deloc. Brown e-al naibii de ingenios.

— L-am întâlnit, am spus. Și eu am observat asta.

— Da. A mai susținut un caz pentru Sigueiras. Și fiindcă s-a născut la New York, are un mare avantaj - când este nevoie, își face singur cercetările în limba engleză, la fel de bine ca și în limba spaniolă. Natural, folosirea unui interpret are neajunsurile ei. Și mai trebuie să recunoști că e și-un avocat foarte subtil. Dar cum avocat din partea orașului va fi Andres Lucas, n-am niciun fel de îndoială cum se va încheia procesul. Lucas este de departe cel mai bun avocat din Aguazul.

— E vorba de Lucas, secretarul partidului lui Guerrero?

— Da. Lui i se datorează în cea mai mare măsură proiectul de lege privind ridicarea orașului la rang de municipiu, așa că atunci când Brown se va înfrunta cu el într-un proces legat de drepturile cetățenești, nu-i va fi ușor.

— Apropo de Lucas, nu a fost implicat și în cazul de conducere periculoasă a mașinii, care i-a fost intentat lui Guerrero? am întrebat eu.

Angers se încruntă.

— Pe dracu’ conducere periculoasă! Asta-i o altă mișcare a Partidului Național, în cadrul mizerabilei campanii duse împotriva lui Guerrero. Nu-l pot doborî cu mijloace cinstite, așa că încearcă prin metode incorecte. De fapt, tipul care i-a adus acuzația - acel Dominguez - e și el avocat. Avocatul oficial al Partidului Național. Tot timpul îi

hărțuiește fie pe Lucas, fie pe Guerrero, și unii spun că-i tare invidios pe Lucas, pentru că acesta este primul avocat din țară. Nu-mi place deloc. E prea spilcuit.

— Oare ce se va întâmpla?

— Nu știu ce-o să fie cu șoferul, dar Guerrero va scăpa, bineînțeles. Naționaliștii au pus doi sau trei martori, dar ei sunt membrii cunoscuți ai partidului, iar Lucas nu va avea ce alege din ei.

Băgă mâna într-un sertar al biroului și scoase de-acolo un teanc de documente legate cu o panglică aurie.

— Aceasta este citația ce ți-a fost trimisă pentru a depune mărturie ca expert pentru Consiliul orășenesc, în cazul Sigueiras. Așa cum am spus, m-ar mira să fii într-adevăr chemat; dacă însă vei fi, te vom anunța dinainte. Oh, mi-am adus aminte: dacă nu ești foarte prins mâine după-amiază, Vados a spus că ar vrea să te întâlnească. La Casa prezidențială are loc, la ora trei p.m., un *garden party* în onoarea campionului nostru de șah, care a câștigat, ieri, Campionatul caraibian. Dacă poți veni, am să-ți trimit o invitație la hotel.

— Aștept, cu nerăbdare și deosebită plăcere, să mă întâlnesc cu președintele ăsta al vostru, am spus eu, emfatic.

Angers zâmbi.

— Pot să pariez că te va impresiona teribil. Este într-adevăr un om remarcabil.

Când am plecat din biroul lui Angers, eram într-o stare de confuzie mai mare ca oricând. Ceea ce-mi spusese el despre señora Posador - că era văduva candidatului la președinție înfrânt de Vados - aruncase o găleată cu apă rece peste reacția mea inițială. Dar, pe de altă parte, bineînțeles, „a face totul pentru a-l discredita pe Vados” cu greu putea însemna o mistificare atât de superb elaborată, numai pentru folosința mea exclusivă în această dimineață.

Mergeam îngândurat prin dreptul Curții de Justiție,

îndreptându-mă spre parcul unde-mi lăsasem ultima oară mașina pusă la dispoziție de Consiliul orășenesc, când un chip familiar mi-a atras privirea, pe treptele abrupte care duceau spre intrare: gras și transpirat în costumul său alb, trăgând alternativ dintr-un trabuc ca o funie și dintr-un pai înfipt într-o sticlă cu băutură răcoritoare. Când am trecut pe lângă el, m-a strigat:

— Hei, Hakluyt! Vin' încoa'!

Am cotit și-am urcat treptele, începând să zâmbesc - nu m-am putut abține. Brown părea o caricatură a mizeriei. Am spus:

— Pot să-ți ofer băutura aia, acum?

Se ridică și-și șterse praful de pe fundul lat.

— Amice, simt c-aș avea nevoie dă ceva mai tare decât urina asta de cal. Vrei să știi în ce țară tă afli? Vrei să vezi ce se consideră lege și ordine în Vados? Vrei să vezi crime?

— Nu-nțeleg, am spus.

— Acolo, 'năuntru - făcu un gest peste umăr, cu un deget de grăsan și-și presără scrumul de țigară pe haină - acolo e unu' dintre ăi mai buni avocați din Vados, sfâșiat în bucăți d-un judecător care nu dă nici măcar o baligă pă legalitate, dreptate sau dovezi. Miguel Dominguez - ai auzit dă el?

— E vorba de cazul de conducere periculoasă a mașinii? Cazul lui Guerrero? N-aș fi crezut că-i atât de important, încât să fie judecat aici.

Brown scuipă.

— Numa' ce-i mai bun pentru mister Guerrero, nimic altceva! Dac-ar fi încercat să-l pună-ntr-o *justiciaria* obișnuită, acolo unde-i e locu', ar fi stârnit un scandal d-aci pân' la Mexico City! O să-ți facă mult bine să intri și să vezi ce-i. 'Aide!

Mă luă de braț și aproape că mă târî în clădire. În vreme ce intram, continuă cu o rafală de explicații.

— Te-nteresează și pă tine, Hakluyt, să știi. Ai fost menționat de vreo șase ori, numa' cât am auzit eu. Mi s-a făcut așa o greață, c-a trebuit să ies nițel la aer. Mă

învârteam p-acilea, așteptând ca să fie strigat în partea ailaltă, la Curtea Civilă, căzu' lu' Sigueiras, da' e unu' tare lung 'naintea noastră și îmi pare că n-o să fim audiați până mâine sau poimâne. Așa că m-am gândit să mă uit cum se descurcă Mig. Și, Cristoase, e o *crimă*!

— Unde dracu' apar *eu,* în toată chestia asta? am întrebat.

— Bătrânu' Romero - ăsta-i judecătoru', are vr'o sută de ani și a uitat tot ce-au reușit să-i vâre profesorii în căpățâna aia tare a lui, în legătură cu probele admisibile - a început pân a face clară din capu' locului părerea lui cum că-n căzu' ăsta, împotriva lui Guerrero, nu-i altceva decât o încercare d'a-l murdări. A ținut o conferință politică dă cin'șpe minute despre inechitățile Partidului Național, l-a acuzat pă Mig că-i un sperjur plătit, a zis că-i un lucru al dracu' dă bun că cineva o să facă oleacă dă curățenie pântre țăranii din Partidul Național - ăsta ești tu, pfui! - ah, sunt prea al naibii dă *revoltat* ca să mai repet!

Am ajuns la ușa sălii de judecată; un ușier dădu la o parte un panou glisant și ne-am găsit locuri în partea rezervată publicului. Audiența era considerabilă; în rândul întâi stătea Sam Francis, căscând ca un diavol. Împreună cu el se aflau alți doi sau trei de care mi-am amintit că-i văzusem la adunările din Plaza del Sur.

În boxa acuzaților, așezat într-un scaun confortabil, cu rezemătoare pentru brațe, se găsea Guerrero, cu un rânjet îngâmfat pe fața chipeșă; mai jos de el, pe locul avocatului, Andres Lucas, zâmbea la rândul lui. De partea cealaltă a mesei la care se găsea Lucas, ședea un bărbat cu fața foarte albă și bărbia tremurându-i în mod vizibil.

— Ăsta e, șopti Brown. Asta-i Mig.

Judecătorul era un bătrân stafidit - poate nu de o sută de ni, cum spusese Brown, dar în mod sigur de șaptezeci sau mai mult. Ciocănelul părea prea greu pentru mâna lui uscată, semănând cu o gheară. Am priceput esența vorbelor sale; tocmai spunea:

— ...nu poate, bineînțeles, să susțină dovada adusă de uzare, când este în mod atât de evident impregnată de animozitate personală și de considerații politice de cea mai joasă speță. Am audiat procese, în acest Tribunal și în altele, mai bine de treizeci de ani; dar niciodată nu mi-a fost dat aud o asemenea adunătură de gunoaie. Bineînțeles că voi raporta comportamentul avocatului Dominguez la asociația profesională de resort și de-abia aștept să vină ziua - care acum nu mai poate fi departe - în care indivizii responsabili pentru acest atac neprincipial, împotriva unei persoane de seamă a orașului nostru, vor fi măturate o dată cu acele cuiburi ticăloșie și imoralitate care le-au produs. Mie îmi mai rămâne doar să pronunț verdictul - nevinovat!

Curtea se ridică.

Ciocănelul căzu; ca împins de un resort, Sam Francis sări picioare și - în furia momentului, nemaiputându-se stăpâni îi strigă lui Romero, în engleză:

— Ticălos bătrân și fără principii! Ești doar un...

Ciocănelul bătu din nou, de mai multe ori, dar o furtună huiduieli îl făcu să nu se mai audă, împreună cu restul cuvintelor lui Sam Francis. Lângă mine, Fats Brown se ridică el și începu, să urle blesteme. Judecătorul îi făcu semn aprodului, care fugi să-i deschidă ușa din spatele tribunei, în vreme ce portarii se luptau să facă ordine.

— Hai să ieșim d-aci, spuse Brown, în cele din urmă. N-aș putea da ochii cu Mig, în halu'-n care trebe să fie acu'. A fost măcelărit în mod legal, cel puțin în privința carierei. Îți place țara asta, Hakluyt? Cred că-i o țară minunată. Numa' că are niște ticăloși împuțiți în ea!

— Dar cum poate scăpa basma curată Romero? am întrebat.

— Da' cine-l oprește? mârâi Brown. Romero e cel mai vechi judecător dan țara asta, în afar' de președintele Curții Supreme, și-i o ștampilă pentru Vados. Beuerh! Aer curat - și încă repede!

Mă conduse pe culoare, spre ieșire, atât de repede încât atunci când ne-am oprit în capul scărilor gâfâia. Scoase o eșarfă mai mare și-și șterse cu ea fața.

— Ei bine, cum ziceam, ai văzut ce se numește lege și ordine în Vados. Îți place?

N-am avut timp să răspund, deoarece în clipa următoare Sam Francis veni lângă noi și începu să-l blesteme pe Brown pentru cele întâmplate. Brown nu se ambală, dându-și seama că Francis avea doar nevoie de cineva care să-l asculte și nu-i păsa cine era acela.

După câteva minute, șuvoiul de cuvinte ale lui Francis fu întrerupt de ieșirea din clădire a unui grup de persoane râzând. N-a fost nevoie să mă uit în jur ca să pot spune că Guerrero și Lucas erau în mijlocul lui; mai era și însoțitoarea lui Guerrero din seara trecută și alții, pe care i-am recunoscut ca fiind susținători ai Partidului Cetățenilor din Vados.

S-au oprit în capul scărilor, nu departe de noi, și un bărbat care stătuse mai retras - șoferul marii limuzine negre a lui Guerrero - se strecură pe lângă noi, ducându-se să aducă mașina. I-am atras atenția lui Brown.

— Și cu el ce-i? N-a existat nicio acuzație împotriva șoferului?

— A fost respinsă dă Romero, spuse Brown mohorât. A zis că-i vorba doar d-o acoperire pentru adevăratu’ scop al procesului, adicătelea e vorba de calomnierea lu’ Guerrero.

— Calomnierea lui Guerrero! repetă Sam Francis, cu voce tare, care trebuia să fie auzită mai departe. Cum ai putea să-l faci pe ticălos mai negru decât este?

Guerrero se opri în mijlocul discuției și se apropie de Francis, cu mers egal. Se opri la distanță de un pas sau doi, urmat de însoțitorii săi. Ochii lui îi întâlniră pe cei ai lui Francis și urmă o tăcere lungă și rece.

— Venind din partea ta, spuse în cele din urmă Guerrero, asta este o remarcă ridicolă. Aici *tu* ești cel

negru!

Fața lui Francis se schimonosi într-un rânjet și, dintr-un pas, fu lângă adversar. Degetele groase i se strânseră peste palmă și, cu un plesnet, își repezi pumnul ca un ciocan în gura lui Guerrero.

Violența loviturii îl săltă literalmente pe Guerrero de la pământ - literalmente, deoarece căzătura îl făcu mai degrabă să plonjeze pe spate ca o păpușă ridicolă și timpul se opri.

Am avut senzația semiconștientă, a unui pârâit care s-a amestecat cu zgomotul prăbușirii corpului lui Guerrero la baza scării. După câteva clipe toți ne înghesuiam și ne grăbeam să ajungem acolo.

Unul dintre însoțitorii lui Guerrero - cred că era Lucas - se aplecă și-i atinse capul. Degetele i se pătară de sânge.

— Of, prostule! șopti Brown, cu ochii pe pieptul puternic al lui Sam Francis. Of, tu, de două ori *prost afurisit*!

S-a adunat lume din toate părțile. Prietena lui Guerrero îngenunche lângă el și-l apucă de mâna lipsită de viață. Imediat începu să plângă. Un polițist își croi drum printre noi, ordonându-ne să ne dăm înapoi, și, cu multă îndemânare, căută pulsul celui prăbușit la pământ. Apoi se ridică și începu să urce amenințător treptele, în direcția lui Sam Francis, care stătea asemeni unui om cufundat într-un coșmar, incapabil să-și miște vreo mână sau vreun picior.

Brown se uită la mine, fără urmă de glumă în privire.

— Îmi pare rău, Hakluyt, spuse el, cu glas scăzut. Când ți-am cerut să vii să vezi o crimă, nu mi-am închipuit c-o să se întâmple *atât de curând*.

10

O ambulanță; mai mulți polițiști; reporterii care se ocupau de procese și se aflau în drum spre masa de prânz găsiră faptul de senzație chiar sub nasul lor; s-au făcut fotografii. Mulțimea se roti și se învârteji, crescând o dată cu trecerea timpului.

Apoi, o mașină a poliției, negru cu alb, traversă piața cu sirenele urlând și din ea sări *el Jefe* O'Rourke - sări ca o uriașă păpușă de cauciuc. Nu-mi lăsase deloc o impresie favorabilă atunci când ne-am întâlnit cu el în birou, a doua zi după sosirea mea; mi se păruse dur și nepăsător. Acum, dezordinea lui afectată părea să-i vină bine, ca și cum ar fi fost gata de acțiune. Lătră niște comenzi rapide și polițiștii se puseră în mișcare repede și eficient. S-au strâns numele martorilor; diverșii gură-cască au fost îndepărtați de lângă cadavru, aparatul unui fotograf fu rechiziționat pentru imortalizarea poziției în care se găsea corpul, după cădere.

Lumea continua să se adune; probabil că erau cel puțin trei sute, la nici zece minute după accident. Gloata a crescut și mai mult o dată cu răspândirea veștii despre cele petrecute, de la rândurile din față până la cele din spate; dintr-o dată s-au proferat injurii la adresa lui Sam Francis, care stătea - încă paralizat, ca o statuie - lângă primul polițist sosit, în capul scărilor Tribunalului.

L-am văzut pe O'Rourke tresărind și întorcându-și capul, câte un pic, de fiecare dată când una dintre insulte țâșnea în sus. Mânia celor strânși creștea amenințător; am vrut să-l întreb pe Fats Brown de ce O'Rourke nu lua nicio măsură, când acesta se apropie și se aplecă asupra

cadavrului cu ochi strălucitori, în vreme ce o expresie de încordare îi accentua ridurile feței grase.

O tăcere încordată stăpânea mulțimea, în timp ce brancardierii ridicau trupul și-l urcau în ambulanță. Mai mulți oameni se închinară. Ușile pocniră, închizându-se și, ca și cum acest lucru ar fi constituit un semnal, un vuiet se ridică în aer și ceva zbură prin aer - un fruct moale. Îl lovi pe Sam Francis în braț și-l umplu de un miez moale și colorat.

Câteva momente nu mă mai uitasem la O'Rourke. Dintr-o dată, el se puse în mișcare, croindu-și drum cu umerii prin mulțime, ca un taur care atacă. Se auziră strigăte și țipete de alarmă. L-am pierdut din vedere pentru o secundă; apoi, brațul său cu mânecă neagră se ridică deasupra capetelor celor din jur și coborî din nou plin de ură.

Când își făcu din nou apariția, în cercul unde nimeni nu se înghesuia și unde stătuse întins Guerrero, târa după el un bărbat într-un costum ieftin, alb, pe al cărui obraz stâng o lovitură proaspătă începea deja să devină vizibilă. Bărbatul își mișca întruna capul, ca și cum ar fi fost amețit și se împiedică, în vreme ce era împins înainte.

Cu o ultimă lovitură, O'Rourke îl trimise, învârtindu-se, în brațele unui polițist, apoi se întoarse, răsuflând zgomotos și înfruntă privitorii. Nu spuse nimic. Dar, încet-încet, mulțimea se rări; oamenii se împrăștiară prin piață; cu capetele plecate. Doi polițiști îl conduseră pe Sam Francis pe scări, în jos, și-l împinseră în mașina lui O'Rourke. Când trecu pe dinaintea lui Andres Lucas, avocatul, cu fața schimonosită de ură, îi șuieră ceva precum că nu va mai ieși niciodată viu din închisoare.

Apoi Lucas o luă de braț pe prietena lui Guerrero și plecară împreună - ea continuând să suspine - și astfel totul se termină.

— Hai să bem ceva, spuse el cu o voce fără inflexiuni. Tre' să-mi faci cinste, mai ții minte?

Am luat un rând dublu de tequila, într-un bar situat de partea cealaltă a pieții, unde oamenii începuseră deja să vorbească, pe șoptite, despre cele ce se întâmplaseră. La început niciunul dintre noi n-a scos un cuvânt - pur și simplu am stat acolo, așteptând ca alcoolul să ne ajute să regăsim echilibrul lumii.

În cele din urmă, am întrebat:

— În Aguazul există pedeapsa cu moartea?

Brown clătină din cap.

— Numa’ în cazuri rare. Vreau să zic că n-a mai fost folosită în ultima vreme. Există încă în cărți - la alegere, spânzurătoarea sau plutonul de execuție. Da’ de când a venit Vados la putere n-a mai fost împușcată decât v’o juma’ de duzină de tipi, ultimu’ cam acu’ cinci ani.

Se lăsă tăcerea. Brown ridică din umeri și se foi în scaun.

— Îmi închipui că poți împinge un om foarte departe - și Sam era deja furios ca dracu’... Bineînțeles, pentru moment, asta i-a dat gata pă Naționali. Când i-or spune, Vados o să râdă cu gura pân’ la urechi.

Mi-am amintit groaza împietrită pe fața lui Sam Francis, când văzuse ce-a făcut.

— A mai făcut... a mai făcut vreodată așa ceva? am întrebat.

— Sam? După câte știu eu, nu. Da’ am mai văzut tipi ca el în Harlem - pricepi ce vreau să spun? Am văzut un tip, băgându-i unui alb în față o sticlă spartă pen’ că-i zisese că-i un negru ticălos și murdar. Iar Sam to’deauna se enerva ușor.

— Adevărul e, am spus eu, uitându-mă la lămâia stoarsă pe care-o țineam în mâna stângă, că eram gata să cred c-ar putea să-mi rupă mie gâtul, înainte de-a ajunge la Guerrero.

Fats mă privi atent.

— L-ai cunoscut pă Sam personal? Sau doar îți spui părerea?

— L-am cunoscut. Maria Posador ne-a făcut cunoștință, la hotelul unde locuiesc.

— Ești prieten cu Maria? întrebă, plin de neîncredere, Fats. Hakluyt, începi să mă neliniștești. N-aș fi zis că ești genu' dă tip la care Maria să se uite dă două ori.

— Se poate că nu arăt prea bine am răspuns eu, înțepat, dar ce dracu' face ca părerea ei să fie atât de importantă? Cineva cu o ranchiună așa de mare cum e ea…

— Liniștește-te! mârâi Fats. Liniștește-te! Fără supărare - doar că… ăăă, hai s-o luăm așa: Vados te-a adus aici. Maria ar vrea să-l vadă pă Vados răstignit, hrană la ciori, *ergo* i-o surpriză pentru mine că nu te-a scuipat în ochi. S-ar putea să mă înșel. Probabil că mă-nșel…

Își goli paharul, înghiți sare și lămâie după lichior, cu mintea dusă aiurea, apoi lăsă lămâia să cadă într-o scrumieră de pe bar.

— Ești un ticălos grozav de norocos, spuse el. Ai toate șansele să nu fi chemat nici măcar ca martor. Da' Lucas, blestemat fie-i sufletu' murdar, probabil că și-ar da și mâna dreaptă ca să mă amestece și pă mine, pen' complicitate și instigare - și l-aș crede în stare să-ncerce să-l bage-n asta și pă Mig Dominguez. Iar eu cu Mig avem alte probleme. Mai bine o-ntind acasă și mai pun mâna să învăț ceva legi, Hakluyt. O să-ncerc să-l scot pă Mig din porcăria asta în care l-a vârât Romero. Există o portiță de scăpare - cel puțin așa cred. Mig îi e dăstul dă apropiat lui Diaz - a fost o vreme în care el a fost băiatu' cu păr cărunt al lui Diaz, și încă sunt amici. Va trebui să-i duc lui Diaz copia procesului verbal al Curții, pen' cazul dă azi-dimineață; dac-o să aibă chef, poa' să-i zică lui Gonzales să-l destituie pe Romero, pă motiv dă incompetență și să ordone un nou proces. Cel puțin, așa cred că acționează legea. Oricum, îl poate face pă Romero să se simtă al dracu' dă neplăcut. *Dacă* Diaz va juca așa.

Se ridică și-și plăti consumația.

— Să vedem dacă Mig vrea să joace-n felu' ăsta. Ar fi un

prost blestemat dacă n-ar încerca măcar. Pă curând, Hakluyt - ne mai vedem noi.

Nu știam dacă judecătorul Romero fusese îndreptățit sau nu să vadă în acest proces, îndreptat împotriva lui Guerrero, o pură manevră politică. Totuși, un lucru nu-mi dădea pace. Francis fusese tare amărât de toată treaba, de parcă într-adevăr ar fi fost un complot care eșuase - și, cuprins de o furie sălbatică, îl doborâse pe Guerrero.

Acesta, era de presupus că este un lider politic. Dacă și restul Partidului Național îi semăna, erau cu toții o adunătură de barbari.

Era vremea prânzului, dar nu puteam nici măcar să mă gândesc la mâncare sau la muncă, până nu aveam să scap de șoc. M-am întors încet, pe jos, la hotel.

În Plaza del Sur, unde în mod normal ar fi trebuit să se desfășoare două mitinguri opuse și mai mulți vorbitori neinteresanți, zona era monopolizată de Cetățenii din Vados. Sub un drapel pe care fuseseră prinse în grabă fâșii negre de doliu, un orator necunoscut mie incita o mulțime mânioasă, deplângând moartea lui Guerrero și amenințând Partidul Național cu o teribilă răzbunare. Cineva trebuie să-l fi anunțat pe Tezol despre eveniment; nu era nici urmă de el sau de susținătorii săi prin preajmă.

Când am intrat în hotel, m-am uitat în cutia mea de scrisori și-am găsit invitația despre care vorbise Angers - un cartonaș frumos imprimat, cu margini aurii, pe care eram rugat să-l prezint atunci când mă voi duce la *garden party*-ul de la Casa prezidențială, persoanei care se ocupa de acest lucru etc. etc. L-am pus în portofel, întrebându-mă dacă nu cumva moartea lui Guerrero va amâna petrecerea.

Moartea lui Guerrero figura în toate ziarele de după-amiază, bineînțeles - sau, mai degrabă, în *ziarul* de după-amiază, deoarece, așa cum aflasem mai devreme, numai *Libertad* își putea permite două ediții pe zi. În dimineața următoare însă, și *Tiempo* se ocupa de afacere. Era

sumbru în detaliile pe care le dădea despre presupusa provocare lansată de Guerrero și evident patetic în ceea ce-l privea pe Francis. Dar cea mai bună speranță pe care i-o putea oferi era asigurarea optimistă că va primi mai curând sentința de libertate, decât o condamnare la moarte. Exista și un articol de fond în legătură cu acest subiect, scris de nuvelistul Felipe Mendoza, pe care îl remarcasem dinainte în calitate de colaborator, dar, de fapt, erau niște vorbe goale. Nimic nu putea ascunde faptul că Francis se lăsase condus de o izbucnire instinctuală de furie și avea să suporte singur consecințele.

Într-o încercare de-a mai înfrumuseța probabil tabloul, ziarul acorda mult spațiu așa-zisei proceduri rușinoase în procesul de conducere periculoasă, intentat lui Guerrero, ilustrat cu o fotografie în care Fats Brown afișa o expresie bătăioasă, iar Miguel Dominguez arăta tare abătut. Se pare că Fats declarase într-un interviu că Francis ar fi fost adus în această stare de mascarada justițiară la care asistase - dar nu exista nicio explicație de ce, presupunând că plângerea împotriva lui Guerrero era veridică, Francis se găsise în sală - doar dacă, bineînțeles, interesul său nu fusese unul de natură politică.

Cu toate acestea, din articol se mai desprindeau alte două idei. Prima era că Dominguez făcea ce-i sugerase Fats; încerca să-l elimine pe Romero din completul de judecată și să aranjeze un alt proces, desfășurat în fața altui judecător. Pentru o clipă, n-am înțeles cum au reușit să invalideze clauza dublei periculozități; apoi mi-am reamintit că Romero respinsese acuzația împotriva șoferului, fără a mai audia martorii. Probabil că asta explica situația.

A doua era legată de datele personale ale lui Francis. Așa cum îmi imaginasem, nu era nici vadean prin naturalizare, nici cetățean născut în Vados. Citind printre rânduri, am aflat că el fusese expulzat succesiv din propria-i țară - Barbados, apoi din Guyana, Honduras și

Puerto Rico, pentru agitație politică și nu făcuse decât să continue același lucru și în Vados. Așa cum bănuisem, părea să fie un demagog de profesie.

Nu mi-a plăcut niciodată genul ăsta de om; nu erau fericiți niciodată decât dacă sfidau pe cineva, iar dacă nu aveau pe cine să provoace, luau locul cuiva, fie că erau rugați sau nu s-o facă. Pe de altă parte, ca să le dăm dreptate și celor ca Guerrero, Luca și chiar Angers, aceștia aveau un ideal al lor propriu - voiau ca Ciudad de Vados să continue așa cum începuse: un exponent al Emisferei Vestice și al tipului de loc pe care ei îl avuseseră în minte atunci când creaseră orașul. Dintr-un punct de vedere personal, împărtășeam acest ideal; dacă societății urbane îi era dat să-și împlinească vreodată potențialitățile inerente, atunci era esențial să alegi cea mai bună dintre cele mai grozave manifestări ale sale.

Dimineața următoare era ziua unui sfânt; ar fi trebuit să fie circulație mare. Am ieșit la lucru devreme; dar după câteva ore am renunțat. Situația era mult prea anormală, pentru ca datele mele să fie corecte. Orașul se închisese ca o scoică. Pe lângă biserici - chiar și în afara marii catedrale - se aflau prea mulți oameni, față de câți veneau de obicei la slujbă; unii dintre ei purtau panglici de doliu sau chiar se îmbrăcaseră în întregime în doliu. Peste noapte, pe ziduri fuseseră scrise lozinci care-l acuzau pe Sam Francis și Partidul Național; când am ajuns în perimetrul pieței, unde sărbătorirea unui sfânt ar fi trebuit să producă o înghesuială și mai mare, am găsit doar jumătate din mulțimea care se afla de obicei acolo. Geamul unei magazii fusese spart și existau semne că avuseseră loc lupte de stradă. Taraba cu legume a unui țăran fusese răsturnată; cineva încercase, fără succes, să-i dea foc. Micul bar în care băusem cu Fats era închis și scânduri de lemn, provenind de la niște lădițe cu fructe, fuseseră bătute în cuie de-a curmezișul ferestrelor. Pereții din apropiere erau

pătați cu urme de la fructele și ouăle aruncate în ei.

Sub soarele strălucitor, Ciudad de Vados era la fel de liniștit și de misterios precum un pachet enigmatic din care se aude un ticăit periculos. Și - la fel ca în cazul unui astfel de pachet - exista o singură variantă: fie că fitilul se va stinge, fie că bomba va exploda.

Tensiunea se potrivea cu căldura; din cauza amândurora, oamenii orașului transpirau șiroaie.

11

În ciuda morții lui Guerrero, Vados și-a organizat petrecerea; Angers mi-a spus că entuziasmul public pentru campionul local, care câștigase Campionatul caraibian, era aproape egal cu mânia opiniei publice locale legate de moartea lui Guerrero, așa că se hotărâseră să nu contramandeze recepția.

Văzusem foarte bine orașul, noaptea, atunci când mersesem la televiziune. Pe drum, către Casa prezidențială am văzut și mai bine orașul în lumina zilei. Era foarte probabil că Vados alesese acest loc pentru reședință tocmai datorită splendidei panorame care se deschidea asupra orașului.

Era o clădire uriașă, albă, așezată cu spatele la munte, la nouăzeci de grade de aeroportul dinspre interiorul orașului. Un avion de pe ruta caraibiană tocmai ateriza în vreme ce eu mă îndreptam către porțile principale, dar zgomotul pe care îl făcea era puțin mai tare decât un bâzâit.

Polițiști în uniformă de vară, făcând de gardă la porți, și-au dat jos de pe umeri carabinele de îndată ce am apărut pe drum. M-am întrebat pentru o clipă de ce am fost eu ales pentru o asemenea onoare, în timp ce mașina dinaintea mea nu fusese primită astfel. Apoi am realizat că era plină de ofițeri în uniformă, îndeajuns de vizibile pentru a garanta pentru ei.

Am oprit lângă poartă și am arătat invitația celui mai apropiat gardian; acesta îi făcu semn însoțitorului său să lase arma în jos, iar mie îmi adresă un salut rapid, înainte

de a-mi spune să-mi continuu drumul. Am pornit mașina pe alee.

Pe pajiștea din fața casei fuseseră întinse mese și copertine. Pajiștea era mărginită din trei părți de tufe de merișor tăiate abrupt; în mijloc, pe latura stângă, era o cascadă ornamentală, iar în partea opusă exista un pavilion unde fanfara militară interpreta un vals. La marginea dinspre peluză a casei se afla un zid paralel cu porticul central al construcției; la fiecare capăt al zidului câteva trepte coborau la nivelul gazonului, flancate de ghivece conținând plante agățătoare superb înflorite. În cealaltă parte exista o lungă pergolă, de asemenea, plină cu flori, iar în spatele ei se vedea o alee largă, străjuită de copaci. Vreo patru sute de persoane erau deja prezente. Am observat că între aleea străjuită de copaci și limita terenului prezidențial era un gard dublu din plasă de sârmă, invizibil din interior din cauza copacilor, dar mai greu de observat de către cineva care intra pe poartă. Soarele strălucea pe geamul unui reflector așezat astfel încât să lumineze întregul spațiu dintre cele două garduri de sârmă.

Un polițist îmi indică să-mi parchez mașina pe un teren de tenis de lângă clădire; aici, un alt polițist îmi spuse să mă duc jos, pe peluză. La capătul fiecărei scări străjuite de plantele agățătoare stătea câte un polițist, care, cu multă politețe, verifica încă o dată invitațiile și apoi bifa numele pe o listă. Cel care îmi verifică invitația se uită cu multă atenție la mine, ca și cum ar fi memorat figura unui potențial asasin.

La început nu am văzut nicio figură cunoscută. Un chelner îmi oferi un pahar de băutură de pe o tavă; am luat unul care părea promițător, apoi am servit și un sandviș de pe o altă tavă și am început să mă plimb pe iarbă, încercând să nu par mult prea plictisit. Probabil că asta era o treabă mult prea formală pentru mine pentru a mă putea simți bine.

Uitându-mă împrejur, am observat că o mare parte din înalta societate a orașului Vados era prezentă aici. Persoanele cele mai marcante prin coloritul hainelor nu erau în niciun caz femeile, care purtau rochii colorate în nuanțe pastelate și cu o croială extrem de simplă. Prin contrast, ofițerii superiori formau un grup superb, asemănător unor fluturi - armata terestră în gri deschis, decorați cu roșu și auriu, marina în alb cu auriu, iar forțele aeriene în bleu-ciel cu argintiu și bronz.

Apoi am remarcat prima figură cunoscută - un bărbat preocupat de ceva, în mod clar, deoarece se găsea în centrul unui grup care includea trei femei superbe, iar el nici nu încerca să fie afabil. Miguel Dominguez, avocatul.

Mă gândeam la prezența lui aici când o persoană mă strigă în engleză, și m-am întors pentru a-l vedea pe Donald Angers venind spre mine, împreună cu Seixas și - se putea presupune - respectivele lor soții. Silueta subțire a lui Angers producea un contrast aproape comic cu statura corpolentă, îmbrăcată în alb, a lui Seixas.

Seixas mă întâmpină cu efuziune, bătându-mă prietenește pe spate și oferindu-mi una din țigările sale negre, braziliene. Angers așteptă cu răbdare să termine, apoi mă prezentă soției sale - o femeie ștearsă, cu părul de culoarea nisipului, o scoțiancă cu dinții ușor ieșiți, pe care rochia scumpă era foarte nepotrivită. Am observat că tot arunca priviri furișe către señora Seixas, care era aproape tot atât de corpolentă ca și soțul ei, având un piept mare și tremurător și brațele albe pline de brățări sunătoare, dar care se mișca cu grația unei foste dansatoare și-și purta rochia simplă, albastră, cu multă naturalețe.

Am vorbit, bineînțeles, de moartea lui Guerrero. Seixas a intrat în detalii în ceea ce privește măsurile ce ar trebui luate împotriva lui Sam Francis, în vreme ce soția sa dădea din cap cu un amuzament ascuns, iar doamna Angers se gândea dacă să-și exprime dezaprobarea sau nu.

În mijlocul discuției, Seixas ridică un braț către scări în

mod teatral, apoi se lovi peste frunte și se întoarse de parcă era gata să scuipe.

Doi bărbați cu părul argintiu, care semănau foarte bine, coborau treptele. Unul dintre ei - cel mai în vârstă - părea să fie foarte bine cunoscut, înclinându-se în toate părțile ca răspuns la numeroasele saluturi ce le primea, și imediat ce ajunse jos pe peluză a fost înconjurat de prieteni.

— Asta *este* puțin cam prea mult! spuse Angers încruntându-se. Cred că, într-una din zilele astea, Vados o să întindă coarda prea tare cu toleranța lui.

— Oricum, este foarte bine cunoscut, dragă, spuse timid soția sa.

— Faimos sau nu, asta nu contează, spuse Angers. Esențial este principiul. Nu pare prea corect în această situație.

Nu m-aș fi așteptat niciodată să-l aud pe Angers spunând vreun cuvânt împotriva prearespectatului său președinte.

— Scuză-mi ignoranța, am spus. Despre cine vorbești?

— Despre tipul ăsta care tocmai a venit. Se numește Felipe Mendoza. Este un scriitor apreciat drept un William Faulkner al Americii Latine. Scrie niște nuvele sordide despre țărani: *Eu* nu pot să citesc așa ceva. Dar se bazează pe reputația sa de ziarist care publică articole calomnioase împotriva guvernului și zilele trecute l-a atacat pe Seixas într-un mod de-a dreptul josnic.

— *Este* un foarte bun scriitor, spuse soția sa, cu o scânteie neașteptată de pasiune.

— Ha! spuse Seixas, uitându-se în direcția lui Mendoza. O calomnie este tot o calomnie, bine scrisă sau prost scrisă, și cred că o să-i spun lui Vados ce cred despre invitarea acestui…

Se stăpâni, în vreme ce soția îi aruncă o privire de atenționare.

— Bineînțeles că ai perfectă dreptate, spuse Angers, după toate aparențele neplăcându-i să fie de acord cu Seixas, dar dorind mai mult să-l condamne pe Mendoza.

Dacă frate-su n-ar conduce fițuica aia de *Tiempo,* sunt sigur că ceea ce scrie n-ar avea cum să mai apară nicăieri.

— Bărbatul acela care îl însoțește și care seamănă cu el este fratele său?

— Exact. Numele său este Cristóforo. El, fratele său și un tip, Pedro Murieta, care finanțează publicarea cărților lui Felipe Mendoza, sunt un fel de dictatori literari în țara asta și asta e o mare rușine deoarece o mare parte a materialelor, care lor le sunt pe plac, se află la limita pornografiei, dacă n-au și trecut de această limită...

Se auzi un strigăt din capătul scărilor. N-am înțeles decât sfârșitul, dar am presupus că fusese ceva în genul „Vă rugăm, liniște pentru Excelența sa, președintele”, deoarece, toată lumea din parc încetă orice discuție, orchestra cântă pianissimo, iar sub porticul - străjuit de coloane - al casei se produse o anumită mișcare.

Apoi *el Presidente* însuși apăru, însoțit de tânăra și atât de frumoasa sa soție, precum și de un bărbat ce părea tare nervos și care purta ochelari, a cărui cravată nu era deloc asortată, iar părul era ciufulit de parcă avea obiceiul să-și treacă degetele prin păr.

Izbucniră ropote de aplauze, Angers, Seixas și soțiile lor alăturându-li-se, dar fără prea mare entuziasm. Aclamațiile durară până ce grupul ajunse la capătul scărilor, după care Vados, zâmbind, îi făcu semn tipului nervos că el trebuie să treacă primul. Acesta făcu întocmai, clipind în soarele puternic și zâmbind de parcă ar fi vrut să se scuze.

— Acesta este Pablo Garcia, spuse încet Angers, aplecându-se către mine. Campionul local de șah, bineînțeles.

Am încuviințat din cap. Apoi Vados coborî treptele și el, soția sa și Garcia ocupară trei scaune care apăruseră de nicăieri lângă perete, la capătul peluzei.

— Ei bine, acum începem să circulăm, spuse Angers cu un oftat.

I-am aruncat o privire nedumerită, dar apoi am realizat

că toată lumea de pe pajiște începuse să se miște într-o mișcare opusă sensului de rotație a unui ceas. Atunci când fiecare vizitator ajungea în fața președintelui, el sau ea se apleca, iar Vados fie că zâmbea drept răspuns, fie - în cazul celor mai privilegiați - le făcea semn să se apropie și schimba cu ei câteva cuvinte. Un bărbat, care probabil că era secretar, îmbrăcat într-un costum închis la culoare, stătea în spatele lui și din când în când îi șoptea câte ceva la ureche.

Când împreună cu cei doi Angers am ajuns în dreptul său - soții Seixas rămăseseră în urmă - acesta îi șopti ceva. Mâna președintelui îmi făcu semn să mă apropii. Mi-am cerut scuze celor care mă însoțeau și m-am apropiat.

— Sunt încântat că am ocazia să vă întâlnesc, domnule Hakluyt, spuse Vados într-o engleză excelentă, fără urmă de accent. V-am mai văzut până acum, bineînțeles - la televizor - dar nu în carne, și oase, cum se spune.

— În acest caz eu sunt avantajat, am răspuns. Eu v-am văzut pe dumneavoastră și pe soția excelenței voastre, acum o zi, în Plaza del Norte.

M-am înclinat ușor către señora Vados. Era într-adevăr era foarte frumoasă. Dar după toate aparențele nu vorbea limba engleză și nu era atentă la discuție.

— Ah, dar o asemenea întâlnire fugară nu înseamnă aproape nimic, spuse Vados.

— Dar am cunoscut orașul Ciudad de Vados, am spus eu drept răspuns. Și am fost extrem de impresionat de el.

— Așa ați spus și la televizor, îmi răspunse Vados, și-mi zâmbi. Întotdeauna este pentru mine o mare plăcere când cineva face asemenea constatări, chiar și după zece ani. Îl consider aproape copilul meu. Cu toate acestea, să întemeiezi un oraș este mai bine decât să ai un fiu, deoarece un fiu este un individ, în vreme ce un oraș - un oraș este cel mai bun urmaș pe care îl poate avea un om. Dintr-o dată oftă. Dar, exact ca și cu copiii oamenilor, câteodată nu crește așa cum ți-ai fi dorit. Ei bine, acest

lucru nu are nicio importanță acum - nu vă voi strica ziua abordând probleme profesionale. Sper că vă face plăcere șederea dumneavoastră în Aguazul, señor.

Își înclină capul, și atunci eu am spus, luând-o înapoi:

— *Señor presidente - señora - señor Garda...*

Mi-a părut bine că am spus ultimele două cuvinte, deoarece bărbatul neliniștit nu avea nimic altceva de făcut decât să se uite la oamenii care treceau. Atunci când m-am adresat lui, chiar numai pentru a-mi lua rămas-bun, se aprinsese ca o lampă care a fost conectată și-mi răspunse „Señor!” cu tot atât de mult entuziasm, precum un puști care ar fi primit o bomboană.

— Vi s-a făcut o mare onoare, señor, îmi spuse o voce pe care am recunoscut-o atunci când am reintrat în procesiunea circulară.

Isabela Cortés trecea prin fața președintelui la brațul unui bărbat distins, de vreo șaizeci de ani, care purta un pince-nez exact ca pe vremuri. M-am înclinat, mulțumindu-i pentru remarcă.

Aceasta era o întâlnire norocoasă, bineînțeles, deoarece aveam în minte o întrebare arzătoare - o întrebare despre percepția subliminală.

— Léon, spuse señora Cortés însoțitorului său, acesta este señor Hakluyt, pe care l-ai văzut ieri-seară, în programul meu. Soțul meu, señor - profesorul Catedrei de științe sociale din Universitate.

Profesorul îmi oferi un zâmbet larg, dar nedumerit, și-mi strânse cu putere mâna; apoi se uită plin de reproș către soția lui, care începu să râdă.

— Vă rog să-l scuzați, señor, explică ea. Vorbește engleza mai prost decât mine.

— Vă rog să vorbiți în spaniolă, am spus eu, fiindcă asta se aștepta din partea mea, iar ea îi explică soțului său cine eram.

Înainte ca ea să fi terminat, el îmi luă din nou mâna și-mi spuse că este deosebit de încântat că a făcut cunoștință cu

mine. Señora Cortés privi cu indulgență.

— Presupun că nu cunoașteți prea multă lume de aici? spuse ea.

Am încuviințat.

— Atunci, haideți să mergem la masa cu gustări și să profităm de această mișcare de carusel, ca să vă arăt câteva dintre figurile de seamă. Vă mulțumesc încă o dată, cu ocazia aceasta, pentru apariția dumneavoastră în programul meu de ieri-seară.

— A fost foarte interesant, am spus eu reținut.

Acum vorbeam amândoi în spaniolă, astfel încât să înțeleagă și profesorul, și-mi era teamă că nu voi avea ocazia să pun întrebările care mă ardeau - probabil că n-aș avea destulă iscusință pentru a le exprima în limba spaniolă.

Un chelner ne oferi din nou un platou cu băuturi, în vreme ce noi ieșisem din șuvoiul circular, iar profesorul ridică paharul către mine, zâmbindu-mi din nou.

— Pentru o încheiere plină de succes a sarcinii dumneavoastră dificile, señor, toastă el.

— Dacă nu vă deranjează, pentru asta voi bea și eu, am spus, plin de entuziasm.

Am băut; apoi señora Cortés veni mai aproape de mine și începu să-mi înșire personalitățile mai de seamă, cu voce joasă.

— Acolo, îl vedeți, este generalul Molinas - revenise la engleză, mai degrabă pentru mulțumirea mea - care este… oh, nu știu cuvântul: cel care comandă toate armele.

— Ministrul de Război? am sugerat eu, iar ea râse.

— Război, señor? Noi nu mai purtăm războaie! Nu, este… ah, știu! Comandantul șef. Iar în partea aceea, bineînțeles, este ministrul Informației, dr. Mayor, pe care îl cunoașteți - și acela este un alt ministru, cel cu care vorbește acum: señor Diaz, ministrul de Interne.

De data aceasta am fost foarte atent. Diaz era un bărbat masiv, greoi - ceea ce în spaniolă se numește un *hombrozo*

- cu mâini uriașe și cu oase ascuțite ale feței, care indicau mai mult decât o urmă de sânge indian. Purta un costum tropical foarte bine croit, dar pe care reușise să-l facă să arate ca un sac de făină, și, în vreme ce vorbea, gesticula larg cu brațele, încât oamenii stăteau mai retrași, chiar și atunci când vorbeau în mod direct cu el. Unul din grupul care îl înconjura era Miguel Dominguez.

— Iar dincolo - chiar lângă señor Dominguez - este un alt ministru: secretarul Justiției, Gonzales, cel mai solid, cu ochelari închiși la culoare. Apoi mai este señor Casaldo, șef de departament la Ministerul de Interne, un coleg apropiat de-al lui Diaz, bineînțeles... cred că toți secretarii de cabinet vor fi aici - da, iată-l și pe directorul nostru pentru igienă și sănătate, doctorul Ruiz.

Ruiz, un bărbat micuț și foarte agitat, vorbea cu Caldwell, tipul bâlbâit din Departamentul Sănătății orașului, pe care îi întâlnisem în biroul lui Angers.

— Este foarte multă lume prezentă și nu-i recunosc pe toți, spuse señora Cortés cu un aer vag de scuză, ca și cum mi-aș fi exprimat o încredere perfectă în cunoștințele sale universale. Dar sunt și mulți oameni de afaceri foarte cunoscuți aici - ah, vedeți, cel care vorbește cu Andres Lucas, acela este señor Arrio, al cărui nume probabil că l-ați văzut pe marile magazine din oraș.

Lucas era în întregime în doliu și încerca să pară ca și cum ar fi venit la această petrecere numai din simțul datoriei față de președintele său. Nu m-am uitat cu multă atenție la señor Arrio; șuvoiul neîntrerupt de nume înșirate mă cam ameți.

Señora Cortés se uita împrejur, nemaiavând, momentan, ce altă personalitate să-mi arate.

Am prins ocazia să o întrerup.

— Și señor Garda cine este? am întrebat. Vreau să spun, pe lângă faptul că este campion la șah.

— Oh, este campion de șah și asta-i tot. Înainte de asta, mi se pare că era profesor de matematică într-o școală

mică din Puerto Joaquin, dar acum este directorul Școlii naționale de șah de aici, din Vados.

— Luați tare mult în serios jocul de șah, în țara dumneavoastră, nu-i așa? am întrebat eu.

Profesorul Cortés îi spuse câteva cuvinte soției sale, pe care nu le-am înțeles, aceasta îi răspunse și se întoarse spre mine aproape bătăios.

— Și de ce să nu-l luăm în serios, señor? E un joc mult mai bun decât jocul dumneavoastră de fotbal sau de basseball, nu? Antrenează mintea să gândească cu claritate și să nu acționeze niciodată în grabă și fără logică; intervine mereu ceva nou și întotdeauna este stimulant.

— Jucați și dumneavoastră? am întrebat și señora Cortés explică, în vreme ce soțul ei avea un aer modest, că și el fusese în finala Campionatului național în urmă cu câțiva ani.

Am făcut tot ce am putut pentru a părea cât mai impresionat și am mai luat un pahar de pe o tavă purtată de un chelner care tocmai trecea prin apropiere.

De vreme ce profesorul intrase din nou în discuție trebuia să vorbesc, pentru a fi politicos, tot în spaniolă. Am spus primele fraze.

— Am fost foarte interesat să vă vizitez Studioul de televiziune, am început eu, sperând că nu mă voi împotmoli de la început. În mod deosebit, atunci când am descoperit că un ministru din guvern este - ăăă - se ocupă în mod direct de această instituție.

— Într-adevăr! spuse plin de energie Cortés. Sunt întru totul de acord cu doctorul Mayor în ceea ce privește ideea sa că televiziunea este unul dintre cele mai folositoare organe ale unui guvern modern. De exemplu - nu luă în seamă o mișcare de protest a soției sale - de exemplu, hai să luăm afacerea asta în care sunteți dumneavoastră implicat. Sunt multe lucruri pe care noi nu le-am putea publica în ziare, dar despre care publicul ar trebui să știe.

Îmi cer scuze față de tine, dar, Belita știi la fel de bine ca și mine că episcopul ar tuna și-ar fulgera la noi dacă am încerca să publicăm în *Libertad* jumătate din lucrurile pe care tu poți să le dai drumul pe post.

Se întoarse direct spre mine.

— Știți că suntem foarte interesați de soarta acestor oameni sărmani care au invadat Ciudad de Vados - sigur că știți, dumneavoastră în mod special. Dar anumite lucruri care se petrec în cocioabele lor sunt de neconceput - cruzime bestială, imoralitate instinctuală, tot ce-i mai rău și cu efecte dramatice asupra copiilor dezrădăcinați și lăsați fără efectul stabilizator al mediului cultural cu care ei erau obișnuiți. Am onoarea de a fi membru în Consiliul orășenesc și, ca urmare a sarcinilor biroului meu, a trebuit să mă duc în mahalaua apărută sub stația de monorail și în acele cutii de conserve din împrejurimile orașului, împreună cu inspectorii sanitari și - intrând fără să fim anunțați - am făcut descoperiri *teribile* cu aceste ocazii. Firește, pericolul de a avea un asemenea focar de corupție în interiorul orașului este de neimaginat. Și cu toate acestea, în satele lor, de acolo de unde vin, unde acționau asupra lor anumite presiuni sociale - respectul pentru preotul satului, de exemplu, și forța obiceiurilor tradiționale - acești oameni sunt într-adevăr sobri, morali și, s-ar putea spune, chiar onorabili. În vreme ce aici…

A vorbit cu multă autoritate. Mi-am formulat următoarea remarcă cu multă atenție; se părea că mi se va răspunde la întrebările ce mă frământau fără ca eu să mai fiu nevoit să le formulez. Am spus:

— Dar în mod sigur nu puteți arăta la televizor - dacă vă referiți la materialul obscen - cel puțin nu mai mult decât l-ați putea publica într-un ziar.

— Nu în mod obișnuit, fu de acord profesorul. Onoratul nostru episcop - iată-l; mă întrebasem ce-i cu el - oh, bineînțeles, astăzi este o zi sfântă, nu-i așa? Probabil că a avut alte treburi. Unde rămăsesem? A, da. Episcopul ar fi

avut multe de spus dacă noi am fi încercat. Și cu toate acestea, materialul trebuia să fie cunoscut de toți oamenii, iar televiziunea este singurul mod posibil de a ajunge la o mare audiență a adevărului. Așa că folosim o tehnică numită percepție subliminală pentru a intercala acest gen de informație în restul materialelor. Necesită…

— Am auzit de ea, l-am întrerupt eu, neștiind dacă să-mi pară bine sau să fiu înspăimântat de acceptarea lor atât de simplă a folosirii acestei tehnici.

Îmi zâmbi plin de încântare.

— Extrem de folositoare!

Dintr-o dată m-am simțit convins că în fața mea se găsește un om cinstit. Mi l-am închipuit intrând pe ușă - probabil dând la o parte o perdea din mărgele - uneia din cocioabele de la periferia Vados-ului și fiind confruntat cu o scenă precum cea pe care señora Posador mi-o arătase, aceea cu negrul și copiii. M-am gândit că probabil Cortés s-ar fi repezit la bărbat, spunându-i că ar fi mai bine dacă i s-ar lega o piatră de moară de gât și ar fi aruncat în mare.

Señora Cortés se uită la mine mai degrabă stânjenită, ca și cum nu ar fi fost sigură de efectul declarațiilor soțului ei asupra mea. Când a văzut că nu aveam nimic de zis, imediat vorbi ea.

— Da, señor, folosim Studioul nostru de televiziune pentru asemenea propagandă - dar numai atunci când subiectul este foarte serios. Așa cum a spus și Léon, acesta este un subiect pe care îl considerăm că *este* destul de serios pentru a justifica măsuri extreme - și de vreme ce nu toți pot să meargă să vadă cu ochii lor, nu avem de ales. Sunt mulți oameni în Vados care refuză să vadă lucrurile așa cum sunt, și care nu se vor da înapoi de la nimic pentru a-l împiedica pe președinte să îndrepte situația, așa cum crede el că este mai bine - într-adevăr, chiar și unii care sunt prezenți aici în această după-amiază. Dar președintele nostru este un om foarte tolerant.

— Într-adevăr sunt aici niște oameni pe care n-aș fi

crezut că vor fi invitați, am admis eu. De exemplu, editorul lui *Tiempo.* Și fratele lui.

— Ai făcut cunoștință cu cei doi Mendoza? mă întrebă oarecum surprinsă señora Cortés. Am dat din cap că nu. Ah, doar ai auzit de ei. Într-adevăr, alcătuiesc un caz. Dar la urma urmelor, señor Cristóforo este un om important în Vados, iar reputația lui señor Felipe este astăzi internațională - și în orice caz, toate aceste probleme dispar în fața admirației pentru îndemânarea lui señor Garcia, campionul nostru. Dar este regretabil că Felipe Mendoza nu poate găsi un mod mai bun de a-și folosi talentul, decât calomnierea bunului nostru președinte.

— Ei bine, de ce mai invită Vados asemenea persoane? am întrebat eu nedumerit.

Ridică din umeri.

— Se pare că, pentru el, contează mai mult faptul că Felipe Mendoza și-a făcut vestită țara cu cărțile sale și că fratele său, Cristóforo, iubește Ciudad de Vados îndeajuns încât să fie preocupat de viitorul acestuia. Am auzit spunându-se, că datorită faptului că spre nefericirea sa nu poate avea copii, s-a obișnuit să vorbească despre oraș ca despre propriul său copil. Cred că oricine iubește orașul poate fi sigur de prietenia lui - atâta vreme cât nu-i face acestuia niciun rău.

— Așa este, încuviință profesorul cu emfază. Într-adevăr, acesta este adevărul. Poți crede sau nu, dar o cheamă până și pe Maria Posador la asemenea întâlniri nepolitice cum este cea de astăzi - când a fost poftită, știu sigur acest lucru, deoarece am văzut lista cu invitați. Bineînțeles, ea nu a venit.

Se uită la mine cu aer întrebător.

— Ați auzit de femeia aceasta, Maria Posador?

— M-am întâlnit cu ea, am spus. Văduva bărbatului pe care Vados l-a învins în alegerile prezidențiale.

Sprâncenele gri și frumos arcuite ale profesorului se ridicară. Dar înainte de a putea spune ceva, soția lui îl

atinse pe braț.

— Léon! spuse ea încetișor.

Am observat că se iscase o mișcare generală dinspre grădină și care se îndrepta spre casă. Rânduri de scaune erau puse de-a lungul aleii asfaltate, îndreptate spre locul unde ne găseam acum. Orchestra își strângea instrumentele. Un grup de slujitori au adus un sul de pânză groasă și rigidă pe care o întindeau acum pe pajiște, în fața estradei orchestrei.

— A, da, bineînțeles, remarcă profesorul, uitându-se la ceas.

Fără altă explicație, însoțitorii mei intrară și ei în mișcarea generală care se îndrepta către scări. Noi eram printre ultimii care am urcat, dar scaunele erau astfel așezate încât toate locurile permiteau o perspectivă bună asupra grădinii. În vreme ce ne-am ocupat locurile pentru a privi spectacolul ce urma să aibă loc, l-am văzut pe Vados glumind și râzând împreună cu Garcia în centrul primului rând.

Mai jos de noi, slujitorii terminaseră de desfăcut sulul dintr-o derulare rapidă și acesta se dovedi a fi o tablă de șah de vreo douăzeci de metri pătrați. De îndată ce a fost întins, slujitorii s-au retras, iar din părțile opuse ale aleii mărginite de copaci din spatele grădinii, două șiruri de oameni se apropiau.

Cei din stânga purtau cămăși și pantaloni albi; cei din dreapta erau îmbrăcați în negru. Primii opt din fiecare parte purtau pe cap niște apărătoare simple; cei care veneau imediat după ei aveau niște ridicături cilindrice pe cap, acestea fiind în partea superioară crenelate. După ei veneau niște bărbați cu capete de cal, apoi alții cu bonețele de bufoni; urmau singurele două femei din întregul grup, fiecare ducând o coroană aurită. Ultimii, întâmpinați cu aplauze, au apărut doi bărbați înalți, ce purtau coroane de regi.

La o lovitură de tobă, toate aceste personaje urcară pe

tabla de șah. Doi câte doi, făcură o adâncă plecăciune în fața președintelui; apoi se întoarseră și-și ocupară pozițiile de joc.

Eram atât de mirat de această punere în scenă, încât toate „piesele” erau la locul lor înainte de a reuși să mă întorc către señora Cortés și să-mi iau un aer întrebător.

— Nu știați de asta? spuse ea, surprinsă. Ei bine, dar acesta este cel mai mare omagiu adus maeștrilor noștri de șah. În fiecare an, campionul național sau oricine câștigă un campionat în străinătate își prezintă partida câștigătoare în fața unei audiențe distinse, exact ca acum. Este a noua oară când señor Garcia are o asemenea onoare - o înfăptuire minunată, nu? Dar uitați-vă, a început jocul.

O lovitură de tobă; un pion alb se deplasă în mod solemn două căsuțe înainte. O altă lovitură; un pion negru se deplasă două căsuțe ajungând în fața lui. În ambele părți, pionul reginei la patru.

Privitorii se instalară mai bine pe scaune, ca și cum s-ar fi pregătit pentru un spectacol îndelungat. Dar eram prea fascinat pentru a mă putea relaxa imediat. Acesta era cel mai extraordinar joc de șah pe care îl văzusem vreodată. Bineînțeles că auzisem de jocurile purtate de conducători despotici din Orientul Mijlociu, de șahi ai Persiei sau din altă parte, unde de fiecare dată când o piesă, reprezentată printr-un sclav, era capturată, călăul decapita nefericita victimă pe loc. Am auzit de încercări similare de a pune în scenă asemenea partide - mai puțin rafinamentul lor barbar - pe table de șah de mărimea unor terenuri de tenis, piesele fiind dirijate prin megafoane. Dar, din câte am auzit, în cele mai multe cazuri aceste spectacole nu reușeau, datorită perioadei lungi de timp necesară pentru desfășurarea partidei, precum și riscul lui reprezentat de leșinul actorilor exact așa cum se întâmplă cu soldații ținuți prea mult timp la paradă.

Această dramatizare de șah, cu piese vii deplasându-se conform unor modele repetate cu grijă, era ceva cu mult

mai impresionant decât oricare alt spectacol.

12

A fost un joc lung, totuși - optzeci sau nouăzeci de mutări - chiar fără timpul necesar gândirii care trebuie să fi existat în timpul campionatului. Nu sunt un jucător îndeajuns de bun pentru a aprecia mișcările reușite ale unui sfârșit de partidă, și înainte ca forțele fiecărei părți să fi fost reduse la doi pioni și o tură eram la fel de agitat ca și atunci când, după masa de la Studioul de televiziune, privisem întrecerea dintre Cordobán și doctor Mayor.

Am observat că nu eram singurul care devenise nerăbdător. La începutul partidei jocul era îndeajuns de interesant ca un spectacol în sine: piesele care nu erau mutate stăteau cu un genunchi sprijinit de pământ, astfel încât să permită o vedere mai bună spectatorilor și, uneori, aveau loc niște pauze pentru a sublinia deosebita subtilitate a unei faze de joc. De obicei; când acest lucru avea loc, izbucnea un ropot de aplauze, iar o dată aplauzele au fost însoțite de un cor de strigăte de „bravo”. Luarea unei piese era realizată, prin pantomimarea înjunghierii acesteia cu pumnale scurte, iar victima era purtată de pe tablă de doi pioni ai adversarului și lăsată pe iarbă. Întreaga partidă s-a desfășurat în tăcere, cu excepția bătăii de tobă care semnala fiecare mișcare și aplauzele ocazionale.

Dar, de îndată ce se ajunse la rutina înceată a sfârșitului de partidă, cu pionii mișcându-se în mod solemn înainte de pe o pătrățică pe alta, în mod alternativ și monoton, aproape toată lumea, cu excepția lui Garcia și a altor câțiva (Garcia, am observat, retrăia jocul plin de

nervozitate), adoptase niște expresii politicoase, dar plictisite și făceau din ce în ce mai des semn chelnerilor ce umblau de colo-colo cu tăvile cu băuturi. Cele mai notabile excepții de la această regulă, pe lângă Garcia, erau președintele Vados și Diaz. Vados privea cu deosebit de multă atenție, ca un fan; Diaz, pe de altă parte, părea să-l observe pe Vados cu tot atât de multă atenție ca și jocul.

O dată, când jocul fusese oprit, astfel încât o mișcare deosebită să poată fi analizată, se întâmplă ca Vados să se uite spre ministrul său de Interne. Ochii li se întâlniră. Un mușchi de pe obrazul lui Vados se încordă dintr-o dată. Mâinile lui Diaz se încleștară, cu deliberare, ca și cum ar fi strâns ceva care nu era acolo. Această scenă dură câteva secunde; apoi amândoi priviră în aceeași clipă din nou spre joc, cu o urmă de vinovăție în priviri, ca niște copii care pretind că nu au fost neascultători.

În expresiile lor, fusese antipatie. Sau poate nu antipatie, nu. Ceva apropiat mai curând de ură și totuși temperată de un respect mutual. M-am gândit la toate poveștile pe care le auzisem în legătură cu rivalitatea dintre ei. Ei bine, iat-o acolo, strălucind cu toată puterea. Și era îndeajuns de violentă încât să izbucnească, bineînțeles, doar dacă obișnuința nu le permitea să o controleze.

Piesele își încheiaseră manevrele complicate; regele alb căzu în genunchi și-și înclină capul. Regele negru ieși de pe tablă, se aplecă în fața lui Garcia, dându-i în același timp pumnalul ce-l purta la cingătoare, înainte de a-l însoți pe tablă pentru a administra *le coup de grace*, în pantomimă. Vados fu primul care începu să aplaude, iar Garcia stătu între cei doi regi înalți mulțumind din cap și frământându-și, plin de nervozitate, ochelarii.

Atunci Diaz se uită din nou la Vados. De data aceasta zâmbi: un zâmbet larg, care îi descoperi un dinte spart.

Lângă mine, sonora Cortés marcă sfârșitul spectacolului

cu un oftat.

— Ei bine, s-a terminat, spuse ea, cu mulțumire. Acum nu ne-a mai rămas decât să ne alăturăm și noi șirului tuturor celor care așteaptă să le vină rândul pentru a-și lua rămas-bun de la președinte, iar după aceea putem pleca.

— Belita! o întrerupse soțul ei, cu o privire gânditoare. Te întorci la studiouri, nu-i așa? Vreau să rămân și eu să discut puțin cu Pablo despre mișcarea de deschidere a partidei cu calul regelui - nu l-am mai văzut folosind-o până acum.

— Prea bine, îi răspunse señora Cortés, liniștită. Ne vedem diseară, acasă.

Cortés își croi drum prin mulțimea al cărei număr se micșora; servitorii strânseseră tabla de șah și o luaseră de-acolo; m-am dus și eu să primesc înclinarea din cap a lui Vados, ceea ce îmi permitea să plec, și după aceea m-am întors la mașină. În timp ce străbăteam drumul ce mă ducea către, oraș, mă gândeam că în țara asta există multe obiceiuri aiurite. Campionii de șah erau considerați drept eroi naționali; opinia publică era modelată de percepția subliminală - fără a face vreun efort prea mare pentru a ascunde acest lucru, alături de clădiri moderne, venite parcă din viitor, existau niște locuințe primitive. Ce ciudat oraș al contrastelor a ajuns să fie acest „copil” al lui Vados…

Și eu ce atitudine să adopt în legătură cu afacerea asta cu percepția subliminală, la urma urmelor? Maria Posador avusese dreptate să-și închipuie - așa cum a făcut - că voi reacționa împotriva ei; totuși, acum aflasem chiar de la Cortés că făcuse niște descoperiri înspăimântătoare în mahalale, și Cortés îmi dăduse impresia unui om nu numai dotat cu o inteligență sclipitoare, dar și cu o corectitudine morală de modă veche, un om căruia i-ar fi repugnat să spună o minciună, oricât de folositoare ar fi fost aceasta unei anumite cauze. Din nou, mi-am spus, cu toată onestitatea, trebuie să mă gândesc bine cum reacționez.

Și, în aceeași clipă, m-am întrebat cât din acest impuls reprezintă cinste adevărată și cât o simplă dorință de neimplicare din partea mea, dincolo de hotarele problemelor pe care știu să le rezolv.

A devenit deosebit de clar, de îndată ce am intrat în oraș, că de la reacția înspăimântătoare de ieri-noapte și de azi-dimineață, viața revenise la normal; în orice caz, era o animație pe care de obicei nu o puteai întâlni decât în serile de sărbători ale unor sfinți, cu mulți oameni în baruri și restaurante și grupuri întâmplătoare de cântăreți care cântau prin piețe sau pe la colțul străzilor. Într-o vagă speranță, că și eu aș putea reveni la normal, mi-am luat carnetul de însemnări și aparatul de fotografiat și m-am dus din nou în cartierul pieței.

Dar, aici, semnele panicii care urmase uciderii lui Guerrero erau încă destul de vizibile, chiar și acum. Străzile erau tăcute, o cisternă-stropitoare a municipalității trecuse pe acolo, și suprafața drumului lucea de spălătură proaspătă.

Am trecut de un altar așezat în zidul uneia din case - o statuetă grosolană a Fecioarei, cu o firidă în jurul său și cu un ușor ieșind pe care se găseau câteva mucuri de lumânări. Erau aprinse câteva lumânări ce se topeau, una dintre ele cu un bilețel pe ea. Am luat bucățica de hârtie și am citit-o.

„Pentru sufletul lui Mario Guerrero”, se spunea acolo, în spaniolă. „A fost ucis de acei” - urma un cuvânt pe care nu l-am înțeles dar care am presupus că era o obscenitate - „indieni care ei înșiși sunt fără suflet”.

— *Ay!* spuse o voce aspră de peste drum. *No toce!*

Mi-am întors capul. Din umbra unei porți de peste drum se desprinseseră doi bărbați cu înfățișare de bandiți, fiecare având o bâtă zdravănă. M-am încordat la apropierea lor.

— *Qué hace Vd.?* spuse unul dintre ei amenințător.

Celălalt, după ce-mi scrută atent fața, îi făcu semn

partenerului său să se liniştească.

— *Es el señor Hakluyt, no?* spuse el. Am avut onoarea să vă urmăresc la televizor. Scuze, señor! Noi am pus acolo lumânarea aia ca o punere în gardă, ceva care să le aducă aminte acelor ţărani că moartea lui Mario Guerrero - se închină - nu va fi lăsată nerăzbunată. Ar fi bine, dacă doriţi pacea, să nu mai veniţi pe aici.

— Mulţumesc pentru sfat, am spus eu scurt şi am pornit rapid către capătul străzii.

Dacă începeam să mă înţeleg cu suporterii beligeranţi ai Partidului Cetăţenilor, aş putea la fel de bine să fiu implicat în facţiunea lui Tezol şi niciun contract nu mă va putea obliga să-mi risc viaţa într-o luptă de stradă.

Ca o concesie făcută obligaţiilor mele profesionale, m-am întors la intersecţia principală şi mi-am petrecut vreo două ore măsurând fluxul circulaţiei, înainte de a considera că am încheiat ziua şi că mă pot duce acasă să mă culc.

Mai aveam nevoie de cel puţin o săptămână de studiu înainte de a trage concluziile asupra rezultatelor muncii mele; pe de altă parte, cu oraşul în condiţia lui actuală, care era categoric anormală, mi-aş fi denaturat statisticile, probabil, dacă aş fi amestecat datele actuale cu cele pe care le aveam deja. Decât să pierd vremea, următoarele două zile le-am petrecut la Departamentul Traficului, preschimbând numărul de autovehicule în date pentru calculator şi introducându-le în sistemul de prelucrare, punând anumite limite pentru parametrii mei şi scoţând primele estimări pentru termenii din ecuaţiile principale. Ca urmare a cantităţii mici de date pe care le aveam, am terminat treaba aceasta mai repede decât mi-ar fi plăcut cu adevărat. Dar Angers a fost foarte impresionat când, vineri la amiază, m-a găsit schiţând deja o diagramă pentru o eventuală reaşezare a zonei pieţei.

I-am spus, bineînţeles, că încă nu aveam idee dacă ne va fi de folos în ceea ce doream să înfăptuim, şi că, de obicei,

am nevoie de cel puțin șase asemenea încercări până când găsesc o schemă care, măcar aproximativ, să fie conformă cu necesitățile realității; îndepărtă afirmația mea, considerând-o doar o modestie demnă de laudă și mă invită să luăm prânzul împreună, în Plaza del Norte.

Englezul acesta, cu vorbirea lui atât de aleasă, nu-mi plăcea cu adevărat; era prea-prea spilcuit. Dar în mod sigur era un specialist în construirea autostrăzilor. Îmi spusese că, părăsise Marea Britanie disperat, deoarece, pe lângă faptul că drumurile acestei țări sunt recunoscute ca fiind cele mai rele din toate țările mari din lume, nu exista nicio politică coerentă în ceea ce privește traficul. Pentru o vreme a lucrat în țări ale Pieței Comune[6], și dăduse o mână de ajutor în Drumul de Coastă din Africa de Vest; apoi, ajutase la planificarea a două autostrăzi din Statele Unite și la sistematizarea aglomerării zonei sudice din Manhattan, iar la sfârșit, deoarece englezii *încă* nu aveau o politică coerentă a traficului, a renunțat la orice intenție de a mai reveni acasă și, în loc de asta, a venit în Vados. Când mi-a vorbit despre aglomerarea sudică din Manhattan, stima mea pentru el a crescut puțin - deoarece a fost inginer supraveghetor în secțiunea K, pe care am trecut deseori, în vremea când am locuit la New York.

Tocmai eram în toiul unei dispute tehnice minore, când o mână grea se lăsă pe umărul meu și silueta uriașă a lui Fats Brown eclipsă soarele.

— Sal’tare, Hakluyt, spuse el, printr-un nor de fum de țigară. Am niște noutăți pe care poate că ai vrea să le-auzi.

Îl ignoră pe Angers complet. Iritat, englezul i se adresă.

— Bună, Brown! Nu te vedem prea des pe aici - ai făcut rost, în cele din urmă, de un client care este în stare să-ți și plătească onorariul?

— Cel care își face probleme cu căptușirea pungii e amicul tău, Andres Lucas, spuse Brown, fără să se simtă atins. Eu sunt tipul care își face probleme numai pentru a

[6] Comunitatea Economică Europeană.

vedea că se face dreptate, îți amintești? Sunt ușor de recunoscut, pen' că sunt aproape singurul de acest gen din Vados. Așa cum ziceam, Hakluyt, continuă el, în vreme ce Angers se încrunta, se pare că am reușit să-l aranjez pe judecătorul Romero, mulțumită trecerii lui Mig pe lângă Diaz. Gonzales a ordonat un nou proces. Așa că am venit aici să sărbătoresc. Dacă vrei să-l feliciți pe Mig, e acolo, ia masa cu mine. Ne mai vedem, Hakluyt. Pe curând.

Apoi se îndreptă greoi spre masa sa. Angers se uită plin de mânie după el.

— Înfigăreț păcătos, spuse el pe un ton jos. Nu este treaba *lui* sistemul nostru de legi, dar niciodată nu încetează să caute și să-i găsească ceva hibe. Ha!

Își puse țigara într-o scrumieră și se ridică.

— Vii înapoi la birou acum?

— Puțin mai târziu, am spus. Trebuie să iau niște cărți de la hotel. Ne vedem mai târziu.

Cărțile erau, de fapt, doar un pretext; eram mai interesat să observ cum se desfășura adunarea de prânz din Plaza del Sur. Pierdusem ziarele de dimineață și voiam să văd dacă membrii Partidului Național aveau destul curaj ca să mai apară din nou.

Dar, când am ajuns în piață, nu era niciun miting. În loc de asta, cam o sută de polițiști erau întinși pe sub copaci, cei mai mulți dintre ei fumând și jucând zaruri. Câțiva erau adunați în jurul unei table de șah, unde jucau doi polițiști.

Zăpăcit, am intrat în hotel. Recepționerul mă salută și m-am gândit dacă să-i cer sau nu părerea despre întâmplările recente. După aceea am reflectat că probabil nu va ști, așa cum „nu a știut” nici în ziua în care am sosit, astfel că mi-am schimbat intenția. Apoi am zărit-o pe Maria Posador în hol, mișcând fără țintă piesele de pe o masă care avea o tablă de șah deasupra, cu o țigară rusească, neaprinsă, între degete. Părea îngrijorată.

Mă întâmpină cu un zâmbet palid, atunci când am

apărut lângă ea, și-mi făcu semn să iau loc pe un scaun ce se găsea în fața ei:

— Vrei să jucăm partida aceea de șah, acum, señor? mă invită ea. Mă simt ca și cum aș avea nevoie de o mică distracție.

— Îmi pare rău că te dezamăgesc, am spus. Trebuie să mă întorc la Departamentul Circulației traficului. Dar poate poți să-mi explici - de ce nu este nicio întâlnire astăzi în piață?

Dădu din umeri.

— Ieri a fost destul de multă agitație pe aici. Diaz a decretat că, până când furia provocată de moartea lui Guerrero nu se va stinge, nu vor mai avea loc mitinguri.

— E așa de gravă tulburarea?

— Este ceva ce ar putea împărți orașul în două tabere de luptă, răspunse ea, absent. În vreme ce vorbea, punea piesele pe pozițiii cu mișcări experte, pregătindu-le pentru un joc nou. Asta-i!

— Nu cred că am venit în Vados într-un moment prea potrivit, am încercat eu să răspund, în glumă; dar n-a mers.

Își ridică ochii violeți pentru a mă privi în față.

— Dacă nu ai fi fost dumneata, señor, ar fi fost altcineva. Asta era ceea ce cerea situația, asta-i tot. Nu, moartea lui Mario Guerrero face parte în întregime dintr-o schemă - este exact ca și cum ai spune că e vorba de un simptom al unei boli care ne otrăvește viețile. Există o corupție, o putreziciune fundamentală - și fiecare parte din această corupție poate să infecteze din nou tot întregul. Fără îndoială cunoști că señor Seixas, din Departamentul Trezoreriei, are un mare interes să vadă cât mai curând construite noile autostrăzi, indiferent de prețul ridicat, în bani sau în fericire omenească, deoarece în buzunarul său intră beneficiul financiar care face să meargă asemenea aranjamente în țara noastră. Oh, lucrul acesta este cunoscut de toată lumea! Și cu toate acestea ce se

întâmplă când bunul nostru prieten, Felipe Mendoza, încearcă să scoată la lumină această mituire - el, un om pe care succesul nu l-a stricat, care își cunoaște datoria față de concetățenii săi? Seixas ia telefonul și vorbește cu prietenul său judecătorul, señor Romero. Astăzi are la mână un ordin de la Tribunal împotriva lui señor Mendoza și la adăpostul acestuia poate continua cu mașinațiunile sale din umbră, în vreme ce adevărul este ascuns față de popor. Sunt de-a dreptul revoltată, señor.

Și avu o grimasă expresivă.

— Dar destul cu asta, señor Hakluyt, destul cu asta. Ai reflectat la lucrurile pe care ți le-am arătat ieri?

Mi-am ales cuvintele cu multă grijă.

— Da, m-am gândit, am spus. De fapt, am vorbit cu señora Cortés de la Studioul de televiziune și cu soțul său, profesorul, care mi-a spus fără să-l întreb măcar că, într-adevăr, ei folosesc această tehnică. Nu-mi place, dar dacă e să te iei după ceea ce zicea Cortés s-ar părea că au o anumită justificare, oricum…

Păru să se ofilească precum o floare introdusă într-un cuptor încins.

— Da, señor Hakluyt. N-am nicio îndoială că oricum trebuie să fi existat o anumită justificare și pentru Belsen. Bună ziua.

Și se scufundă într-o reverie tăcută atât de profundă, încât nu cred că ochii ei m-au observat, atunci când, plecând, am trecut prin fața sa.

13

Tot sfârşitul acela de săptămână m-am simţit de parcă aş fi mers printr-un tunel fiind gata să leşin la orice pas. Ameninţarea violenţei, care îşi arătase dinţii timp de douăzeci şi patru de ore după moartea lui Guerrero, încă domina oraşul; aceasta se putea observa după felul în care unii oameni mergeau pe străzi sau după numărul celor care stăteau ascunşi - cine erau, bineînţeles nu ştiam, dar erau mulţi dintre aceştia. Acesta era un conflict care cuprindea pe majoritatea cetăţenilor din Vados, de la cabinetul ministrului până la muncitorul din fabrică. M-am gândit la ceea ce spusese señora Posador despre împărţirea oraşului în două tabere gata de luptă.

Şi totuşi… ei bine, poate că era mâna forte a lui Vados în control. Cel puţin ameninţarea cu violenţa îşi arăta doar colţii, dar nu muşca încă.

Sâmbătă, *Tiempo* avea toate titlurile de pe prima pagină ocupate de victoria lui Dominguez asupra lui Romero - cel puţin ei o considerau ca victorie. Nu chiar umbrită de acestea era şi o apărare plină de suflet a lui Felipe Mendoza, sub semnătura fratelui său, Cristóforo, editorul ziarului. Cu toate că nu se făcea nicio referire directă asupra întâmplării, am presupus că aceasta era o reacţie la evenimentul despre care îmi vorbise señora Posador - anume ordinul judecătoresc al lui Seixas împotriva lui Mendoza. Articolul rezerva spaţiu şi laudelor aduse señorei Posador şi făcea trimiteri la Dominguez, în concluzie, numindu-l pe Juan Tezol „apărător legal al libertăţii poporului”. Tonul articolului era patriotard şi bombastic.

Cu cât încercam să merg înainte cu munca mea, cu atât circumstanțele păreau să comploteze împotrivă-mi ca să-mi împiedice înaintarea. Și - ceea ce era mai rău - cu atât mai complexă devenea situația în care mă găseam angrenat.

Oh, probabil că existau oameni decenți de ambele părți - și asta era jumătate din problema mea. Pe lângă Francis, care acum era în afara oricărui calcul - Naționalii erau probabil destul de bine intenționați, de la Mendoza la Dominguez. În ciuda urii sale notorii împotriva lui Vados, Maria Posador părea să aibă temeri raționale care să-i motiveze opoziția, și în mod sigur judecătorul Romero l-a tratat pe Dominguez într-un mod în care nimeni în situația lui nu ar fi trebuit să o facă.

Dar atmosfera politică de aici părea să fie asemănătoare celei a unei sere. Cel mai mic incident, care ar putea da roade politice, era pus la cale, era protejat de frig și hrănit cu bălegar până reușea să înflorească dincolo de toate dimensiunile așteptate. Singurul motiv de supărare de ambele părți, cel puțin atât cât îmi dădeam eu seama, era moartea lui Guerrero - și asta, de vreme ce Francis era în custodie, avea o bază emoțională foarte puternică.

La vremea aceea, îmi dau seama de-abia acum, am fost, în mod ciudat, poate puțin afectat văzându-l pe Guerrero murind. Mai văzusem oameni murind - de două ori în bătăi dintre bande de muncitori de la construcții, de mai multe ori în accidente de muncă sau pe stradă. În vreme ce ziua se scurgea, iar resentimentul provocat de moartea lui Guerrero continua să se întindă prin oraș, începeam să observ cum oameni care nu-l văzuseră, probabil, niciodată în viața lor pe Guerrero erau mai afectați de moartea lui decât mine, care asistasem la săvârșirea ei.

Și fenomenul acesta nu putea avea decât o singură explicație. Niciun om nu putea să însemne ceva atât de mult, pentru un număr imens de concetățeni, decât dacă era un simbol. Un simbol de foarte mare importanță.

L-au îngropat duminică, după o slujbă la catedrală, la

care episcopul Cruz a oficiat personal. Principalele activități ale orașului au fost întrerupte și mulțimea s-a aliniat de-a lungul trotuarelor pentru a privi procesiunea, în care aproape toate femeile erau îmbrăcate în negru, iar bărbații aveau panglici negre la braț sau la reverul hainelor și cu cravate negre - *dacă* purtau cravate...

Simbol.

O'Rourke își plasase toți polițiștii disponibili de-a lungul traseului urmat de procesiunea mortuară, ceea ce era foarte bine deoarece pe parcurs au avut loc cel puțin șase tentative de a crea dezordini. Am crezut mai întâi că erau organizate de Partidul Național; am aflat mai târziu, totuși, că responsabilii erau studenți de la Universitate, și că ei demonstrau, de fapt, împotriva Partidului Național, nu împotriva lui Guerrero și a Partidului Cetățenilor din Vados.

Înmormântarea a dat naștere unor noi tensiuni, la fel cum o corabie ce străbate niște ape liniștite lasă în urma ei o frământare înspumată a apei ce poate dura uneori ore întregi. *Simbol*, mi-am spus din nou, și am văzut că ar trebui să găsesc o explicație pentru necăutata și nemeritata mea notorietate de aici.

Maria Posador spusese, „Dacă n-ai fi fost dumneata, señor, ar fi putut fi altcineva. Era ceea ce cerea situația."

Exact. Așa cum o nevroză, cauzată de refulări, se manifestă în moduri care nu au nicio legătură cu motivul tulburării, la fel apărea tensiunea, ținută în frâu, din Ciudad de Vados - aici, dincolo, fără legătură una cu alta, ca și cum te-ai uita printr-un zid de ceață, văzând asupra cărui eveniment sau personaj reușești să te concentrezi.

Ghinionul se pare că hotărâse că eu voi fi unul dintre aceste personaje, în jurul căruia atenția să se concentreze. Și, odată procesul început, cum să-l mai împiedici să se desfășoare? Cum să lupți împotriva acestei combinații amorfe de emoții, dorințe, temeri, invidii, care conduceau la ora aceasta Ciudad de Vados? Începeam să mă simt

prins, înlănțuit, un prizonier, împins de forțe impersonale, lipsit de libertatea cea mai importantă, coordonată după care îmi ghidasem întreaga viață, libertatea de a efectua munca pe care o făceam cel mai bine și într-un stil corect.

Și cu toate acestea, într-un anumit fel, au mai trecut două zile pline de acest calm iluzoriu. Cea mai mare parte din această perioadă am petrecut-o la Departamentul Circulației, încercând să găsesc o anumită ordine pentru un lot de date pentru calculator, luptându-mă să reduc numere abstracte în termeni a ceea ce Lola și José ar vedea, ar auzi, ar gândi în vreme ce și-ar continua drumul. Am muncit atât de mult încât aproape că am uitat o grămadă de lucruri - printre ele, plângerea lui Sigueiras făcută împotriva Departamentului Circulației.

Dar miercuri dimineață, Angers m-a pus în gardă că resursele legale ale părții sale se cam terminau. Lucas obținuse o amânare și profitase acum, încât nu mai era nicio îndoială cum se va termina procesul.

Am pus câteva coli într-un teanc, mi-am aprins o țigară, și m-am lăsat pe spătarul scaunului pentru a putea privi mai bine la Angers, în toată această vreme punându-mi gândurile în ordine. Am zis:

— Vrei să spui că citația pe care mi-ai dat-o va trebui să fie folosită?

— Așa mi-a comunicat Lucas, răspunse Angers.

— Asta este o chestie, am replicat eu. Nu prea pricep eu un lucru sau două despre problema asta legală de aici. Lucas ăsta se pare că are mâinile băgate într-o grămadă de plăcinte. Crezusem că este ceva universal ca avocații să se ocupe fie numai de dreptul civil, fie numai de dreptul penal. Și cu toate acestea, tipul ăsta, Lucas, este băgat și în procese civile și în procese legate de crime. De ce?

— Pui uneori niște întrebări tare complicate, oftă Angers. Presupun că cel mai scurt răspuns este că acest lucru face parte din teoria de guvernământ a lui Mayor. Mayor l-a influențat pe Vados foarte mult, știi. Și printre

celelalte principii ale sale este unul conform căruia orice încălcare a legii este problema statului. Așa că în Vados - cu toate că în restul țării nu cred că este așa - nu există o distincție reală între civil și penal. Un cetățean particular care nu-și poate permite să intre în litigiu cu cineva despre care crede că l-a lezat, poate, de exemplu, să ceară statului să facă lucrul acesta în locul său. Și genul acesta de proces are loc, efectiv, din când în când.

Dar în cazul lui Lucas, este mai degrabă diferit. El este într-adevăr un avocat de drept penal. Numai că poziția lui de jurisconsult pentru Partidul Cetățenilor îl implică în multe cazuri importante. Și, bineînțeles, deoarece a ajutat la redactarea actului de ridicare a orașului la rangul de municipiu, este chemat pentru consultare atunci când apare vreun caz deosebit, așa cum este cel al lui Sigueiras.

— Pare să fie un om foarte ocupat.

— Chiar este.

— Apropo, nu mi-ai spus că atunci când a auzit că vrem să te citām noi, el a renunțat la idee. Lucas spune că și la Tribunal a început s-o lase mai moale. După toate aparențele, este supărat de ceea ce a făcut Dominguez zilele trecute.

— Brown nu mi s-a părut tipul care să se supere așa de repede, am spus. Ce a făcut Dominguez?

— Oh, n-ai auzit? Ei bine, la sfârșitul săptămânii trecute în *Tiempo* a apărut un articol dezgustător al lui Cristóforo Mendoza, în care acesta îl apăra în mod gratuit pe Dominguez de ceea ce judecătorul Romero a spus despre el - iar Dominguez le-a scris și lor, dar a scris și la *Libertad*, spunându-le că nu primește ajutor din partea unui organ al unui partid ai cărui lideri erau în stare să comită crime ziua în amiaza mare.

— Și *Tiempo* a publicat scrisoarea?

— Nu, bineînțeles că nu. Dar *Libertad* a publicat-o.

Am dat încet din cap.

— Așa că și-a transferat loialitatea la partidul care își

comite crimele noaptea, pe furiș, presupun?

— Mai exact, ce vrei să spui cu asta, Hakluyt? mi se adresă Angers, tonul său lăsând să se înțeleagă că, de fapt, ar trebui să nu fac absolut nicio apreciere.

— Nimic, am spus eu împăciuitor. Nimic. Eu sunt neutru, ții minte? Așa că presupun că este de datoria mea să privesc ambele partide politice ca fiind ceva la fel de antipatic.

— Există totuși o diferență între Partidul Cetățenilor din Vados și Partidul Național, spuse Angers înțepat.

Dar înainte de a putea continua explicația cu privire la natura acestei diferențe, mi-am cerut scuze și l-am rugat să termine ceea ce începuse să spună despre Dominguez.

— Nu mai este nimic de adăugat, zise el scurt. Doar că, bineînțeles, judecătorul Romero ascute un cuțit pentru Brown. Brown este cel care trebuie să-l fi asmuțit pe Dominguez - știai lucrul acesta?

— Adică să scrie la *Libertad*?

— Ei, haide! spuse Angers iritat. Bineînțeles că nu! Nu prea pricep de-a ce te joci, Hakluyt, dar pari în mod special obtuz astăzi.

— Mi-e capul plin de date, am spus. Aceste mașinațiuni politice au pentru mine al dracului de puțin sens față de toate aiurelile scuipate de un calculator. Când trebuie să mă prezint la Tribunal?

— Poate chiar în după-amiaza aceasta. Îți voi comunica înainte de prânz.

Mi-au spus să mă prezint la două și treizeci. Ar fi trebuit să nu-mi fac probleme cu punctualitatea; mi-am petrecut după-amiaza învârtindu-mă printr-o anticameră până ce un aprod a venit și mi-a spus că pentru ziua aceea Curtea și-a încheiat lucrările și se retrage. Am folosit câteva cuvinte, bine alese, apropo de amânările justiției, și tocmai treceam de ușa sălii de judecată când aceasta se deschise vijelios, apoi se trânti și Fats Brown ieși ca o furtună și porni pe

coridor, în fața mea. Când se găsea deja destul de departe de mine, probabil că a realizat cine eram din ocheada pe care mi-o aruncase atunci când ieșise; se opri brusc și mă așteptă.

— Bună seara, Hakluyt, spuse el. Te avertizez, cân' te-o aduce Lucas, am dă gând să te fac bucățele. Îmi plac martorii experți - îi mănânc drept masă de prânz în fiecare zi. Se iau prea în serios. Hai să bem ceva. Cam neortodox pentru avocatul reclamantului să bea cu martorul apărării - probabil că dacă Lucas aude o să zică că-i o încercare de mituire. La dracu' cu toate. Aide.

După ce-mi pierdusem întreaga după-amiază, nu mai avea nicio importanță pentru mine cu cine beam. Am mers împreună în același mic bar, în care fusesem și după moartea lui Guerrero. Brown comandă una din băuturile acelea locale groaznice și slabe în alcool; am luat un aguardiente. Am ciocnit.

— Nu mă ajută cu nimic dacă te întreb ce vei declara atunci când vei fi în boxă, spuse Fats după prima înghițitură. Îmi vei spune că o să răspunzi la întrebările ce ți se vor adresa. Sunt mai bun la improvizat atacuri împotriva unor martori experți; să le găsesc punctele slabe și să atac acolo. Sper că nu te îngrijorez.

— Nu prea mult, am răspuns.

— Hai că nu mai vorbesc de treaba asta, continuă el. Ăăă - ai auzit de Mig?

— Desolidarizându-se de articolul acela din zilele trecute din *Tiempo?* Angers tocmai mi-a spus de treaba asta.

— Aha. Îmi închipui că Mig și cu mine eram singurii doi tipi din Vados care știam despre asta dinainte. Deșteaptă treabă! Mi-ar fi plăcut să-mi fi venit mie ideea!

— Ce?

Îmi aruncă o privire ușor mirată. Ochii aproape că-i dispărură în pernuțe de grăsime atunci când izbucni într-un hohot imens de râs.

— Credeai că e o mișcare greșită? Oh-oh-oh-oh! Hakluyt,

când îți dai silința, ești mai prost decât un tip din Vados! Asta era numai pentru - hei, bineînțeles! Era numai pentru fraieri, și uite aici un Frayer care a înghițit hapul. He-he-he-he-he!

L-am așteptat să termine cu hohotele de râs.

— De vreme ce consideri că a fost o mișcare atât de isteață, i-am sugerat, de ce nu-mi spui din ce cauză e așa?

— Eu sunt un fel de canal pentru transmiterea scandalurilor din lumea justiției. Bineînțeles că o să-ți spun de ce e așa. Mig era într-o situație tare neplăcută. Romero îl aranjase cât de bine putuse. Trebuia ca în ochii tuturor cetățenilor respectabili din Vados el să iasă prin propriile-i puteri din chestia asta, te-ai prins? Așa că se ridică și face acea declarație demnă și asemănătoare cu vorbele unui avocat - totul apă de ploaie, dar, așa cum am mai spus, cetățenii din Vados sunt proști odată scoși din mocirla în care sunt vicleni precum vulpile. Oricum, lumea se mai uită o dată la el și spune, „Nu-i un tip atât de rău! E chiar de treabă!” Rezultatul - schimbarea opiniei publice. Romero se întreabă dacă va reuși să termine ceea ce a început în legătură cu Tezol. Știai că Romero a fost ăl de-a judecat procesul ăsta? Nu? Fii convins că bătrânul prostănac pune mâna pe orice proces în care este implicat Partidul Național. Le urăște curajul.

— Așa mi-am închipuit și eu, m-am declarat de acord. Dar ce voiai să spui cu vorbele acelea „să termine ceea ce a început în legătură cu Tezol”? El și-a plătit amenda?

— Romero i-a dat timp să găsească bani. Probabil că s-a gândit că o să-l facă să se agite puțin. Oricum, ăsta-i Romero, care-și spune cinstit, tipul ăsta, Dominguez, a început să se teamă, nu va avea curajul să continue ceea ce a declanșat împotriva mea. Așa că ce face Romero? Se duce la televiziune - la unul dintre programele ticălosului ăluia de Rioco și se învârte pe acolo câteva zile până se hotărăște. Am fost pus în gardă de un amic de la studiouri - au de gând să spună tot. În seara aceasta. Vrea să-l facă

arșice pe Tezol și să încerce o mișcare-două și spre Cris Mendoza, ca să fie treaba rotundă și să declare tot ce și-a propus să facă dacă amenda nu va fi plătită. Brown bău o înghițitură din pahar. Ai crede că s-a învățat minte până acum, nu-i așa? Vor scoate în evidență că este un respectabil stâlp al justiției și vor continua cu mizerii de genul ăsta. Ei bine, imaginează-ți singur ce se va întâmpla atunci când Mig îl va prezenta ca pe un bătrân senil care nu știe nici măcar ce înseamnă o probă!

— Vrei să spui atunci când acest caz împotriva șoferului lui Guerrero va fi din nou judecat? am insistat.

Brown își termină băutura și dădu din cap a încuviințare; obrajii îi tremurară. Mi-am terminat și eu paharul și am cerut încă un rând.

— E o adevărată zăpăceală pentru tine în boxa acuzaților! spuse Brown cu un rânjet larg, ridicându-și paharul.

— Jos cu avocații, am replicat eu.

Televizorul așezat în partea din spate a barului porni; era ora șase. Am văzut figura familiară a lui Francisco Cordobán zâmbind în jos, către mine. În mod deliberat i-am întors spatele. Fie că imaginile pe care le interpuneau în program, prin percepție subliminală, erau sau nu conforme cu realitatea, am preferat să-mi formez singur părerea.

Mi-am reamintit dintr-o dată de imaginea Mariei Posador, cocoțată pe banca sprijinită de perete, acolo unde îmi arătase toate acele imagini, cu picioarele ei lungi și suple care se balansau, cu minunata sa față trasă și serioasă.

— Ei bine, ne vedem mâine, spuse Brown după o pauză, înghițindu-și dintr-o dată ce mai avea în pahar. CO_2 din băutură izbucni cu un zgomot fără rușine. O să te fac praf - îți promit. Noapte bună.

Am mai stat doar câteva minute, apoi m-am întors la hotelul meu, având de gând să iau masa acolo. Mai întâi,

am urcat ca să mă spăl și să-mi schimb cămașa, întrucât ziua fusese călduroasă și plină de praf și chiar aerul condiționat din sala Tribunalului mi-o terminaseră pe cea pe care o purtam.

În camera mea era așezat un bărbat care citea una din cărțile mele.

M-am oprit cu cheia încă în mână, înainte de a o scoate din broască, și am spus cu o voce neîncrezătoare:

— Cine dracu' ești?

De parcă întrebarea nu l-ar fi vizat pe el, închise liniștit cartea. Apoi se ridică foarte calm în picioare.

— Bună seara, señor Hakluyt, spuse el. Vă rog să intrați, închideți ușa, dacă nu vă supărați.

M-am uitat cu atenție la el. Avea peste un metru și optzeci și niște umeri tare lați. Mâinile sale mari țineau tomul gros de parcă ar fi fost vorba de o cărticică. Avea o piele de culoare întunecată, mai închisă decât dacă ar fi fost bronzată, iar părul îi era parcă scămoșat. Purta un costum gri, o cămașă din mătase, pantofi confecționați manual, foarte scumpi. Butoni cu diamant. Ceas de platină. Ce mai, un tip bogat.

Era mai solid decât mine cu vreo douăzeci de kilograme; mă depășea în toate direcțiile cu câțiva centimetri. În mod clar, nu-l puteam arunca afară din cameră. Ei bine, se găsea aici dintr-o rațiune bine întemeiată - în care situație ar fi mai bine să ascult ce are de spus - sau nu avea astfel de rațiune. Și chiar în această ultimă eventualitate, poate că tot ar trebui să-l ascult ce-are de spus. Am închis ușa.

— Mulțumesc, spuse.

Vorbea o engleză bună, cu un slab accent local.

— Ar trebui să mă scuz pentru această intruziune, dar era necesară, vă asigur. Fiți atât de bun și luați loc.

Cu un gest generos, îmi indică scaunul în care fusese el însuși așezat. Am dat din cap a refuz.

— Ei bine, discuția noastră s-ar putea să dureze ceva

mai mult, dar dacă preferați să stați în picioare, hai să nu ne certăm.

Ochii îi sclipiră.

— Numele meu, señor, este José Dalbán, și am venit să discutăm despre prezența dumneavoastră în Ciudad de Vados.

— Sunt aici, am spus eu scurt. Ce mai poate fi în plus?

— Oh, foarte mult! Foarte mult, într-adevăr! Ca, de exemplu, de ce sunteți aici și ce faceți dumneavoastră aici. Acum, vă rog - ridică o mână; palma era de un roz deschis - nu încercați să fiți aluziv și să spuneți că sunteți aici doar pentru că ați semnat un contract și că faceți numai ceea ce vă cere acel contract. Ceea ce vream eu să fie mai clar pentru dumneavoastră este ceea ce implică contractul dumneavoastră - câtă mizerie și câte lipsuri pentru un număr uriaș de ființe omenești.

— Señor Dalbán, am spus eu trăgând adânc aer în piept, probabil că am mai auzit toate acestea și mai înainte. Știu foarte bine că dacă voi finaliza contractul pe care l-am încheiat cu autoritățile voastre, foarte mulți oameni vor fi lipsiți temporar de locuințe. Și totuși nu văd ce ar putea fi mai rău decât ceea ce au ei în prezent și numesc locuințele lor. Mai devreme sau mai târziu, guvernul va trebui să se ocupe în mod serios de această problemă; până atunci, ceea ce fac eu nu va putea fi atât de important pe cât încercați dumneavoastră să evidențiați.

— Reprezint, spuse el, nerăspunzându-mi în mod direct părea să înceapă o tiradă pregătită - un grup particular de persoane care se teme că în situația în care planurile guvernului sunt puse în aplicare, în Aguazul va fi război civil și asta încă foarte repede. Am venit să vă sugerez să vă gândiți dacă nu v-ați putea schimba părerea. Bineînțeles, că nu veți pierde făcând acest lucru. S-ar putea chiar să profitați.

— Nici nu se poate pune problema, am răspuns. În primul rând, sunt un expert independent, am muncit ani

întregi pentru a-mi forma o reputație. Dacă renunț la acest contract, acesta va însemna nu numai ruperea unui contract; el îmi va afecta și prestigiul și statutul meu profesional.

— Señor Hakluyt, spuse Dalbán clipind rapid, noi suntem oameni de afaceri, noi, adică cei în numele cărora vorbesc. Nu suntem săraci. Dacă va fi necesar, vă vom garanta câștigurile pentru o viață întreagă - în afara Aguazul-ului.

— La *dracu* cu banii! am izbucnit. Realizez acest proiect deoarece este munca pe care îmi face plăcere să o fac! Și dați-mi voie să vă spun un lucru. Dacă scăpați de mine n-o să vă ajute cu nimic, nu veți rezolva nimic. Absolut nimic. Dacă nu voi finaliza eu lucrarea, de vreme ce guvernul pare hotărât să o facă cu ajutorul cuiva, probabil că Angers și echipa lui vor fi cei desemnați pentru asta. Nu sunt competenți. Rezultatul va fi o cârpăceală făcută de mântuială, mai rea decât ceea ce este acum.

Dalbán se uită țintă la mine multă vreme înainte de a vorbi din nou.

— Îmi cer scuze, spuse el în cele din urmă. Am avut impresia că nu știți ce faceți. Înțeleg acum că ați meditat îndelung asupra acestei probleme. Singurul lucru regretabil este că ați ajuns la o concluzie greșită.

— Dacă în Aguazul va avea loc un război civil, asta nu va fi din cauza mea, am replicat eu. Ideea este ridicolă.

— Trebuie să acceptați, señor, că plecarea dumneavoastră va mări șansele noastre materiale de a scăpa de un război civil.

Dalbán continuă cu o voce egală:

— Îmi dau seama perfect că nu ați ales dumneavoastră poziția cheie în care vă găsiți acum; totuși, ar fi ceva demn de un om inteligent să recunoașteți faptul că sunteți important, și că acum cea mai mică decizie a dumneavoastră poate afecta foarte multe persoane de lângă dumneavoastră.

Zâmbi.

— De aceea trebuie să vă spun următoarele. Va trebui să vă schimbați planurile de bunăvoie - sau vor fi găsite metode de a vă forța să o faceți. Dacă vreți să-mi vorbiți mă găsiți în cartea de telefon: José Dalbán. Noapte bună.

Trecu pe lângă mine și cu o mișcare lentă deschise și apoi închise ușa. În momentul în care acesta ieși, m-am dus la telefon și am sunat la recepție, cerând ca Dalbán să fie oprit înainte de a părăsi hotelul, întrebând cum a intrat, de fapt, în primul rând în camera mea.

Cu o voce foarte politicoasă, funcționarul de la recepție repetă numele.

— Dalbán, señor? Da, l-aș recunoaște pe señor Dalbán. Dar nu este în hotel.

Înfuriat, am realizat că treaba fusese „unsă” bine, într-un fel sau altul. Atât de bine încât toate mergeau ca pe roate. Am cerut legătura cu directorul, dar nici de la el nu am obținut nimic. Cu fața inexpresivă, a dat drumul unui șuvoi de negații toate în apărarea sa - adăugând păreri despre corectitudinea lui señor Dalbán și spunând că nu i se pare deloc posibil ca acesta să facă asemenea lucruri cum erau cele de care îl acuzam.

— La urma urmelor, cine-i ticălosul ăsta? am întrebat.

— Cum, dar este un om de afaceri foarte distins și foarte bogat, señor! Chiar dacă ar dori să facă un asemenea lucru, n-ar veni în persoană - ar trimite un agent!

— Trimite-mi un agent, am spus. De poliție. Și repede.

A fost adus un bărbat cu o față inexpresivă, care ar fi putut fi fratele mai mare al directorului; cu aerul că se pretează la capriciile unui străin nebun, luă niște notițe mâzgălite rapid de mână și promise să facă un raport la secția de poliție. Aveam bănuiala că acest raport nu se va materializa niciodată; cu o ultimă izbucnire de supărare am sunat la Cartierul general al poliției și am cerut să vorbesc cu *el Jefe*, O’Rourke, în persoană.

O’Rourke nu era acolo. Un locotenent cu voce acră îmi

luă numele și promise că va investiga. Atunci când am terminat de vorbit cu el, indiferența lui îmi potolise mânia.

Oricum n-avea nicio importanță. Era de așteptat ca să fiu pus sub urmărire în afara hotelului, așa cum hotărâse Consiliul orășenesc. Asta pentru propria mea protecție; speram doar ca ea să fie eficientă. Dar oricine ar fi Dalbán, și pe oricine ar fi reprezentat, se părea că gândesc cu mușchii. Dacă tehnica aleasă de ei era cea a mituirii și a amenințărilor, atunci nu voiam să am nimic de-a face cu ei. Orice s-ar întâmpla, îmi voi continua treaba începută.

Și cu toate astea, erau unele momente, precum cel din clipa de față, când mă simțeam un idiot încăpățânat și mi-aș fi dorit tare mult să nu fiu.

14

— Exact genul de tentativă pe care mă așteptam s-o încerce cei din Partidul Național, spuse gânditor Angers. Mă bucur că i-ai spus lui Dalbán să se ducă dracului, Hakluyt - întotdeauna am considerat că ești un tip foarte corect, în ciuda disputelor noastre.

Am apreciat că, în felul său, dorise să-mi facă un compliment. L-am luat ca atare. Am spus doar:

— Deci, Dalbán este amestecat cu cei din Partidul Național? Dacă își pot permite să mă cumpere, atunci de ce nu au plătit amenda pe care trebuie să o plătească Tezol?

Angers dădu din umeri.

— Nu m-ar mira dacă l-ar lăsa să fie și spânzurat. Țărani sunt destui, iar oamenii din spatele Partidului Național - cei despre care nu auzi, dar care de fapt sunt aceia care conduc cu adevărat - au reputația unor cetățeni lipsiți de scrupule.

— Sper să nu fie adevărat chiar tot ce se spune. Dacă este, s-ar putea să nu-mi fie prea ușor. Personalul hotelului a fost mituit aproape sigur pentru a nega că l-au lăsat pe Dalbán în camera mea - dar am crezut că voi obține mai mult decât am reușit să obțin din partea poliției.

Angers scoase un sunet ciudat care semăna cu o tuse seacă, dar care s-ar fi putut să fie de fapt un râs cinic.

— Eu nu sunt surprins, spuse el. Dacă există cât de puțin adevăr în zvonurile pe care le-am auzit, Dalbán ar fi trebuit dat afară din țară de multă vreme - ar fi trebuit, dacă n-ar fi avut poliția în buzunar. Se pare că tulburi niște ape tare

adânci, Hakluyt.

— Asta mi-a zis și Dalbán.

Zâmbetul său fugar și rece apăru din nou.

— Nu-l lăsa să te doboare. Ești o piesă foarte importantă, dacă pot să mă exprim așa. În ciuda celor spuse de Dalbán, el nu are posibilitatea să întreprindă nimic împotriva ta, deja este într-un echilibru instabil și cea mai mică greșeală l-ar putea face să se prăbușească. Poate să vorbească, dar amenințările sale sunt lipsite de conținut.

Se încruntă.

— Și totuși nu știu dacă lucrurile pot fi lăsate așa, deoarece o încercare de mituire a unui funcționar guvernamental este, o problemă foarte gravă.

Am fost tentat să spun ceva referitor la poveștile despre corupție pe care le-am auzit de la sosirea mea, dar m-am abținut. Angers se uită la ceasul de pe perete și se ridică.

— Mai bine am merge la Tribunal, spuse el. Ședința începe la ora zece. Nu cred că astăzi te vor lăsa să aștepți.

Pe coridoarele Tribunalului era foarte mare înghesuială și brambureală - sau o situație foarte apropiată de această atmosferă, pe care o poți găsi doar sub soarele latinoamerican. Angers se scuză, fiind nevoit să se ducă să schimbe câteva vorbe cu Lucas, și mă lăsă singur, să mă uit după persoane cunoscute. L-am văzut pe Fats Brown discutând într-o spaniolă înflăcărată cu Sigueiras; cu excepția culorii pielii lor, cei doi erau asemănători într-un mod foarte ciudat - grași, neîngrijiți, vorbind cu voce foarte ridicată și gesticulând, foarte mult:

— B-bună dimineața, mister Hakluyt, murmură o voce lângă mine.

M-am întors și l-am văzut pe Caldwell, tânărul de la Departamentul Sănătății, care era împreună cu un omuleț cu niște ochi foarte duri, situați în spatele unor ochelari cu ramă din corn și cu părul ciufulit. Mi-am amintit că señora

Cortés mi-a spus, la petrecerea prezidențială, cine este, dar nu-mi puteam reaminti nici numele, nici funcția publică.

— Bună dimineața, am spus. Sunteți amestecat în treaba asta?

— B-Bineînțeles, spuse el cu demnitate. Mărturia departamentului meu este foarte importantă.

Însoțitorul său vorbi dintr-o dată.

— Vă rog să-i scuzați manierele proaste ale lui Nicky, señor Hakluyt. Permiteți-mi să mă prezint. Numele meu este Ruiz, Alonzo Ruiz, și este o plăcere pentru mine să vă întâlnesc. Sunt doctor, spuse el, cu o bruscă micșorare a vehemenței.

Mi-am amintit, și i-am strâns mâna.

— Sunteți - directorul Departamentului Sănătății și Igienei, nu-i așa? Îmi pare bine că vă întâlnesc. Îmi închipui că și dumneavoastră depuneți mărturie, sunt sigur de asta.

— Bineînțeles, señor! Doar am statistici care demonstrează că prezența acelei mahalale a lui Sigueiras a provocat creșterea procentului de febră tifoidă din Ciudad de Vados cu o sută douăzeci la sută în ultimii zece ani...

Un aprod trecu pe coridor și anunță că ședința va începe peste cinci minute; Angers se grăbi să se întoarcă în vreme ce eu am căutat din ochi antecamera în care îmi petrecusem după-amiaza de ieri, regretând că nu mi-am adus o carte bună cu mine.

— E-n regulă, Hakluyt, spuse Angers cu răsuflarea tăiată. Am aranjat ca Lucas să-i ceară judecătorului să-i lase astăzi pe martori în sală - ceva despre circumstanțe speciale. O să aranjeze el treaba asta.

A aranjat-o. La trei minute după ce judecătorul a luat loc în jilțul său, un aprod mă escortă în sală. Mi s-a indicat un loc lângă Angers și m-am așezat sub privirile învăpăiate ale lui Fats Brown. Probabil că tocmai îi fusese respinsă propunerea și nu-i făcea nicio plăcere.

M-am uitat prin sală - aceasta era identică cu cea în care fusese judecat Dominguez acum câteva zile - și am înlemnit atunci când am recunoscut două persoane din public. Unul lângă celălalt, în primul rând stăteau Felipe Mendoza și Maria Posador.

Ea se uită la mine lipsită de orice expresie, cu buzele sale roșii ușor întredeschise, și în cele din urmă dădu o dată din cap, ca și cum aș fi picat la un test foarte important. Deranjat am întors capul în altă parte.

Dar să-i găsesc pe aceștia doi aici, era ceva interesant. Un alt caz cu implicații politice. Părea de parcă jumătate din sălile de tribunal din oraș ar fi devenit terenuri de luptă pentru cele două părți rivale.

Recăpătându-și calmul, Fats Brown se ridică și ceru permisiunea să se adreseze Curții.

— Aș vrea să clarific, spuse el, de ce după părerea mea n-are nicio importanță dacă martorii stau sau nu în sală. Este extrem de clar că nu este nicio diferență. Eliminând sperjurul, nimic nu poate ascunde simplul fapt că Departamentul Circulației, Consiliul orășenesc și tipul acela de acolo, Angers, au conspirat în scopul deposedării clientului meu de drepturile sale cetățenești și, de asemenea, pentru a lipsi mai multe sute de oameni de locuințele lor.

Pocnetul ciocanului judecătorului coincise cu vehementul strigăt al lui Lucas:

— Obiecție!

— Susținută, spuse judecătorul. Să se șteargă din procesul verbal. Señor Brown, asemenea intervenții servesc unui anumit scop când apăreți în fața unui juriu. Vă asigur că nu sunt deloc impresionat de ele.

— Da, domnule judecător, spuse Brown, nedomolit.

Era numai pentru reporteri.

Judecătorul - un bărbat foarte distins, de vreo cincizeci de ani - zâmbi ușor. În mod clar, îi permitea anumite lucruri lui Fats; de asemenea, la fel de clar, acest lucru îl

deranja pe Andres Lucas. Am aruncat o privire spre ceea ce mi-am închipuit că trebuia să fie masa presei, și am văzut cinci bărbați și o fată schimbând niște șușoteli amuzate.

— Așa mulți reporteri? i-am suflat eu lui Angers.

Se uită spre direcția indicată de mine și încuviință.

— *Libertad*, *Tiempo*, un comentator de la radio și, îmi închipui, că și, câte un reporter de la ziarele locale din Cuatrovientos, Puerto Joaquin și Astoria Negra.

— Acest caz este atât de important?

— N-ai văzut ziarele de astăzi?

Judecătorul se încruntă uitându-se la Angers; acesta se trase mai în spate, scuzându-se cu un mormăit.

— Continuă, señor Brown, îl invită judecătorul.

De vreme ce-și obținuse prima mică victorie, Brown părea să se fi calmat. În mod clar, își expusese cea mai mare parte a cazului în ziua precedentă; mai trecu o dată prin el, referindu-se la martorii care depuseseră mărturie cum că nu au posibilitatea de a locui în altă parte și în acest fel, din punctul lor de vedere, señor Sigueiras era mai degrabă un binefăcător public decât o amenințare publică, și explicaseră cum nu ar mai fi putut rămâne în satele lor, deoarece resursele de apă fuseseră toate îndreptate către orașul Ciudad de Vados.

Apoi cită destul de mult din decretul de ridicare a orașului la rang de municipiu și ceru permisiunea Curții să-și cheme martorii din nou dacă va fi nevoie pentru a contracara afirmațiile făcute de apărare. Apoi își încheie pledoaria.

De aici începu Lucas, și trebuie să admit că tipul este un maestru al expertizei legale. Cu o autoritate plină de siguranță, luă pe rând interpretările date de Brown clauzelor relevante ale decretului de ridicare a orașului la rang de municipiu și le făcu fărâme - Fats arăta în mod evident nefericit în vreme ce se întâmpla acest lucru. Dar era clar că în acest caz nu se disputa numai litera legii;

orașul avea în mod hotărât dreptul de a-și subordona drepturile cetățenilor pentru dezvoltarea planurilor sale. Ceea ce spunea Sigueiras era că dacă n-ar fi existat intenția de a-l deposeda pe el, personal, n-ar fi existat niciun fel de planuri de dezvoltare; Brown încerca, pe de altă parte, să arate că atât Consiliul orășenesc, cât și Departamentul Circulației și Angers – nominalizat și el împreună cu ceilalți în plângere - aveau drept motivație mai degrabă o intenție criminală decât dorința de a întreprinde ceva în favoarea cetățenilor.

Așa că, în cele din urmă, s-a ajuns la problema infracțiunii împotriva ordinii publice. Și Lucas, încheindu-și cuvântul de deschidere, anunță că-și propunea să dovedească nefondarea învinuirii de intenție criminală și să demonstreze, dincolo de orice tăgadă, că este vorba de o infracțiune împotriva ordinii publice.

Judecătorul, cu un zâmbet de apreciere pe față, reaminti că este vremea pauzei de prânz și se ridică.

Își reluă locul pentru ședința de după-amiază cu un aer de așteptare; de fapt cu toții așteptam ceva. Lucas îl chemă în boxă pe Angers și acesta negă cu vehemență acuzația de orice intenție criminală. Făcu o impresie bună, cel puțin așa am crezut eu, uitându-mă la judecător. Dar atunci când Brown se ridică cu greutate în picioare, în ochi avea o sclipire somnoroasă, periculoasă.

— Angers, susții în mod cinstit, în fața acestei Curți, că ești extrem de deranjat de faptul că terenul de sub stația centrală de monorail este nefolosit, în vreme ce pe acolo ar trebui să treacă o autostradă importantă?

— Bineînțeles că nu.

— Actuala folosință a terenului împiedică accesul oamenilor la stație? Sau deranjează trecerea călătorilor?

Angers se încruntă.

— În mod hotărât, reprezintă multă bătaie de cap pentru călători.

— Dar nu asta este problema. Nu-i așa? Ceea ce este în

discuție este motivul departamentului tău. Aveți vreun plan special de refolosință a acestui teren?

Dintr-o dată Angers păru să se simtă extrem de stingherit și se bâlbâi atunci când răspunse, aruncându-mi în același timp o privire. Lucas se ridică și interveni, spunând că un martor ulterior - probabil că eu - se va ocupa de clarificarea acestui punct. Dar atacul lui Brown mersese la țintă și exploată cu pricepere lovitura.

— De fapt, încheie ei, cu vocea plină de sarcasm, v-ați hotărât ca drept acoperire a încercării de a-l expulza pe Sigueiras să-l angajați pe acest expert străin și să inventați - da, să inventați! - o nouă utilizare ce s-ar putea da acestui teren, astfel încât să-l furați de drepturile sale legale. Da sau nu?

— Eu - debută Angers, dar Brown își ridicase mâinile în sus dezgustat și se așezase.

Am început să înțeleg cum își căpătase reputația Brown. Toată expunerea frumoasă și clară a lui Lucas nu putea ascunde faptul că fusese făcută o gaură imensă în afirmațiile lui Angers. I-am văzut mulțumiți pe señora Posador și pe Mendoza.

Lucas avu mai puțin succes cu următorul martor - Caldwell. Sărmanul de el se bâlbâi mai mult ca niciodată. Bazându-se pe acest lucru, Lucas făcu mare caz, arătându-se plin de înțelegere și obținu permisiunea Curții să introducă depoziții obținute sub stare de jurământ, care aduceau anumite dovezi concrete despre pericolul reprezentat de mahalaua lui Sigueiras la adresa sănătății și prosperității cetățenilor din împrejurimi.

Brown nu era atât de înțelegător. Îl ținu pe Caldwell în boxă aproape o oră, obligându-l să admită mai multe lucruri, unul după altul - că în mahala condițiile nu erau mai rele decât în alte părți din Puerto Joaquin; că nu existau alte posibilități adecvate de amenajare a locuințelor; că, pe scurt, sărăcia era cauza acestor probleme și că dintre toate persoanele care aveau

posibilitate să facă ceva pentru ameliorarea situației, doar Sigueiras făcuse cu adevărat ceva practic pentru a-i ajuta pe cei în suferință.

M-am aplecat spre Angers, care încă transpira după întâlnirea cu Fats Brown, și am șoptit:

— Isteț, nu-i așa?

Nu eram plin de entuziasm la ideea apropiatei mele examinări.

— Foarte, spuse Angers, forțându-se să afișeze un zâmbet fantomatic. Nu-mi place deloc să mă gândesc cum vor fi descrise dezbaterile de astăzi în numărul de mâine al ziarului *Tiempo.*

Chiar atunci intră în boxă Ruiz, cu un aer agresiv și se sprijini cu amândouă mâinile de bara din fața sa, întocmai unui căpitan care ar sta pe puntea navei sale și se uită prin sală. Dădea toate semnele că voia să vorbească și Lucas îi dădu cuvântul - perorând despre statistici legate de sănătate, despre procentul ridicat de boli, despre corupția morală din rândul locuitorilor mahalalei, despre temerile locuitorilor legate de faptul că copiii lor vor trebui să meargă la aceleași școli de stat cu copiii țăranilor, despre legătura directă, descoperită de el, între mărirea suprafeței mahalalei și rata creșterii febrei tifoide în Vados…

Timpul afectat pentru acea zi aproape se încheiase, atunci când Lucas își termină întrebările, dar rămăsese destulă vreme pentru Brown astfel încât acesta să înceapă și el să pună întrebări. Doar câteva cuvinte fuseseră schimbate când deveni clar că Ruiz își înfipsese bine călcâiele și nu avea de gând să dea înapoi niciun pic. Brown începu să-și șteargă fruntea din când în când; Ruiz vorbi din ce în ce mai mult ca un orator care ține un discurs important.

În locurile rezervate publicului, Maria Posador și Felipe Mendoza deveniseră încordați și schimbau deseori priviri între ei; în același timp, Lucas și Angers începură să se

relaxeze și să zâmbească din când în când slab. Angers se aplecă spre mine și-mi șopti:

— Se descurcă foarte bine, nu-i așa?

Am încuviințat dând din cap.

— Un bărbat foarte zdravăn, continuă ușurel Angers. Este medicul personal al președintelui. Unul dintre cei mai buni medici din țară.

— Nu-mi *pasă* de situația din Puerto Joaquin! exclamă Ruiz cu aprindere. Mă interesează situația din Ciudad de Vados, iar procesul de față îi este consacrat! Eu spun că această mahala reprezintă o amenințare pentru sănătatea psihică și cea fizică, și cu cât se va întreprinde o acțiune radicală cu atât va fi mai bine. Nu contează într-adevăr ce se va face, atâta vreme cât scăpăm de ea.

— Ați încheiat interogarea martorului, señor Brown? interveni judecătorul.

Fats dădu din cap că nu.

— Atunci mă tem că va trebui să continuați mâine. Curtea se retrage.

Am observat că, în vreme ce Brown părăsea Tribunalul, împreună cu Sigueiras, mergând greoi pe lângă el și cu mâinile la spate, fruntea îi era brăzdată de cute care dovedeau concentrarea la care era supus.

Angers a trebuit să se întâlnească cu Lucas și cu Ruiz pentru a discuta asupra evoluției ulterioare a cazului; ca atare eu părăseam clădirea singur când, în apropierea ieșirii, am trecut pe lângă señora Posador care stătea de vorbă cu Felipe Mendoza. I-am salutat și aș fi trecut mai departe, dar señora Posador mă chemă și mi-l prezentă pe însoțitorul său - „Marele nostru scriitor despre care în mod sigur ai auzit”.

M-am înclinat cu răceală spre Mendoza.

— V-am citit atacul la adresa mea din *Tiempo,* i-am spus eu scurt.

Mendoza se încruntă.

— Nu era la adresa dumneavoastră, señor, ci la a celor

care v-au angajat și a motivelor lor.

— Ați fi putut evidenția acest lucru într-un mod mult mai clar.

— Cred că dacă ați fi cunoscut mai multe date de culise, atunci când ați citit articolul meu, ar fi fost totul perfect clar, señor Hakluyt.

— E-n regulă, am spus, puțin cam plictisit. Deci sunt un intrus ignorant și circumstanțele au o mare importanță în toată treaba. Dați-i drumul și lămuriți-mă. Explicați-mi, de exemplu, de ce acest caz atrage atât atenția.

— Vă rog, señor Hakluyt, spuse Maria Posador cu o privire deznădăjduită. Noi suntem mai degrabă cei care trebuie să fim amărâți.

Mendoza mă privi cu ochii în flăcări.

— Dumneavoastră nu sunteți de aici, señor, să nu uităm acest lucru. Ne-am luptat din greu ca în proiectul de ridicare la rangul de municipiu să se păstreze dreptul, prin naștere, al oamenilor prezenți la năvălirea celor din afară. Acest pământ pe care stăm, señor - este o parte a țării, nu numai a orașului, și țara ar trebui să fie prima. Cetățenii care nu sunt născuți aici sunt interesați numai de - așa cum cred că este și cazul dumneavoastră - numai de oraș, dar nouă ne pasă de pământ, de țăranii care îl răstoarnă cu plugurile și de copiii care cresc în sate. Acum, în mod regretabil, chiar unii dintre acești oameni încearcă să distrugă acele libertăți pentru care am luptat să le păstrăm pentru ei.

— În mod sigur, am spus, și cetățenii născuți în altă parte au un interes aici. Au renunțat la țara lor în mod voluntar și-au investit eforturile în Ciudad de Vados, și nu vor să-și vadă munca risipită. Ruiz tocmai acest lucru îl accentua atunci când insista asupra faptului că acum acest caz este legat numai de oraș - și la urma urmelor, dacă n-ar fi fost cei veniți din afară, orașul n-ar exista.

— Ruiz! spuse Mendoza cu violență, și-și schimonosi gura de parcă ar fi vrut să scuipe. Ipocritul de Ruiz!

Ascultați-mă, señor, și vă voi spune ce minciuni se găsesc în spatele acelei figuri agresive și fără riduri!

— Felipe! spuse Maria Posador cu un ton de punere în gardă.

Mendoza făcu un gest plin de nepăsare, și își îndreptă brusc un arătător spre mine.

— Ia gândiți-vă la asta! Președintele nostru a mai fost căsătorit o dată. Fiind un bun catolic - ha! - atunci când prima lui soție i-a devenit o povară, nu se putea gândi la divorț. Ea s-a îmbolnăvit. Dr. Ruiz a fost cel care a îngrijit-o. Într-o săptămână ea a murit, și cu toate acestea - cu toate acestea! - Vados l-a făcut pe Ruiz directorul Departamentului Sănătății și Igienei.

— Încercați să-mi spuneți că Ruiz a omorât-o? am întrebat eu stupefiat.

— Ar trebui să nu vorbești fără să te gândești, Felipe, oftă señora Posador.

M-am întors către ea.

— Aveți foarte multă dreptate! Am citit câteva din articolele acestui tip în *Tiempo*, care ar fi trebuit să nu fie tipărite niciodată. Nu poți să arunci în stânga și-n dreapta cu acuzații de mituire sau de crimă - fără nicio dovadă care să le sprijine.

— Există dovezi, mă contrazise señora Posador, și-și ținu în continuare ochii săi violeți fixați pe fața mea. Suficient de multe dovezi încât, dacă regimul se prăbușește, pe bunul director îl va aștepta un pluton de execuție - dacă nu-și ia tălpășița înainte.

— Ei bine, ce dracu' v-a determinat să nu folosiți aceste dovezi, dacă ele există?

— Faptul, răspunse ea cu răceală, că acela care va folosi primul dovada pentru a-l distruge pe Ruiz, se va distruge sigur și pe sine dacă Vados este încă la putere; va distruge atunci Vados-ul și poate chiar țara. Suntem realiști, señor Hakluyt. Ce ne pasă nouă dacă un ucigaș este liber, dacă a-l condamna ar însemna să distrugi Aguazul-ul cu un

război civil? Sunt oameni pe aceste străzi care sunt răspunzători de crime mai grave decât un omor. Vino, Felipe - și *hasta la vista*, señor!

Îl luă pe Mendoza de braț și se îndreptară spre ieșire, lăsându-mă pe loc cu un gust de cenușă în gură.

15

Când m-am întors la hotel eram așteptat de un polițist încruntat - un tip, Carlos Guzman, care vorbea o engleză bună dar cu accent și s-a prezentat drept detectiv-sergent.

— Este vorba de o amenințare care a fost făcută la adresa dumneavoastră…, spuse el și lăsă fraza neterminată.

— Continuați, l-am îndemnat eu.

— După câte se pare, amenințarea a fost formulată de un oarecare José Dalbán, completa el.

Și din nou se opri așteptând.

Am tras adânc aer în piept.

— Uitați ce e, am intervenit. De ce nu spuneți tot ce aveți de spus ca să terminăm odată?

Se uită de jur-împrejur; eram în holul hotelului. Nu era multă lume și nicio persoană nu se găsea atât de aproape încât să poată auzi ceva din convorbirea noastră purtată cu voce joasă. Oftă.

— Foarte bine, señor. Crezusem că ați prefera să discutăm într-un loc mai retras - dar… cum doriți. Nu putem continua cazul doar cu mărturia dumneavoastră verbală.

— Ei bine, nici nu mă așteptam la mai mult, am răspuns eu tăios.

Făcu o figură tare nefericită..

— Asta nu-i din cauză că n-am avea încredere în dumneavoastră, señor. Dar trebuie să vă dați seama că señor Dalbán este respectat și foarte cunoscut…

M-am hotărât să încerc ceva, bazându-mă pe cele lăsate

să se înțeleagă de către Angers.

— În mod deosebit respectat de poliție, nu? Respectat atât de mult, încât vă faceți că nu vedeți unele afaceri ale lui?

Guzman își schimbă culoarea puțin. Spuse, atins:

— Nu aveți dreptate în ceea ce afirmați. Señor Dalbán conduce o afacere de import-export și…

— Și pe lângă asta mai aranjează și traficuri contravenind măsurilor oficiale, mi s-a spus.

Eram aproape sigur că principala afacere a lui Dalbán era cu marijuana sau cu ceva asemănător; dar răspunsul lui Guzman mă descumpăni.

— Señor, zise el, dând din cap a reproș. Sunteți catolic?

Mirat, i-am spus că nu. Guzman oftă.

— Eu sunt și încă unul foarte strict. Și cu toate astea, nu l-aș condamna pe señor Dalbán pentru ceea ce face - vin dintr-o familie foarte numeroasă și eram tare înfometați când eram puști.

Începeam să-mi dau seama că pe undeva ajunsesem la o concluzie greșită.

— Ce înseamnă exact această afacere din umbră a lui Dalbán? am întrebat eu încet.

Guzman se uită împrejur.

— Señor, într-o țară catolică nu este o treabă respectabilă. Dar…

Am început să râd. Dintr-o dată, cu toate că-mi reaminteam statura lui și felul cum s-a purtat, Dalbán mi se păru mult mai puțin amenințător. Când mi-am potolit veselia, am reușit să îngân:

— Doar - contraceptive? Nimic mai ilegal decât contraceptive?

Guzman așteptă înțepenit și solemn până ce m-am potolit și am fost din nou serios. Apoi spuse:

— Nici măcar nu sunt ilegale, señor. Sunt - hai să le numim - nepopulare în cartierele influente. Cu toate acestea credem, câțiva dintre noi, că aduc un serviciu

oamenilor noștri.

— E-n regulă, am spus. Sunt de acord. Și totuși a venit la mine și mi-a spus că dacă nu plec de bunăvoie, o să aibă grijă să mă dea afară cu forța.

Guzman păru nefericit.

— Señor, suntem pregătiți să vă oferim o persoană care să vă fie gardă de corp - un om care va rămâne cu dumneavoastră zi și noapte. Avem oameni buni, bine antrenați. Trebuie doar să spuneți un cuvânt și sunt la dispoziția dumneavoastră.

Am ezitat. Înainte de a fi aflat care era cauza notorietății lui Dalbán, probabil că aș fi acceptat; acum, gândindu-mă din nou la această problemă, mi-am reamintit dintr-o dată ceea ce am văzut în prima zi a venirii mele în Ciudad de Vados - polițistul care furase banii dați de mine din vasul cerșetorului.

— Nu, am spus. Nu, nu vreau un gardian de la poliția voastră. Și o să vă spun și de ce.

Mă ascultă cu fața imobilă. Când am terminat a încuviințat imperceptibil din cap.

— Se cunoaște acest caz, señor. Acel tânăr a fost dat afară a doua zi. S-a întors în Puerto Joaquin ca să lucreze în docuri. Este singurul susținător al familiei sale, tatăl său fiind ucis în marele incendiu din Puerto Joaquin. Poate că cerșetorul de la care furase era și el singurul susținător al familiei sale.

Se ridică.

— O să-l informez pe *el Jefe* de ceea ce ați spus. Bună seara, señor Hakluyt.

Nu i-am răspuns. Aveam o senzație curioasă, ca și cum aș fi pășit pe ceea ce părea pământ solid, și în loc de asta mă regăseam băgat până la gât într-un râu. Un râu care amenința în fiecare clipă să mă ia cu el.

În ziua următoare, cazul Sigueiras nu înaintă practic deloc. Cu o perseverență incredibilă, Brown continuă să-l

pistoneze pe doctorul Ruiz; cu o încăpățânare corespunzătoare, Ruiz se menținu pe poziții. Brown era din ce în ce mai iritat - cu toate că întrebările sale erau în continuare directe și subtile - Ruiz deveni din ce în ce mai vehement, astfel încât interveni o adevărată relaxare atunci când judecătorul ridică ședința până luni.

Pentru mine a fost o adevărată ușurare. În timpul săptămânii, orașul s-a liniștit. Am simțit că lucrurile se apropiaseră îndeajuns de mult de normal încât să mă apuc de adunarea datelor suplimentare de care aveam nevoie pentru a-mi clarifica primele concluzii. Cel puțin, președinția Partidului Cetățenilor fusese preluată de Lucas, și văzând cât de ocupat era, speram că viața politică va rămâne o vreme calmă - cel puțin până la încheierea procesului lui Sigueiras.

Ca atare, sâmbătă m-am dus în zona pieței.

În primul rând am trecut pe lângă firida micuță unde văzusem lumânarea arzând în amintirea lui Guerrero, m-am uitat după ea, dar se dusese de mult și nu era nici urmă din bilețelul care o însoțise. Am simțit un curios sentiment de ușurare - ca și cum influența simbolului-Guerrero s-ar fi măsurat după acea lumânare.

Dar ușurarea n-a durat. Duminică dimineața, totul izbucni din nou.

Motivația tulburării lor era dată de un articol din ediția de seară a ziarului *Tiempo* care făcea referire la cazul lui Sigueiras. Spunea mai multe lucruri neplăcute despre Ruiz, despre asocierea sa foarte apropiată cu președintele, care începuse cam pe vremea morții primei señore Vados.

Nu puteam să-mi dau seama cum va fi interpretat acest articol de cineva care nu avea alte informații în plus. Pentru mine, însă, conform celor spuse de Mendoza despre Ruiz, implicațiile erau clare. Puteam doar să-mi închipui că Cristóforo Mendoza spera să provoace un caz de calomnie și astfel să dea totul în vileag - probabil, împotriva, sfatului dat de Maria Posador.

Să presupunem că exista dovada care să-l încrimineze pe Ruiz ca ucigaș: consecințele ar fi înspăimântătoare. Dacă acest caz ar fi vreodată autorizat să ajungă la judecată, atacul împotriva lui Ruiz ar deveni un atac împotriva lui Vados însuși, pentru adăpostirea unui ucigaș și tăinuirea crimei acestuia; Vados probabil că-i va lichida pe acuzatorii săi, oponenții regimului său se vor ridica în forță și cu arme - și, așa cum precizase Maria Posador, Aguazul va fi sfâșiat de un război civil.

Sau poate că nici nu va fi o cale așa de ocolită care să ducă la război civil. Cel puțin cineva trebuie să fi înțeles mesajul pe care îl conținea articolul sau mesajul sosise după aceea pe calea zvonurilor, pentru că duminică după-amiază a fost pentru prima oară după multe zile când am văzut simpatizanți ai Partidului Național înfruntând în mod deschis suporteri ai facțiunii Cetățenilor din Vados. Am văzut, de fapt, începutul unei bătăi cu cuțite - n-am stat să văd sfârșitul - între un tânăr înalt cu un *sombrero* uriaș, care își declarase deschis părerea că Ruiz este un ucigaș, și un cuplu de adolescenți bine îmbrăcați, care veniseră în scopuri caritabile în cartierul pieței.

Bătaia începuse într-un bar unde mă dusesem să-mi astâmpăr setea care se datora mai mult plictiselii. Munca mea ajunsese în stadiul în care amenința să devină pură rutină - într-adevăr aș fi putut să-mi aranjez un week-end liber punând vreo doi tipi din biroul lui Angers să-mi strângă datele necesare. Dar, aș fi pierdut astfel caracterul nemijlocit al informației. Nu era vorba doar de o problemă legată de câte vehicule erau, de ce tip, unde și când; era o problemă să știi din experiență proprie ce erau șoferii lor - să poți să spui după maniera în care un șofer se apropia de o intersecție dacă era din oraș, un vizitator regulat sau un străin complet de Vados; să spui dacă se grăbea sau avea tot timpul; să spui dacă știe unde se duce sau dacă a greșit banda...

Din când în când mă întrerupeam din gânduri pentru a

mă odihni puțin și a mai sorbi un pahar. Puteam să fac acest lucru cu conștiința împăcată; standardul de șofat în Vados era extrem de înalt, dovedind astfel o teorie de-a mea la care țineam tare mult - conform căreia drumurile proaste făceau șoferi proști. În Vados, cu sistemul său elaborat de străzi bine planificat, rareori devenea cineva nerăbdător, rareori trebuia să stea și să se enerveze fiind blocat într-un carambolaj, pierdea puțin timp căutând locuri de parcare, nu trebuia niciodată să-și croiască drum cu atenție pe o stradă îngustă, printr-un dublu șir de mașini parcate. Ca atare oamenii nu încearcă să se grăbească prea tare, nu taie din curbe și nici nu-și asumă riscuri încercând să recupereze timpul pierdut, nu-și pierd calmul, și nici nu încearcă să-i învețe minte pe alți șoferi.

Aș fi vrut ca totul în - Vados - să meargă atât de bine cum se desfășura circulația.

Era destul de târziu când m-am oprit la un alt bar - sperând că nu voi mai găsi o altă bătaie cu cuțite și în ăsta. Era un televizor deschis, dar ecranul era îndreptat doar spre o jumătate de sală și sunetul era direcționat. De-abia îmi făcusem comanda la bar, când o voce din spatele meu zbieră:

— Pe toți dracii, e chiar Hakluyt! Micuțul Boydie în persoană!

Înainte de a mă întoarce m-am uitat în oglindă. Era Fats Brown, care stătea la una din mese așezat între un indian cu față lungă și o femeie între două vârste, obosită, care tocmai se uita la el cu o infinită tristețe în ochi. Pe masă se găsea o sticlă de rom aproape goală. Vărsase cam mult din paharul său. De fapt numai el avea pahar.

— Vin’ și stai cu noi, mă invită el, ridicându-și brațele.

Își pierduse pe undeva haina, iar cămașa îi era lipită de el de atâta transpirație.

— Vin’ încoa’, Boydie, și ia o țigară!

Își mișcă mâinile ca și cum ar fi vrut să caute în buzunarul de la piept al hainei și bineînțeles că nu l-a

găsit.

Nu puteam să refuz; în plus era posibil ca, refuzându-l, să-și schimbe tonul și să înceapă să mă insulte. Fără tragere de inimă, m-am dus la masa lor.

— Nu pot să stau mult, l-am avertizat, rugându-mă să fie destul de treaz încât să-mi înțeleagă cuvintele. Lucrez.

— La dracu' cu munca! Nu poți munci duminică noaptea! *Nimeni* n-ar trebui să muncească - mai degrabă ar trebui să sărbătorească cu mine.

Râgâi.

I-am privit pe cei care-l însoțeau; femeia se uită și ea la mine și dădu tristă din cap. Brown continuă cu voce tare.

— Fă cunoștință cu soția mea - faină femeie! Nu vorbește englezește. Bătrânul cu față posomorâtă este cumnată-miu. Nu vorbește englezește. Un ticălos nenorocit, nu-i așa? Nu vrea să sărbătorească! Nu vrea să mă ajute să sărbătoresc!

O amărăciune vie, dureroasă, se simțea în spatele cuvintelor sale. L-am întrebat:

— Ce sărbătorești, Fats?

Se uită la mine ca o bufniță, și-și apucă paharul cu amândouă mâinile, aplecându-se peste masă către mine.

— Așa între noi, spuse el cu o voce groasă și coborâtă, voi fi tată. Ce zici d-asta, ai?

N-am priceput care-i legătura și el citi nedumerirea pe fața mea. Se strâmbă.

— Da, așa mi-a spus ea. Ei bine, *ea* spune că voi fi tată. Și n-am mai întâlnit-o niciodată până acum în afurisita asta de viață a mea. Nu-i ca dracu'? Voi fi tată și să nu scoți nicio șmecherie din asta? Ce crezi, Boydie - nu-i ca dracu'?

— Cine-i această „ea”? am întrebat eu.

— O mică ticăloasă pe care o cheamă Estrelita. Estrelita Jaliscos.

Închise ochii.

— Amice, dacă a existat vreodată vreo târfă, apăi asta e. Boită, îmbrăcată ca dracu' - s-ar putea chiar să fie drăguță

dacă ai putea vedea prin vopseaua de pe fața ei. A venit astăzi la mine și mi-a spus: „O să am un copil”. Îmi zice că dacă nu-i dau zece mii de *dolaros* o să-i spună lui Ruiz că-i copilul meu. Pe toți dracii, cu zece mii de *dolaros* i-ar putea plăti lui Ruiz onorariul - am auzit că-i o treabă pe care o face bine. Ar trebui să fie așa - are multă practică în domeniu.

Își deschise din nou ochii, bâjbâi după sticlă, și-și mai turnă un pahar. Îmi oferi și mie o dușcă; l-am refuzat cu o mișcare din cap.

— Amice, spuse el după ce mai trase o gură, gata să pledeze, sunt un bărbat căsătorit și fericit, știi? Asta de-aici e nevastă-mea - nu prea ai la ce să te uiți, dar e femeia cea mai *afurisit* de faină pe care am întâlnit-o vreodată!

Aproape că urlă ultima frază.

— Pentru ce aș dori *eu* să mă culc cu o târfă tinerică, ai? Sunt prea bătrân, așa că ajută-mă - știi că am aproape șaizeci? Am un băiat care practică dreptul în Milwaukee și o fată măritată în New York. Sunt *bunic*, prietene! Și împuțita asta de cățea, Estrelita, spune - ah, pe dracu’, ți-am spus deja.

Se opri destul de mult ca să mai bea o gură.

— Poate că este propria ei idee, reluă el. Poate că nu. Nu are îndeajuns de mult creier să imagineze un plan atât de ticălos ca ăsta. Poate că cineva i-a sugerat ce să facă. Ar putea fi Angers, numa’ că el e un englez atât de corect și de scorțos, încât probabil că n-a auzit niciodată de chestia asta cu „avutul” copiilor. Îmi închipui - știi ce-mi închipui?

Am dat din cap că nu, plin de înțelegere.

— Îmi închipui că-i Lucas, putrezi-i-ar sufletul! Mister, cum o să mă descurc cu treaba asta? O să mă termine, știi asta? O să râdă lumea pe stradă de mine, îți dai seama?

Îndreptă un deget bont spre mine.

— Nu crezi asta, ai? Nu crezi că un lucru așa mic ca ăsta o să mă facă bucăți, pe bune! Ei bine, eu ți-o spun. Sunt de partea proastă a baricadei! Eu ar trebui să fiu distins și

respectabil și foarte scump, întocmai precum Lucas și toată gașca lui. Sunt un cetățean care nu este născut în Vados; *ei* cred că ar trebui să fiu ca Angers, să putrezesc în cutia aia cu pereți de aluminiu. *Ei* cred că sunt o rușine fiindcă-mi pierd timpu' și fac eforturi și-ncerc să le ofer acestor sărmani, cărora *le aparține* țara, argumentele unui avocat decent. Înțelegi? Te-ai prins? Fin'că nu-mi fac griji și nu mă-ngălbenesc de frică dacă iau sau nu onorariul; fin'că știu legea și spun când e de partea ailaltă, le-ar place - pur și simplu *le-ar place*, amice! o târfă mititică să mă tragă jos. Și pe urmă ei mă vor călca în picioare.

Își lăsă capul între mâini și tăcu. M-am simțit stânjenit, observând privirea plină de compasiune pe care i-o adresă soția lui, și încercând să mă uit la ea. Dar singurul loc în care ochii mei au putut să se fixeze a fost figura lungă, asemănătoare cu o vioară a fratelui ei. Nu era o comparație mai bună.

— Señora Brown, am spus în cele din urmă, și ea își ridică ochii spre mine. *Tengo un autómovil - desean Vds. ir a casa?*

— *Muchas gracias, señor*, răspunse ea. *Pero no sé si mi esposó desea irse.*

— Fats, am spus. L-am scuturat ușor de umăr. Vrei să te duc până acasă cu mașina?

Își ridică încet capul.

— Ai o mașină, amice? Eu, de când am venit aici n-am avut mașină. *Zece mii*, vrea, cățeaua aia. Eu nu câștig zece mii nici în doi ani!

— Vrei să te duc acasă? am insistat.

Fără să se uite, dădu din cap că da și se ridică greoi în picioare, ca un hipopotam ce ar ieși din noroi.

— Aș vrea să-i dau câteva la fund pentru - fir-ar să fie, e doar o puștoaică, amice, doar o puștoaică. Nici măcar *nu-mi plac* astea tinere și slabe. Întreab-o pe nevastă-mea! Ah, mai bine nu. Pe vremuri o mai luam și eu pe lângă, nițel, e drept, dar ce dracu', asta era acum douăzeci de ani!

L-am dus la mașina mea. Soția lui mi-a dat adresa și a stat în spate încercând să-l liniștească, în vreme ce cumnatul s-a așezat în față lângă mine. Din când în când mă uitam la Fats prin oglinda retrovizoare; când am pornit s-a potolit și rămăsese uitându-se în aer. Era ceva aproape patetic în atitudinea lui. Ținea mâna soției lui și o mângâia asemeni unui adolescent timid, la cinematograf.

Nu era un drum lung. Brown locuiau într-un cartier cu apartamente acceptabile, la vreun kilometru mai încolo; i-am lăsat acolo și m-am asigurat că dus de soția și de cumnatul său era în stare să ajungă acasă. Señora Brown îmi adresă un fel de mulțumire politicoasă când eram gata să mă întorc, și *Muchas gracias, señor!* pe jumătate șoptit îmi stărui în urechi pe drumul de întoarcere.

La vreun sfert de oră după ce m-am întors la principala intersecție, polițistul plictisit ce se găsea în cabina de supraveghere care era deasupra acestei intersecții dădu primele semne de activitate pe care le vedeam de când eram acolo. O luminiță începu să strălucească intermitent lângă telefonul său. Apucă cu grabă receptorul și apăsă pe butoane. Pe stâlpii din apropiere se aprinseseră lumini roșii; vocea sa bubui în difuzoare. Circulația se opri.

Se auziră urlete de sirene și doi polițiști pe motociclete și o mașină de patrulare își făcură apariția valvârtej, trecură în viteză și dispărură din nou. La câteva momente după aceea trecu o ambulanță. După ce și-a încheiat treaba, polițistul din cabină puse receptorul în furcă și își luă degetul de pe buton. Circulația se reluă.

De-abia în ediția de-a doua zi dimineață a ziarelor am aflat unde fuseseră polițiștii și ambulanța. După toate aparențele o tânără, cu numele de Estrelita Jaliscos, a căzut de la fereastra unui apartament din blocul unde-l lăsasem pe Brown ieri-seară și a murit. Iar Fats nu era de găsit.

16

Sigueiras era literalmente în lacrimi atunci când, luni dimineață, a fost reluată judecarea cazului său. Nu era deloc surprinzător. Locul lui Fats Brown fusese luat de un alt avocat care nu era nicicum interesat de continuarea procesului și a permis, foarte liniștit, desfășurarea acțiunii judecătorești atunci când ar fi putut obține o amânare suficient de mare încât să se poată pune la punct cu toate investigațiile făcute de Fats. Lucas, rece și triumfător, își scurtă pledoaria fără să mă mai cheme și pe mine; noul avocat a făcut un talmeș-balmeș din pledoaria sa finală - și judecătorul hotărî, așa cum de altfel era inevitabil să o facă, conform faptelor ce îi fuseseră prezentate, că planurile de dezvoltare nu erau motivate de răutate (probleme personale), că într-adevăr mahalaua lui Sigueiras era un pericol public, iar drepturile cetățenești nu erau extinse până la a apăra un pericol public.

Sigueiras a trebuit să se ridice în picioare și să strige la avocatul său ca să facă o cerere de recurs; din sală se auziră strigăte de nemulțumire din partea asistenței - era mult mai bine să părăsești sala și să te duci să respiri aerul curat de afară.

În această dimineață am observat un străin care stătea în sală; când am plecat împreună cu Angers, acesta veni către noi - un bărbat înalt, cu părul negru, îmbrăcat impecabil, și pe care aveam vaga impresie că-l cunoșteam de undeva, dar nu știam de unde.

— Bună dimineața, Luis! spuse Angers cu căldură. Și felicitări pentru numirea ta. Hakluyt, adăugă el întorcându-

se spre mine, trebuie să faci cunoștință cu señor Luis Arrio, noul președinte al Partidului Cetățenilor din Vados.

Arrio zâmbi și-mi strânse mâna.

— Încântat, señor Hakluyt! spuse el. Am sperat să vă cunosc încă de când ați venit. V-am văzut la Casa prezidențială, dar n-am avut încă ocazia ca să facem cunoștință.

Deci acolo îl văzusem. Și numele îmi reaminti încă ceva acum.

Numeroase magazine. I-am văzut numele în vreo jumătate de duzină de locuri numai în Vados, pe firme mai mari sau mai mici.

— Ei bine! continuă el. După cum au evoluat evenimentele, nu a mai fost nevoie de ajutorul dumitale în clarificarea problemei care a fost rezolvată astăzi. Judecata, bineînțeles, reprezintă un triumf în plus - ar putea să se spună - al civilizației asupra barbarismului? Întocmai ca și munca dumneavoastră, señor Hakluyt, acest lucru va face ca frumosul nostru oraș să fie și mai aspectuos!

— Mulțumesc, am spus eu scurt. Dar - fiind un străin și nu un cetățean al Vados-ului - în ceea ce mă privește nu este altceva decât o altă slujbă. Una pe care aproape încep să regret că am acceptat-o.

Imediat se arătă plin de înțelegere.

— Da, acest lucru îl înțeleg foarte bine. Stimatul dumneavoastră coleg îmi spune - făcu un semn către Angers - că ticălosul acela de Dalbán și asociații săi v-au amenințat. Ei bine, eu personal pot să vă asigur, señor, că nu aveți absolut deloc de ce să vă temeți din partea lor. Noi, Cetățenii din Vados, vom avea grijă de asta - și puteți avea încredere în ceea ce vă spun.

Părea sincer, la fel ca și statuia lui *el Liberador* din Plaza del Norte, dar era ceva mai mult decât o simplă poză în asta. În ceea ce îl privește, spunea adevărul. Am luat declarația la valoarea ei adevărată.

— Da, señor Lucas și cu mine vom face în așa fel încât să nu mai întâmpinați obstacole de acest fel, continuă el. Sunt convins că totul este o problemă legată de informarea corectă a oamenilor - îndată ce aceștia vor fi în cunoștință de cauză asupra îmbunătățirilor pe care le vor aduce noile schimbări, nu va mai fi niciun fel de obstrucție. Señor, trebuie să-mi faceți onoarea să luați masa cu mine și familia mea într-una din serile acestea.

— Voi fi încântat, am spus. Din nefericire, nu pot accepta imediat - îmi petrec cea mai mare parte din seri pe străzi, studiind traficul.

— Bineînțeles! exclamă el, ca și cum s-ar fi mustrat singur pentru stupiditate. Munca dumneavoastră vă preocupă zi și noapte, nu-i așa? Asta nu este profesia pe care mi-aș fi ales-o señor. Vă admir această dăruire. Atunci, dacă nu poate fi vorba de cină, să luăm măcar prânzul împreună și hai să facem acest lucru acum, aici, în Plaza. Se uită la Angers. Veniți și dumneavoastră cu noi?

Angers încuviință; toți trei, împreună cu Lucas, care veni peste câteva minute la noi, am ocupat o masă sub palmieri.

Cea mai mare parte a conversației avea legătură cu afacerile Partidului Cetățenilor. În vreme ce cuvintele treceau pe lângă mine, am avut ocazia să-mi studiez însoțitorii.

În primul rând Lucas, bineînțeles. Studiasem îndeajuns de mult din comportamentul său pentru a ști că este un avocat strălucitor - îi lipsea darul lui Fats Brown de a se identifica cu cauza pentru care pleda, dar facultatea sa de a analiza argumentele cu detașare era mai mult decât compensatoare. M-a izbit aerul său distant - așa cum îl văzusem atunci când Sam Francis îl ucisese pe Guerrero - dar mă îndoiam că era fanatic.

Nici Angers nu era. În mod sigur era dogmatic și încăpățânat Dar - ei bine, Angers era *prea* mult într-un anumit fel. Probabil, cauza nu trebuia căutată departe: posibil să fi fost obișnuința unui expatriat de a accentua

comportarea personală ca răspuns la un mediu străin.

Aș fi fost pus într-o situație dificilă dacă cineva m-ar fi întrebat, „îți place Angers?” Propriul său mod de comportament descuraja manifestarea oricărui sentiment, fie că era vorba să-l placi sau să-l contești. Probabil că aș fi răspuns - într-o imitație inconștientă a accentului britanic propriu lui Angers - „Oh, e un tip în regulă”.

Ceea ce, probabil, era exact lucrul pe care Angers însuși și l-ar fi dorit. Cât despre Arrio, l-am apreciat drept un bun actor. Un om care a adoptat un rol, probabil pe când era tânăr, și care a descoperit că acesta îl servea atât de bine, încât, în cele din urmă, ajunsese să-l trăiască cu adevărat. Am găsit rolul mai degrabă impresionant; chiar dacă am hotărât că bărbatul devenise o parte a piesei pe care o juca, nu puteam fi mai puțin impresionat doar pentru că era o parte a acestei piese. Acum, rolul și individul erau inseparabile.

Deci, aici erau reuniți trei cetățeni de frunte, personalități cu funcții importante în Ciudad de Vados. Oameni de bază. Probabil la fel de siguri, din punct de vedere personal, pe cât de solizi erau în afacerile lor. Am realizat că fusesem încă îngrijorat, în mod inconștient, de amenințările lui Dalbán și încercasem să ascund acest fapt chiar și față de mine. Acum eram asigurat de sprijinul lui Arrio, care părea demn că este solicitat și mă simțeam ușurat de o povară imaginară.

Masa luă sfârșit, Arrio scuzându-se și explicând că trebuia să se ducă la Studioul de televiziune și să înregistreze un interviu pentru programul de afaceri curente din seara aceasta - realizau un reportaj în legătură cu noua sa funcție. L-am rugat să transmită salutările mele señorei Cortés și lui Francisco Cordobán. În secret, m-am gândit, așa în trecere, dacă vor pune o fotografie a lui Arrio sub formă de înger; în mod sigur ar arăta mai bine în acest rol decât am arătat eu.

După ce a plecat Arrio, Lucas, Angers și cu mine ne-am întors mergând încet prin piață. După ce stătu cufundat în gânduri, Angers începu să vorbească.

— Ești mulțumit că nu a trebuit să fii examinat de Brown, Hakluyt?

— Într-un fel, am admis eu.

— Oh, mai mult gura de el! spuse nonșalant Lucas. Probabil că v-a spus că mănâncă martori experți la masa de prânz?

— Ca să fiu drept.

Lucas încuviință, zâmbind slab.

— I-a spus același lucru bunului doctor Ruiz, dar n-a fost crezut. Ciudat ceea ce s-a întâmplat, nu?

— Ciudat? repetă Angers. În mod sigur, este exact ceea ce te-ai fi așteptat să se întâmple.

— Presupun că așa este, încuviință Lucas, fără să fie atent. Am auzit - ți-am spus sau ți-a spus Luis? - că *el obispo* este și el diseară la televiziune, la cererea sa expresă.

— Serios? întrebă Angers cu un ton puțin plictisit; probabil că pentru el nu era atât de interesant capriciul unui episcop papal.

— Și am *auzit* - e adevărat, doar un zvon, dar am auzit totuși - că are de gând să-și expună părerea proprie în legătură cu problema moralității în Vados.

Privirile li s-au întâlnit și am înțeles imediat clar ce insinua Lucas.

Angers a zâmbit forțat.

— Nu cumva o predică despre „Pedeapsa pentru păcat este moartea”?

— Orice este posibil, dădu din umeri Lucas.

Am ajuns la marginea trotuarului și ne-am oprit în grup, chiar lângă mașinile care treceau.

— Îmi închipui că are de gând să acorde permisiunea pentru ca tânăra decedată să fie îngropată în pământ sfințit.

M-am amestecat și eu.

— Vrei să spui că mintea sa episcopală a și rezolvat problema și s-a hotărât că fata a fost ucisă - nu că s-a sinucis? Uite ce e, ieri-seară l-am văzut pe Fats Brown împreună cu nevastă-sa și cu cumnatul său într-un bar - de fapt i-am dus până acasă cu mașina. Am auzit și varianta lui asupra întâmplării și jura pe toți sfinții că n-a mai văzut-o niciodată pe această - această vagaboandă.

Amândoi s-au uitat la mine cu niște expresii mirate.

— Vorbind din punct de vedere profesional, señor Hakluyt, spuse Lucas după o pauză, te pot asigura că ceea ce Brown ar fi putut să-ți spună nu are nicio valoare pentru justiție. Dacă este nevinovat, de ce s-a ascuns? Oh, trebuie să admitem că s-au putut întâmpla multe lucruri - se poate să se fi aruncat singură pe fereastră din disperare, se poate să se fi speriat și să fi căzut, ori să fi fost lovită într-o ceartă, totul este posibil! Cu toate acestea cumnatul lui Brown ne-a spus că era o ființă foarte sigură pe ea. Nu era deznădăjduită, astfel încât să recurgă la sinucidere, mai ales când știa că putea obține - ăă - destule provizii pentru ea de la tatăl copilului său nenăscut.

— Pe lângă faptul că a negat categoric că el ar fi tatăl, am insistat eu, Brown mi-a spus că fata îi cerea zece mii de dolaros și că el nu avea această sumă de bani.

— Probabil că putea face rost, ridică din umeri Angers. Nu, în mod clar, el a intrat în panică; probabil, atunci, a considerat că este într-o situație prea incomodă pentru a se putea apăra. Dacă ar fi fost doar o problemă de bani, sunt sigur că ar fi valorat pentru Partidul Național zece mii drept un capabil și experimentat mincinos.

— Avocat? a sugerat Lucas.

— Știu eu ce vreau să spun, spuse Angers și trase un hohot de râs.

Lucas se uită la ceas și porni.

— Ei bine, vă rog să mă scuzați, spuse el. Mă așteaptă multă treabă. *Hasta la vista,* Donald - señor Hakluyt.

Înclină politicos capul și traversă strada.

— Ei bine, cred că acum vom avea puțină agitație în Vados, comentă Angers. Cu Arrio și Lucas lucrând împreună, cercetările vor progresa.

— Crezi că Arrio este o alegere mai bună decât Guerrero?

— Nici vorbă. Un tip excelent, Arrio este unul care ia hotărâri. Îmi plac astfel de oameni.

În acea seară, nu l-am urmărit la televizor pe Arrio; nici pe episcop. Dar atunci când am trecut prin dreptul firidei din perete, în drumul meu dinspre piață către hotel, la ora unu fix dimineața, erau mai multe lumânări aprinse. M-am uitat împrejur după indivizii cu ciomege întâlniți în zonă după moartea lui Guerrero, dar cum n-am văzut niciunul, m-am aventurat să mă uit la o foaie de hârtie care era fixată de una din lumânări.

Pe ea scria: „Estrelita Jaliscos”.

Sărmanul Fats, m-am gândit. Mi-am amintit cât de patetic a fost seara trecută, dar și cât de beat era totuși și cât de nehotărât dacă să fie mânios sau să se înduioșeze de propria-i soartă. Trebuia să recunosc: Lucas avea dreptate. Atâtea lucruri i s-ar fi putut întâmpla Estrelitei Jaliscos; unul dintre toate acelea ar fi putut fi chiar o crimă.

Devenise o obișnuință să citesc în fiecare dimineață *Libertad* și *Tiempo*; intenția mea inițială de a-mi îmbunătăți spaniola devenise de-acum ceva secundar, de vreme ce o vorbeam aproape tot timpul. Acum citeam ziarele pentru a fi la curent cu ceea ce se întâmpla în oraș. Ca de obicei, a doua zi dimineață am luat *Libertad* și am parcurs ziarul, descoperind că acesta avea propria lui versiune.

Numirea în funcție a lui Arrio era dezbătută în articolul de fond, împreună cu o relatare a celor declarate de el la televiziune. Alături era publicată o diatribă a episcopului Cruz asupra moralei celor din Vados, prelatul folosind

cuvinte atât de tari încât m-am mirat. După părerea episcopului, Ciudad de Vados urma ca în Ziua Judecății De Apoi să fie primul după Sodoma.

Nu pomenea numele lui Fats Brown, dar erau mai multe referiri. Înțepătoare la adresa celor care îi duc pe tineri pe drumul păcatului și folosea un argument ingenios conform căruia de vreme ce această invazie a depravării, care cuprindea ceea ce fusese mai înainte (așa spunea episcopul) un oraș respectabil și cu înaltă moralitate, deci această depravare putea fi identificată ca avându-și sursa în mahalale și în mod special în cocina lui Sigueiras și drept urmare rezulta că apărarea lui Sigueiras, făcută cu mult suflet de către Brown, se datora dorinței sale de a perpetua aceste locuri ale pierzaniei. Genul acesta de dovezi îl crezusem mort o dată cu cei doi Joe - Stalin și McCarthy.

Dispariția lui Brown era tema următorului articol important; ziarul publica și o fotografie a secretarului Justiției, Gonzales, care declara că acesta va fi găsit, o altă fotografie arătându-l pe *el Jefe* O'Rourke uitându-se încruntat spre corpul fetei acoperit cu un cearșaf, și un alt material consacrat pistelor urmărite de poliție. Comentarea unor asemenea evenimente dramatice o cunoșteam practic cuvânt cu cuvânt, din presa mai multor țări pe unde mă purtase profesia mea, pentru a mai citi amănuntele, așa încât m-am uitat la următorul articol și am văzut că vorbea de un Campionat regional de șah. Am luat *Tiempo*, întrebându-mă cum vor scoate cămașa în lumina celor întâmplate. Nu-l puteau apăra pe Brown decât în mod vag, în termeni generali; poate că vor încerca să distragă atenția concetățenilor descoperind vreun țap ispășitor…

Avusesem dreptate. Numai că identitatea țapului ispășitor era de-a dreptul șocantă.

În mijlocul paginii întâi, era publicată o caricatură grosolană; înfățișa orașul Ciudad de Vados drept Grădina Edenului. Înaintea lui stătea un înger cu o sabie de foc,

uitându-se încruntat la niște țărani îmbrăcați în zdrențe - un bărbat ținându-și pălăria în mână, o femeie cu un copil lângă ea - care spuneau, „De ce este un păcat să fii sărac?”

Și pe pieptul îngerului, cu litere mari și negre, era mâzgălit numele meu.

17

Încă mă mai uitam uluit la caricatură și nu-mi venea să cred, când se auzi un ciocănit discret la ușă și camerista îmi aduse corespondența de dimineață. În mod automat, fără ca mintea să-mi fie la ceea ce făceam, am deschis cele două plicuri pe care mi le adusese și m-am uitat la conținutul lor.

Primul cuprindea o scrisoare de la un prieten de-al meu din Statele Unite, căruia îi promisesem că-i voi scrie și apoi - așa cum se întâmplă de obicei - am renunțat. În cel de-al doilea plic, era pagina întâi ruptă dintr-un exemplar al ziarului *Tiempo* din dimineața asta, identică cu cea pe care o citeam, cu excepția faptului că desenul era încercuit cu roșu și lângă el scria în limba engleză: „Ei bine”?

— Dalbán, am spus eu cu voce tare. Cine altcineva?

Ei bine, Dalbán sau oricine era răspunzător, trebuie să rezolv chestiunea imediat. Acum. *Tiempo* se părea că scăpa prea ușor propagând o serie de calomnii sau aproape calomnii, dar Maria Posador îmi spusese că Seixas obținuse o interdicție judecătorească care-i împiedicase să-l acuze că ia mită. Cineva trebuia să organizeze același lucru și pentru mine. Chiar acum.

Am pus pagina ruptă înapoi în plic, am băgat plicul în buzunar și m-am dus la Departamentul Traficului să-l văd pe Angers. I-am spus ce s-a întâmplat, i-am arătat caricatura încercuită cu roșu, iar după aceea am bătut cu pumnul în biroul lui.

— E-n regulă! am spus. Există o lege pentru genul ăsta de treburi. Fă ceva!

Angers își mușcă buza.

— Deci tu crezi că în spatele acestei afaceri este Dalbán, ai? Presupun că este logic, după amenințările pe care ți le-a adresat. Cea mai bună mișcare pentru tine, Hakluyt, ar fi să vorbești cu Lucas - ce-ai zice să-i dau un telefon și să văd dacă e liber să ia masa cu noi?

Ridică plicul și se uită la ștampila poștei.

— A fost pus la poștă devreme în dimineața asta sau foarte târziu azi-noapte, cam la un kilometru de Plaza del Sur - cel puțin, așa cred că merge treaba în zonele alea poștale. Mai degrabă, azi de dimineață; doar dacă acel cineva, care este răspunzător, n-a făcut rost de un exemplar mai devreme.

Ridică telefonul și-i spuse secretarei sale să-i facă legătura cu Lucas. Am așteptat, simțind cum starea mea inițială de iritare, atât de puternică, s-a liniștit perceptibil.

Lucas era liber; se ocupa doar de încheierea cazului împotriva lui Sam Francis, ceea ce însemna, de fapt, să pună cap la cap declarațiile martorilor. Așa că în vreme ce luam prânzul în Plaza, i-am relatat toată povestea mea.

Când am terminat, a dat din cap plin de gravitate.

— Da, señor Hakluyt, spuse el. Cred că aveți, în ambele cazuri, probleme greu de rezolvat. Frații Mendoza sunt extrem de abili în calomnierea persoanelor pe care nu le acceptă, fără a fi atât de grosolani încât să provoace represaliile organelor de ordine asupra capetelor lor. Dar, cu toate acestea, de vreme ce dumneavoastră nu sunteți un cetățean al țării, ci, ca să spunem așa, un oaspete al guvernului nostru, cred că merită investigată posibilitatea deschiderii unui proces ca răspuns la acest atac. În cel mai rău caz, putem obține o interdicție judecătorească, astfel încât măcar pentru moment să le punem botniță.

— Asta poate ajuta, am spus. Dar nu-i de-ajuns. Vreau ca Dalbán să fie investigat. Dacă este răspunzător, vreau să se ia măsuri împotriva lui. Atunci când am fost amenințat de el, n-am obținut nimic de la poliție, cu excepția ofertei

unei gărzi de corp - ceea ce am refuzat, ca urmare a unei experiențe legate de poliție, pe care am avut-o la puțin timp după sosirea mea în orașul dumneavoastră.

Lucas își notă ceva într-un mic carnețel.

— Voi face cercetări pentru dumneavoastră, señor, mai zise el. Din nefericire, nu este un secret că un om cu destulă influență poate - ăă - să descurajeze entuziasmul forței polițienești din Vados. Dalbán este în mod sigur unul dintre aceștia. Dar, întâmplător, sunt și eu personal interesat să aflu ce face Dalbán; am așteptat să facă ceva înainte de asta.

— Ce înțelegeți prin ceva? întrebă Angers.

— Fără îndoială că vă amintiți de amenda ce i-a fost aplicată lui Juan Tezol? Până la ora aceasta n-a fost plătită, dacă nu punem la socoteală cele câteva sute de dolaros care au fost încropite până acum de sprijinitori fanatici ai partidului. Dar cele douăzeci de zile de păsuire se împlinesc astăzi și multe persoane s-au întrebat dacă Tezol este într-adevăr îndeajuns de valoros pentru cei din spatele partidului său, astfel încât amenda să fie plătită.

Angers încuviință:

— Aici ai dreptate. Dacă nu i se plătește amenda, asta înseamnă că nu mai este folositor - și poți presupune că acest lucru se datorează legăturii sale prea strânse cu Francis. O parte din murdăria lui Francis trebuie să-l fi ajuns pe Tezol, deci.

— Dintre cei doi, Tezol este probabil cel mai murdar, dacă nu cel mai întunecat, spuse gânditor Lucas și zâmbi șters. Da, va fi interesant de văzut dacă suma de o mie de dolaros se va materializa.

Pentru un moment, Angers a rămas adâncit în gânduri. În cele din urmă, spuse:

— Apropo, ești foarte convins că în spatele acestui lucru se găsește Dalbán? De fapt, are vreo influență asupra lui *Tiempo?* Eu înțelesesem că Maria Posador este cea care îl dirijează din umbră.

Lucas dădu din umeri.

— După cum văd eu lucrurile, Maria Posador este, de asemenea, o - cum îi spune? Exact, o momeală. Eu cred că acceptarea invitației președintelui Vados de a se întoarce în Aguazul i-a diminuat mult influența. Acum sunt tot timpul cu ochii pe Dalbán.

Se uită la ceas și se ridică:

— Vă rog să mă scuzați; am stat prea mult de vorbă. Fiți sigur, señor Hakluyt, că afacerea dumneavoastră va fi rapid aranjată.

Acționă remarcabil de prompt. În dimineața următoare, pe tava pe care îmi fusese adus micul dejun se găsea și un plic care conținea: o copie legalizată a unei interdicții judecătorești eliberată de judecătorul Romero cu o bucățică de hârtie prinsă de ea, pe care scria „Cu complimente din partea lui Lucas” - și un exemplar din ediția de dimineață a ziarului *Tiempo.*

Astăzi pagina întâi a ziarului era frapantă printr-o gaură ce se găsea în mijlocul ei - lângă care fusese aplicată ștampila, în facsimil, a cenzurii oficiale - și o notă explicativă în care se spunea că această secțiune a ziarului conținuse inițial un material care contravenea cutărui și cutărui articol din Actul Ordinii Publice.

Așa mai ziceam și eu. După cum am aflat mai târziu, poliția făcuse o descindere, dimineața devreme la birourile lui *Tiempo,* acționând ca urmare a instrucțiilor judecătorului Romero, și a confiscat efectiv, un alt articol, de pe presa tipografică pe care era fixat.

Uitându-mă prin restul ziarului am descoperit că judecătorul Romero avusese o zi tare încărcată ieri. Tezol, cu amenda neplătită, fusese arestat noaptea trecută la ordinul lui Romero și era acum în închisoare, fără ca Dalbán sau asociații săi - care se presupunea că sprijineau Partidul Național - să fi ridicat un singur deget măcar.

Se părea că cei din Partidul Național erau capabili de

niște lucruri tare sângeroase în anumite ocazii. Nu mă îndoiam că în ceea ce-l privește pe acest țăran orator, atâta vreme cât le-a fost folositor, fuseseră de-a dreptul fericiți să aibă încredere în ei, dar când avusese loc un incident, îl lăsaseră baltă, fără un cuvânt.

Am mai frunzărit ziarul și am descoperit un alt exemplu al istețimii fraților Mendoza, despre care Lucas îmi vorbise ieri. Felipe Mendoza continua seria articolelor pe tema mituirii în Departamentul Trezoreriei și a intereselor investite de marile corporații. Totuși, îmi închipui că datorită interdicției judecătorești obținute mai înainte de Seixas, numele acestuia nu era menționat; cu toate acestea, toate „exemplele” oferite în articol i s-ar fi potrivit ca o mănușă, până la carafa cu cockteilul ciudat pe care îl ținea pe biroul său. Acest lucru mă făcu să mă încrunt. Deci, chiar dacă ai o interdicție judecătorească împotriva lui Mendoza, nu este o treabă atât de sigură să-l pui la colț așa cum sperasem. Va trebui să fiu cu ochii în patru în problema asta.

Ei bine, mai exista speranță în altă direcție. Lucas vorbise de cercetări ce vor fi întreprinse pentru depistarea participării lui Dalbán în această afacere; dacă descopereau ceva, poate că voi putea să-mi desfășor meseria în liniște. Ca să fiu cinstit, acum mă rugam la Dumnezeu să fi terminat cu proiectul acesta.

Mi-am pus în gând să-i dau un telefon lui Lucas cât de repede voi avea ocazia, pentru a-i mulțumi, și mi-am terminat micul dejun într-o stare psihică considerabil îmbunătățită, față de cum fusesem în urmă cu douăzeci și patru de ore.

În holul hotelului stătea Maria Posador, cu un aer de extremă descurajare, studiind o problemă de șah și mutând fără vreun rost un pion înainte și înapoi ca și cum n-ar fi fost în stare să se hotărască ce să facă cu el.

Ce dracu' *face* în hotelul ăsta, când are o casă la mică

distanță de aici? Îi place, doar, pur și simplu? Vine aici ca să se mai întâlnească cu cineva? Îl folosește drept birou pentru ceea ce naiba știe ce interese are cu Partidul Național?

M-am dus la ea.

— Señora Posador! Aș vrea să vorbesc puțin cu dumneavoastră.

— Sunteți binevenit, señor Hakluyt, murmură ea fără să se uite în sus către mine. Luați loc.

Făcu un gest spre un alt scaun, cu o țigară rusească neaprinsă între degete.

M-am așezat și m-am aplecat spre ea, cu coatele pe genunchi.

— Poate că eu sunt mai binevenit decât ceea ce vreau să vă spun, am zis. Sunteți cumva răspunzătoare de ceea ce a publicat *Tiempo* despre mine în ultima vreme?

Lăsă să cadă pionul cu care se jucase, se lăsă pe spate, și se așeză picior peste picior.

— Nu sunt răspunzătoare de nimic din ceea ce publică sau întreprinde *Tiempo.* Cine v-a informat că aș fi?

— Nu asta este problema. Care sunt relațiile dumneavoastră cu *Tiempo*?

— I-am dat câteodată bani lui Cristóforo Mendoza - nimic mai mult.

Nu încerca să se eschiveze după câte îmi dădusem seama: un răspuns cinstit la întrebare. M-am relaxat un pic.

— Dacă sunteți prietenă cu frații Mendoza, poate puteți să-mi spuneți de ce se iau de mine în acest moment.

Rămase tăcută un timp, privindu-mă cu atenție. În cele din urmă spuse:

— Poate, señor Hakluyt, vă gândiți la ziare. Adică foi de știri - folosise două cuvinte; făcuse distincția extrem de clară. *Tiempo* nu este o foaie de știri. Nu poate fi, deoarece nici *Libertad* nu este. Acestea sunt niște scule de modelare a opiniei publice. Hai să o luăm altfel. *Libertad* este puțin

mai mult decât o roată de rezervă pentru televiziune și radio; aduce ceva în plus printre persoanele culte și influente, care la urma urmei sunt factorii operativi în țara noastră. Împotriva acestuia, opoziția are *Tiempo* al ei - și cuvintele ce umblă din gură în gură. A fost un mare succes al lui Vados, să obțină încrederea publicului în serviciile sale de propagandă; deseori, după douăzeci de ani, organele guvernamentale, care vorbesc în numele unui regim, și-au pierdut încrederea publicului. Oamenii spun, „Nu mai cred! Am citit - sau văzut - sau auzit - prea multe minciuni clare”. Dar aici nu, señor.

— Asta nu explică nimic.

— Dimpotrivă. Sunteți un înger, señor?

— Ce vreți să spuneți?

— Nu vă proclamați un înger. Cu toate acestea nu ați ridicat o mulțime de obiecții în legătură cu modul în care ați fost prezentat de Studioul de televiziune? Împotriva acestui lucru, *Tiempo* a încercat să vă arate într-o viziune mai puțin favorabilă, trebuie să admit acest lucru, dar poate că mai aproape de starea reală a lucrurilor. Cu toții suntem oameni, greșim, nu știm toate lucrurile. Și, bineînțeles, ați refuzat cererea de a fi prezentată și partea aceasta a realității. Nu vă învinuiesc. Aș dori doar ca să vorbim pentru aceeași cauză.

— Pentru a suta oară, am răspuns eu, nu iau partea nimănui în treburile interne din Vados. Sunt doar un specialist angajat și tratarea mea ca și cum aș fi un asasin plătit este de neiertat.

— Fie că recunoașteți acest lucru sau nu, spuse ea calmă, acum sunteți un simbol. Ar fi mai bine să plecați fără a vă finaliza proiectul decât să vă pierdeți în același timp puterea de decizie și să fiți cauza unui dezastru care devine acum iminent.

— Păreți foarte sigură că va fi un dezastru, am spus. Și ce fac prietenii dumneavoastră, Mendoza, pentru a-l opri? Nimic. Se pare că, dimpotrivă, chiar ajută la conturarea

lui. Duminică seara, am văzut o bătaie cu cuțite, provocată de atacul împotriva doctorului Ruiz, publicat de *Tiempo.* Din fericire, se pare că deocamdată nu a dat naștere la ceva mai rău.

— Asta numai pentru că acel caz s-a terminat, señor. Numai pentru că señor Brown a dispărut. Cred că Felipe a greșit insistând să se publice acel atac; cu toate acestea, așa cum v-am mai spus, nu am nicio influență asupra politicii ziarului *Tiempo.* Pur și simplu cred că este corect și necesar ca prin intermediul acestui ziar să se manifeste o contra-propagandă oarecare în Ciudad de Vados.

— În regulă, deci trebuie să fie o presă a opoziției. Sunt de acord cu asta. Ceea ce vreau să știu este: trebuie să fie neapărat calomnioasă și iresponsabilă?

— În aceste circumstanțe, este necesar să fie atât de extremistă pe cât îi permite legea. Laptele și apa, señor, nu-i vor tenta pe cititori să renunțe la consumul băuturilor mai tari. Cât despre doctorul Ruiz, timpul socotelilor va veni. Totuși, mă bucur că Felipe nu a continuat așa cum avusese de gând - altfel, la ora actuală, în piață, ar fi baricade, și poate că dumneavoastră ați fi fost înjunghiat.

Se uită în jos către problema de șah de pe masă.

— Credeți-mă, señor Hakluyt, vă înțeleg; problemele noastre nu sunt și ale dumneavoastră, dar ele există. Și noi, cei din Vados, nu putem să încetăm să ducem luptele noastre numai pentru că un străin, căruia noi nu-i dorim niciun rău, este amestecat. Mă înțelegeți? Sunteți de acord cu mine?

Am ridicat mâinile.

— Trebuie să recunosc, señora, ați pus problema cât se poate de rațional. Totuși acest lucru nu mă face să mă simt mai fericit în legătură cu tratamentul la care sunt supus. Și, încă un lucru. Cunoașteți cumva un bărbat cu numele de José Dalbán?

Ochii îi clipiră imperceptibil. Încuviință rapid din cap.

— Atunci comunicați-i din partea mea, data viitoare când

îl veți vedea, că dacă mai spune ceva despre mine, voi face în așa fel să fie lovit din atâtea părți, încât nici nu va ști ce se întâmplă cu el.

— Explicați-mi.

— Știe el despre ce vorbesc. Este a doua oară când mă amenință; a treia oară, îi promit că-l voi scuipa între ochi.

Am răsuflat adânc.

— Ca să fiu cinstit, señora Posador, mi s-a spus că a fost un aranjament de care sunteți răspunzătoare dumneavoastră, împreună cu Dalbán, de atacurile la adresa mea. Voi accepta ceea ce mi-ați spus; dar pe Dalbán nu-l voi crede, nici dacă mi-ar jura pe un crucifix.

Vocea ei se menținu cu multă atenție neutră când spuse:

— Îi voi comunica, señor. Dacă îl voi vedea. Trebuie să înțelegeți, señor Hakluyt, că din nou aveți idei preconcepute. Părerea mea este că dumneavoastră gândiți în termeni de partide politice obișnuite; apreciați greșit asemănările dintre guvernul nostru și alte guverne drept identități. Există un președinte, un congres, un cabinet care, ca și în *Estados Unidos*, este convocat de președinte - dar aceste partide, Cetățenii din Vados și Naționalii, există numai în Ciudad de Vados. Poate că știați aceste lucruri. Dar nu ați mers mai departe să vă gândiți că Puerto Joaquin are de două ori mai mulți locuitori decât al nostru, și că celelalte două mari orașe ale noastre, Cuatrovientos și Astoria Negra, au un număr egal de locuitori cu al celor din Vados. Dincolo de asta, se întinde toată țara. Noi luptăm împotriva izolării acestui oraș - împotriva „orașului-nostru-văzut-ca-o-parte-privilegiată-în-teritoriul-țării”. De câtă vreme sunteți aici? De trei săptămâni, nu-i așa? Aceasta este o luptă care durează de mai bine de zece ani, și în timpul acesta, când ea a crescut, și-a lăsat să crească rădăcini în fiecare colțișor al vieților noastre.

Lungile sale degete aranjau piesele de șah pe masa din fața sa.

— Aproape că amenință să ia locul șahului ca obsesie

națională, încheie ea zâmbind.

N-am zis nimic.

— Cred că ar fi potrivit, spuse ea după o pauză, fără să-și ridice ochii de pe masa de joc, să jucăm acea partidă pe care v-o propusesem, acum. Ca semn al - dușmăniei noastre prietenoase?

Spusese ultimele cuvinte pe un ton întrebător.

Am ezitat înainte de a încuviința. Ea zâmbi și ascunse cu îndemânare în mâinile sale un pion negru și unul alb, și-mi oferi, pentru a ghici, mâinile strânse pumn cu spatele palmelor atât de aurii. L-am arătat pe cel din dreapta: era pionul alb.

— Aveți onoarea, spuse ea, și își aprinse în cele din urmă țigara care așteptase atâta vreme între degetele sale.

Ei bine, probabil că urma să mă facă praf, m-am gândit.

Niciodată nu am luat jocul acesta prea în serios, și probabil cea mai mare parte a copiilor de școală din această țară nebună după șah ar distruge orice opoziție pe care aș fi în stare să o ridic. Totuși - am încercat pionul reginei la patru și mi-am aprins o țigară.

Gambitul reginei acceptat: asta m-a șocat puțin, dar am continuat, încercând să-mi amintesc atacul obișnuit. În curând am descoperit că negrul nu făcea nimic în mod obișnuit, cu excepția dezvoltării unor atacuri strălucitoare. După mișcarea a opta, m-am lăsat pe spătar, cugetând.

— Cred că am făcut ceva mai degrabă stupid, am constatat. După câte îmi dau eu seama, nici nu știu când, dar am rămas deschis în fața masacrului.

Señora Posador încuviință fără să zâmbească.

— Îmi pare rău că ați făcut acest lucru. Această combinație a fost jucată împotriva campionului nostru, Pablo Garcia, în Campionatul caraibian de luna trecută - întâmplător l-am discutat împreună cu el chiar ieri și m-am gândit că l-aș putea încerca și eu.

— Ei bine, dar Garcia este un mare maestru, am zis. Îmi închipui că aceasta a fost una dintre partidele pe care le-a

pierdut.

— Câtuși de puțin, spuse señora Posador cu indiferență. A câștigat în douăzeci și șapte de mutări.

M-am uitat la tablă. Eram pus în fața alegerii, fie a pierderii reginei, fie a readucerii ei în pătrățica inițială; în oricare din aceste opțiuni eram cu o mutare în urmă și în alte câteva mișcări, pierdeam piese.

— Îmi pare rău, am recunoscut. Nu sunt mare maestru.

— Dacă îmi permiteți, atunci...

Se aplecă și cu delicatețe aranjă piesele astfel încât să le readucă la poziția de la mișcarea patru.

— Vă recomand această mutare - vedeți de ce, bineînțeles. Apoi, procedați ca mai înainte; apoi așa, așa. După aceea luați pionul și situația este cu totul diferită, nu?

— Asta este ceea ce a făcut Garcia? am întrebat eu, studiind noul amplasament al pieselor pe tablă.

— Oh, nu. Asta este ceea ce a considerat după aceea că ar fi trebuit să facă. Duce la o înfrângere a negrelor în vreo cincisprezece mutări. Garcia spune despre sine că este leneș. Joacă partide lungi numai când nu are de ales.

— Ei bine, cea care a fost interpretată în grădina prezidențială în onoarea lui a fost destul de lungă, am spus. Cam nouăzeci de mutări, cred.

— Oponentul său a refuzat oferta unei remize; era încăpățânat. Ce preferați señor - să continuăm sau să începem altă partidă?

— Cred că este mai bine să începem o nouă partidă, am spus. N-am mai jucat de câteva luni și niciodată nu am excelat. Dar oricum m-am descurcat și mai bine decât atât.

Am deschis jocul; de data asta am reușit să țin pasul și partida a durat vreo patruzeci și cinci de mișcări înainte de a-mi descoperi regina prinsă într-o capcană superbă, care m-a determinat să renunț pentru a evita o distrugere sistematică.

— Mai bine, zise señora Posador cu o aprobare cinică.

Dacă îmi veți permite să vă dau câteva sfaturi, señor Hakluyt?

— Bineînțeles.

— Este o problemă de combinații. Fiecare mutare trebuie privită în legătură cu întregul. Și acest lucru se aplică și în viața reală, de asemenea. Vă sugerez să vă gândiți la acest lucru. Bună dimineața, señor.

Și cu această ultimă remarcă criptică, se ridică zâmbind și plecă.

I-am spus unui chelner să ia tabla de șah și să-mi aducă un exemplar din *Libertad* din acea dimineață; de vreme ce citisem *Tiempo* voiam să știu cum erau prezentate știrile zilei prin viziunea guvernului.

Ca de obicei, în mare, erau aceleași probleme tratate într-o ordine complet diferită a importanței. Aproape jumătate din pagina întâi era acordată unui atac împotriva mahalalei lui Sigueiras, cu un editorial care comenta ideea conform căreia, de vreme ce această acțiune nu reușise, respectiv se obținuse păstrarea acelui notoriu pericol public, Cetățenii din Ciudad de Vados ar trebui să acționeze în mod hotărât pentru a grăbi procesul eradicării ei.

Se putea sesiza aici o schimbare de atitudine: aproape că am putut simți o notă de isterie. Până acum, *Libertad* și-a dat toată osteneala să explice că problema este controlată și că paternul guvern va pune în curând lucrurile la locul lor. Astăzi, exista o nerăbdare clară și mai mult decât atât, era acreditată ideea că guvernul nu făcea lucrurile atât de bine pe cât ar fi trebuit. Un chenar negru foarte gros, pus lângă câteva fotografii ale unor locuitori în zdrențe ai mahalalei, conținea o acuzație de genul celor specifice ziarului *Tiempo* - Castaldo, deputat al lui Diaz în Ministerul de Interne și una dintre numeroasele oficialități pe care le văzusem stând de vorbă cu Diaz la Casa prezidențială, se părea că încercase să-l apere pe Sigueiras

de atât de multașteptata evacuare a cocinilor sale pentru oameni. Concret el numise avocatul substitut care preluase cazul lui Sigueiras de la Brown. Pentru că îl văzusem pe substitut în acțiune și nu găsesc că e vorba de o ofensă prea răutăcioasă - cred că Sigueiras s-ar fi descurcat probabil mai bine fără avocat. Oricum, acum asta era situația; se părea că, de vreme ce *Libertad* era organul oficial, señor Castaldo era pregătit pentru demitere.

Ei bine, dacă *Libertad* va începe să împroaște cu noroi, ce fel de focuri de artificii va trebui să producă *Tiempo?* Cel mai probabil, își vor redeschide atacurile împotriva doctorului Ruiz, și nu voiam deloc să mă gândesc la consecințele probabile.

Mi s-a părut dintr-o dată curios faptul că de câtva timp nu mai auzisem nimic despre încercarea de descalificare a judecătorului Romero, după comportarea lui în procesul lui Guerrero. Poate că, din cauza simpatiei publicului față de Guerrero, după moartea sa, și antipatia publică manifestată contra lui Fats Brown, după dispariția acestuia, Dominguez a considerat ca neînțelept să preseze prea tare asupra acestei probleme. Cu toate acestea nu mă plângeam; Romero îmi pusese la dispoziție acea interdicție judecătorească împotriva lui *Tiempo* și atâta vreme cât aceasta era valabilă, din partea mea, Romero putea să stea pe scaunul de judecător, aici sau în altă parte.

Am împăturit ziarul și am rămas pe gânduri o vreme. Sau mai exact, nu atât pe gânduri, cât încercând să simt. Să simt orașul prin oamenii săi. Încercând să-l încadrez în țară ca un întreg, așa cum îmi sugerase Maria Posador.

Nu am putut. Problema, era următoarea: Ciudad de Vados nu-și avea locul în țară. Poate că nu și-ar găsi locul în nicio țară din lume. Dacă ar fi numai o problemă de arhitectură, ai putea, bineînțeles, să-i găsești un loc; dificultatea pornea de la oameni, de la tipurile diferite, de la clasele deosebite, credințele deosebite, oamenii diferiți, prejudiciile sub care își desfășurau munca. Am avut o clipă

de viziune interioară, încercând să văd orașul prin ochii unui sătean căruia îi fusese luată alimentarea cu apă în folosul orașului: mi-am amintit de parcă aș fi fost el, cu memoria sa de țăran, cum și alți oameni mai veniseră de peste mări aducând cu ei lucruri ciudate și minunate - cai, tunuri, armuri metalice - și cum lumea întreagă se răsturnase cu susul în jos.

Poate că, conchistadorii erau din nou aici. Poate că eu eram - fără să știu - unul dintre ei.

M-am ridicat, oftând, și m-am dus la Departamentul Circulației.

Aveam acum o masă importantă de date procesate; pe bună dreptate, Angers era nerăbdător să vadă care vor fi rezultatele. Mi-a fost destul de dificil să-mi reorientez gândirea în direcția corectă.

— Inima problemei, am spus eu, atunci când am reușit să mă concentrez, este în mod clar zona pieței. Singurul loc din Ciudad de Vados unde piața s-ar putea dezvolta în mod organic este în mijlocul lui Plaza del Oeste - și există o legislație în legătură cu toate aceste piețe, așa că-i în regulă. Dacă poți să-i dai Departamentului Trezoreriei datele pe care le am pentru a face o estimare preliminară în legătură cu costurile, până mâine vei afla cât îi revine planului meu din cele patru milioane puse la dispoziție. Apoi va fi doar o problemă de câteva zile în plus pentru a putea înconjura zona cu o palisadă. Nu prea mult, nu cred.

Și odată rezolvată problema pieței, toți vânzătorii ambulanți vor rămâne fără resurse; vor trebui să cerșească sau să-și vândă marfa aiurea. În câteva luni, mai ales dacă și guvernul le va da un brânci, pe drumul către sate se va revărsa un adevărat torent; în curând, numărul acestor comercianți de stradă va scădea până ce va mai rămâne doar o mână, iar până într-un an schimbarea opiniei publice va permite ca și aceștia din urmă să fie evacuați. După câte pricep eu, asta este tehnica din Vados.

— Ei bine, nu te lua după părerea mea, a răspuns

Angers. Rămâne ca Vados și Diaz să hotărască. Dar prea îndeajuns de corect. Spui un an? O să fie un an lung. Totuși... Și cu pecinginea aia a lui Sigueiras?

— Așa cum am mai spus-o și mai înainte, este mult mai puțin important decât pare. După cum se desfășoară lucrurile la ora actuală, Seguiras poate fi dat afară în mod legal din cocina lui fără altă opoziție decât din partea celor care se găsesc acolo. Ca să fiu cinstit, sunt surprins că durează atâta.

— Poate este din cauza - ai văzut ediția de azi dimineață a lui *Libertad?*

— Chestia cu - cum îl cheamă? - Castaldo? Da, am văzut-o. Am fost mai interesant să văd gaura de pe prima pagină a lui *Tiempo.*

Angers păru mulțumit de sine.

— Da, am avut dreptate să-ți sugerez să te duci să vorbești cu Lucas, nu-i așa?

— Trebuie să-l sun și să-i mulțumesc.

— Vreo nouă problemă cu Dalbán? Nu? Am discutat cu Arrio aseară; se pare că și el este interesat de acțiunile lui Dalbán. În primul rând ceva date corecte în legătură cu afacerile sale. În plus a aflat și câteva lucruri despre bogații sprijinitori ai Partidului Național - cum e și Dalbán - care se pare că nu sunt chiar atât de cumsecade. Problema asta a amenzii lui Tezol, de exemplu. Vreau să spun că Tezol este doar un sătean analfabet, dar era foarte folositor lui Dalbán și asociaților săi, datorită influenței pe care o avea în clasele lipsite de educație și pare un lucru tare ciudat să fie lăsat să intre la închisoare din cauza unei sume pe care oricare dintre ei ar fi putut s-o dea fără măcar să observe. De partea Naționalilor sunt și niște personaje tare neplăcute, Hakluyt.

— Ai spus aproape exact, ceea ce gândesc și eu, m-am declarat eu de acord.

Angers se uită la ceas.

— Ei bine, nu pot flecări toată ziua, spuse el. Sper ca

planurile să-ți iasă bine.

Mi-am petrecut restul zilei transformând datele procesate în ore pe cap de locuitor și metri cubi de beton și am comunicat rezultatele funcționarilor care se ocupau cu evaluarea cheltuielilor, la ora cinci și jumătate. Capul mi se învârtea de atâtea cifre; m-am hotărât să-mi acord o pauză înainte să mă apuce durerea de cap și am ieșit să beau ceva, în vreme ce ei s-au apucat de calculul costurilor.

Am pătruns într-un oraș schimbat - un oraș trezit dintr-o dată la viață, precum un uriaș iritat de înțepătura unui țânțar, răsucindu-se și foindu-se în toate părțile, fără să fie în stare să dibuiască cauza nemulțumirii sale.

Cineva aruncase cu vopsea roșie pe toată statuia lui Vados.

Pe Calle del Sol, poliția înghesuia tineri în dube, pe jos era sânge, iar unul dintre polițiști avea în mână două cuțite cu lamele mânjite de sânge.

În timpul orei de pauză de masă, în Plaza del Sur, o efigie de-a lui Arrio fusese spânzurată de un pom, de către suporteri înrăiți de-ai lui Juan Tezol, ca protest pentru întemnițarea acestuia. Poliția trebuia să facă ordine și acolo; ediția de seară a lui *Libertad* vorbea de o sută de arestări.

Mașinii mele îi fuseseră dezumflate cauciucurile.

Și Sam Francis se sinucisese în închisoare.

18

În noaptea aceea, Ciudad de Vados reacționă asemeni unui leu adormit care simte dintr-o dată prezența omenească. Leul nu se mișcă, doar își deschide ochii. Cu toate acestea, corpul său nu mai este relaxat. În spatele blănii roșcate mii de arcuri vii sunt în mod instantaneu încordate la o tensiune maximă.

Singura ocazie pe care am avut-o vreodată de a trece pe lângă un leu adormit a fost prin exteriorul unei cuști cu bare de oțel. Dar acum eram în interiorul lui Ciudad de Vados. Eram în cușca leului.

În acea noapte am optat pentru ceva ce nu mai făcusem de ani întregi. Am simțit nevoia să mă umplu de curajul bețivului. Atunci când am terminat munca la Departamentul Circulației - nu am mai făcut mare lucru - m-am dus la barul hotelului și am băut zdravăn timp de trei ore. Luminile s-au stins în jurul meu; la unu dimineața, încă mă uitam la mâinile mele și le vedeam tremurând. Voiam să plec din locul ăsta. Acum. Astăzi. Odată, cu mult timp în urmă, am întâlnit un ziarist care trebuia să obțină informații despre marea răscoală din Chicago, din anii ’20. Mi-a spus că i-a fost foarte dificil să poată descrie un oraș care luptă împotriva lui însuși, divizat în două părți. Dacă ar fi venit acum la mine în barul Hotelului del Principe, i-aș fi putut spune să-și păstreze cu orice chip amintirile vagi, acum știam și eu, dinăuntru - ceea ce simțise el atunci.

Era un om bătrân, dar încă mai închidea ochii și se cutremura încetișor atunci când își amintea de acele zile cumplite. M-am întrebat, printre multele pahare înghițite

dacă îmi voi reaminti și eu cu o claritate similară evenimentele trăite acum, atunci când voi avea șaizeci de ani - și am ajuns la concluzia că probabil o voi face.

Ați văzut vreodată o bucată de gheață lăsată să cadă în apă extrem de rece? Toată masa de apă devine solidă într-o clipă, întocmai unui om care se găsește față în față cu capul Meduzei - și exact în acest fel a înghețat întregul Vados în fața știrilor; mai întâi a închiderii lui Tezol, iar apoi a sinuciderii lui Francis.

Sinucidere? se șoptea la fiecare colț de stradă. *Nu, bineînțeles că nu. O intervenție dură a poliției? De unde să știu? Dar...*

Și dintr-o dată, apăru zvonul, asemănător unei ființe fantastice cu mai multe limbi.

O amendă de o mie de dolaros? De ce n-a fost achitată o sumă atât de mică? Noi suntem săraci - dar există alții care spun că sunt de acord cu noi și unii dintre ei sunt bogați!

De unde: *apărătorii drepturilor noastre au fost jefuiți!* Și de aici s-a făcut un salt mental, valorând mai puțin decât o săritură, de fapt, s-a ajuns la o concluzie aflată la îndemâna tuturor, anume o identificare automată a mii de oameni care - obișnuiți să gândească prin ecuații identice - au ajuns la concluzia clară:

— Noi, poporul, am fost jefuiți!

N-ar fi trebuit niciodată să beau de unul singur. Câteva pahare îmi limpezesc mintea foarte mult; când beau cu cineva, nu-mi fac atâtea probleme datorită conversației pe care trebuie s-o întrețin. În acest fel m-am ales cu două reputații - aceea a unui tip cu care poți conversa excelent și cea a unui tip care este deosebit de plictisitor. Când sunt sigur, întotdeauna ajung prea repede și prea departe în căutarea unei clarități și mai mari și în cele din urmă devin confuz.

Când m-am aruncat în pat, am căzut într-un somn adânc cel puțin în prima parte a nopții. Pe la patru sau cinci am început să mă răsucesc și să visez. Eram îmbrăcat într-o

cămașă de noapte tare incomodă, care mi se tot încurca între picioare; fusesem la un carnaval latino-american îmbrăcat ca un înger cu o sabie de foc, dar sabia era din carton. În fața mea se tot ridicau fețe întunecate care îți inspirau milă, iar eu tot tăiam cu sabia prin ele, știind că nu le fac niciun rău. Și cu toate acestea, de câte ori dădeam cu sabia, capetele se rostogoleau și jeturi de sânge țâșneau până la jumătate de metru în aer. Plin de disperare am încercat să controlez sabia, dar chiar atunci când am aruncat-o din mână, ea continua să taie și să taie, iar capetele continuau să se rostogolească, până când în jurul picioarelor mele se ridică o monstruoasă grămadă de capete, care rânjeau la mine, iar cămașa mea de noapte era năclăită de sânge.

De dimineață, patul meu era ud de transpirație și acest lucru nu se datora căldurii nopții. Fusese cald în fiecare noapte de când venisem aici.

M-am ras, m-am spălat și am coborât în holul hotelului fără să-mi iau micul dejun. Aveam acel sentiment ciudat, de gol și de insatisfacție, care nu-i în întregime rezultatul unei beții, ci mai degrabă reprezintă efectul cumulat al prea-multor țigări, puțin cam prea multă băutură și nu îndeajuns de mult somn. Am cerut ziarele de dimineață, iar după aceea nici măcar nu mai mi-am bătut capul să le deschid; mintea îmi era prea împrăștiată și confuză. Am pierdut ceva timp fumând două țigări și am plecat la Departamentul Circulației să-l văd pe Angers.

— Neața, Hakluyt, mă întâmpină el. Tocmai mă uitam la prețurile astea. Pare destul de bună schema ta - și se încadrează sub două milioane și jumătate de dolaros.

— Nu-i bună, l-am contrazis eu, morocănos. N-ar trebui să coste mai mult de jumătate din suma alocată - la urma urmelor, asta nu reprezintă decât prima variantă a planului meu. O să-mi arunc ochii pe ea și o să mai fac reduceri, pe ici, pe colo; pe urmă, dacă nu pot s-o fac să scadă sub două milioane, va trebui să iau totul de la început.

— Dar nu-i nevoie de așa ceva, spuse Angers, uitându-se la mine cu sinceră mirare. Sunt sigur că vom putea strânge sumele care s-au adăugat.

— Mi s-a spus că este vorba de patru milioane și probabil că suma asta poate fi alocată, l-am întrerupt eu. Oh, nu-ți face probleme din cauza asta. Sunt convins că pot să scad jumătate de milion din asta. Am fost al dracului de generos cu estimările pe care le-am repartizat creșterii costului nivelului de trai, avariției furnizorilor și bineînțeles, mituirilor Departamentului Trezoreriei.

Nu știu de ce am adăugat asta. Angers se uită tăios la mine.

— N-ar trebui să spui asemenea lucruri, Hakluyt, mă avertiză el. Chiar dacă ai citit *Tiempo*.

— Iar îl atacă pe Seixas în ziarul de azi-dimineață? N-am deschis ziarele astăzi.

Angers dădu din umeri.

— După câte știu eu, nimic special în această dimineață. Dar pacostea asta de Felipe Mendoza l-a insultat în dreapta și-n stânga, de curând, pe Seixas. Mie, personal, nu-mi prea pasă de Seixas, după cum bine știi, dar nu cred un cuvânt din ce spune Mendoza și, în orice caz, este extrem de rău pentru prestigiul departamentului să repeți acuzațiile sale.

Strânse hârtiile din fața sa într-un teanc frumos aranjat.

— Ei bine, în orice caz, aș vrea să-i dau să vadă schema asta și lui Diaz. Ai vreo obiecție?

— Cred că poți să i-o arăți dacă îți face plăcere, numai să-i spui foarte clar că, în niciun caz nu este forma finală. Mi-am scos țigările și i-am oferit una. Ce zici de situația de astăzi din Vados?

— Teribilă, spuse el scurt. N-am mai văzut niciodată așa ceva. În dimineața asta, când veneam încoace, cineva a aruncat chiar cu o piatră după mașina mea. Și nu se vedea niciun polițist.

— Poliția învață din timp să nu fie prin apropiere atunci

când este nevoie într-adevăr de ea.

M-am gândit la ajutorul aproape inexistent pe care l-am primit, atunci când Dalbán venise să mă amenințe. Ei, oricum, Lucas ținea situația în mână. Cel puțin speram acest lucru.

— Apropo de poliție, am spus eu după o scurtă tăcere, ar fi bine dacă astăzi câțiva polițiști ar putea să mă însoțească.

Angers încuviință.

— O să-i spun lui O'Rourke, mă asigură Angers, notându-și ceva pe carnetul de însemnări. Deci ți-ai schimbat părerea în legătură cu garda de corp care îți fusese oferită, așa-i? Nu pot spune că nu sunt de acord cu tine.

— Nu vreau o gardă de corp, dar dacă mă voi duce în groapa aia a lui Sigueras, îmi închipui că o să fiu mai în siguranță cu o escortă.

Tăcu câteva secunde ca să fie sigur că mă auzise bine. Apoi respiră adânc.

— Ce te face să te gândești la asta, așa, dintr-o dată? mă întrebă el.

— Am spus - și am crezut - că această mahala este o problemă simplă, care nu necesită niște răspunsuri elaborate și când colo treaba s-a întins și s-a tot întins. Vreau să văd cum e acolo jos. Vreau să văd la fața locului situația oamenilor care sunt în joc.

Se jucă cu pixul de pe biroul său.

— Problemele umane nu prea intră în sfera ta, nu-i așa? tatonă el. Cred că poți să lași latura asta a chestiunii în grija Consiliului orășenesc.

— Nu m-ai înțeles. Tocmai că nu mă îndepărtez de specialitatea mea.

N-a mai continuat discuția pe tema asta. Dar contraatacă.

— Dar nu realizezi că ducându-te acum, în locul acela sordid, este mai rău decât dacă te-ai băga în groapa leilor! Acolo este casa lui Tezol, în primul rând; acum, când el

este în închisoare, iar Francis s-a sinucis, ar fi - ar fi o prostie!

— Întâmplător, am spus, cel de-al doilea prenume al meu este Daniel. Boyd Daniel Hakluyt. M-am gândit deja la consecințe - și susțin că vreau să văd totul cu ochii mei.

— Caldwell nu ți-ar putea da o idee despre situația de-acolo? insistă Angers. Sau altcineva de la Departamentul Sănătății? Mai mulți funcționari din cadrul personalului care au fost acolo, jos.

— M-am săturat să tot „mi se dea o idee”, i-am replicat iritat. Atunci când am venit aici, mi s-a indicat o pistă falsă și de atunci mi s-au mai plasat o grămadă de idei greșite, în așa fel încât să mă facă al dracului de suspicios. Aș vrea să-mi fac și singur o idee, la fața locului.

— Foarte bine, aprobă Angers înțepat. O să aranjez treaba asta pentru tine. Va trebui să fie în după-amiaza aceasta, mi-e teamă, deoarece acum, de dimineață, am o întâlnire cu Diaz pe care nu o pot amâna...

Respectul meu cam ranchinos, pentru el, se ridică deodată la o treaptă superioară. L-am întrebat:

— Vrei să spui că vii cu mine?

— Bineînțeles. Principala neînțelegere Sigueras cu mine o are; n-aș vrea să crezi în cazul în care vor fi probleme, că ai încasat ceva care îmi era rezervat mie. Îi voi cere lui O’Rourke o escortă acceptabilă - și dacă mă gândesc bine - s-ar putea să nu fie o idee rea ca să spună că-l caută pe Brown.

— Crezi că o să meargă asta? N-au căutat deja prin locul acela? Aș fi crezut că este o ascunzătoare evidentă pentru el.

Angers dădu din umeri.

— Nu știu dacă au căutat sau nu pe acolo și nici nu-mi pasă. Va fi o scuză bună.

— Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu Fats, am murmurat eu, mai mult pentru mine decât pentru Angers, dar aceasta mă auzi.

— Are vreo importanță? mă întrebă el. Singurul lucru cert este că n-a mai avut curajul să-și arate fața din nou prin Vados și sunt sigur că ăsta nu-i un lucru rău.

N-am spus nimic. Orice ar fi adăugat altcineva, Fats Brown îmi lăsase impresia că era un om cinstit.

Era exact atitudinea grosolană la care mă așteptam din partea poliției din Vados, deoarece pentru ieșirea din după-amiaza aceea îmi pusese la dispoziție opt ofițeri înarmați, în două mașini - după ce mai întâi stabiliseră că Sigueiras nu va fi acolo, fiind undeva, în oraș. Păreau să se priceapă la spectacole de felul acesta; dar erau mult mai slabi în ceea ce privea partea practică a muncii de polițist.

Ar fi fost mult mai potrivit scopurilor mele dacă mi s-ar fi permis să mă duc acolo doar cu un polițist drept escortă, dar mi se dăduse de înțeles că - de vreme ce nu puteau opri un străin naiv să se sinucidă în felul acesta - viețile oamenilor lor erau prea valoroase pentru a fi riscate atât de ușor. Treaba asta era în legătură cu personalitatea a ceea ce în limba spaniolă - respectiv în Spania - poartă numele de *guardias civiles* și este vorba de o specie care vânează în mod inevitabil sub formă de perechi; aici în atmosfera presantă și în vârtejul Noii Lumi, se părea că nimic mai puțin de patru ori acest număr n-ar fi fost de-ajuns.

În plus, au insistat ca fiecare dintre noi să avem un pistol automat de poliție; Angers - imaginându-se, probabil, drept Beau Geste sau cineva de același gen - a acceptat cu entuziasm, dar eu am făcut tot ce-am putut pentru a-l refuza pe cel oferit mie, deoarece după maniera în care reputația mea fusese aranjată în Vados, prin presă și calomnii, am realizat că faptul de a purta o armă era o ultimă picătură. Când a trebuit să accept, m-am asigurat că tocul pistolului era bine ascuns și nu se vedea din haină și mi-am aranjat aparatul foto pe deasupra.

Mașinile s-au oprit în aceeași zonă cu pietriș pe care se

oprise și mașina Departamentului Circulației cu ocazia primei mele vizite făcute aici. Un grup de copii - care se jucau cântând chiar pe buza depresiunii de sub stație - ne-a zărit și s-a împrăștiat rapid anunțând pericolul iminent. Ofițerii s-au dat jos din mașini și s-au grăbit către intrare; probabil că nu cunoșteau prea bine împrejurimile, deoarece unul după celălalt s-au dezechilibrat pe panta alunecoasă și s-au prăvălit în jos, într-un mod total lipsit de demnitate.

Angers și cu mine i-am urmat mai încet. Puteai simți valul de tăcere ostilă întinzându-se prin inima congestionată a mahalalei, pe măsura ce știrea sosirii poliției se întindea înaintea noastră. Era de parcă ființele umane, care erau acolo, se contopeau, transformându-se într-un singur organism potrivnic, întocmai unei plante carnivore la apropierea unei insecte.

La intrare, o curajoasă femeie micuță, slabă și cu piele închisă la culoare, încerca să ne bareze drumul. Atunci când poliția repetă aparenta cauză a vizitei noastre, ea negă din cap în mod hotărât. Fats Brown nu era acolo, n-a fost niciodată acolo și nu va veni niciodată acolo. Toată lumea spunea că a plecat din țară.

— Atunci n-o să te superi dacă o să ne uităm puțin pe-aici, dacă tot nu-l ascunzi, spuse cu ironie grosolană locotenentul care conducea trupa și o dădu la o parte.

Ne continuarăm drumul unul câte unul, prin întuneric și duhoare. Doi dintre polițiști aduseseră cu ei lanterne puternice; le aprinseră acum și am văzut cum fusese ridicată această construcție. Despărțituri grosolane făcute cu scânduri sau tablă, podele din scânduri și scări rudimentare în genul celor de incendiu, - fuseseră atașate, cât de bine se putea, la pilonii de beton și la arcadele de susținere din oțel ale stației de monorail. Nu putea fi vorba de condiții sanitare, bineînțeles, iar în cea ce privește aerisirea aceasta era înfăptuită doar de despărțiturile rămase, în mod accidental, de la proasta alipire a bucăților

ce nu se îmbinau exact.

Într-un fel sau altul, familii întregi coabitau aici în fiecare compartiment-sertar de acest fel. Drept mobilă aveau cutii vechi, drept paturi grămezi de cârpe, drept mașini de gătit table sub care ardeau câteva vreascuri. Fumul se amesteca cu celelalte mirosuri, și era mult mai ușor de suportat decât persistența puturoasă a celorlalte.

Pe majoritatea pereților erau lipite desene colorate țipător reprezentând-o pe Fecioară, alături de calendare de anul trecut, ori afișe cu fete tinere sumar îmbrăcate oferite de companiile de băuturi slab alcoolizate. Din loc în loc, câte o familie încerca să încropească un adevărat altar în casă, cu un crucifix și cu câteva lumânări.

— N-au probleme cu incendiile aici? l-am întrebat pe Angers și acesta se strâmbă.

— Sigueiras este atent cu genul ăsta de lucruri. Știe foarte bine că dacă acest loc ia foc, pompierii vor avea grijă doar ca focul să nu se întindă la stația de deasupra; încolo vor lăsa mahalaua să ardă. Dacă s-ar ajunge la incendiu, acesta ar fi modul cel mai bun de a curăța locul.

În inima mahalalei nu existau măgari, dar asta numai datorită faptului că dacă cineva ar fi încercat să aducă un animal atât de greu aici, copitele acestuia ar fi trecut prin scândurile șubrede ale podelelor. În schimb erau porci, găini și, undeva, ascunse vederii, erau, în mod sigur, și capre - întrucât prezența lor era imposibil să nu o simți.

Poliția dădea la o parte perdelele. Cu greu puteai găsi o ușă în acest loc - fără nicio ceremonie. Dar vestea se răspândise înaintea noastră; n-am surprins pe nimeni în genul de situație de care profesorul Cortés mă asigurase că este ceva obișnuit aici, jos. Oamenii întorceau spre noi fețe inexpresive sau căscau, ori se ridicau pe jumătate și zâmbeau insinuant, făceau gesturi de invitație lipsite de sens. Cei mici ezitau între a sta să se uite la străini și a fugi să se ascundă; păreau subnutriți și toți erau murdari, dar foarte puțini arătau a fi bolnavi. Am văzut câteva cazuri cu

eczeme, rahitici, și alți șase-șapte atinși de-o maladie pe care nu o cunoșteam, dintr-un total de vreo sută de copii.

Întinderea mahalalei era incredibil de mare o dată ce pătrundeai în interior. După douăzeci de minute ne găseam tare departe de aerul de afară, iar ura înconjurătoare, persistent resimțită, începea să-mi apese nervii. Mergeam printr-un pasaj extrem de întunecos, lanternele poliției decupând lame de lumină prin aerul greu, scânduri grosolan tăiate gemând sub picioarele noastre - când o femeie îmbrăcată cu un *rebozo* țărănesc trecu pe lângă noi, cu capul în jos, purtând un coș. Ceva din felul în care mergea mi se păru cunoscut; m-am oprit și m-am uitat după ea. N-o să-mi iert niciodată acea recunoaștere bruscă.

Deoarece Angers a observat și s-a întors să vadă la ce mă uit. Când văzu femeia, înlemni.

— Pentru Dumnezeu! spuse el încetișor. Asta-i nevasta lui Brown! Ce să caute ea aici, doar dacă n-ar fi și el aici?

19

Angers vorbise în engleză; polițistul aflat cel mai aproape de noi, în acea clipă, n-a priceput sensul vorbelor sale. Și el completă printr-o bruscă explozie de incredibilă, neobișnuită furie - nu mi-am putut închipui că armura stăpânirii sale de sine putea să dispară într-un mod atât de subit.

— Nu sta de pomană! izbucni el. Aia-i nevasta lui Brown! Ad-o încoace!

Au priceput imediat. Doi polițiști s-au repezit în obscuritate. S-a auzit un țipăt. Într-o clipă s-au întors ținând cu mâini puternice brațele señorei Brown. Se zbătea, gâfâind, dar ea era în vârstă, iar acești polițiști erau tineri și viguroși. *Rebozo*-ul îi căzu pe umeri.

— Deci chiar tu ești, spuse încetișor Angers.

Luă una din lanterne și i-o puse direct în față, zăpăcind-o. Femeia își răsuci capul într-o parte pentru a scăpa de strălucirea prea puternică.

— *Dónde está su esposo?* întrebă cu un ton violent, Angers.

Ea îi aruncă o privire încruntată, plină de ură.

— *No sé,* spuse ea scurt. *No está aquí*.

Cred că în acea clipă mă recunoscu și-și aminti cine eram; oricum am zărit o sclipire de ură în ochii săi întunecați. M-am dat de-o parte, nevrând să particip la ceea ce avea să se întâmple.

Angers își scoase pistolul și ușurel îi ridică piedica - zgomotul surd pe care îl făcu se auzi foarte puternic în spațiul închis în care ne găseam.

— E-n regulă, spuse el, neluându-și ochii de pe fața señorei Brown. Duceți-vă în direcția din care venea ea și vedeți dacă îl puteți găsi.

Ascultători, polițiștii o eliberară pe señora Brown. Ea își frecă locurile unde mâinile lor îi strânseseră brațele, dar în afară de asta nu se mișcă. Angers ridică pistolul spre pieptul ei; singurul ei răspuns a fost un surâs batjocoritor.

Dar atunci când polițiștii au pornit hotărâți în josul pasajului, nu-și putu reține un fior de îngrozită anticipare.

— Angers, am zis eu încet, ar trebui să-ți fie rușine pentru felul cum te porți.

Nu se uită la mine atunci când îmi răspunse - cu o voce rece și subțire, din care dispăruse toată căldura omenească:

— Brown este căutat pentru crimă. Cunoaște locul ăsta. Dacă e aici, nu trebuie să-l lăsăm să scape.

Femeia nu înțelese ce a spus el, bineînțeles - ea vorbea numai spaniola. Dar privirea ei îi însoți pe ofițerii de poliție care dădeau de perete uși rahitice și măturau nenorocitele cutii-camere cu lumina lanternelor lor.

Au ajuns, după puțin timp, la o bifurcare a pasajului. Angers îi făcu semn señorei Brown să meargă după ei; mai întâi ea ezită, dar o mișcare plină de înțeles a pistolului lui Angers o convinse. Se resemnă și porni.

Neajutorat, i-am urmat.

La bifurcație polițiștii se opriseră și discutau înfierbântați în ce parte s-o apuce. Luându-și pentru o clipă privirea de la captivă, Angers le strigă o comandă:

— Spre stânga nu este podea! spuse el. Luați-o în jos, spre dreapta, proștilor!

Într-adevăr, scândurile întinse peste armătura structurii se terminau la câțiva pași spre stânga și dincolo de asta se căsca o groapă care înghițea lumina lanternelor. Polițiștii încuviințară și porniră cu grijă pe cealaltă parte. Cred că am fost singurul care a observat că femeia a fost puțin ușurată atunci când ei au luat-o pe acolo. N-am spus nimic.

Poate că dacă poliția nu va găsi nimic, vor renunța.

Aproape că nu îi mai zăream deoarece se găseau în spatele unei porțiuni mai ieșite în afară la vreo zece - cincisprezece metri de noi, când Angers îi dădu de înțeles că trebuie să se miște și ea pentru a-i urma pe polițiști. Aceasta merse cu destulă bunăvoință. Angers se luă după era, iar eu eram pe punctul de a-i urma, când ceva se mișcă în partea din stânga a bifurcației, acolo unde era doar acel puț deschis în locul unei podele normale.

O mână imensă apăru din beznă.

Se îndreptă către ceafa lui Angers; dacă ar fi lovit cum trebuia, Angers ar fi căzut ca un copac tăiat. Dar n-a lovit cu forța necesară - poate că ținta era prea departe, poate că i-a alunecat un picior, poate că Angers a simțit venind lovitura și a reușit să se dea câțiva prețioși centimetri mai într-o parte. Îl lovi doar în omoplatul umărului drept.

Am avut timp să mă gândesc, fără emoții, că Brown aranjase în mod special scoaterea scândurilor din acea parte a pasajului pentru a împiedica urmărirea sa; am avut timp să mă gândesc că dacă nu ar fi fost atât de prostește de curajos, încât să încerce să-și salveze soția de la un pericol care ar fi putut să nu-i provoace niciun necaz, în cele din urmă, el ar fi trăit.

Dar de fapt, el a murit.

Angers se întoarse atunci când a fost lovit; este posibil ca lovitura să-l fi făcut să se răsucească mai repede decât ar fi fost el singur în stare s-o facă. Arma din mâna sa scuipă dintr-o dată flăcări și concomitent cu explozia pe capetele noastre se scutură o ploaie de praf. O fi fost norocul, o fi fost un simplu reflex, o fi fost mâna destinului, dar glonțul distrusese fața lui Fats Brown întocmai ca un desen șters de pe tablă cu buretele.

Polițiștii începură să se întoarcă; femeia scoase un țipăt înfiorător și lung care îmi răsună în cap ore întregi - iar eu am rupt-o la fugă.

Am ajuns la aer curat înainte ca știrile să mi-o ia înainte. Acesta a fost singurul lucru care m-a salvat de la retragerea sângeroasă pe care au suferit-o Angers și polițiștii. Deoarece de îndată ce s-a aflat despre cele întâmplate, oamenii din mahala s-au năpustit asupra intrușilor. Atunci când au reușit să iasă, Angers - palid ca un mort - sângera de la o tăietură de pe față; unul dintre polițiști își târa piciorul drept ca și cum nu și-l mai putea simți; cu toții erau zgâriați și plini de murdărie.

N-am întrebat ce i s-a întâmplat soției lui Brown. Mi-am închipuit că era cu mortul ei.

Polițiștii nici nu mă băgau în seamă. Unul dintre ei se duse direct la aparatul de emisie-recepție din mașină și vorbi cu Cartierul general pentru a cere întăriri. Angers, ștergându-se pe față cu o batistă, comunică un ordin pentru a-l aranja definitiv de data asta pe Sigueiras - fiindcă adăpostise un criminal - și eu am spus ceva stupid despre nevinovăția unui om înainte de a fi dovedit vinovat.

Își îndreptă privirea spre mine. Am văzut că avea ochii plini de duritate.

— Nu, spuse el. Greșești. Legile noastre sunt la fel cu *Code Napoléon.* Răspunderea îi revine acuzatului.

La intrarea în mahala apăruseră fețe pline de ură; ochii stăteau lipiți de noi, iar copiii aruncau din nou cu noroi în mașinile strălucitoare. Unul dintre polițiști trase trei focuri și chipurile dispăruseră.

În depărtare se auziră sirenele poliției, care se grăbeau să ajungă la noi.

Am urcat panta spre stație și am luat un monorail spre Plaza del Sur. Nimeni n-a încercat să mă împiedice să plec.

În vreme ce mergeam, nu gândeam cu adevărat. Se părea că mintea mea își încetase funcțiile la nivel înalt, de parcă întregul meu craniu ar fi fost umplut cu apă rece. După aceea, imagini rapide înregistrate de-a lungul traseului parcurs îmi rămaseră în memorie - fețe din vagonul de tren; perceperea traficului de pe străzile de

dedesubt; reflectarea soarelui în ferestrele clădirilor; un titlu dintr-un ziar din Puerto Joaquin, pe care cineva îl citea chiar atunci când am coborât la stația din Plaza del Sur. Dar nu gândeam. M-am înțepenit, de parcă aș fi fost într-un lift ce cobora, în fața unei viziuni asemănătoare cu un afiș al señorei Posador, care mă informa că fie că îmi plăcea sau nu, eu aveam o anumită importanță în derularea întâmplărilor din oraș. Îndeajuns de multă importanță încât să fie ucis un om.

Dacă n-aș fi fost cauza conceperii acestui plan iritant de pătrundere în mahala; dacă nu m-aș fi întors pentru a mă convinge atunci când señora Brown trecuse pe lângă noi… Puteai foarte bine să indici care au fost deciziile mele; și ca atare puteai foarte bine să spui, „El a făcut asta, după care a urmat aceasta.”

După-amiaza se întindea fierbinte și luminoasă peste Plaza del Sur. Aproape că nu vedeai pe nimeni. Am traversat-o de-a dreptul și am intrat în hotel.

În hol, cu obișnuita sa țigară rusească neaprinsă între degete, stătea singură Maria Posador. Cineva fusese cu ea; pe masa alăturată cu tablă de șah se găseau două pahare, în scrumieră erau strivite două mărci de țigări. Citea dintr-o scrisoare cu sprâncenele foarte apropiate.

M-am dus direct la ea; își ridică fața spre mine și-mi adresă o înclinare rece din cap.

— Mi-am închipuit că ai vrea să știi, am spus eu răgușit.

Vocea îmi suna neobișnuit în urechi, de parcă un alt bărbat ar fi vorbit cu gura mea.

— L-au găsit pe Fats Brown.

Se ridică brusc în picioare.

— *Diabolo?* În numele lui Dumnezeu, unde?

— În mahalaua lui Sigueiras - unde în altă parte?

— L-am crezut în siguranță undeva, în afara țării! Señor, ce-au făcut cu el?

— Angers i-a tras’un glonț în cap, am spus eu, și împietrită față aurie de sub părul negru și lucios - cu ochi

violeți și buze roșii și pline - a fost acoperită în viziunea mea de imaginea celeilalte fețe, așa cum ea tocmai încetase cu desăvârșire să mai fie un chip omenesc.

Maria Posador s-a oprit la cuvintele mele întocmai cum se oprește un film atunci când motorul proiectorului se blochează; după o lungă secundă, se puse din nou în mișcare, dar în ochii ei apăruse ceva ca o ceață și nu cred că mă vedea clar.

— Bineînțeles, murmură ea. Bineînțeles asta era de așteptat.

Am rămas în espectativă. Peste puțin timp se ridică, foarte dreaptă și se aplecă puțin, salutându-mă foarte rigidă. Apoi plecă, sfărâmând țigara în mână, astfel încât fire de tutun rămaseră în urma pantofilor săi eleganți și scumpi.

M-am îndreptat către bar.

Mai târziu, au dat drumul la televizor și eram prea apatic ca să nu mă uit. Programul s-a deschis cu transmiterea știrii referitoare la moartea lui Brown. Am văzut același teren cu pietriș pe care mă aflasem mai devreme; acum pe el erau răspândite camionete militare și oameni care mergeau spre stația de monorail se înghesuiau curioși împrejur. Câțiva soldați au intrat în mahala și au ieșit cu trupul lui Brown; oamenii i-au văzut și l-au recunoscut sub prelata din pânză de sac. Și-au scos pălăriile. Apoi s-au închinat. În urma convoiului, mai mulți dintre locuitorii mahalalei erau scoși cu forța la lumină de către polițiști, loviți cu pumnii și bastoanele, îndemnați să se grăbească cu paturile puștilor. Întocmai unor câini vagabonzi închiși, erau îndreptați către camioanele armatei, stăteau jos cu capetele plecate și așteptau să fie duși de acolo.

Începea o veritabilă vânătoare, avându-l drept țintă pe Sigueiras. Era pe undeva, prin oraș. De îndată ce va fi găsit, urma să fie învinuit de ascunderea unei persoane urmărite.

În cadrul programului de întâmplări la ordinea zilei de la ora opt și cinci, i-a fost luat un interviu lui Angers, care avea o înfățișare de erou rănit, așa cum arăta, bandajat la cap. Mă aflam încă în bar; nu-mi era gândul la mâncare. Pur și simplu stăteam acolo. I-au luat apoi un interviu episcopului Cruz, tunând și fulgerând în maniera lui religioasă despre răsplata păcatului, așa cum făcuse cu o zi în urmă, referitor la moartea Estrelitei Jaliscos.

După aceea au citat o listă de onoare cuprinzând numele celor ce ajutaseră „în această curajoasă hăituire a unui ucigaș înrăit”, am încheiat citatul. Între altele, numele meu a fost lăsat la urmă.

Am simțit un soi de revoltă mocnită întărindu-se în mine. La naiba, poate că Brown îi venise într-adevăr de hac fetei ăleia, Jaliscos, în ciuda tuturor negațiilor lui; și dacă n-o făcuse, poate că o împinsese pe fereastră; și dacă nici pe asta n-o făcuse, era totuși sigur - doar îl văzusem cu ochii mei - că avea de gând să-l omoare pe Angers. Să admitem, să admitem. Dar nu era un asasin înrăit; doar un om cinstit împins de urgia împrejurărilor pe o cale greșită. Și nu aveam de gând să iau parte la nicio încercare postumă de a-l condamna fără proces.

Poate că era un fel de obișnuință, de condiționare pe care mi-o impusese meseria; până acum fusesem pasiv, reacționând, absorbind, acceptând, exact ca atunci când începeam o nouă slujbă - trebuia să-mi petrec multă vreme acumulând fapte și impresii. Acum, acest stadiu era unui depășit. Îmi propusesem să încep să spun ceea ce gândeam și să fac ceea ce credeam a fi drept. Și puteam să demonstrez toate astea prin stârnirea unui mic infern în studiourile televiziunii.

M-am suit în mașină și m-am dus acolo, imediat ce s-a terminat programul de actualități.

Rioco, producătorul emisiunii, era tocmai pe punctul de a părăsi clădirea. Părea foarte obosit; la început nu m-a recunoscut, iar când totuși a făcut-o, cu greu părea să

priceapă ce-i spuneam.

Cum tocmai începusem să repet spusele, dădu din mână, plin de nerăbdare.

— Da, da, murmură el. Am auzit ceea ce ai zis. Dar ce pot să fac eu? Aceasta este o întrebare politică - toate acestea trebuie să i le comunici doctorului Mayor.

— De ce? Ce legătură au toate astea cu el?

Se repezi la mine.

— Doar nu crezi că eu hotărăsc ce difuzăm pe programele noastre? Cele mai importante știri pe care le transmitem? Dacă vrei ca numele tău să fie exceptat din rapoartele noastre, va trebui să i-o ceri lui Mayor, deoarece el a dat un ordin ca numele tău să fie pomenit la șapte treizeci, în seara asta. Dacă am fi avut timp, te căutam să ne dai un interviu, ca și Angers.

— Nu mi-ați fi luat niciun interviu! am răspuns eu atunci când am putut să respir din nou - simpla remarcă atât de îngâmfată mă făcu să mă opresc pe moment. E-n regulă, dacă va trebui să-l văd pe Mayor, îl voi vedea pe Mayor. Unde-l găsesc?

— Poate că în biroul său - la primul etaj. Rioco îmi oferi un rânjet sălbatic. Nu l-aș deranja acum dacă aș fi în locul dumneavoastră. Nu prea este în cea mai bună dispoziție.

— Dar în ce stare credeți că sunt eu după toate minciunile astea scârboase pe care le-ați spus despre mine?

Îmi simțeam nervii încordați de parcă vocea lui Rioco i-ar fi frecat de marginea tăioasă a unei bucăți de stâncă; m-am năpustit pe lângă el și am urcat scara care ducea la etaj sărind câte două trepte odată.

Biroul lui Mayor era bine păzit; în încăpere se aflau un recepționer - un bărbat, musculos și înalt și o secretară de cabinet, o femeie drăguță. Am trecut pe lângă amândoi, în vreme ce ei încă îmi adresau stereotipele formule pline de condescendență, „Bună seara, *bineînțeles* că vă recunoaștem” și am dat de perete ușa de la sanctuarul lui

Mayor.

Timp de o clipă a domnit tăcerea. M-am așteptat ca Mayor să izbucnească în urlete, dar n-a făcut niciun gest de genul ăsta - timp de o secundă a părut surprins, dar imediat s-a stăpânit. Vizitatorul său, care vorbea cu el atunci când am intrat, s-a întrerupt și s-a întors pe scaunul său ca să mă vadă. L-am recunoscut - deși nu m-aș fi așteptat să fie el - pe Dalbán.

Pentru o secundă am rămas fără grai, în vremea aceasta Mayor, revenindu-și complet. Se lăsă pe spătar, își aranjă ochelarii cu un deget și vorbi cu un umor silit.

— Se vede treaba că ai o afacere urgentă, señor Hakluyt. Care este problema?

Nu l-am băgat în seamă și m-am adresat lui Dalbán. Am putut auzi, în propria-mi voce, împletindu-se amărăciunea și furia.

— Señor, probabil că veți fi încântat să aflați că ceea ce nu au putut înfăptui amenințările și mituirile încercate de dumneavoastră, a fost înfăptuit cu succes de acest - acest Mayor, aici de față. Ministrul Dezinformării și Acuzațiilor, dacă înțeleg eu bine.

În clipa aceea am realizat, pentru prima oară, că eram într-adevăr foarte beat.

Am continuat să vorbesc, întrucât n-aș fi putut face altceva.

— Se spune că cu cât este minciuna mai umflată, cu atât este mai mare șansa de a fi crezută de oameni. În această seară i s-a transmis întregului Aguazul că am fost mâna dreaptă a unui mic erou, pe nume Angers, în încolțirea unui ucigaș periculos cu numele de Fats Brown. Asta este o minciună a dracului de mare și probabil că un număr enorm de oameni o cred. Ei bine, eu nu o cred - și la urma urmelor, eu am fost într-adevăr acolo. Ceea ce am văzut a fost o crimă. Îți spun asta cât se poate de cinstit. Am acceptat practic orice amestec pe care l-a putut concepe acest guvern al tău frumos-în- teorie-și-urât-mirositor-în-

practică, Mayor, și acum îți spun că această ultimă minciună îmi provoacă o asemenea greață, încât îmi vine să vomit pe drăguțul și curatul tău birou!

Ultimele mele cuvinte le-am însoțit cu lovituri de pumn în acel birou, de fiecare dată mai tare, până când la ultima izbitură receptoarele celor două telefoane au sărit din furcă.

Mayor m-a ascultat afișând o figură inexpresivă. Acum se mișcă greoi în scaunul său. Spuse cu o voce surprinzător de suavă:

— Señor Hakluyt, sunteți agitat. Înțeleg foarte bine șocul pe care l-ați suferit; din câte știu aceasta nu este prima moarte violentă la care ați asistat de când ați venit aici. În același timp noi avem datoria de a prezenta faptele telespectatorului.

Am zbierat:

— Fapte! Fapte! Minciunile nu sunt fapte!

— Este o realitate faptul că-acea mahala, de sub stația centrală de monorail este un loc propice unde un individ suspectat de crimă se poate ascunde, nu-i așa? Sau negați acest adevăr atât de evident?

— Suspectat! Nu a fost condamnat și nici măcar judecat, bineînțeles, doar dacă exceptăm mințile celor care cred în falsurile dumneavoastră, iar acum nu va putea fi niciodată judecat. Acesta este un fapt - și acest fapt nu l-ați oferit publicului, nu-i așa? Dumneavoastră, și „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvernare”, a dumneavoastră Mayor - hai să fim cinstiți, v-ați degradat până la a deveni purtătorul de cuvânt al propagandei guvernamentale, iar acest Studio de televiziune pe care l-ați creat nu este nimic altceva decât un megafon pentru un dictator arogant, cu accesorii hipnotice! Lozinca „să cunoști adevărul și adevărul te va aduce în stare de libertate” - ascunde, de fapt, adevărul și astfel vei obține ceea ce îți dorești: o țară. În care toți iau lucrurile așa cum le sunt spuse și nu văd nicio bucățică din obiectivele murdare aflate în spatele

frumoaselor minciuni!

Fața lui Mayor începuse să devină purpurie; înainte de a putea răspunde ceva și înainte de a fi putut formula insulta principală de care avem nevoie pentru a-mi încheia tirada, vocea plină a lui Dalbán se auzi din partea cealaltă a camerei.

— Señor Hakluyt, eu, aici și acum, îmi cer scuze față de dumneavoastră. Am încercat să vă mituiesc și v-am amenințat deoarece v-am judecat greșit. Deseori mi-am dorit să-i spun acestui butoi umplut cu vânt, care este Mayor, exact ceea ce i-ați spus dumneavoastră, dar chiar în situația mea privilegiată n-am îndrăznit să fac mai mult decât să protestez - exact cum am venit să protestez în această seară. Acum nu-mi mai pasă. Cred că aveți perfectă dreptate. Consider că Mayor este un megaloman periculos, iar Ciudad de Vados este un oraș în care nu este bine să trăiești atâta vreme cât autoritățile îi forțează pe cetățenii noștri să-i înghită propaganda sa pervertită. El și cu profesorul de așa-numitele științe sociale, Cortés, care strecoară același terci predigerat tinerilor și inteligenților noștri studenți, pentru a-i împiedica să se salveze, ar fi mai bine dacă ar fi morți.

M-am simțit puțin stânjenit; poate că era din cauza băuturii. Sau poate că era sinceritatea atât de evidentă din tonul lui Dalbán, care m-a făcut să mă simt jenat că-l privisem până acum prin intermediul unor ochelari întunecați oferiți de oficialități.

— Nu mai cred că trebuie să discutăm despre plecarea dumneavoastră din Aguazul, continuă Dalbán gânditor. Doctor Mayor, ați auzit ceea ce v-am spus; acum ați ascultat și părerea lui señor Hakluyt. Sunteți pregătit să transmiteți dezmințirea minciunilor difuzate?

Mayor stătea fără să se miște câtuși de puțin; ne-am uitat la el. Într-un mod vag realizam că funcționarul din secretariat, bărbatul acela musculos, stătea în cadrul ușii cu o expresie de neajutorare pe față, ca și cum ar fi

așteptat o comandă să ne dea afară pe amândoi. Mai întâi m-am gândit că Mayor ar putea să țipe, deoarece fruntea îi strălucea de broboane de sudoare, iar în partea superioară a obrajilor îi apăruseră două pete de un roșu aprins.

Dar când vorbi în cele din urmă, vocea îi era dură și fermă.

— Studioul meu de emisie este organul guvernului nostru, spuse el. Nu poate fi controlat de capriciile unei persoane particulare. Señor Hakluyt, sunteți un distins vizitator care face un serviciu valoros orașului nostru; sunteți deci un străin, iar în momentul de față sunteți foarte beat. Noi - și când spun noi, vorbesc în numele cabinetului nostru guvernamental - putem trece cu vederea această lipsă de maniere. Sunteți norocos datorită poziției dumneavoastră privilegiate. Dar nu voi retrage nimic din cele transmise pe post.

— Guvernului tău nu i-am vândut altceva decât serviciile mele, am spus eu cu asprime. Oricum i-ați trata pe cetățenii voștri-marionete, nu-mi puteți face mie același lucru.

Nu mă băgă în seamă.

— Cât despre dumneavoastră, Dalbán!

Privirea i se mută și dintr-o dată am simțit că privesc la un om care stăpânește o putere conștientă și incredibilă.

— Ați fost prea mult timp o piedică a naibii de neplăcută. Răbdarea guvernului este mare, dar nu infinită, iar de data asta v-ați întrecut. Sunteți terminat.

Pur și simplu stătuse acolo atâta vreme cât a vorbit. Am simțit o mână pe umăr; funcționarul solid venise până la mine și îmi făcu semn spre ușă cu degetul mare de la mână. Dalbán se ridică în picioare cu demnitate.

— Dimpotrivă, doctor Mayor, spuse el liniștit. Tocmai voi începe.

Și ieși din cameră.

L-am urmat dorindu-mi să nu fi băut atât de mult. Milioane de lucruri pe care voiam să i le spun lui Mayor

îmi fierbeau în minte, dar niciunul dintre ele nu îmi ajungea pe limbă. Ceea ce rămăsese din capacitatea mea de a gândi în mod logic îmi indică să ascult de invitația de a pleca; dacă aș fi rămas, era inevitabil că frustrarea mea mă va face să-l atac fizic pe Mayor - mi-ar fi plăcut să-l strâng de gât cu firele de la telefoanele sale. Dar asta n-ar fi rezolvat nimic. Și aș fi fost aruncat afară fără prea multe menajamente.

În aerul rece al nopții, în fața clădirii luminate a studioului, care părea că se apleacă asupra noastră, Dalbán se opri și se întoarse spre mine.

— Încă o dată, îmi cer scuze, señor Hakluyt, spuse el, ciudat de umil.

— Le accept, am spus. Dar nu garantez că voi uita faptul că m-ați amenințat. Credeam că onoarea este pusă la mare preț aici. Și cu toate acestea…

Scoase un chicotit cam ciudat.

— Și cu toate acestea întâlnirea dumneavoastră cu Mayor probabil că v-a deziluzionat, nu?

— Mi-ar place - oh, pe toți dracii, nu știu ce mi-ar face plăcere să-i fac. Credeam că este un om cinstit; poate că a fost atunci când era doar un teoretician politic. Dar - corupt de putere, poate. *Eu* nu știu.

— Această țară s-ar putea să-și datoreze cei douăzeci de ani de pace metodelor sale, spuse Dalbán și privi în sus către ferestrele luminate. Dar Născătoare de Dumnezeu, cât de scump ne-a costat.

— Ce veți face acum? am întrebat.

— Cine poate ști? Vom găsi noi o cale, señor. Cele mai rele lucruri din lume nu pot să dureze la nesfârșit.

Părea să nu mai fi rămas nimic de spus după aceste cuvinte, așa că m-am dus la mașina mea și am condus - foarte încet, în timp ce aerul îmi mângâia fața - coborând coasta muntelui înapoi, în oraș.

20

Ceva urlă, țipă și făcu un zgomot infernal trecând pe lângă hotel. Am clipit, deschizându-mi larg ochii pentru a urmări încâlceala de lumini care alergau pe tavanul meu - întotdeauna prefer să dorm cu perdelele netrase - fără să înțeleg nimic din ceea ce vedeam și auzeam.

M-am dat jos din pat și m-am uitat în stradă.

O mașină de pompieri, cu sirena urlând ca un suflet chinuit (m-am gândit la soția lui Brown, atunci când acesta murise), tocmai dădea colțul, dispărând în beznă. Trecu și un elicopter bâzâind, zburând atât de aproape încât aș fi putut sări în locul de lângă pilot. Două mașini de patrulare ale poliției au luat același drum cu cisterna pompierilor.

Treptat începusem să-mi dau seama despre ce era vorba și mi-am ridicat privirea către dealuri. Se zărea o văpaie acolo sus - o văpaie care se mișca și care era în mod evident altceva decât lumina provenind de la iluminatul public. Prima mea impresie a fost că un avion s-a prăbușit pe coasta muntelui; apoi am realizat că nu era vorba de niciun avion. Studioul de televiziune era în flăcări.

În timp ce m-am dus să-mi iau binoclul, m-am uitat la ceas. Trei și zece, dimineața. Un timp mort din noapte. După cum arăta, focul avusese destul timp să se întindă înainte de a fi descoperit. Poate că nu era nimeni în toată clădirea.

Dar era sigur că într-o astfel de instituție trebuie să existe sisteme de stingere automată a incendiilor și poate că, de asemenea, și un sistem de alarmă conectat, în mod direct, cu Cartierul general al pompierilor…

M-am oprit din a mai fantaza ipoteze, deoarece fie că existau sau nu sisteme de stingere automată a incendiilor sau sisteme de alarmă, ele nu ajutaseră deloc la salvarea acelei instituții. Era o priveliște impresionantă văzută prin binoclu. Antena rigidă și cocoțată pe picioroange în vârful clădirii pătrate - părea să pășească cu deliberare în gura iadului. O bucată din perete și din acoperiș erau gata să se prăbușească; împreună cu ele, un picior al ancorajului avea să alunece, întocmai unui om care face un mic pas înainte. După asta pilonul principal va aștepta, precum copiii care se joacă de-a „unu, doi, trei, la perete", o nouă ocazie de-a se mișca.

Nu puteam vedea mașinile pompierilor - erau acoperite de clădirile situate între noi și panta muntelui - dar prezența lor putea fi detectată de câte ori văpaia roșie devenea mai slabă datorită impactului său cu pompele lor cu o mie de galoane[7] de apă pe minut. M-am gândit să mă duc să văd focul din apropiere; apoi mi-am dat seama că oricine face acest lucru în mod sigur ar deranja lupta dură a pompierilor cu flăcările. Cu toate că ritmul traficului era excelent, chiar și un singur vehicul în plus pe drumul care duce la Studioul de televiziune ar putea provoca întârzierea unei ambulanțe necesare sau sosirea altei echipe de pompieri.

Așa că după vreo zece minute sau cam așa ceva, m-am întors în pat.

Mintea îmi era puțin amețită. Până când nu m-am regăsit întins în pat nu am realizat întregul șoc al celor văzute. Ministerul Comunicațiilor și Informațiilor din Vados nu va difuza niciun fel de retractări sau altceva, nici astăzi, nici mâine, nici câteva luni de-acum încolo.

Dacă guvernul din Vados era într-adevăr dependent de operațiile serviciului public de dezinformare al lui Mayor pentru a fasona opinia influențabilă a celor din Vados,

---

[7] Unitate de măsură pentru capacitate folosită în țările de limbă engleză = 3,34 l. (n.tr.).

atunci în timpul acestei perioade *el Presidente* va fi întocmai unui om cu o mână legată la spate.

M-am gândit la ceea ce spusese Dalbán, atunci când ieșisem din acea clădire impunătoare a Studioului de televiziune pe care acum forța - bătrână de ere - a focului o reducea doar la o scoică. Și m-am întrebat.

Tot întrebându-mă, am ațipit. Dar nu mi-a fost dat să mă odihnesc prea mult. Cu puțin înainte de ivirea zorilor, tocmai trecuse de ora cinci, am auzit voci la ușa mea.

— *Este cuarto es el no. 1317,* spuse o voce dură, pe un ton jos, *Abra la puerta.*

Acest lucru fusese spus pe un ton mult prea scăzut pentru a-mi fi adresat mie, însă numărul camerei era în mod sigur al meu. M-am ridicat în pat.

Nu înapoiasem încă poliției pistolul automat, pe care fusesem forțat să-l primesc atunci când vizitasem mahalaua lui Sigueiras. L-am scos din tocul său și am așteptat cu cealaltă mână pe cordonul întrerupătorului de lumină.

Când ușa se deschise și un bărbat păși înăuntru am aprins lumina și am mișcat țeava pistolului, descriind un arc de cerc pentru a atrage atenția.

— *Quién es?* am spus eu cu voce tare. *Y qué hace Vd?*

Bărbatul înjură tare și înaintă în cameră. Am văzut în spatele lui un membru speriat din personalul hotelului.

— *Policía,* señor Hakluyt, spuse el.

Am lăsat arma jos. Era Guzman, sergentul-detectiv pe care îl întâlnisem mai devreme - cel care îmi asigurase o gardă permanentă, după ce mă amenințase pentru prima oară Dalbán.

— E-n regulă, Guzman, am spus eu în mod agresiv. Ce vrei?

— Señor este rugat să vină cu mine.

— Señor n-o să facă nimic în acest gen. Señor o să te vadă pe tine și tot Departamentul Poliției mai degrabă în iad. Pleacă și întoarce-te la o oră rezonabilă.

Fața lui întunecată nu reacționă. Cu un aer de extremă răbdare, îmi răspunse.

— La Studioul de televiziune a fost un sabotaj, señor Hakluyt. Am aflat că noaptea trecută l-ați vizitat sub un pretext oarecare. În mod sigur veți fi în stare să ne ajutați în cercetările noastre.

— Cum? Am fost acolo pentru a-i spune preaprețiosului vostru Mayor ceea ce cred despre el. Rioco m-a văzut când am venit, iar José Dalbán m-a văzut când am plecat. Așa că, dacă ar fi avut ochi, acest lucru l-ar fi putut vedea și acel om care ar fi trebuit să mă urmărească atunci când părăseam hotelul. De ce nu-l întrebați pe Mayor.

— Pentru că señor Mayor nu este de găsit nicăieri.

Guzman vorbi fără să clipească.

— Este știut că ieri-seară, a rămas târziu pentru a pregăti directive pentru știrile de astăzi de la radio. Pompierii n-au reușit încă să ajungă la biroul său, deoarece focul este prea puternic.

Se uită la ceas.

— Señor va veni cu mine. *Pronto.*

— Ai câștigat, am spus eu, oftând. Poftim, ar fi cazul să iei asta. Oricum, aparține departamentului tău.

I-am dat pistolul. L-a luat fără să-și schimbe expresia și a stat fără să facă nimic în vreme ce eu mă îmbrăcam. Apoi mă escortă jos la o mașină care aștepta și am fost duși rapid la Cartierul general al poliției.

Mi-au luat o declarație, cu mult chin și detalii nenumărate, apoi m-au abandonat pe o bancă, dintr-o mică antecameră, unde mi-am fumat țigările una după alta, timp de aproape patru ore. În jurul orei șapte și treizeci, cineva mi-a adus o ceașcă de cafea tare, neîndulcită și am reușit să trimit pe un altul afară după niște sandvișuri.

În cele din urmă, un funcționar veni după mine și mă duse la biroul lui *el Jefe,* unde O’Rourke în persoană, împreună cu Guzman, mă aștepta. O’Rourke arăta obosit dar nu se dăduse bătut, avea ochii roșii și umflați, cu nodul

de la cravată atârnându-i aproape de brâu, cu cămașa descheiată care lăsa să i se vadă părul des de pe piept.

— Aveți noroc, señor Hakluyt, spuse Guzman, bătând cu degetele în declarația care-mi fusese luată mai devreme. Nu ne-a fost greu să-l găsim pe Rioco, care poate jura la ce oră ați venit, și pe señor Barranquilla care - s-o spunem? - v-a văzut părăsind clădirea. Oferi parodia unui zâmbet. Și, de asemenea, este confirmată ora la care v-ați reîntors la hotel. Ca atare, dacă nu v-ați furișat pe fereastră, ați rămas acolo în timpul orelor cruciale.

— Ore cruciale pentru ce? Și nu l-ați găsit încă pe doctor Mayor?

— Oo, ba da, señor. A fost găsit la șapte și zece minute. Adică, mai precis i-au fost găsite oasele. A fost blocat în biroul său și a ars.

Am văzut că ochii roșii ai lui O'Rourke erau ațintiți asupra mea. Își apropiase umerii și se aplecase înainte peste biroul său, cu mâinile aproape strânse, ca și cum se pregătea să apuce pe cineva și să-l strângă de gât până moare.

Am spus rar:

— Nu-mi vine să cred. Am crezut că sunt dotați cu sisteme de alarmă pentru incendii, sisteme de stingere a incendiilor, mă rog.

— Erau, señor. Linia principală către Cartierul general al pompierilor, care făcea legătura cu toate alarmele, a fost scurtcircuitată. Sistemele de stingere a incendiilor poate că au funcționat sau poate că nu. Nu putem spune acest lucru. Cu excepția paznicului, clădirea este goală între orele douăsprezece și jumătate noaptea și cinci și jumătate dimineața. Se pare că și paznicul a fost ucis. El nu a fost găsit încă.

— Dar - fir-ar să fie, este o clădire modernă. Am fost trezit pe la trei și zece de către sirenele pompierilor și atunci când m-am uitat, Studioul de televiziune ardea de parcă ar fi fost făcut din bețe de chibrit și nu din beton!

Cum de s-a întâmplat?

Guzman ezită. O'Rourke se uită la el și îi puse o întrebare rapidă în spaniolă.

— Ce vrea?

Guzman răspunse rapid.

— Să i se spună cum s-a întâmplat.

— Spune-i, ce mai contează?

Guzman încuviință din cap și se întoarse la engleză.

— În subsolul clădirii erau depozitate opt mii de litri de ulei pentru generatorul care alimenta transmițătorul, în cazul în care sistemul de alimentare cu electricitate s-ar fi defectat. S-ar părea că în depozitul cu ulei a fost plasată o bombă incendiară. Îndată ce ruinele se vor răci se vor face cercetări.

Mi-am amintit din nou spusele lui Dalbán, „Dimpotrivă, tocmai voi începe."

Nu că ar fi mai rău de trăit în Vados, acum, că Mayor a murit. Dar să vezi o dorință atât de fierbinte devenind realitate într-un răstimp atât de scurt este de-a dreptul tulburător și-mi era tare teamă că s-ar putea să mă transform în martorul a cărui mărturie să cauzeze arestarea lui Dalbán, pentru acuzația de crimă. Nu doream să fiu implicat mai mult decât eram.

— Señor Hakluyt, interveni Guzman.

Am clipit și m-am întors în prezent.

— Da?

— Señor Barranquilla a depus mărturie, de asemenea, că l-a auzit pe José Dalbán declarând, în biroul doctorului Mayor, că ar fi mai bine dacă acesta ar fi mort. Ați auzit și dumneavoastră aceste declarații?

Am ezitat, văzând că ochii obosiți ai lui O'Rourke erau fixați asupra mea și în cele din urmă am încuviințat.

— Cred că a spus ceva în genul ăsta, am confirmat eu cu neplăcere.

— Vă mulțumesc, señor. Cred că asta-i tot. Dar s-ar putea să avem nevoie să mai luăm legătura cu

dumneavoastră.

Oare chiar fusese crimă cu premeditare? Oare a fost o întâmplare faptul că Mayor rămăsese în clădire sau momentul sabotajului a fost ales tocmai pentru că Mayor era acolo, singur?

Și atunci când spusese că „tocmai voi începe”, Dalbán la *asta* se referise.

La aceste întrebări nu existau răspunsuri.

De îndată ce am plecat de la Cartierul general al poliției, am cumpărat ziarele din acea zi și am intrat într-un restaurant să le citesc la o cafea și niște cornulețe. Capul îmi vâjâia; a trebuit să mă forțez pentru a mă putea concentra, dar dacă există ceva inedit în ziare care să fie adăugat la cele cunoscute de mine despre întâmplările de ieri, aveam al naibii de tare nevoie de acea informație.

Libertad, bineînțeles, continua dezbaterea cu privire la moartea lui Fats Brown, prezentată ca sfârșitul unui răufăcător disperat - aceeași melodie pe care o fredonase televiziunea în ziua de ieri. Era un articol lung în interiorul ziarului, scris de Luis Arrio, în prezent președinte al Partidului Cetățenilor din Vados, care conținea un atac împotriva lui Dalbán. Bineînțeles că nu se pomenea nimic de incendiu - asta era inserată pe o pagină din interior și probabil că fusese pusă, devreme, seara trecută. În principal, se referea la ceea ce îmi făcuse el mie; încercase în mod mârșav să amâne ziua în care bunul señor Hakluyt urma să mături terenul - propice pentru crime și criminali - care aparținuse lui Sigueiras. Arrio îl ridica în slăvi pe Andreas Lucas pentru derularea procesului lui Sigueiras și continua citându-l pe larg pe profesorul Cortés în legătură cu problemele sociale ale mahalalei.

De ce dracu’? Trebuiau să insiste să mă facă *pe mine* responsabil pentru existența în continuare a acelei guri de iad a lui Sigueiras? Am făcut tot ce-mi fusese în putință pentru a spune foarte clar faptul că orice soluție în termeni

de trafic ar fi artificială și ceea ce era necesar ar fi fost un decret guvernamental, care să rezolve problema într-un mod sănătos. Oricum, acum, când Sigueiras era căutat pentru că adăpostise un om urmărit de justiție, întreaga problemă se va rezolva de la sine.

Tiempo își dăduse drumul de tot - mai ales în ceea ce mă privea pe mine, ca și cum forța interdicției lui Romero ar fi expirat. Ceea ce, bineînțeles nu se întâmplase. În această dimineață nu prea îmi păsa; eram la fel de dispus să urăsc agresivitatea celor din Vados, pe cât se părea că erau ei dispuși s-o urască pe a mea.

Și - pentru a adăuga ceva lipsei de prudență a numărului de astăzi - Felipe Mendoza se întorcea la atacurile sale împotriva lui Seixas, acuzându-l în mod direct pe Vados că avea cunoștință de faptul că Seixas lua mită, dar închidea ochii. Nu cred că vor putea să mai continue multă vreme cu genul ăsta de calomnii.

Dar n-am pierdut vremea să stau să mă gândesc prea mult la asta. Tot ceea ce voiam acum era *să ies* din toată afacerea. Îmi voi finaliza proiectul dacă mi se va îngădui. Fără să fi fost întrebat, m-am trezit amestecat în jocurile subterane ale politicienilor din Vados care nu mă priveau pe mine, și acum la fiecare mișcare mă trezeam implicat în altceva.

Într-adevăr, voiam să termin afacerea. Și pentru exact aceleași motive doream să o abandonez - cel puțin pentru o bucată de timp - și să-mi acord o șansă pentru a începe să gândesc iarăși corect.

Astăzi, cu atât mai mult, nu doream să-l văd pe Angers. Greața inițială aproape îmi trecuse, dar mă îndoiam că mulțumirea de sine și mândria lui Angers, pentru ceea ce făcuse, i se dezumflaseră cu aceeași viteză. Dacă nu se întâmplase acest lucru, vederea lui era în stare să mă facă să explodez. Oh, e adevărat, Brown l-ar fi omorât în mod sigur pe Angers sau l-ar fi rănit în mod grav, dacă nu ar fi ratat lovitura sau n-ar fi alunecat; e adevărat, era un

presupus criminal și preferase să fugă decât să-și demonstreze nevinovăția, așa cum o cerea legea. Cu toate acestea, mi se păruse un om cinstit, iar oamenii cinstiți nu cresc în copaci… Cu toate acestea, adeseori, acolo este locul unde ajung. Spânzurați.

M-am dus la telefonul cu plată din restaurant și am sunat la Departamentul Circulației ca să las un mesaj în care spuneam că nu voi trece pe acolo astăzi. Apoi am plecat fără țintă și, la scurt timp, m-am găsit în Plaza del Norte. Probabil că gândurile legate de Brown m-au adus la Tribunal.

Stăteam și mă uitam la statuile din mijlocul pieței (cineva curățase vopseaua de pe statuia lui Vados), când o patrulă de mașini ale poliției apăru cu sirenele urlând, dinspre Cartierul general al poliției și o luă pe Calle del Presidente Vados.

Atât de multe mașini deplasându-se în convoi însemna ceva serios - chiar dacă mai scădeai la cântar, fiind binecunoscut obiceiul poliției din Vados de a pleca la vânătoare cu efective serioase. Am continuat să merg fără țintă, de-a lungul trotuarului. După un minut sau două, patrula a fost urmată de două camioane grele.

M-am oprit la un băruleț de pe marginea drumului și am mai băut niște cafea cu niște tamale[8]; înainte de a fi terminat, mașinile poliției s-au întors în mare viteză. S-au oprit în fața Tribunalului și ocupanții lor s-au dat jos, trei sau patru bărbați în civil fiind duși cu forța de ofițeri în uniformă.

Aproape că mi-am vărsat cafeaua pe cămașă atunci când am recunoscut doi dintre prizonieri. Erau Cristóforo Mendoza și fratele său, Felipe.

Acum ce mai intervenise?

Am așteptat până s-au întors și camioanele - le-a trebuit un sfert de oră în plus. Când s-au oprit, cei angrenați în acțiune - tot polițiști - au început să dea jos teancuri de

---

[8] Turtă de mălai cu carne (în America Latină). (n.tr.).

ziare legate pentru a fi distribuite; teancuri de plăci pe care sunt imprimate ziarele; dosare și fișete; cutii mari pline de hârtie. Mi-am spus: „Ei bine, fir-aș al naibii. Închid ziarul *Tiempo*.”

Și am simțit ceva rece mergându-mi de-a lungul șirei spinării.

21

Mi-am imaginat-o pe Maria Posador, spunând cu acea voce calmă, din care începea să elimine orice posibilă bănuială de emoție, „Consider corect și necesar să existe un fel de contra-propagandă în Vados”.

Și, dintr-o dată, am simțit că această remarcă conține un adevăr la fel de puternic, precum o lovitură.

În momentul în care un dictator reduce la tăcere mijloacele opoziției de influențare a opiniei publice, atunci este vremea s-o ștergi la dracu’ de pe domeniile lui. Se putea presupune că până acum, *Tiempo* nu l-a amenințat pe președintele Vados în mod serios - și nici alt mijloc de informare opus regimului său. La urma urmelor, o emisiune de televiziune care este în plus întărită cu „ceea ce am văzut cu ochii mei”, tehnica de percepție subliminală, valora cât zeci de numere ale oricărui ziar.

Oare acest pas nou era datorat pierderii armei sale, televiziunea? Oare simțea acum că este gata să piardă controlul, că acum *Tiempo* reprezenta o amenințare majoră pentru securitatea sa? Am meditat timp de o oră pe marginea acestor întrebări, până când am reușit să stabilesc faptele reale din spatele celor întâmplate.

Astăzi, judecătorul Romero nu se simțea bine.

După cât puteam să-mi dau seama, asta era cauza hotărârii. Disconfortul fizic a dus deseori, în trecut, națiuni întregi, ca să nu mai vorbim de orașe singure, așa cum este Ciudad de Vados, până pe marginea dezastrului. Nu trecuse prea mult timp de când o administrație bolnavă, compusă din oameni care nu erau sănătoși din punct de

vedere fizic, aproape că făcuseră bucăți întreaga lume datorită stării lor de continuă nemulțumire.

Atacându-mă pe mine și pe Seixas, în numărul lor de astăzi, editorul și personalul redacțional ai ziarului *Tiempo,* bineînțeles, că au încălcat interdicția formulată de Romero. Și Romero, nemaipierzând timp pentru a se consulta cu mine sau pe Lucas din partea mea, respectiv dacă aș fi vrut ca acest lucru să fie considerat ca o încălcare intenționată a interdicției, se hotărâse să-l salte pe Mendoza, sub acuzația de nerespectare a unei hotărâri judecătorești și, de asemenea, să confiște ziarele nevândute ale numărului de astăzi.

Și nu se juca. Poliția închisese birourile și stătea de pază la uși. Multă vreme va mai trece până să mai apară un nou număr din *Tiempo.*

A fost necesară cam o oră până ce știrile s-au răspândit prin oraș. Când s-a aflat, reacția a fost imediată și consistentă. Partidul Național, lipsit de singurul său organ de propagandă a făcut un scandal care probabil s-a putut auzi și din Puerto Joaquin. Au început să curgă demonstranți, în Plaza del Sur, cu mult înainte de ora obișnuită a ședințelor zilnice de oratorie, purtând cu ei steaguri improvizate și lozinci care-l atacau pe Romero, în special, și administrația, în general. Partidul Cetățenilor a reacționat și el rapid; pretextele protestului său fiind, bineînțeles, incendierea Studioului de televiziune și moartea lui Mayor.

Poliția a făcut o descindere de forță pentru a încerca să elibereze piața, dar nu exista nicio speranță. Am stat și am privit până când a devenit periculos, chiar și din intrândul aflat în fața Hotelului del Principe. Personalul a închis ușile și stătea pregătit sub supravegherea unui director neliniștit, gata să baricadeze parterul dacă va fi nevoie. Și, pentru o vreme, se părea că vor trebui s-o facă - deoarece taberele rivale mai întâi s-au înjurat, apoi au început să se lupte; ici o bătaie cu pumnii, colo o luptă cu cuțitele, până

când se porni o încăierare generală.

Polițiștii au făcut ce s-a putut - poate chiar mai mult decât, în mod cinic, mă așteptam eu - dar au trebuit să se limiteze la arestarea câtorva indivizi izolați, ici-colo, care nu aveau în apropiere prea mulți din propria-i tabără. Nu făceau altceva decât să hărțuiască marginile gloatei.

— Vor trebui chemate trupe, am auzit pe cineva spunând plin de nervozitate, în holul hotelului. De ce nu cheamă armata?

— Ce-ar putea face chiar și armata pentru a potoli ciocnirile astea? răspunse altcineva.

Apoi a intervenit natura.

Toată dimineața un vânt umed dinspre ocean adusese grămadă, lângă munții din interior, nori grei de furtună; acum, când lupta de stradă se aprinsese, furtuna se năpusti asupra orașului. Certurile lor muriră în ploaia torențială, căci uzi până la piele și înțepeniți de frig, suporterii ambelor părți se dispersară, în vreme ce poliția, oftând ușurată, escortă infirmieri în piață pentru a-i ridica pe cei răniți.

Dar asta a fost doar un moment de respiro. Deoarece tensiunile care aproape că atinseseră punctul culminat vor exploda în restul zilei.

Și asta din cauză că un bătrân mâncase prea bine ieri-seară! Am căutat în minte pe cineva pe care să-l întreb dacă se putea întreprinde ceva pentru îndreptarea acestei acțiuni lipsite de gândire și care în mod potențial putea fi dezastruoasă. Mi-a trecut prin minte că Luis Arrio ar trebui să știe; dacă președintele Cetățenilor din Vados nu știe, cine ar putea ști?

I-am cerut unui chelner să-l caute la telefon pe Arrio din partea mea și să-mi dea legătura, și deși nu speram să-l găsesc, în aceste momente, mi s-a făcut legătura cu el în câteva minute - se pare că mulțumită numelui meu. Faptul că devenisem cunoscut în Vados avea și părți bune.

— Señor Arrio, am spus, tocmai am asistat la ceea ce s-

ar putea numi o revoltă în toată legea în Plaza del Sur. Puteți să-mi spuneți ce s-a întreprins în legătură cu suprimarea lui *Tiempo*?

— Oh, acest lucru s-a desfășurat foarte satisfăcător, veni răspunsul descurajant. Editorul a fost închis până când își va ispăși această nerespectare a legii, iar personalului i s-a interzis să se mai angajeze în activități gazetărești până la expirarea pedepsei lui. Va fi dat la o parte o vreme, probabil, și până atunci situația va fi mai calmă.

— Vreți să spuneți că nu i se va face nimic lui Romero pentru ordinul emis?

Urmă o pauză, ca și cum s-ar fi întrebat dacă n-a auzit bine. Apoi:

— De ce, señor? Aceasta este legea!

— Oamenii aflați în piața din fața hotelului sunt extrem de puțin interesați de lege! am spus eu cu asprime. Ei cred - și sunt de acord cu ei - că ăsta este un exemplu de idioțenie criminală!

— Aceasta este legea, señor, repetă el cu răceală și închise telefonul.

Mă simțeam la fel de nervos, frustrat și dornic de a face ceva ca și cum acest dezastru iminent m-ar fi amenințat pe mine personal; cu cine aș mai putea lua legătura și care să fie în stare să înțeleagă pericolul situației.

Singura idee care mi-a venit a fost Miguel Dominguez. A fost un prieten al lui Fats Brown, bineînțeles, și din acest motiv n-o să-i pese în mod deosebit de mine. Nu, dacă crede ceea ce a văzut la televizor. Pe de altă parte, avea acel avantaj față de judecătorul Romero - încerca să-l descalifice pe Romero pentru modul în care a condus procesul intentat lui Guerrero și șoferului acestuia. Poate că dacă ar fi reușit sau dacă ar fi fost gata să reușească, ordinele de astăzi ale lui Romero ar fi putut fi înlăturate…

Ploaia continua să curgă. Am plecat cu mașina până la Tribunal, întrebându-mă dacă îl voi găsi. Întâmplător, era la Tribunal, fiind ocupat cu un caz mărunt; un aprod îmi

spuse că ședința va fi ridicată în câteva minute și am rămas pe culoar până atunci.

Mă așteptam la o primire mult mai rece decât cea pe care mi-a făcut-o Dominguez - chiar dacă aceasta nu a fost prea călduroasă - mai ales că am fost scutit de nevoia de a nega ceea ce afirmase despre mine în legătură cu moartea lui Fats Brown.

— José Dalbán mi-a transmis tot ceea ce i-ați spus lui Mayor în biroul său, mă informă Dominguez. M-am bucurat să aud una ca asta. Am fost îngrijorați că te-ai putea teme mai mult pentru contractul tău, decât ai fi făcut pentru corectitudinea acestei situații.

— Nu e cazul, am replicat eu scurt.

— Accept acest lucru. Ce pot face pentru dumneavoastră?

— Ei bine, după câte înțeleg eu situația, señor Dominguez, am spus, dumneavoastră urma să încercați să obțineți punerea sub acuzare a lui Romero sau ceva de genul ăsta. Există vreo șansă să grăbiți acest lucru? Pentru că închiderea ziarului *Tiempo* pare să cauzeze multă nemulțumire - practic a provocat o revoltă în Plaza del Sur, astăzi - și în mod sigur, dacă Romero va fi îndepărtat pentru incompetență, ar exista o șansă de a liniști atmosfera.

Îmi aruncă o privire ascuțită, pătrunzătoare.

— Continuați, señor Hakluyt, zise el cu o voce care dintr-o dată devenise mai catifelată. Cred că veți spune lucruri de bun-simț.

— Acesta este modul în care văd eu situația, am spus. Dacă cei din Partidul Național vor fi lipsiți de ziarul lor, se vor revolta. Numai furtuna a salvat astăzi Vados-ul de un mic război civil. Guvernul și-a pierdut Studioul de televiziune - cine a făcut acest lucru, nu știm, dar oricum ce contează? Au un avantaj de douăzeci de ani! Ar fi trebuit să-mi dau seama de acesta - chiar dacă Vados însuși nu era pregătit să-l admonesteze pe Romero, Diaz ar

fi făcut-o până acum sau Gonzales. Luis Arrio încerca să-mi spună cu puțin timp în urmă că „asta este legea” - dar lege sau nu, blestemată să fie, este o politică proastă și o psihologie prost înțeleasă.

Acum chiar zâmbea - nu prea mult, dar zâmbea.

— Bine, señor Hakluyt. Foarte bine. Da, este adevărat că am deschis o acțiune pentru a intenta un nou proces șoferului lui Guerrero. Și am pus în mișcare și procedura pentru a demonstra incompetența judecătorului Romero ca urmare a comportării sale cu acea ocazie - la care, acum că stau și mă gândesc, cred că ați fost și dumneavoastră prezent, nu? Din nefericire, și aici se încruntă, datorită tensiunilor create de moartea lui Guerrero, s-a considerat că nu este potrivit ca această problemă să fie programată prea curând și ca atare vor mai trece câteva zile până când se va lua o hotărâre definitivă. În vremea aceasta, Dumnezeu știe ce se mai poate întâmpla. Cu toate acestea, poți accepta că judecătorul Romero - care deja a stat prea mult pe scaunul său - este, așa cum spuneți voi în engleză, „în declin”.

Eram prea ușurat ca să-l mai corectez.

— Și apoi?

— Apoi toate judecățile sale următoare vor fi nule și neavenite, iar toate cazurile pe care le-a condus după aceea vor trebui să fie rejudecate. Bineînțeles, acest lucru implică faptul că interdicția sa împotriva lui *Tiempo* nu va mai avea valoare și nicio altă persoană de pe scaunul judecătorului nu va fi atât de stupidă încât să interzică complet ziarul. Își întinse mâinile. Dar de-acum până atunci, se pot întâmpla multe lucruri. Sunt de acord cu dumneavoastră, señor. Nu trebuie să amânăm prea mult. Trebuie să acționăm acum, pe dată, și voi avea grijă de acest lucru.

Doar cu puțin mai liniștit decât atunci când venisem, l-am părăsit după ce ajunsesem la aceste concluzii.

Articolul principal din numărul de-a doua zi dimineața al lui *Libertad* - adică de sâmbătă - se ocupa de cererea lui Dominguez cu privire la verificarea corectitudinii și imparțialității lui Romero. Diaz dăduse ordine, în mod oficial, pentru investigarea acestei probleme. Ziarul se zburlise cu o sfântă mânie; pe o pagină interioară era publicat un articol furibund de polemic, semnat de Andreas Lucas, purtând semnele unei redactări grăbite și care făcea un profil lui Romero și carierei sale. Lucas declara că aceasta este insulta supremă pentru un om care în ciuda jignirilor ce i-au fost aduse de dușmanii săi - și-a servit țara cu credință de-a lungul unei lungi și distinse cariere - genul de apărare pe care mi-o puteam imagina că o folosește în timpul proceselor, atunci când este convins de vinovăția clientului său.

În orice caz, Romero nu mai conta după treaba asta; așa cum spusese Dominguez, era „în declin". Și, citind printre rândurile articolului lui Lucas, am căpătat puternica impresie că dintr-o dată a început să se teamă de Dominguez - probabil văzând în el pe rivalul care ar putea uzurpa poziția lui Lucas, poziția de supremație în lumea făuritorilor de legi din Aguazul. Cât de reală, m-am întrebat eu, este această amenințare? Nu prea mare, dacă Lucas avea de partea sa puterea Partidului Cetățenilor.

Printr-o coincidență, l-am văzut pe Lucas în acea seară. Lua masa la restaurantul din Plaza del Norde, deoarece cu toate că vremea era rece nu plouase astăzi și mesele fuseseră din nou așezate sub palmieri.

Expresia de pe fața lui Lucas mă făcu imediat să-mi amintesc privirea lui Juan Tezol din ziua în care l-am văzut mergând abătut către căminul său, de sub stația de monorail, întrebându-se de unde să facă rost de o mie de dolaros pentru a plăti amenda ce îi fusese aplicată de către Romero. În cele din urmă, persoanele puternice, acționând din umbră, îl folosiseră ca o figură recunoscută a partidului și apoi se descotorosiseră de el - făcându-l un martir. Mi-

am închipuit, dându-mi seama că este vorba doar de imaginație, că Lucas se vedea în aceeași situație și poate că simțea pentru prima oară pe propria-i piele ce joc murdar poate fi politica.

În clipa de față, nu puteam simți nicio părere de rău pentru el.

Angers veni la mine la hotel duminică; îmi dăduse un telefon înainte de a sosi și fusesem cam dur cu el. Dar cu toate acestea era puțin cam nervos, puțin mai reținut și nu atât de îngâmfat ca de obicei - aproape, aș fi zis, puțin rușinat.

L-am lăsat să deschidă discuția, atunci când ne-am așezat împreună în holul hotelului. N-am spus nimic; nici măcar n-am încercat să mă uit la ceva în mod anume.

Adusese cu el o mapă. Folosi un minut din acea tăcere stânjenitoare căutând în ea ceva documente, și în cele din urmă, găsindu-le, tuși pentru a-și drege vocea.

— Am - ăă - am niște vești proaste, mi-e teamă..., spuse el. Diaz a studiat planul acela al pieței pe care mi l-ai dat. Spune că nu-l poate aproba. Vrea o mulțime de schimbări. Am încercat să obiectez, bineînțeles, dar...

Am răspuns plictisit.

— Te-am prevenit. Este prea scump așa cum este, dacă e s-o iei numai pe-asta. Și Diaz are toată libertatea să critice punctele planului. Atâta vreme cât nu a avut nimic cu fluxul traficului, e-n regulă. Credeam că ți-am explicat clar lucrul acesta, atunci când ți-am dat prezenta schiță de plan.

Angers se uita la mine. Nu răspunse imediat și atunci când o făcu, mai întâi lăsă ochii în jos..

— Te simți tare amărât de ce i s-a întâmplat lui Brown, nu-i așa? spuse el.

— Da.

Își deschise mâinile cu palmele în sus și se uită la ele, părând că nu știe cum să continue. În cele din urmă, se confesă:

— Și mie îmi pare rău, fir-ar să fie! Eram - eram *speriat,* Hakluyt. Trebuie să înțelegi lucrul ăsta. Când l-am simțit lovindu-mă în spate și m-am întors pentru a mă uita la fața lui - era asemănătoare cu aceea a unui maniac sau a unui animal sălbatic!

Ce puteam să fac altceva, pentru numele lui Dumnezeu? Dacă aș fi ezitat, sunt sigur că ar fi încercat să mă omoare și cu mâinile goale.

— Nu-i tratai nevasta exact în modul în care un gentleman englez ar fi trebuit s-o facă, am spus.

Se înroși până la rădăcina părului.

— Ea - ea - oh, la dracu', Hakluyt! Brown era suspect de crimă, orice are spune altcineva și fugise să se ascundă, în loc să înfrunte un proces, așa cum ar fi făcut un om nevinovat.

— Nu mai încerca să te convingi singur, am spus. Am văzut ce mult ți-a plăcut arma aia pe care ți-a dat-o poliția. De ce dracu' nu poți să te ocupi numai de treaba ta? Ești un director pentru autostrăzi, un organizator de trafic - nu un tip pentru o cruciadă de unul singur, pentru îmbunătățirea moralei din Ciudad de Vados. Și nu cred că plăcerea ascunsă pe care ai avut-o, jucându-te de-a Sir Galahad[9], a meritat viața unui avocat bun și a unui om cinstit.

Fața lui era foarte expresivă datorită stărilor sufletești prin care trecea; începu să capete o expresie de demnitate, ezită, din nou se înroși, și sfârși prin a ajunge mototolită, ca o mască din hârtie creponată care fusese udată de ploaie.

— Cred că nu mai am niciun argument pentru a te convinge că te înșeli, spuse el.

— Probabil că nu.

Își scoase o țigară, dar nu o aprinse. Stând cu ea între

---

[9] *Galaad*, *Galahad*, ou *Galaaç* este fiul cavalerului *Lancelot du Lac* și al lui *Ellan*, fiica regelui Pellès, regele Pescar, care deținea *Graal*-ul. Este cel mai tânăr cavaler al Mesei Rotunde.

degete, zâmbi amar.

— Pur și simplu nu-ți plăcem, noi sau țara noastră, nu-i așa Hakluyt?

— Nu prea mi-au fost oferite motive pentru asta.

— Nu… dar cred că ar trebui să încerci să înțelegi oameni ca mine, cetățeni născuți în altă parte. Noi - noi ne-am adus căruțele la steaua lui Ciudad de Vados, așa cum se spune în poveste. Noi ne-am pus inimile și sufletele în acest oraș. Am renunțat la toate celelalte lucruri pe care viețile noastre le-ar fi putut oferi - șanse ale unei posibile bogății mari sau succese strălucite în altă parte - pentru că am văzut în Ciudad de Vados ceva care putea să fie modelat conform dorințelor noastre. Era un vers - păru dintr-o dată destul de stânjenit - care îmi tot venea în minte atunci când mă hotărâsem să vin aici în Vados și să mă stabilesc aici. Spunea ceva în genul „Remodelează-l cât mai aproape de dorința inimii”. Ei bine, asta-i cauza. Asta-i cauza că atunci când am văzut oameni precum Brown și Sigueiras făcând o porcărie din visele noastre, dacă vrei - ne-a fost destul de greu să nu intervenim. Oh, poate că aveau și ei motivele lor, poate că ei se poartă corect conform părerilor lor - dar noi am renunțat la orice de dragul acestui oraș și atunci când oamenii uită acest lucru, cei care nu au avut la ce să renunțe vreodată, nu *au avut* niciodată nimic până am venit noi să le oferim ceva, acest lucru ne face *furioși*.

N-am spus nimic. Angers a tăcut câteva secunde, pe jumătate așteptând un răspuns favorabil și, în cele din urmă, se ridică în picioare.

— Vii mâine dimineață la departament? mă întrebă el.

— Da, sigur, am spus. Voi fi acolo.

22

În aceeași seară, pe la zece și jumătate, José Dalbán s-a sinucis.

Surprinderea care a urmat acestei vești era aproape tangibilă: groasă și lipicioasă, împiedicând încercările minții de a pricepe, precum un noroi gros. *De ce*? Era bogat - poate că îi lipseau doar câteva mii pentru a fi milionar. Păruse plin de succes și foarte influent; acest succes se bazase, așa cum îmi spusese Guzman, pe ceva nu foarte respectabil în ochii celor din Vados, dar nu era ceva ilegal. Avea reputația unui speculant foarte isteț. Iar viața sa particulară părea îndeajuns de liniștită; era căsătorit, avea patru copii, dintre care doi erau la Universitatea din Mexico City, și o amantă simpatică în Cuatrovientos, despre care soția sa știa.

Era ciudat, m-am gândit, cum uneori nu reușești să-ți faci o imagine globală despre cineva, până în momentul în care acea persoană nu a murit, de parcă un reflex subconștient te-ar reține, insistând că imaginea unui om nu poate fi corectă sau completă până când persoana nu a murit.

În mod sigur, în următoarele douăzeci și patru de ore după moartea lui Dalbán, am aflat mult mai multe despre el decât aflasem de când îl cunoscusem.

Spre sfârșitul acestor douăzeci și patru de ore, adevărul începuse să se întrezărească. Întreprinderile lui José Dalbán erau pe marginea prăpastiei. Ca toți speculanții, opera cu banii altora, în cea mai mare parte a timpului; așa se întâmpla că, în acel moment, se extinsese cu mult

dincolo de limitele resurselor sale. Şi, în acest mod abstract, cu-puţin-mai-mult-decât-jumătatea-reală a modului în care bucăţelele de hârtie scrisă păreau să se transforme în arme mortale, Luis Arrio reuşise să pună la cale planul de distrugere a lui Dalbán.

Distrugerea lui urma acum morţii sale.

Bucată cu bucată, Arrio a căpătat controlul asupra fiecărui împrumut făcut de Dalbán, a pus mâna pe câteva ipoteci, mai multe plăţi neacoperite - şi îl anunţase pe Dalbán că avea intenţia să cumpere toate ipotecile pe care va putea[10]. Suma totală se ridica la vreo două milioane de dolaros; mai mult de trei sferturi de milion trebuiau plătite în curând sau să fi fost deja plătite.

Aşa că, bând două pahare de coniac fin, care i-au liniştit nervii şi i-au făcut mâinile nesigure - făcându-l să încerce de patru ori până când a reuşit - şi-a tăiat gâtul.

Am auzit toate aceste amănunte de la Isabela Cortés şi de la soţul ei, atunci când, luni seara, m-au invitat să bem un pahar înainte ca ei să meargă la Operă. Am întrebat-o pe señora Cortés ce crede despre distrugerea Studioului de televiziune şi ea pur şi simplu explodă, până la mânie.

— Când îi vor găsi pe sabotori, să fie arşi de vii în public, spuse ea muşcător. O faptă cumplită, care aparţine trecutului pe care Alejo s-a chinuit atâţia ani să-l îngroape - un trecut de violenţă iresponsabilă şi de ură internă! Mă simt aproape cuprinsă de ruşine că mai pot să merg prin oraş, acum că Alejo a avut acest sfârşit cumplit.

— Pe de altă parte, spuse soţul ei cu o neaşteptată suavitate, asta este primă oară, de mulţi ani încoace, când am fost în stare să petrecem trei nopţi în şir împreună, Belita.

— Nu glumi cu moartea, Léon! rosti palidă señora Cortés. Ciudad de Vados, jur, n-a fost niciodată ca acum, cu José Dalbán mort, şi, mai înainte de el, Mario Guerrero, şi - oare ce s-a întâmplat cu toţi oamenii noştri? Spune-mi!

---

10 [...să pună mâna].

Soțul său luă întrebarea în sensul literar și nu în mod retoric - ceea ce, având în vedere poziția sa, era foarte rezonabil. Își frecă bărbia cu dosul mâinii, în vreme ce se gândea.

— Ca să fiu cinstit, Belita, ai pus o întrebare imposibilă. Îți poți închipui că - un factor crucial din cadrul acestor dispute prelungite cu care am început să ne obișnuim, a ajuns preponderent. Dar pentru a izola acel factor, ei bine, poate că ți-ar trebui o întreagă viață.

Atunci am vorbit despre moartea lui Dalbán și am aflat și eu ceva despre cauza ei.

— Într-un fel, señor Arrio, a făcut un serviciu public, căzu Cortés pe gânduri. De prea multă vreme Dalbán se îmbogățea exploatând instinctele josnice ale oamenilor - asta am considerat-o drept o referire voalată la victoria sa pe piața contraceptivelor - și, făcând acest lucru, i-a încurajat să continue.

— Și opera chiar pe mai multe căi - ar putea susține unii oameni, completă soția sa. Te-ai gândit la efectul pe care îl va avea asupra lui señor Mendoza?

Bineînțeles că m-am gândit că se referea la Cristóforo Mendoza, editorul ziarului *Tiempo*; de vreme ce *Tiempo* fusese închis nu vedeam cum pierderea ajutorului financiar al lui Dalbán ar mai fi contat, într-un fel sau în altul - doar dacă ordinul de interzicere a ziarului ar fi fost contramandat și dacă fusese, nu mi se spusese.

Dar, după toate aparențele, nu asta era ideea, deoarece Cortés îi aruncă soției sale o privire plină de asprime.

— Isabela, știi foarte bine că după părerea mea cărțile lui Mendoza nu reprezintă nicio pierdere pentru nimeni, chiar dacă nu va mai scrie niciodată vreuna.

— Scuzați-mă, i-am întrerupt eu, nu văd legătura.

Cortés ridică din umeri.

— Vanitatea lui Dalbán îi cerea să pară a fi și un patron al artelor. Pentru a fi în conformitate cu celelalte activități ale sale - prin intermediul cărora să fie un mijlocitor pentru

gusturile cele mai de jos ale oamenilor - l-a transformat pe Felipe Mendoza în protejatul său. I-a oferit o casă și, atunci când vânzarea cărților sale nu mergea prea bine, din când în când, îi plătea un salariu.

— Înțeleg. Dar sigur că, dacă Mendoza mai are nevoie de un patron, nu-i va fi greu să-și găsească un altul? La urma urmelor, are o reputație internațională.

— Așa avea și americanul Henry Miller, spuse Cortés înțelept. Dar nici el și nici Mendoza nu au scris genul de cărți pe care l-aș permite să fie citite în casa mea.

— Lăsând deoparte aprobarea sau dezaprobarea, spuse señora Cortés, trebuie să admiți că - din punct de vedere creativ - este un original. Nu, señor Hakluyt, Felipe Mendoza s-ar putea să nu-și găsească un alt protector atât de ușor și în mod sigur nu în propria lui țară, pentru că, așa cum poate ați auzit, toate operele sale sunt la index și ca atare lucrează în dezavantaj.

— Și asta nu-i vina lui? începu profesorul bătăios.

S-ar fi pornit într-o discuție tare încinsă dacă señora Cortés nu ar fi observat dintr-o dată ora înaintată și nu și-ar fi dat seama că întârziau la uvertură.

După ce au plecat am rămas pierdut în gânduri. Fata cu chitara care apărea în unele seri aici, în mod special atunci când urma să fie un spectacol deosebit la Operă sau la unul dintre teatre, cânta - mai mult pentru ea însăși decât pentru audiență - în partea cealaltă a barului. Mi-am luat paharul și m-am dus să mă așez undeva, de unde puteam s-o ascult.

Așa cum arătau lucrurile acum, aproape că aveai impresia că sosirea mea în Vados a fost cea care a pus în mișcare un lanț de evenimente violente și uneori sângeroase. Dar acest lucru era ridicol. Trebuie să fie vorba doar de întâmplare sau de coincidență. Mult mai sigur era că atât sosirea mea în oraș cât și evenimentele care au urmat să fie simptomatice aceluiași păienjeniș de rivalități, uri și gelozii. Cu alte cuvinte, în prezent toți

oamenii din Vados, începând cu *el Presidente* până la fata cu chitara, erau ca niște marionete care se mișcau după placul unor forțe dincolo de controlul indivizilor.

Bineînțeles că, aici, în Ciudad de Vados, au făcut o încercare hotărâtă pentru a controla aceste forțe - așa cum spusese Mayor, aceasta era „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvemare-din-lume”. Da, dar poate că succesul pe care se pare că-l dobândiseră nu era nimic mai mult decât o iluzie. Nu poți decât să maschezi, nu să controlezi impulsurile întunecate din partea cea mai de jos a minții omenești, moștenirea de prejudecăți cu care sunt împovărați fiecare bărbat, femeie și copil din orice oraș de pe pământ. Acestea nu puteau fi controlate. Cel mult, puteai să dictezi când ar trebui să fie satisfăcute acestea - iar uneori, când presiunile din spatele lor au crescut dincolo de limită, nici acest lucru nu-l mai poți face.

— Señorita, i-am spus fetei cu chitară și ea se întoarse spre mine cu niște ochi întunecați și serioși.

Nu era drăguță; avea un nas mare și gura mare cu un dinte strâmb în partea de sus.

— Señorita, care este părerea dumneavoastră despre cărțile lui Felipe Mendoza?

Păru surprinsă.

— Nu știu, señor, spuse ea. Sunt o bună catolică și catolicilor nu le este permisă citirea cărților lui. Asta-i tot ce știu.

Am oftat.

— Ce credeți despre moartea lui señor Dalbán?

— Se spune că a fost un om foarte rău. Poate că îl chinuia propria conștiință. În mod sigur, trebuie să fi fost un mare păcătos dacă s-a sinucis în felul în care a făcut-o.

— Imaginați-vă, señorita, că o rivală geloasă a dumneavoastră v-ar fura tot ceea ce este important pentru dumneavoastră - tot ceea ce vă ajută să vă câștigați existența, chitara, cântecele, v-ar seduce prietenul, dacă aveți vreunul - așa că n-ar mai exista nicio speranță pentru

dumneavoastră: atunci ce-ați face?

Se încruntă, de parcă ar fi vrut să înțeleagă ce urmăream prin asemenea întrebări. După o clipă de gândire spuse plină de virtute.

— M-aș ruga, señor.

M-am întors către ea.

— Ascultați-mă, señorita, nu sunt un anchetator. Sunt doar un străin în Vados care vrea să știe cum văd oamenii toate întâmplările dramatice din ultimele zile. Gândiți-vă, señor Dalbán a fost *ucis* la fel de sigur ca și cum cineva ar fi ținut cuțitul cu care i-a fost tăiat gâtul. Afacerile sale erau distruse, dintr-o dată s-a aflat în fața unor datorii pe care nu le putea plăti, tot ce obținuse muncind o viață întreagă îi fusese luat și toate astea nu sub forma unei pedepse a lui Dumnezeu, ci numai pentru că un om de afaceri rival era invidios pe el. Invidia nu este un păcat?

— Oh da, señor! Un mare păcat!

— Exact. Poate oare să fie drept că unei persoane, precum Dalbán, să-i fie distrusă munca de o viață pentru satisfacerea invidiei unui rival?

Nu răspunse. Probabil că-i puneam întrebări pe care confesorul ei le-ar considera ca foarte tehnice și ca atare ar fi mai bine să fie lăsate pentru teologii antrenați.

— Cât despre omul care era atât de invidios, am continuat eu. Ați auzit de señor Arrio?

— Oh, bineînțeles! este un om foarte bun. Tatăl meu lucrează într-unul din magazinele sale; este director adjunct și poate că într-o zi va fi director.

În cele din urmă înțelese.

— Vreți să spuneți că señor Arrio era rivalul gelos de care vorbeați?

— Bineînțeles. Señor Arrio este foarte bogat; señor Dalbán fusese, de asemenea, foarte bogat. În mod natural, erau rivali.

— Asta n-o cred, spuse ea cu hotărâre. Señor Arrio trebuie să fie un om bun. Toți oamenii care lucrează pentru

el spun același lucru și el a înființat multe magazine în țara noastră, nu numai în Ciudad de Vados.

— Ar trebui întrebat și Job ce părere are despre asta, am mormăit eu pentru mine.

— În plus, spuse ea, ca și cum ar fi ajuns la o concluzie importantă, dacă lui señor Dalbán îi păsa mai mult de bani decât să-și salveze sufletul muritor - și probabil că-i păsa, dacă s-a sinucis numai pentru că și-a pierdut banii - era în mod sigur un om păcătos. Dragostea pentru bani este rădăcina răului.

— Atunci cine iubea banii mai mult - señor Dalbán sau señor Arrio, care i-a luat toți banii. Lui señor Dalbán, deși el însuși era bogat?

Asta a dat-o gata; rămase uitându-se la mine cu ochii măriți, ca și cum i-aș fi amestecat cosmosul personal cu o lingură și își pierduse orice orientare. Am încercat o altă direcție.

— Vă aduceți amine de señor Brown, care a fost ucis acum câteva zile?

— Da, señor. Am citit despre asta în ziar.

— Ce știați într-adevăr despre acest lucru? Ce credeați că a făcut?

Se uită în jos și vorbi ezitând.

— Ei bine, señor, toată lumea știa cam cum era cu Estrelita Jaliscos, așa că ceea ce a făcut el - ei bine…

Tocmai eram pe cale de a o scăpa de situația neplăcută în care se găsea, când semnificația celor spuse de ea a pătruns în cele din urmă în țeasta mea cea groasă. Aproape că mi-am vărsat paharul atunci când m-am aplecat brusc spre ea.

— Ați spus „toată lumea *știa* cam cum era”?

— Da, bineînțeles!

Își duse mâna la gât ca și cum reacția mea violentă ar fi făcut-o să amețească.

— Ce nu este în regulă?

— Ați spus că *știau*? am insistat eu. Nu „toată lumea

știe”? Știați ce fel de fată era Estrelita Jaliscos înainte ca toate acestea să se întâmple? Nu ați ajuns la această idee ca urmare a ceea ce a spus episcopul la televiziune, să zicem?

— Nu, señor! Ce avem noi nevoie să ni se spună, despre evenimentele din districtul în care locuiesc? Am văzut de mulți ani cum își ducea viața. Ieșea cu bărbați tineri de când avea doar patrusprezece ani; bea băuturi tari - aguardiente, chiar și tequila și rom. Și se spunea că ea - ea și-a vândut până și onoarea.

Fata spuse aceste ultime lucruri cu un ușor aer de sfidare, ca și cum ar fi provocat pe oricine să le contrazică.

— Pe scurt, am adăugat, Estrelita Jaliscos avea o reputație de prostituată serioasă.

— Señor! spuse ea cu reproș și se înroși puternic.

M-am răsucit și i-am făcut semn chelnerului.

— Dacă ați fi atât de străină de aceste lucruri pe cât încercați să păreți, am spus, nici măcar nu ați fi știut ce înseamnă cuvântul. Mi-ați oferit niște informații foarte valoroase și vă voi face cinste pe chestia asta cu ceva de băut. Ce ați dori?

Chicoti nervos.

— Mai întâi trebuie să vă cânt un cântec, spuse. Manuel, acela din spatele barului, este un prieten al tatălui meu și cât timp sunt aici stă cu ochii pe mine. Voi cânta și după aceea îmi veți oferi ceva de băut, spunând că este răsplata pentru că v-a plăcut cântecul meu, înțelegeți?

M-am uitat cu sarcasm la ea.

— Îmi închipui că ieși la plimbare cu băieți, am spus.

— Señor!

— E-n regulă, nu fusese vorba de o invitație. Dă-i înainte și cântă. Ce-ai zice de *La Cucaracha?*

— Acela este un cântec malefic, señor. E vorba de marijuana. Dați-mi voie să vă cânt un cântec de-al meu.

Era o melodie pop obișnuită, așa cum puteai auzi în orice zi, la radio, oriunde în America Latină. Am privit-o în

vreme ce cânta și am ajuns la concluzia că era doar cam a zecea parte atât de timidă pe cât voia să pară. Probabil că Manuel își lăsa uneori ochii să se plimbe prin local.

Deci nimic nu era ceea ce părea să fie, am descoperit eu acum. Estrelita Jaliscos fusese o adevărată târfă, care o luase razna de când avea patrusprezece ani. Și din cauza ei, mâine, Fats Brown urma să fie îngropat. Dacă ar fi venit la proces și ar fi fost aduse dovezi despre caracterul ei, în mod sigur motivul acuzării s-ar fi prăbușit precum un castel de cărți de joc.

Atunci, de ce nu-și asumase el riscul unui proces? El singur îmi spusese în noaptea în care l-am găsit îmbătându-se, ca să „celebreze”, că era sigur că Estrelita Jaliscos este o târfă. Cunoștea tipul de legi din Vados; ar fi putut constitui împotriva ei un dosar de șantaj cu mult mai puternic decât orice caz de crimă împotriva lui.

Nu exista decât o singură cauză care să fie conformă cu acțiunile sale. Trebuie să fi fost al naibii de sigur că această acțiune a Estrelitei nu se născuse în creierul unei tinere prostituate. Trebuie să fi știut sau trebuie să se fi convins, că nu i se va permite niciodată să se dezvinovățească.

Cine îi voia pielea atât de mult? Rivalul său, avocatul Lucas?

Nu, bineînțeles că nu. Lucas nu avea nevoie de asemenea deznodământ.

Sau avea?

Trebuia să aflu o mulțime de lucruri despre Lucas înainte de a putea răspunde la această întrebare. Cea mai îndreptățită persoană să-mi lămurească aceste enigme era celălalt oponent legal al său, care fusese, de asemenea, un bun prieten al lui Fats Brown - Miguel Dominguez.

M-am întrebat dacă l-aș putea găsi la această oră înaintată a serii. M-am ridicat de pe scaun, iar fata care cânta se întrerupse aruncându-mi o privire întunecată.

— Ah, da! am spus, amintindu-mi de Manuel!

Barmanul veni spre mine zâmbind.

— Adu-i tinerei doamne băutura ei obișnuită și trece-o în contul meu. Mă întorc.

— Băutura ei - obișnuită señor?

Se uită la mine fără nicio expresie.

— Da, ce bea ea în aceste ocazii. Îmi închipui că o tequila dublă *con sangrita de la viuda*.

Am rânjit la expresia ultragiată a fetei.

— Îmi pare rău, señorita, dar cred că ceea ce cânți este cumplit. Nu contează - poți să bei două pahare, dacă tot fac cinste și într-o bună zi o să crești și tu.

Și tot nu știu de ce nu m-a scuipat în ochi.

23

Probabil că îl deranjasem pe Dominguez de la masă sau așa ceva, deoarece atunci când am dat de el la telefon părea tare iritat. Când i-am spus de ce-l caut s-a mai îmbunat puțin, chiar dacă nu de tot.

— Vă mulțumesc pentru informație, señor Hakluyt, a spus el. Trebuie, bineînțeles, să înțelegeți că de vreme ce Brown nu a fost judecat, caracterul acestei fete, Jaliscos, este doar de un interes pur academic. Dar ar fi corect față de văduva sa să întreprindem ceva pentru ca reputația sa să nu rămână pătată.

Am spus:

— Dar nu trebuia să fie îngăduit să se ajungă la asta, señor. Fats Brown era un om bun, mult mai bun decât mulți alții dintre oamenii pe care i-am întâlnit în Vados. Și de la episcop în jos, toată lumea continuă să-l împroască cu noroi. Acum, că atacul judecătorului Romero împotriva bunului dumneavoastră comportament a fost contracarat, poziția pe care o aveți în lumea justiției este foarte apropiată de cea a lui Andreas Lucas…

— N-aș spune una ca asta, se pronunță el pe un ton glacial.

— Foarte mulți oameni *spun* acest lucru. Uitați care e situația de fapt. Fats era convins că Estrelita Jaliscos nu era mai mult decât o târfă amatoare care nu ar fi avut destulă minte să se ia de el fără să fi fost îndemnată și îndrumată. Dacă era cineva în spatele ei, atunci acea persoană ar trebui scoasă din ascunzătoare.

— Señor, spuse el, părând aproape că regretă, cred că

fantazați prea mult, bazându-vă doar pe cuvintele unei tinere doamne. Dacă am ajunge direct la concluzia că toată afacerea a fost un aranjament răuvoitor pentru a-l discredita, ar însemna să greșim la fel de mult ca și cei care au greșit condamnându-l pe Brown. Pur și simplu nu știm. Nu pot promite nimic mai mult decât că noi, care am fost prieteni vechi de-ai lui señor Brown, vom face tot ce ne stă în putință, pentru el și în mod deosebit pentru văduva lui.

Nu asta dorisem. Dar trebuia să mă mulțumesc cu ceea ce obținusem.

A doua zi urma să fie îngropat Fats. Nu eram în stare să aflu în ce loc. Părea să fi fost lăsată o perdea a tăcerii, probabil că existau temeri legate de tulburări, așa cum fuseseră în ziua înmormântării lui Guerrero. Nu mi-aș fi închipuit că era atât de sărac încât să fie înmormântat pe cheltuiala orașului, asemeni unui criminal condamnat, dar atunci când am telefonat la cele două cimitire necatolice din apropierea orașului mi s-a răspuns că nu va fi îngropat în niciunul. În mod sigur nu fusese un catolic practicant, dar, ca ultimă posibilitate, am sunat la secretarul episcopului, iar acesta mi-a comunicat că nu era membru al bisericii și că nu se cunoștea nimic cu privire la aranjamentele făcute pentru înmormântarea lui.

Deci Fats Brown era îngropat pentru odihnă veșnică undeva - într-un loc oarecare - iar eu trebuia să mă întorc la munca mea.

Lucrurile mergeau destul de bine. Simpla trecere în revistă a cheltuielilor diminuase cu un sfert de milion de dolaros estimările mele inițiale pentru schema cartierului pieței, iar obiecțiile ridicate de Diaz s-au dovedit a fi mai degrabă de bun-simț. I-am lăsat pe funcționarii de la costuri să facă devizul și, spre sfârșitul dimineții, m-am dus să-l văd pe Angers.

Când am intrat în biroul său, păru să se facă puțin mai mic, să se retragă mai mult în cochilia lui; puțin câte puțin,

ca și cum s-ar fi temut prima oară că aș fi avut intenția să-l lovesc, în vreme ce vorbeam, și-a revenit.

— Ceea ce m-a adus aici, am spus, aprinzând o țigară, este nevoia unei decizii în ceea ce privește mahalaua lui Sigueiras.

Angers nu spuse nimic; așteptă doar ca eu să continui.

Am încercat să par cât mai impresionant și mai didactic.

— Așa cum am mai spus și înainte, ideea nu a fost înțeleasă, în principal fiind vorba de pronunțarea ordinului „afară”. După cum stau lucrurile, se pare că trebuie să adaugi ceva în genul, „afară, vrem spațiu pentru depozitare”. Perfect; va fi un loc de depozitare foarte bun. În realitate nu există nicio necesitate reală pentru un loc de depozitare acolo. Centrul acestui oraș a fost mult prea bine planificat pentru așa ceva. Așa că totul se rezumă la: orașul îl va arunca afară pe Sigueiras în mod direct sau încă se așteaptă de la mine să născocesc un motiv oficial?

— Tot nu-l putem da afară pur și simplu, spuse Angers obosit. Adăpostirea unui om căutat de poliție nu este o acuzație care duce în mod automat la pierderea drepturilor cetățenești. Dacă asta ar fi fost situația, întreaga problemă ar fi extrem de simplă. Tot mai avem nevoie de un plan de reconstruire, până când vom avea o lege care să ne permită să-i luăm acel spațiu.

Am tăcut o clipă, reamintindu-mi de acea vizită făcută în zona incriminată. În momentul în care o recunoscusem pe señora Brown uitasem de datele pe care venisem să le strâng. Dar până atunci fusesem condus fără tragere de inimă, la concluzia că nu era nimic de ales, între a-i evacua pe locatarii cartierului și între a-i lăsa acolo unde sunt. Lăsându-i acolo unde se găseau, aveau o casă - *un fel de.* Evacuați, problema lor devenea destul de presantă, îndeajuns de mult, încât guvernul să fie nevoit să acționeze. Ei nu erau, în mod evident, pregătiți pentru a locui în locuințe moderne - da, la naiba, această problemă trebuia înfruntată de fiecare dată când evacuai blocuri

vechi sau maghernițe și în mod sigur nu vor învăța să se comporte civilizat în gaura aia a lor puturoasă.

— Cred că voi scrie un lung memoriu, am spus. Un memoriu pentru Diaz.

— Aș putea aranja pentru tine să-l vezi personal, dacă preferi, sugeră Angers.

Oferta semăna cu un steag de armistițiu.

— Mulțumesc, nu cred că doresc acest lucru. N-aș putea fi atât de convingător pe cât ar trebui să fiu, în spaniolă, iar un translator m-ar face să pierd timp. Oricum, îți voi spune ce am de gând să-i comunic.

M-am uitat la harta de pe perete, care atârna desfăcută pe perete și mi-am adunat gândurile fără să mă grăbesc.

— În mare, este vorba despre următoarele idei. Pot simula un plan de dezvoltare care va permite orașului să-l dea afară pe Sigueiras fără niciun fel de obiecții din partea nimănui. Cu totul întâmplător, această acțiune va da naștere unui război civil, doar dacă nu se iau măsuri ca atunci când planul este pus în aplicare, locuitorii mahalalei să fie integrați.

— Pare un mod destul de dur de a pune problema, spuse Angers, uitându-se fix la mine.

— Nu glumesc. Pur și simplu afirm că soluția nu este să se construiască o parcare sau ce-o fi sub stația de monorail. Cea mai bună soluție ar fi ca locuitorii acestei mahalale să fie dispersați în zone mai dezvoltate din punct de vedere economic și moral, iar stația de monorail să fie lăsată așa cum este și să se construiască noi sate pentru acești oameni. Folosiți fondurile existente, nu să peticiți zona aia, ci să-i scoateți din oraș. Construiți-le case noi; cumpărați-le animale; dați-le pământ pentru culturi și uneltele cu care să-l lucreze. Angajați câțiva experți profesioniști de la Națiunile Unite care să-i învețe cum să trăiască în secolul al XX-lea. Asta va rezolva problema pentru totdeauna.

Angers dădea încet din cap.

— Diaz nu va accepta așa ceva, spuse el. Sunt de acord că la prima vedere pare cea mai bună soluție și, firește, ar fi bine pentru oraș ca să-i trimitem pe acești țărani din nou la sate. Te previn, nu sunt sigur că vor fi de acord să plece - căci, odată încercat, gustul de a trăi pe cheltuiala altuia este greu de pierdut, chiar și în cuștile alea împuțite ale lui Sigueiras, probabil că au dus o viață mai ușoară și mai trândavă decât au trăit vreodată în satele lor. Dar nu asta este obiecția pe care sunt sigur că o va ridica Diaz.

Nu, admiterea unui asemenea plan ar însemna acceptarea tacită a inferiorității acestor oameni, iar el refuză întotdeauna să privească în față realitatea. El are aceeași origine și pentru el o asemenea atitudine ar echivala cu renegarea propriei familii, dacă înțelegi ce vreau să spun. N-am nicio îndoială că el însuși se simte inferior, comparativ cu Vados, de exemplu. Vados este un om bine educat, care a călătorit foarte mult și care are o cultură vastă, în timp ce Diaz este un om al pământului, un adevărat fiu al ogorului. Cu el este vorba de o adevărată credință religioasă conform căreia sătenii lui sunt la fel de buni ca și noi - adică cetățenii născuți în străinătate și membrii născuți aici ai înaltei elite culturale. Să privim lucrurile în față, Hakluyt: știi la fel de bine ca și mine că este o prăpastie enormă, cum se zice. Sunt complet de acord că ceea ce au nevoie cel mai mult acești oameni este să fie educați pentru standardele moderne - dar pentru un om ca Diaz, admiterea nevoii de educație de acest fel este admiterea inferiorității sociale. Înțelegi?

— Nu sunt de acord. Nu l-am întâlnit niciodată pe Diaz - l-am văzut doar o singură dată, la petrecerea dată de Vados - dar nu pot crede că un om care a ajuns la o poziție socială atât de înaltă față de începuturile sale modeste, așa cum este cazul lui, nu poate să recunoască o realitate dură, atunci când îi este prezentată.

Angers oftă.

— Foarte bine - dă-i înainte. Voi face astfel încât sigur să

nu refuze s-o citească de la început, dar nu pot promite mai mult.

— Îți voi aduce memoriul în această după-amiază. În timpul ăsta, cât lucrurile se vor coace, îmi voi lua o zi liberă. Mă voi duce să arunc o privire la acele coșmaruri de trafic despre care mi-ai spus că există în restul țării. Orașul ăsta afurisit aproape că m-a înnebunit cu fațada sa hipermodernă și cu instinctele sale dominate de violențe și primitivism. Așa, ca schimbare, aș vrea să văd și locuri mai curate.

— Vei găsi lucruri foarte diferite în afara orașului Vados, spuse Angers, într-un mod neutru. Voi anunța poliția că pleci, așa încât nimeni să nu-și facă griji. Cam când crezi că te vei întoarce?

— Poate mâine. Depinde cât de plictisit o să fiu.

— Distrează-te.

Un zâmbet de-abia schițat îi apăru și aproape imediat îi dispăru de pe față.

— Știi, se spune că o schimbare este la fel de bună ca și odihna.

De la sosirea mea n-am fost niciodată mai departe de împrejurimile orașului Vados. Acum am apucat pe drumul ce mergea de-a lungul țărmului și m-am dus să vizitez ce nu apucasem să văd până atunci.

Puerto Joaquin; un oraș care se extinsese într-o mare dezordine, la revărsarea râului Rio Rojo, cu foarte mari și moderne amenajări portuare, care nu aveau decât o vechime de câțiva ani, datorită incendiului uriaș ce distrusese o parte a orașului. Și, cu toate acestea, în comparație cu silueta zveltă și modernă a orașului Vados, părea că aparține unui moment istoric depășit.

Cuatrovientos: fosta capitală, orașul celor bogați, orașul petrolului.

Cu cheltuielile scăzute legate de mâna de muncă locală și cu extrem de favorabilul nivel al taxelor, era o propunere

mai bună să lucrezi pământul aici decât să te ocupi de exploatarea unor resurse cunoscute, dar până acum neexploatate, din America de Nord.

Și Astoria Negra: mult mai la sud decât Puerto Joaquin și tot de-a lungul țărmului. Cam la atât se reducea orice asemănare. Astoria Negra nu avea o poziție geografică favorabilă, îi lipseau amenajările portuare pentru vase mai mari și nu avea conducte care să vină de la câmpurile petroliere. Viața orașului era dominată de activitatea portuară, iar aceasta consta în principal în comerțul de-a lungul țărmului, cea mai mare parte fiind reprezentată de guano și de pescuit. Era un port foarte mic.

Pentru mine, venirea la Astoria Negra era ca și cum m-aș fi întors în secolul al XIX-lea. Părea aproape, imposibil să accepți cât de prost stăteau lucrurile aici. Standardul mediu de viață ar fi putut fi comparat cu cel din cartierele de cocioabe din jurul Vados-ului; era genul de oraș în care dărâmai o cocioabă și dădeai peste o mahala. Dar această apreciere nu putea fi extinsă asupra întregului oraș, unde mai existau și niște blocuri noi cu apartamente foarte frumoase și câteva magnifice case vechi înconjurate de grădini binecuvântate de timp - dar cea mai mare parte din el semăna cu imaginile dintr-un film italian neorealist, făcut imediat după cel de-al doilea război mondial: pereții prăbușiți, străzi strâmte, drumurile pline cu băltoace cu apă peste tot.

Ecourile conflictului din capitală cu greu ajunseseră până aici. Aveai impresia că autostrada principală pornea direct din Vados și se ducea de-a dreptul în lumea din afară, iar linia ei nu fusese atinsă niciodată de cetățenii de aici. Am vorbit cu câțiva oameni: un indian bătrân, un tânăr care ducea niște vreascuri pe umăr, un țăran care sculpta figurine tradiționale în lemn pentru turiștii ocazionali care veneau de pe mare și se opreau să se mire de aspectul straniu al orașului Astoria Negra înainte de a pleca mai departe - în cele mai multe cazuri extrem de

ușurați, spre aerul condiționat din Vados. Toți cei cu care am vorbit aveau doar două subiecte de discuție: lipsa banilor și Campionatul local de șah care era în plină desfășurare. Sculptorul era un fanatic al șahului; avea în magazinul său vreo câteva duzini de seturi de piese pe care le sculptase chiar el, toate diferite și totuși asemănătoare într-un mod foarte ciudat, piesele având înfățișarea îndesată și masivă a unor idoli azteci.

Nimeni nu părea să fie interesat de viitorul orașului și cu toate acestea dacă exista un loc unde cele patru milioane de dolaros să fie mai necesari ca oriunde, atunci acesta era acest loc. Certurile din Vados, pentru acești oameni, erau ceva care interesa guvernul, un corp amorf de individualități foarte neclare, care de obicei face ceea ce nu trebuie și care nu mai poate apoi să îndrepte lucrurile - de unde și renunțarea omului de pe stradă, din Astorias Negra, de a se mai gândi la asemenea lucruri.

Peste tot pe unde m-am uitat, am descoperit noi moduri de a cheltui acei bani. De-abia aruncam o privire unei străzi și imediat mintea îmi era plină de planuri de dezvoltare și de îmbunătățiri. Ce-ar fi fost dacă președintele Vados ar fi reconstruit acest oraș în loc să fundeze unul nou? Oare efortul ar fi fost răsplătit? Bineînțeles că nu. Acest oraș nu mai putea fi ajutat; în mod ideal, acum trebuia lăsat să moară de moarte naturală, să fie dezbărat de amenajările sale portuare și să fie apoi conceput un oraș nou și modern care să se întindă mai mult către uscat.

Numai că asta ar costa în jur de o sută de milioane de dolaros înainte de a-ți pune probleme în legătură cu prețurile demolărilor și apoi ar trebui să aștepte până în secolul viitor sau chiar până la următorul.

M-am întors la magazinul sculptorului în lemn și am cumpărat unul din seturile de piese de șah.

24

Seara am revenit în Vados, după o absență de vreo douăzeci și opt de ore. Și în răstimpul acesta, se petrecuseră alte evenimente.

Bineînțeles, orașul nu fusese cu adevărat liniștit de săptămâni întregi, dar cel puțin afișase liniștea morocănoasă a unui vulcan adormit; nu făcea nimic mai mult decât să tulbure din când în când suprafața lacului său aruncând câte o bulă fierbinte de gaz.

Acum, din nou…

Încă de la trei kilometri distanță înainte de intrarea în oraș erau instalate balize luminoase ale poliției; la cea de-a treia baliză circulația se desfășura doar pe o singură bandă și ofițeri de poliție înarmați stăteau de pază. Fiecare mașină era pe rând oprită, iar unele dintre ele erau întoarse din drum.

Când mi-a venit și mie rândul, am întrebat ce se întâmplase. Ofițerul care îmi verifica actele nu mi-a dat răspunsul direct; nu făcu altceva decât să spună pe un ton neutru:

— S-ar putea să fie periculos pentru dumneavoastră să intrați în oraș neescortat, señor Hakluyt. Trebuie să vă duceți direct la hotelul dumneavoastră și să telefonați la Cartierul general al poliției pentru a anunța că ați sosit cu bine. O să trimitem după dumneavoastră să vă caute dacă nu ajungeți acolo în - se uită la ceasul său - într-o jumătate de oră.

— Dar ce s-a întâmplat, de fapt? am insistat eu.

— Când señor va intra în oraș, va observa și singur, a

fost răspunsul.

Se dădu înapoi și-mi făcu semn să trec.

Am văzut, curând.

După câte știam, la Astoria Negra nu ajunsese nicio vorbă despre vreo răzmeriță, iar știrile din afară putea fi foarte bine, de asemenea, cenzurate. Am trecut pe lângă unul din magazinele lui Arrio prin fereastra căruia fusese aruncată o bombă artizanală, pompierii încă udau din plin ruinele fumegânde și se simțea un puternic miros acru de carburant. De-a lungul străzilor erau mai multe mașini incendiate; o stradă era închisă deoarece un vagon de monorail fusese sabotat și se prăbușise acolo. Întregul oraș era cuprins de o liniște amenințătoare.

Polițiștii înarmați, care se găseau la fiecare colț, fuseseră dublați de grupe ale Gărzii Naționale. Tipii din gărzile patriotice, patrulau pe străzi cu un aer foarte incomod, dar hotărât, în uniformele lor neajustate, cu puști agățate de umeri și am mai fost oprit de mai multe ori pentru a-mi arăta actele înainte de a ajunge la Hotel del Principe și de a fi astfel în siguranță.

Un ziar luat de la ultimul stand, în timp ce trecusem pe lângă el, îmi oferise explicația necesară asupra derulării evenimentelor, iar acum, consumatorii de la barul hotelului îmi confirmau ce scria acolo. Nu era de mirare că Dominguez fusese atât de precaut atunci când vorbisem cu el despre Estrelita Jaliscos; deja se pregătea un atac al naibii de devastator, iar cât eu fusesem plecat, el trăsese cu toate bateriile.

Ceea ce însemna că adusese un martor - fratele fetei moarte - care jurase nu numai că ea fusese pusă să-l șantajeze pe Fats Brown, dar mai dezvăluise că cel care o pusese să facă acest lucru era Andres Lucas.

Partidul Național invadase străzile cerând răzbunare, casa lui Lucas fusese devastată și aproape incendiată, iar Lucas însuși era acum închis „pentru propria-i protecție”.

Mi-a trebuit nițel timp pentru a afla toate amănuntele,

dar un lucru devenea clar: fie că o recunoștea sau nu, Miguel Dominguez era, temporar, cel mai influent om din Ciudad de Vados - *el Presidente* nefiind exceptat.

Am pus mâna pe un ziar și am citit textul dezmințirii pe care Dominguez îl oferise presei pentru publicare; era o măsură a poziției sale înalte căpătate dintr-o dată, faptul că *Libertad* îl publicase practic în întregime. Nemulțumit să se ia numai de Lucas, Dominguez descrisese această afacere rușinoasă doar ca un singur aspect al stadiului corupției actuale care cuprinsese totul; un alt aspect, declara el, este insistența fățișă a lui Seixas în ceea ce privește amploarea traficului de influență și care, de fapt, este o încercare de a coopta în afaceri companii de construcții în care el avea investiții mari și, în sfârșit, un alt aspect era modul în care Caldwell, de la Departamentul Sănătății, exagerase situația din mahalaua lui Sigueiras pentru a-și asigura sprijinul public pentru îndepărtarea lui.

Simpatizanți înfierbântați ai Partidului Cetățenilor ieșiseră pe străzi pentru a-i îndepărta pe membrii Partidului Național și Gărzile naționale fuseseră solicitate să liniștească răzmerița care izbucnise. Circulația fusese interzisă până la ora șase dimineața.

Eram foarte fericit, într-adevăr, că lipsisem de la această „distracție”. Mai ales atunci când Manuel, barmanul hotelului, îmi arătă rana cauzată de un glonț de pușcă pătruns printr-o fereastră și care apoi ricoșase în barul său atât de frumos lustruit.

S-au auzit focuri de armă sporadice dinspre marginile orașului cu puțin înainte de miezul nopții, dar ultimul buletin de știri al serii - emis dintr-un transmițător al armatei, care fusese instalat ca substitut, în stare de urgență, pentru serviciul de informații obișnuit - a comunicat că situația a revenit la normal.

Aveam îndoieli asupra acestei afirmații.

Primul lucru pe care l-am auzit de dimineață a fost telefonul de la capul patului. Mă suna Angers, întrebându-

mă dacă totul era în regulă și sfătuindu-mă apoi să stau liniștit în hotel. I-am spus că eram într-adevăr bine și l-am întrebat care fusese reacția lui Diaz la memoriul pe care i-l trimisesem.

— Reacție! fornăi Angers - îmi puteam vizualiza expresia lui. Nu fi caraghios! Are ambele mâini ocupate cu răzmerița asta nenorocită.

Sfatul de a sta liniștit era bun. În cursul dimineții, m-am plimbat în jurul pieții, și am privit cum instalau un post de pușcă mitralieră în cazul în care cineva era îndeajuns de prost încât să încerce să inițieze mitingul zilnic obișnuit. Bineînțeles că nimeni nu și-a asumat riscul; orice mulțime adunată astăzi ar fi explodat la fel ca și nitroglicerina.

După ce am citit ziarul și buletinul de știri bătut la mașină, de pe afizierul, din holul hotelului prin care se anunța că în eventualitatea unor tulburări serioase pivnițele hotelului vor fi deschise clienților, am jucat câteva partide de șah cu noile mele piese, mâna dreaptă, contra mâinii stângi. Așa mi-am petrecut cea mai mare parte a dimineții. În cele din urmă trebuia să se facă și timpul pentru masa de prânz, și pentru a-mi provoca pofta de mâncare am trecut pe la bar ca să iau un aperitiv.

— Care-i ultimul scandal, Manuel? l-am întrebat pe barman - fără să aștept nicio veste.

Răspunsul lui mă făcu aproape să scap paharul din mână.

— Se zice că va avea loc un duel, señor. Señor Arrio l-ar fi provocat la duel pe señor Mendoza.

— Pe dracu', ce spui? m-am uitat la el, pe jumătate bănuind că râde de mine, deși fața lui era foarte serioasă. Pentru ce?

— Din cauza unei povești pe care a scris-o señor Mendoza - o poveste foarte ciudată despre un om de afaceri. Señor Arrio susține că e scrisă anume pentru a-l descrie pe el. Dar dacă se duce la tribunal și depune o plângere, atunci toți vor spune: „Deci señor Arrio crede că

acesta este el! Ha! Ha! Da, într-adevăr aceasta seamănă foarte bine cu señor Arrio”. Și foarte multă lume va râde de señor Arrio. Asta nu-i place. Așa că..., își desfăcu mâinile a neputință.

— Dar duelul nu este legal în Aguazul, nu-i așa?

— Este interzis de lege, señor. Dar dacă e așa, multe lucruri sunt interzise de lege. Toată lumea știe acest lucru, dar bineînțeles că nimeni nu va afla în mod oficial despre duel decât după ce el va avea loc.

Am văzut care era diferența.

— Și când trebuia să aibă loc acest duel? am întrebat eu.

— Ah, asta nu se știe, răspunse Manuel cu prudență. Dacă s-ar cunoaște, multă lume s-ar putea duce să privească și atunci poliția ar trebui să intervină. Dar cel mai probabil este mâine în zori undeva, pe câmp.

— Și cine are mai multe șanse să câștige?

Manuel își luă aerul gânditor al unui tip care cunoaște ceva dedesubturi despre curse.

— De vreme ce señor Mendoza a fost provocat, are dreptul să aleagă armele. Este bine știut că señor Arrio este unul dintre cei mai buni trăgători din întreaga Americă. Așa că vor fi alese probabil, săbiile dar cine poate să spună dinainte?

După duel s-a spus că Arrio și-a pierdut controlul în momentul în care a văzut sânge, iar atunci când secunzii săi au reușit să-l tragă înapoi, intestinele lui Mendoza atârnau în partea din față a corpului. L-au dus la spital, dar după o oră a murit acolo, ca urmare a hemoragiei provocate de rănile interne. Sigur că nu mai era tânăr.

Nu citisem niciodată nimic din ceea ce scrisese Mendoza și cu toate acestea știrea morții sale - care nu avea nicio semnificație pentru mine personal - m-a afectat în mod curios. M-am gândit la părerea de rău pe care o vor resimți oamenii de la mii de kilometri depărtare atunci când vor afla despre moartea sa. În vreme ce vestea că - să spunem

- Vados este pe moarte nu i-ar interesa câtuși de puțin. Aproape că am fost puțin invidios.

Și atunci a intervenit ceva neașteptat. Era bărbatul ăsta, Pedro Murieta, pe care îl văzusem la Casa prezidențială în compania celor doi Mendoza; avea ceva afaceri cu Dalbán, și unele legături cu editura care scotea cărțile lui Felipe Mendoza și toată lumea părea să-l cunoască când îi era pomenit numele, dar altfel de-abia se gândea la el - cam genul *ăsta* de om.

Iar când a terminat ceea ce onoarea îl obligase, Arrio era la închisoare acuzat de crimă.

M-am întrebat care va fi acum poziția celor două partide rivale. Naționalii se părea că ar fi câștigat teren; îi pierduseră pe Juan Tezol și pe Sam Francis în circumstanțe care îi discreditau, dar Cetățenii îl aveau acum pe Andres acuzat de conspirație, iar pe Arrio închis pentru crimă. Ambele părți puteau arunca o cantitate egală de noroi.

Spre sfârșitul săptămânii, totuși, revolta s-a transformat într-un fel de întrecere. Fiecare celulă din oraș era plină de arestați. Poliția folosise o dată mitraliera din Plaza del Sur. După aceea, lucrurile s-au mai liniștit. Duminică noaptea, dacă nu luai în considerare cele câteva ferestre ale magazinelor care erau acoperite cu placaj și găurile din pavaj, în locurile unde fuseseră făcute încercări, cu jumătate de inimă, de a fi baricadată strada, nu exista niciun alt semn că mulțimile ar fi trecut pe acolo.

Cu toate acestea, atunci când sosisem în Vados crezusem că pentru un oraș latinoamerican acesta era extrem de lipsit de violență. Fie că alesesem momentul nepotrivit pentru a veni, fie mașina propagandei oficiale crease o imagine ideală foarte convingătoare.

Eram tare sigur că prima alternativă era cea corectă. Reacții precum cea a lui Angers nu puteau fi simulate - Angers trecuse pe la hotel - ca să mă vadă duminică seara și mi-a spus cu fața pământie, că nu mai văzuse niciodată

asemenea fapte în cei zece ani de când se stabilise în Vados. Tocmai o condusese pe soția lui la aeroport; o trimisese în California să stea la niște prieteni până când situația se va calma.

Dar asta părea să mai dureze ceva timp.

Singurul eveniment mai deosebit care a avut loc la sfârșitul săptămânii, totuși, a fost o provocare plină de demnitate și severitate adresată lui Dominguez de către profesorul Cortés. Acesta nu a încercat să-l apere pe Lucas - dar a susținut că acuzațiile lui Dominguez împotriva iui Caldwell erau total lipsite de o bază reală. El însuși văzuse, cel puțin așa susținea, lucruri mult mai rele în mahalaua lui Sigueiras și în cartierele cu cocioabe decât cele comunicate în rapoartele Departamentului Sănătății.

Nu mai aveam încredere în Cortés. Nu acum, când văzusem cu ochii mei locul acela al lui Sigueiras. Bineînțeles, Cortés avea multă autoritate și nu ar minți în mod conștient într-o problemă ca asta. În cel mai rău caz, puteai să spui, cel puțin că avea o imaginație fertilă. Sau poate că avea doar o mai mare capacitate de a fi șocat decât cea mai parte a oamenilor.

Fără să fie prea stânjenit, Dominguez a replicat că nu este vorba de o afirmație făcută fără suport; raportul pe care își bazase declarațiile, era un raport oficial pregătit de un investigator special pe care îl chema Guyiran și era unul dintre angajații Ministerului de Interne. Cu alte cuvinte, Dominguez insinua că dacă vrei să te iei de cineva trebuia să te iei de Diaz, iar dacă nu o faci, reclamațiile tale nu vor duce la nimic.

După toate aparențele, Cortés nu era pregătit să ajungă la așa înălțime; păstră o tăcere îndurerată.

Părea că aici există o fantastică rețea de rivalități ce se legau și, de asemenea, multe sfere de influență. O parte din acestea se datora ciudatei construcții semiindependente a orașului Ciudad de Vados, care nu era autonom și care totuși nu părea să fie atât de ușor adus în

fața guvernului național ca restul țării. Fără îndoială acest lucru, se datora relației personale dintre Vados și „copilul” său. Dar orice alt eveniment părea să dezvăluie noi tensiuni create de statutul privilegiat al orașului, iar oamenii erau cu mult mai conștienți de aceste tensiuni decât fuseseră în urmă cu cinci săptămâni, atunci când venisem eu.

M-am întrebat cât din această schimbare se datora pierderii lui Alejandro Mayor și inspiratei sale manipulări a organelor de informație. M-am întrebat dacă Maria Posador avusese dreptate să se teamă pentru viitorul țării, atunci când creatorii înaltei sale tehnici individuale de guvernare ar muri sau ar îmbătrâni.

După cum arătau lucrurile acum, se pare că avusese dreptate. ’

Am primit din nou un telefon de la Angers, luni dis-de-dimineață.

— O surpriză plăcută pentru tine, Hakluyt, spuse el cu o voce care nu era în întregime ironică. *El Presidente* în persoană trece pe la departament în această dimineață și vrea să te găsească acolo. Ai exact treizeci de minute - poți să ajungi?

— Nu, am spus.

Mi-au trebuit patruzeci. Dar și Vados întârziase.

Părea cu mult mai bătrân decât la întâlnirea noastră anterioară, la Casa prezidențială. Poate asta se datora oboselii și neliniștii din ultimele zile, dar bineînțeles și pentru că a stat la putere atât de mult timp, trebuie să aibă peste șaizeci de ani, poate chiar aproape șaptezeci. L-am găsit în biroul lui Angers, uitându-se cu atenție peste o hartă în relief a orașului. Angers nu era cu el. Singura persoană prezentă era un bărbat în civil, care stătea cât mai retras, într-un colț, cu ochii ațintiți asupra mea și pe care Vados îl ignora complet.

— Vă rog să luați loc, señor Hakluyt, spuse el. Nu prea

este un timp potrivit cel pe care vi l-ați ales pentru a veni în frumosul nostru oraș, nu-i așa?

Am dat din cap, încuviințând cam strâmb.

Se mișcă nițel în scaunul său și să lăsă pe spetează cu o mână în buzunarul lateral al hainei.

— În esență, señor, v-am chemat pentru a vă cere o favoare.

Vorbi într-un mod ca și cum ar fi fost puțin rușinat să ceară cuiva o favoare, iar efectul a fost acela de a mă face să mă simt - așa cum era clar că se dorea - mai degrabă flatat.

— Dar dumneavoastră m-ați angajat, am spus eu, ridicând din umeri.

— Este adevărat.

Vados mă privi direct în ochi și zâmbi. Chiar și la vârsta pe care o avea era un bărbat deosebit de chipeș și de distins. Se juca cu ceva în buzunarul în care ținea mâna ascunsă; acum scoase acel obiect și am văzut că era un crucifix de argint frumos împodobit, nu mai lung de cinci centimetri. În vreme ce vorbi, îl mângâie cu vârful degetelor.

— Ei bine, señor, am văzut memoriul pe care l-ați pregătit în legătură cu mahalaua de sub stația de monorail. A fost trimis ministrului nostru de Interne, Diaz, și el a avut ocazia să facă o referire la aceasta în cadrul întâlnirii de urgență a cabinetului de ieri. Este un document admirabil, señor - fundamentat pe înalte principii și arătând un mare interes pentru ființele umane care vor fi afectate. Dar din nefericire, nu are nicio valoare.

Spuse ultimele cuvinte fără nicio schimbare de ton sau de expresie, luându-mă prin surprindere.

Am spus:

— Îmi pare rău - nu văd de ce.

Dădu din umeri.

— Señor, cred că puteți fi discret. De asemenea, cred că de vreme ce nu ați mai fost niciodată în țara noastră și de

îndată ce veți pleca, veți lucra liniștit și plin de fericire în Nicaragua sau Noua Zeelandă ori Nebraska, nu veți trece grăbit peste ceea ce vă voi spune. Într-adevăr, señor, este o dispută extrem de aprinsă în legătură cu această problemă pe care dumneavoastră ne ajutați s-o rezolvăm într-un mod atât de inteligent.

— Acest lucru este cât se poate de clar, am spus. *Señor Presidente,* ca politician și ca om practic trebuie să știți că o persoană căreia i se spune în același timp să facă o treabă și totodată s-o facă numai pe jumătate, realizează foarte repede că acei oamenii nu știu nici ei ce vor. Angers m-a prevenit că señor Diaz sigur îmi va refuza propunerea, dar este singura soluție cu o rezolvare pe timp îndelungat.

Îmi adresă un zâmbet obosit.

— Soluțiile cu rezolvare pe timp îndelungat nu sunt bune pentru noi, señor. Peste doi ani, poate că da, dar astăzi noi încercăm doar să câștigăm timp, pentru a împiedica dezlănțuirea dezastrului. Așa cum ați afirmat foarte corect, Diaz nu este deloc mulțumit de planul dumneavoastră. Guvernul nostru este într-un fel absolutist, este adevărat. Dar în orice țară oamenii trebuie să apeleze la un guvern de coaliție în vremuri cu situații deosebite și în multe țări de pe acest continent - așa cum fără îndoială vă dați seama - domnește o continuă stare excepțională. Nu sunt un dictator, señor. Sunt șeful unui guvern alcătuit din oameni care uneori au păreri divergente, dar care au o dorință comună, anume ca țara noastră să fie condusă bine și cu fermitate. Diaz și cu mine nu suntem doar vechi colegi - suntem, de asemenea, și vechi dușmani.

Se uita la mine așteptând un comentariu; am murmurat ceva de genul, *vă sunt recunoscător*.

— Dar există o diferență. Acest oraș este - probabil că v-am mai spus acest lucru și mai înainte, pentru că îl spun oricui și îl repet pentru că acesta este adevărul - acest oraș este copilul meu, copilul minții mele. Eu întruchipez două poziții oficiale: pe de o parte sunt președintele Aguazul-

ului, iar pe de altă parte sunt primar al orașului Ciudad de Vados și în ceea ce privește orașul, ceea ce contează este că se va face ceea ce spun *eu.*

Am încuviințat din cap.

— Bine! Atunci uite ce spun eu. Datoria mea nu este numai față de oamenii care aparțin acestei țări fără să fi avut de ales, care s-au născut aici, ci am o datorie și față de cei care au împărțit cu mine *ideea* și visele mele, care au renunțat la tot ceea ce le putea oferi viața în altă parte pentru a contribui ca proiectul orașului Ciudad de Vados să devină o realitate. Nu este *cinstit* dacă ar trebui să-mi trădez promisiunile făcute lor.

— ...

— Señor, cu toate că în timpul în care m-am aflat la conducere, Aguazul-ul a devenit din ce în ce mai prosper în toți acești ani, țara noastră nu este o țară bogată. Dacă aș da cu o mână ceva, va trebui să iau înapoi cu cealaltă - și nu pot lua nimic care să nu fie deja promis altora! Nu pot aloca fonduri pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și stabilirea acelor oameni fără adăpost, din maghernițele de la marginea orașului și din mahalaua de sub stația de monorail, nu atâta vreme cât există mahalale în Astoria Negra și în Puerto Joaquin, nu atâta vreme cât am nevoie de aceste fonduri pentru a-mi ține promisiunile făcute față de cetățenii născuți în altă parte. Fără ei și fără ajutorul lor, nu ar exista niciun oraș aici - n-ar fi nimic decât pământ gol și câteva pâlcuri de copaci.

Dacă înțelegeți acest lucru, veți înțelege de ce trebuie să vă cer să pregătiți un plan - unul anume sau oricare plan - pentru a mătura toate mahalalele din orașul acesta. Aceasta ne va acorda timpul necesar pentru a ne trage sufletul, pentru a putea aranja neînțelegerile din cadrul cabinetului guvernamental și, în același timp, să pregătim acele proiecte pe termen lung pe care fără nicio îndoială că le dorim. Dar - nu v-ați gândit, señor Hakluyt, că dacă ar trebui să facem planuri și contracte pentru terenuri și

clădiri, plan pe care l-ați expus în memoriul dumneavoastră, ar mai trece încă doi ani înainte de a curăța aceste mahalale? În doi ani, cu asemenea focare de tulburări, așa cum le avem acum, se va fi declanșat deja o revoluție!

— Cred, am spus, că vă veți trezi cu o revoluție mult mai repede dacă pur și simplu ați…

Mă întrerupse, cu ochii scăpărători:

— Señor, dacă aș fi un dictator și un autocrat aș putea trimite armata în cartierele mărginașe de maghernițe și aș evacua toți oamenii de acolo, împrăștiindu-i în câmpie, și aș da foc acestor mahalale să ardă până la temelie. L-aș putea împușca pe Sigueiras astăzi și i-aș putea trimite mâine într-un lagăr de concentrare pe toți locuitorii mahalalelor! Dar nu sunt genul acesta de om. Aș vrea ca locuitorii țării mele să-mi arunce la picioare flori, nu bombe.

Trânti cu putere micuțul crucifix pe masa de lângă el: se auzi o bubuitură puternică.

— Vă rog, señor, nu-mi dați indicații cum să-mi conduc țara. Eu vă spun cum să vă rezolvați problemele de circulație?

— Ca să fiu cinstit, am spus - da.

Mă privi și apoi începu să chicotească.

— Foarte adevărat, din păcate, señor, admise el. Dar aș dori să vedeți cât îmi este de greu. Vă dați seama?

— Atunci trebuie să vedeți cât îmi este și mie de greu, am răspuns. Bineînțeles că nu am de ales decât să fac așa cum îmi spuneți. Dar rezultatul va fi artificial. Va fi un pretext. Nu va exista nici îmbunătățire și nici dezvoltare - ci doar o schimbare de dragul schimbării. Voi face tot ce voi putea. Dar nu veți obține nimic mai mult decât dacă - așa cum ați spus, ați fi trimis trupe să curețe mahalalele. Numai veți pretinde că ați înfăptuit mai mult și veți fi cheltuit mult mai mulți bani pe un fals.

Rămase tăcut pentru o vreme. Apoi, oftând, se ridică în

picioare.

— Să nu intrați vreodată în politică, señor Hakluyt. Sunteți prea idealist. Experiența celor douăzeci de ani de conducere m-a învățat că mult prea adesea oamenii sunt conduși mai ușor prin falsuri decât prin realități. Oricum vă mulțumesc; aștept cu nerăbdare să văd rezultatele muncii dumneavoastră cât mai curând.

Îmi întinse mâna, realizând de-abia în ultimul moment că ținea încă crucifixul în ea. Cum tocmai voia să-l pună de-o parte, văzu că mă uitam la el, și fără un cuvânt deschise mâna și mi-l arătă în palmă.

— Sunteți catolic? mă întrebă el.

Am dat din cap că nu. Își strânse mâna în jurul crucifixului.

— Din anumite puncte de vedere vă invidiez. Deseori este tare greu să fii atât un bun creștin, cât și un bun om de stat.

— Eu aș spune că este imposibil, am spus. Un om de stat este interesat în primul rând de condițiile oamenilor aici și acum, aproape toate religiile se ocupă de viața lor de apoi. Și acestea două se contrazic binișor și destul de des.

— Cu toate acestea, există idealul pentru care ne luptăm. Oftă greu. Un guvern creștin pentru o comunitate creștină - și aproape toți oamenii din țară sunt credincioși… Señor, trebuie să veniți cât mai curând să luați masa cu mine la Casa prezidențială. A devenit ocazie rară pentru mine să întâlnesc străini care nu au vreun interes personal în felul în care îmi conduc țara. M-am întâlnit cu bancheri care negociau împrumuturi, oameni de afaceri din domeniul petrolului care doreau tarife preferențiale, importatori și exportatori care voiau să exploateze piața noastră - și cu mai cine m-am întâlnit? Câteodată chiar îl invidiez pe omul care ar fi putut, dacă lucrurile ar fi stat altfel, să fi condus în locul meu. Dar vă fac să vă pierdeți timpul cu vorbe goale, señor. *Hasta la vista!*

Băgă crucifixul în buzunar, și în vreme ce părăseam camera, se reîntoarse la studierea hărții în relief a orașului.

25

Mi-am amintit destul de vag că atunci când, în urmă cu cinci săptămâni, am venit în Vados m-am simțit cuprins de încântare și plin de mândrie că am fost ales pentru acest proiect.

Ei bine, încântarea și mândria luaseră sfârșit. Acum toate planurile mele erau restrânse la ceva mărunt. Singurul lucru de care nu-mi va părea rău, va fi să plec dracului de aici, cât mai repede.

Mi-au trebuit vreo patru ore și jumătate de muncă pentru a imagina o schemă pentru stația centrală de monorail, care era exact ceea ce voia Vados; două căi de acces noi pentru pietoni, mai mult spațiu de depozitare și o parcare care s-ar putea să fie pe jumătate pline de zilele sfinților și de sărbători. Bineînțeles că la o privire superficială, arăta foarte bine; ritmurile de bază îmi intraseră atât de mult în sânge încât nu cred că aș putea planifica un aranjament care să arate prost. Dar nu era *nevoie* de nimic de genul acesta. Nu exista nicio unitate organică. Era ca și cum - ei bine, ai crea artificial un obiectiv printr-o publicitate inspirată și apoi te-ai felicita că ai satisfăcut o cerință mult așteptată. Dacă-l comparam cu planul bun, original, pe care îl imaginasem pentru cartierul pieții - conceput ca o dezvoltare benefică a zonei sau cu cel al întregului oraș - ceea ce făcusem acum, era o peticeală.

La sfârșitul după-amiezii, am trimis schițele pentru calcularea prețurilor. Va costa mai mult decât merită - dar la urma urmelor, orice lucrare de genul acesta, în esență, nu are nicio valoare. La dracu’ cu chestia asta. M-am întors

la hotel și am luat prânzul.

Indicațiile lui Vados echivalau cu un ultimatum. Ce altceva puteam face decât să rezolv rapid problema asta?

La scurt timp după ce am intrat în sala de mese a hotelului, intră și Maria Posador. Nu o văzusem de câteva zile și, în subconștientul meu, mă întrebasem unde plecase. Acum era însoțită de un bărbat pe care la început nu l-am recunoscut, deoarece nu-l mai văzusem niciodată în civil. Era *el Jefe* O'Rourke, care părea incredibil de nelalocul său, în contrast cu eleganța lipsită de efort a señorei Posador.

Pentru cineva care se presupune că are un statut de simplu tolerat în Ciudad de Vados, un dușman înrăit al președintelui, căruia i se permitea să rămână în țară numai pentru a-i putea fi supravegheate acțiunile subversive, Maria Posador avea o listă respectabilă de prieteni influenți. Această situație neobișnuită mă nedumirea cel mai mult. Pe când mâncam m-am uitat pe furiș și am văzut că O'Rourke vorbea puțin și mânca mult și cu poftă, în vreme ce Maria Posador mânca destul de puțin și se părea că spune o mulțime de lucruri. Din când în când, O'Rourke izbucnea în râs, în timp ce însoțitoarea sa îl privea cu un zâmbet tolerant. Întreaga lor purtare era aceea a unor vechi și apropiați prieteni.

La sfârșitul mesei devenisem de-a dreptul curios.

După masă s-au dus pentru cafea și o partidă de șah în hol, și - ceea ce m-a făcut să mă liniștesc - Maria Posador m-a invitat și pe mine la masa lor. O'Rourke comentă acest fapt, uitându-se întâi la ea, apoi la mine și din nou la ea. După aceea tăcu. De fapt, participarea sa la discuție, mai înainte de a-și face propriile mutări pe tabla de șah și mai înainte ca Maria Posador să le fi făcut pe ale ei nu constase decât în niște mormăituri.

Nu mi l-aș fi putut închipui pe O'Rourke jucător de șah în nicio altă țară din lume, excepție făcând, poate, Uniunea Sovietică. În Statele Unite sau la mine acasă, aș fi zis că

mai degrabă pentru a se distra joacă pocher. Cu toate acestea, juca foarte competent, cu un stil care se potrivea cu personalitatea sa: direct, agresiv, concentrându-se asupra pieselor importante și nefăcându-și prea multe probleme în ceea ce privește înaintarea pionilor, cu excepția grijii ca piesele sale să-l împiedice mai mult pe adversar decât pe el. Această tehnică a pumnilor avea și părțile ei slabe; probabil că din mine ar fi făcut bucățele, dar Maria Posador se putea măsura cu marele nostru Pablo Garcia și destul de repede jocul mergea așa cum dorea ea.

Încercând să dezmorțesc puțin atmosfera, am spus:

— Jocul ăsta e atât de popular aici, încât mă mir că n-am văzut bătăi din cauza lui.

O'Rourke își ridică privirea de pe tabla de joc și, uitându-se direct la mine, îmi spuse:

— În țara noastră, señor, știm că jocul acesta este întotdeauna cinstit. Ne păstrăm supărările pentru alte lucruri, care nu sunt întotdeauna cinstite.

Señora Posador interveni repede:

— Dar asta nu este întotdeauna adevărat. Vei auzi uneori despre bătăi, dacă nu legate de jocul în sine, atunci referitoare la pariurile făcute și la rezultatele partidei.

O'Rourke mută un pion și se lăsă pe spate, mormăind mulțumit.

— Pariurile sunt pentru proști. Avem mai mulți proști decât avem nevoie, oricum.

Maria Posador luă pionul, iar O'Rourke își scărpină gânditor bărbia. Înainte de a muta propria piesă, îmi aruncă și mie o privire.

— Dumneavoastră señor, jucați șah?

— Dacă poți să-l numești jucat.. Întrebați-o pe señora Posador, m-a bătut ușor.

— Señor Hakluyt are anumite noțiuni despre joc, spuse señora Posador cu ochii pe tabla de șah. Dar îi lipsește practica în principiile combinației.

— Atunci ar trebui să-și folosească ochii și să fie atent, răspunse O'Rourke, și se hotărî să facă o rocadă cu regina, cam cu patru mișcări mai târziu decât ar fi trebuit. Numai că, de fapt, puțini oameni se conduc după niște reguli, e încă mult de învățat din ceea ce poate fi văzut în lume.

Am avut o senzație trecătoare că Maria Posador ar fi preferat ca discuția să o ia în altă direcție; am spus repede:

— În ce fel, señor O'Rourke?

— Șah, spuse señora Posador, luând un alt pion de-al lui O'Rourke. Cred că ceea ce vrea să zică Tomas, señor Hakluyt, este același lucru pe care vi-l spuneam și eu zilele trecute. În viața adevărată, întocmai ca și în șah, nu trebuie să gândești de la o mutare la alta; trebuie să ai în cap imaginea de ansamblu.

Îmi oferi un zâmbet dulce și amăgitor și am avut impresia, dar nu pot să fiu sigur - că îl călcă zdravăn pe picior pe O'Rourke pe sub masă. Acesta nu mai spuse nimic; n-am mai scos nimic de la el, și în cele din urmă am renunțat la orice încercare și m-am dus la bar.

În acea seara, holul hotelului era aproape gol. Televizorul, care acum nu mai putea transmite știri importante, dispăruse din locul său obișnuit, iar în locul lui apăruse un radio vechi și prăpădit, în mod vădit scos din magazie. Când am ajuns lângă el, trăncănea fără încetare: am recunoscut vocea profesorului Cortés, care se ocupa temporar de conducerea Studioului de televiziune. Am ascultat puțin, dar cuvintele nu aveau nimic convingător în ele. În afara unui alt atac la adresa lui Miguel Dominguez - după câte se părea, Cortés nu era sigur de acuzațiile pe care acesta i le adusese lui Caldwell și Departamentului Sănătății; cuvântarea sa era, de fapt, o repetare confuză a încrederii în Dumnezeu și în președinte pentru trecerea cu bine a cetățenilor prin această perioadă de suferințe.

Moartea lui Mayor a fost în mod sigur o pierdere pentru regim - poate chiar mult mai mare decât distrugerea Studioului de televiziune. Ca tip care se ocupă cu

publicitatea, Cortés era doar un bun spălător de vase.

N-am mai fost atent la ce spunea și l-am întrebat pe Manuel, care freca pahare în spatele barului.

— Señora Posador își petrece o grămadă de vreme pe aici, nu-i așa?

Ochii întunecați ai lui Manuel trecură rapid peste fața mea.

— După întoarcerea sa din exil, când a revenit pentru prima oară în Aguazul, a locuit în acest hotel, spuse el. Din câte am înțeles, a rămas legată de el.

— Aha. Pentru cineva care este considerat ca fiind în dizgrație oficială, se pare că are o mulțime de prieteni importanți, nu-i așa?

— Mulți dintre ei erau prieteni ai soțului său, señor.

— Bineînțeles. Inclusiv *el Jefe*?

— Cred că da, señor. În seara aceasta *el Jefe* este invitatul său la masă - poate că ați văzut asta.

— Da, am văzut. Ești un adevărat izvor de informații, Manuel - poate poți să-mi spui dacă ancheta privind descoperirea celui care a dat foc Studioului de televiziune a făcut vreun progres.

Tocmai mă gândeam la asta când am văzut radioul ăla vechi pe care l-ai pus pe raftul ăla.

Ochii săi se mutară rapid la radio și apoi înapoi la paharul pe care îl freca.

— Se pare că nu, señor, și unele persoane au început să devină nerăbdătoare. Din alte motive. Oricine ar fi cel care ne-a lăsat fără televiziune și-a făcut o mulțime de dușmani. Pentru că, înțelegeți, acum au început Campionatele de șah și de mai mulți ani acestea erau transmise în direct la televizor. Acum nu mai există televiziune și este mult mai dificil să înțelegi ce se întâmplă dintr-o descriere verbală la radio.

Mi-am sorbit băutura.

— Așa încât presupun că există o mulțime de persoane care vor să știe de ce poliția nu a adus deja capul

vinovatului pe tavă.

— Exact, señor. Manuel oftă. Și eu sunt unul dintre cei care doresc să acest lucru. În acest an, fiul meu participă la secția de juniori și aș vrea tare mult să-l văd la televizor. Dar…

Și dădu din umeri într-un mod expresiv, înainte de a pune paharul strălucitor pe raft și de a lua un altul.

M-am gândit bine la ceea ce am auzit. Deci O'Rourke nu se avea prea bine cu publicul, nu-i așa? M-am întrebat de ce nu făcuse rost de vreun țap ispășitor pentru a distrage atenția publicului. Poate că o va face. Poate că el și señora Posador puneau ceva la cale în această seară. M-am întors în holul hotelului să văd dacă mai erau acolo, dar plecaseră.

În mod clar, aranjaseră ei ceva. În dimineața următoare, *Libertad* afirma că poliția făcuse o descindere la Departamentul Sănătății - acționând conform ordinelor unei persoane nespecificate, dar care se înțelegea că ar fi Diaz; asta se subînțelegea din text - și l-au chestionat pe larg pe Caldwell, despre situația oamenilor din cartierele mărginașe. O'Rourke era citat, spunând despre Caldwell că acesta nu avea dreptul să facă aprecieri nefondate despre procentul de criminalitate în rândul locuitorilor acestor zone; poliția nu descoperise acțiuni de încălcare a legilor descrise de Caldwelll și era o reflectare nedreaptă a sentimentului de datorie pe care îl aveau polițiștii.

Cu alte cuvinte, „Vezi-ți de treaba ta”!

Chiar și mie mi s-a părut un sfat bun. La fel de bun ca și treburile mele în acel moment. Vados acceptase planul pe care i-l dădusem pentru stația de monorail - fusesem foarte sigur că o va face - și dăduse ordine ca acesta să fie publicat imediat. Aveam impresia că fusese aproape disperat pentru o publicitate favorabilă, deoarece, în mod natural, de vreme ce el și orașul său erau atât de legați unul de celălalt, în mintea publicului, recentele tulburări fuseseră extrem de neplăcute pentru statutul său.

M-aș fi lipsit cu plăcere de comentariul plin de efuziune, consacrat îndemânării și ingeniozității mele, care însoțea publicarea planului; fiindcă dacă aceste aprecieri ajungeau la ochii oricărui viitor potențial patron de lucrări, putea foarte lesne să aducă prejudicii statutului meu, de asemenea.

Ce dracu'!

M-am dus la Departamentul Trezoreriei pentru a-l vedea pe Seixas în legătură cu costurile proiectului și m-a primit cu un zâmbet care îi punea capul în pericol de a fi despicat în două.

— Señor Hakluyt! exclamă el. Intrați! Luați loc! Serviți-vă ceva de băut! Luați o țigară!

Astăzi avea un costum maroniu-deschis, cu palmieri pe cravată, iar țigara pe care am luat-o era mai mare decât de obicei. Seixas era în mod clar într-o stare excelentă.

— Eh, spuse el, lăsându-se pe spate. Și de ce nu? Mi-ați făcut un mare bine, Hakluyt! Știți că unii oameni m-au împroșcat cu noroi deoarece am acțiuni la anumite firme de construcții - poate că ați văzut asta în *Tiempo*.

I-am făcut semn că am văzut.

— Ei bine, am crezut că am scăpat de mizeria asta atunci când Felipe Mendoza fusese făcut bucăți, iar fratele său fusese închis pentru nerespectarea hotărârilor judecătorești. Câtuși de puțin - iată că apare avocatul Dominguez și o ia de la capăt. Ei bine, referitor la planul acesta pe care l-ați pus la punct, *nimeni* nu poate să spună că vreuna din companiile mele ia vreo bucățică de prăjitură, fiindcă ele nu se ocupă cu genul ăsta de lucrări. Ele abordează afaceri mari - autostrăzi bifurcate, supraetajate, mă rog, ceva de genul ăsta. Așa că l-am chemat pe Dominguez la telefon și l-am întrebat ce poate să mai spună, dacă nu poate să dovedească prin nicio probă concretă faptul că aș lua și eu o parte din prăjitura asta și că ar face mai bine să-și închidă definitiv gura. În schimb, uite ce primesc.

Deschise sertarul biroului său și scoase de acolo o scrisoare îndoită pe care mi-o dădu s-o citesc. Purta antetul, scris cu litere frumoase, al biroului de avocați ai lui Dominguez și comunica următoarele:

„Señor Dominguez dorește să-i aducă la cunoștință lui señor Seixas că a luat notă despre mesajul telefonic primit aseară și este de acord, fără discuție, cu corectitudinea afirmației făcute atunci. În continuare îl asigură pe señor Seixas că nu s-a alăturat și nu se va alătura nici unei încercări de a demonstra contrariul”.

— Ce zici de asta, ai? întrebă Seixas, și-și mai turnă o porție din cockteilul său dezgustător.

Pentru mine nu însemna prea mult; m-a frapat doar că era o formulare atât de vagă, specific avocățească care părea să cuprindă multe idei când, de fapt, nu spunea aproape nimic. Cu toate acestea, Seixas era încântat de ea și am scos și eu niște sunete elogiatoare.

— Asta o să-i arate ticălosului că sunt foarte serios! preciză Seixas și puse scrisoarea înapoi în sertar.

Cu puțină dificultate l-am adus la treburile noastre și am reușit să primesc aprobări provizorii pentru costurile pe care le avem; nu îmi prea păsa de ce se va întâmpla cu un asemenea plan de peticeală și nici pe Seixas nu-l prea interesa - firma sa de construcții nu primea nimic în proiectul ăsta. Așa că am terminat afacerile repede și asta a fost tot.

În ziua următoare, am dat peste Dominguez pe când își lua masa într-un restaurant de lângă Tribunal. Era singur și am văzut că se uita încruntat pe prima pagină a lui *Libertad* care fusese rezervată expunerii planului meu pentru stația centrală a monorail-ului.

Toate celelalte mese erau parțial ocupate; șeful de sală m-a condus la masa lui Dominguez. Își ridică privirea și mă salută rece din cap, dar nu îmi adresă niciun cuvânt și curând reveni la citirea atentă a paginii din ziar.

După o tăcere neplăcută, am spus:

— Aveți perfectă dreptate, señor Dominguez. E o porcărie, nu-i așa?

Lăsă deoparte ziarul și se încruntă spre mine.

— Atunci pentru ce ați permis acest lucru, señor Hakluyt? răspunse el.

— Sunt angajat, am spus. Vados mi-a dat un ultimatum: s-o fac cum vrea el și să nu țin seamă de principiile mele. Așa că am făcut-o. Am încercat tot ce mi-a stat în putere pentru a evita acest lucru - i-am spus lui Vados, i-am spus lui Diaz, i-am spus lui Angers, am spus oricui am putut, că dacă îi vor alunga pe toți acei oameni nenorociți vor crea o rezecție de rău social care ar putea culmina printr-o revoluție. I-am trimis lui Diaz un memoriu despre acest lucru și mi s-a comunicat că a fost luat în discuție de cabinet, iar la sfârșit Vados a fost împotrivă. Ce dracu’ aș putea să fac?

Recunoscu tonul de sinceră amărăciune din vocea mea și păru să se înmoaie puțin.

— Acest lucru este interesant, señor. Nu cunoșteam amănuntele acestea. Poate că ați auzit că aveți un puternic aliat al opiniei dumneavoastră?

— Cel mai puternic aliat pe care se pare că îl am este Sigueiras, am fost eu de acord. Oriunde o fi - îmi închipui că încă se ascunde.

— Ah, da, într-un anumit fel. Dacă ar fi necesar, probabil că ar putea fi găsit chiar astăzi.

Dominguez vorbise cu indiferență.

— Dar poate că v-ați întrebat de ce nu s-a făcut nimic până acum pentru ca oamenii care locuiesc sub stația de monorail să fie evacuați. La urma urmelor, se pare că au conspirat cu toții pentru a-l ascunde pe señor Brown, un om urmărit de lege.

— Presupun că până acum ar fi trebuit făcut ceva în legătură cu asta, am fost eu de acord.

— Și totuși nu s-a întreprins nimic. De ce? Ar fi necesar

să se folosească trupe ale armatei pentru a fi efectuată evacuarea, dar comandantul șef, generalul Molinas, a declarat că nu poate avea încredere în oamenii săi în executarea acestei operațiuni. La urma urmelor, mulți dintre ei sunt țărani la fel ca și acești nevoiași care nu au avut o șansă mai bună în viață decât să intre în micuța noastră armată ca de jucărie. Cea mai mare parte dintre ofițerii lor sunt diletanți din clasele superioare, care mai degrabă s-ar asocia cu niște criminali decât cu soldații obișnuiți. Mai mult, este implicat și un element de discriminare rasială; după cum poate știți există în anumită părți din America Latină un fel de ierarhie socială care are la bază procentul de sânge european, iar în armata noastră acest lucru este foarte vizibil. Numai un om excepțional, în ciuda ascendenței sale de negru sau indian, poate fi avansat.

— Acest lucru este foarte interesant, am spus eu gânditor. Vă mulțumesc că mi-ați spus.

— Să nu-mi mulțumiți pentru nimic, señor Hakluyt. Aș dori un singur lucru: să ne fi putut întâlni în împrejurări mai fericite. În ceea ce privește situația actuală, eu și cei din Ciudad de Vados, care gândesc ca mine, suntem obligați să vă privim ca pe o amenințare deoarece dumneavoastră întăriți capacitatea oponenților noștri de a-și implementa planurile lor extrem de periculoase. Aceasta este o afirmație cinstită, señor; sper că o veți lua drept un sfat, nu o ofensă.

— Voi încerca, am spus.

Își împături ziarul astfel încât articolul despre planul meu nu se mai vedea, și-i dădu drumul pe podea.

— Așa! spuse. Hai să vorbim despre alte lucruri.

— Mai degrabă aș vrea să vă întreb încă ceva despre același subiect, dacă nu vă supărați, am spus. Ieri am stat de vorbă cu Seixas.

Dominguez se încruntă.

— Știu sigur ce vreți să spuneți. Seixas este un om

viclean, dar nu mai mult decât atât.

— M-am întrebat de ce dumneavoastră - ăă - v-ați retras din atacul lansat împotriva lui. Nu pot să-mi dau seama dacă este într-adevăr un scandal deschis sau doar o țintă pentru o critică întâmplătoare.

— Oh, este foarte cunoscut. Dar avem probleme mai importante de rezolvat. Ofensatorii flagranți, mai devreme sau mai târziu, se vor spânzura singuri. Noi trebuie să scoatem la lumină formele mai subtile de corupție.

După aceea am vorbit despre alte lucruri, fără nicio legătură, până când a trebuit să plec. Mi se spusese să-l sun pe Caldwell la Departamentul Sănătății, fără să mi se fi specificat de ce.

L-am găsit într-o dispoziție proastă. Părea extrem de obosit și bâlbâială sa era cea mai cumplită pe care o auzisem de când fusese făcut praf de Sam Brown în timpul procesului lui Sigueiras. Foarte neatent, îmi făcu semn spre un scaun să mă așez și-mi oferi o țigară. Tocmai voia să-și ia și el una, când i-am atras atenția că deja avea una aprinsă în scrumiera de pe birou.

Râse nervos.

— Îmi p-pare rău, spuse el cu efort. N-nu m-am mai simțit a-așa de b-bine de când t-ticălosul ăla de O'Rourke s-a luat de mine - a-ai citit de chestia asta?

Am dat din cap că da.

— S-scandalos! spuse Caldwell cu vigoare. Sunt s-sigur că O'Rourke are vreun i-interes oarecare ca să ascundă a-adevărul. Dacă n-ar f-fi cartierele astea de ma-maghernițe, p-poate că nici n-ar mai avea de lucru.

— Asta sună precum poanta aia veche care zice că doctorii sunt tare interesați de boli, am spus atunci când mi-am revenit din surpriză.

— Oh, nu î-înțelegeți! răspunse iritat Caldwell. Vreau să spun că ci-cineva trebuie să-i d-dea cum-îi-zice. B-b…

— Bani pentru protecție? am spus eu neîncrezător. Dar pentru ce?

— A-așa e! P-pentru ce? *Pentru ce?* S-să pă-păstreze tăcerea despre ce se-se pe-petrece pe aici, bi-bineînțeles.

Caldwell își puse mâinile în părul său care era deja ciufulit și-mi aruncă o privire sfidătoare prin ochelarii săi.

— Uite, am zis, în mod clar ești surmenat. Am fost în cartierele de maghernițe, am fost în locul acela sordid de sub stația de monorail și nu am văzut nimic nici pe jumătate atât de rău ca lucrurile care le-au arătat la televizor, de exemplu.

— Ah, dar ai fost acolo în timpul zilei, nu-i așa? exclamă Caldwell, turnând cuvintele în șir fără nicio ezitare. I-i-am spus zi-ziaristului despre a-asta atunci când am v-vorbit cu el de d-dimineață. I-am s-spus care este adevărul.

— Vrei să zici că ai comunicat presei - vreau să spun ziarului *Libertad* - că O'Rourke ascunde ceva?

— A-am spus a-adevărul, răspunse cu demnitate Caldwell. Și acum o voi d-dovedi. Ești din afară, Hakluyt, a-așa că ești un martor independent. Vreau să v-vii și tu la n-noapte și s-să te convingi la fața locului.

Aproape că am vrut să-i arunc, „Probabil că ți-ai pierdut mințile!” Dar m-am oprit. Pentru că mi-a trecut prin cap, privind expresia sălbatică a lui Caldwell, că acesta era adevărul.

Am schimbat remarca în:

— Ei bine, ce crezi că *se întâmplă* acolo?

— Tot felul de *vicii.* Hakluyt! Am v-văzut. Și dacă la n-noapte vii cu mine, o s-să le vezi pe viu.

M-am încruntat și, pentru moment, nu i-am răspuns. Era logic, bineînțeles, ca prostituatele să opereze în afara mahalalelor - sărăcia dicta acest lucru. Dar să-l acuzi pe *el Jefe* însuși de mită și să acuzi - cel mai probabil pe bună dreptate - câțiva ofițeri locali de poliție că închid ochii, erau două lucruri total diferite.

— O să vii cu mine? insistă el.

Am încuviințat cu un oftat, iar el se ridică și-mi strânse mâna.

— O să te convingi! insistă el.

M-am întors, nemulțumit, la Departamentul Circulației după ce am aranjat cu Caldwell să-l întâlnesc într-una din mahalale la ora opt p.m. Și l-am sunat pe Angers să-l consult în legătură cu situația lui Caldwell.

Mă întâmpină cu destulă căldură, bineînțeles, ținând cont de cât putea el să ofere.

— Toți ieșim bine cu planul ăsta al tău, spuse el. Bine lucrat!

M-am strâmbat; entuziasmul ăsta, pentru ceea ce eu nu puteam aprecia decât ca pe o mizerie, începuse să mă calce pe nervi.

— Ce zice Diaz despre el? am întrebat.

— Ei, bineînțeles, nu-i chiar așa de moale. Aproape că ar trebui să-ți pară rău pentru el. Pot să-ți spun că am fost pus într-o situație tare neplăcută, pentru că în vreme ce Diaz este șeful meu direct, Vados este primarul orașului și în cazul acesta contează ceea ce zice el. Cu toate acestea, trebuie să recunosc, discuția a fost una foarte interesantă - mare păcat că nu ești și tu cetățean al urbei noastre deoarece este în joc soarta unui principiu important.

— Mie îmi trece prin minte că un și mai important principiu ar fi fost dacă afurisitul ăsta de oraș s-ar fi putut conduce singur, fără a mai fi amestecat în treaba asta și guvernul național.

Angers râse sunător.

— În America Latină există oameni geniali în ceea ce privește genul acesta de lucrări complexe, Hakluyt. Ar trebui să vizitezi Brazilia pentru a vedea o adevărată brambureală la fața locului.

— Am avut destule încurcături să-mi ajungă toată viața, Angers, ce zici de comportarea lui Caldwell din ultima vreme?

— Ce vrei să spui?

— Ei bine, mi-a cerut să vin să-l văd și tocmai am fost la el. Are în cap o idee fixă cum că O'Rourke ar fi plătit să

ascundă un fel de activitate dubioasă - cel puțin, atât cât am înțeles din spusele lui. În seara asta, mi-a propus să merg cu el într-un fel de tur de observare. Crezi că se bazează pe ceva solid în sprijinul acestei idei? Sau pur și simplu a luat-o razna din cauza surmenajului?

— Sfinte Dumnezeule! spuse Angers, clipind. Ei bine! O'Rourke nu este chiar un exemplu de eficiență, ăsta-i un lucru cunoscut. Dar întotdeauna am considerat că este un tip cinstit - dacă n-ar fi fost, nu cred că Vados l-ar fi tolerat. Și cine ar fi cel care se presupune că l-ar fi plătit - cineva în mod deosebit sau doar niște tipi, acolo?

— Întreabă-mă, să te întreb. Ca să fiu cinstit, cred că individul e pe cale să se țicnească. Cine-i șeful său - Ruiz? Cineva ar trebui să fie cu ochii pe el. Vreau să spun, deja se aruncă cu destul noroi în O'Rourke și pentru unele din atitudinile lui poate că a meritat-o, dar după cum văd eu lucrurile, este o absurditate iresponsabilă.

— Ei bine, nu știu. Caldwell este tânăr și muncește din greu; întotdeauna a fost un tip nervos, dar lucrul acesta este de înțeles cu bâlbâiala de care suferă. Aș fi înclinat să cred că există ceva real în ceea ce spune. Dar pe de altă parte toate acestea au fost negate de O'Rourke, nu-i așa?

Își făcu o însemnare pe caietul său de note.

— Dacă vrei, poți să-i spui ceva lui Ruiz. Poate că are nevoie de odihnă.

Și cu toate astea, când m-am întâlnit în acea seară cu Caldwell, la ora și locul stabilite, părea mult mai calm și mai stăpân pe sine. Nu era singur; îl însoțeau doi polițiști și un fotograf. M-am întrebat dacă O'Rourke știa despre polițiști - nu cred că ar fi aprobat ca aceștia să-l ajute pe Caldwell să culeagă probe împotriva lui.

Era o noapte noroasă, dar caldă, iar mahalaua semăna cu un decor pentru un film experimental, așa cum pătrundeam în ea, Caldwell conducându-ne cu autoritate. Ne întâmpină un aer de ostilitate întunecată, plutind greoi peste cocioabele peticite din scânduri ce lăsau apa să

treacă, decorate - atunci când erau - cu poster-urile rupte ale unor companii petroliere și calendare sexy, vechi de vreo doi ani. Dacă n-am fi fost un grup așa de numeros, probabil că s-ar fi aruncat cu diferite lucruri în noi. Ouă clocite, poate. Sau cuțite.

Caldwell avea o lanternă; cum tocmai treceam pe lângă un petic de pământ care fusese zgâriat cu o săpăligă într-un fel de pornire de cultivator, își îndreptă fascicolul de lumină spre plantele care creșteau acolo. Spuse:

— Uite!

M-am uitat; am văzut doar niște plante.

— A-asta-i cânepă indiană, spuse Caldwell. O-obții marijuana din ă-asta. Vocea îi era încordată și triumfătoare. A-ai văzut, Hakluyt?

Nu eram deloc surprins. De fapt, n-am fost surprins de nimic din ceea ce mi-a arătat Caldwell de-a lungul turului nostru. Am intrat peste familii care dormeau câte cinci într-o colibă și Caldwell m-a invitat să-mi exprim dezgustul, ceea ce am făcut conștiincios. Dar asta nu era nicio surpriză; era ceva inevitabil, în acele condiții de trai.

Ne-am oprit în fața altei colibe și Caldwell se întoarse spre mine, făcându-mi semn să nu fac zgomot.

— Aici locuiește o prostituată, îmi șuieră el pe un ton confidențial. Sunt o m-mulțime în cartier!

— Întotdeauna există o mulțime! am spus eu iritat.

Până acum cea mai mare surpriză pe care mi-o făcuse era comportarea lui acceptabilă din această seară și aerul său de încredere.

Urcă scările și dădu cu violență ușa colibei la o parte. Raza lanternei sale făcu ocolul interiorului gol.

— Plecată după clienți, spuse el cu voce joasă. Uite aici, Hakluyt - în cutia asta.

Vocea îi tremură puțin. Am dat din umeri și m-am dus să văd ce găsise. Se dovedi a fi vorba despre o ladă grosolană de lemn în care se găsea un bici din piele și câteva cutii de contraceptive.

Ochii săi se uitară după vreo reacție pe fața mea. Încet, încrederea sa începu să-i dispară.

— Uite, Caldwell, am spus eu cu câtă blândețe am putut. *Întotdeauna* vei găsi genul ăsta de lucruri acolo unde este sărăcie într-un oraș mare. Nu-l poți face să dispară printr-o simplă legislație. S-a încercat, iarăși și iarăși. Mi-e teamă că nu ai dovedit nimic care n-ar fi fost evident de la sine.

Se ridică și lovi cutia de lemn care alunecă într-o parte.

— A fost o greșeală că au venit atât de multe persoane, spuse el rapid, bâlbâială dispărându-i pentru moment, așa cum se întâmpla, se pare, atunci când emitea o frază pe care o învârtise mai mult timp în minte mai înainte de a-i da drumul.

— ...

— Î-îmi pare rău, Hakluyt, adăugă el după un moment. A-ar trebui s-să-ți arăt ceea ce s-se întâmplă într-adevăr numai a-aici, în locul ăsta a-al lui Sigueiras, dar e-este p-periculos să mergi a-acolo.

Ne-am întors în tăcere la locul în care erau parcate mașinile noastre. Când ne-am oprit, Caldwell mormăia ceva și l-am rugat să repete.

— Am spus că Mendoza știa, declară el. A scris despre asta într-una din cărțile sale. A d-descris e-exact genul de lucruri p-pe care le-am v-văzut. *Cineva* m-mușamalizează totul acum. Cine? De ce? T-trebuie să aflăm, Hakluyt.

— Pentru ultima oară, am spus eu, trăgând adânc aer în piept, cât din acest viciu ipotetic ai văzut cu ochii tăi și cam cât din el l-ai scos din vreo poveste murdară de-a lui Felipe Mendoza?

Plin de demnitate, se ridică.

— Îți s-spun că a-am văzut cu ochii m-mei! spuse el printre dinți.

— E-n regulă, am replicat, pierzându-mi răbdarea. Dacă nu se întâmplă nimic mai rău decât ceea ce ai demonstrat în această seară, atunci tot ce pot spune este că acesta este unul dintre cele mai morale locuri pe care le-am văzut

vreodată. Noapte bună!

M-am îndreptat către mașina mea, furios, simțindu-i privirea îndurerată urmărindu-mă.

Bazate sau nu pe ceva, Caldwell și-a găsit totuși o audiență pentru acuzațiile sale, chiar dacă n-am făcut și eu parte din ea.

Episcopul Cruz a fost unul dintre primii care s-au alăturat ideii. Adresându-se unei clase de absolvenți de la Facultatea de teologie, de la Universitate, l-a denunțat pe Sigueiras ca fiind fiul lui Satan iar mahalaua lui drept o scurtătură către drumul spre iad.

Probabil că nu se aștepta la răspunsul pe care l-a primit.

Oarecum tulburați de aceste preziceri, cel puțin așa îmi închipui - și pregătiți să-accepte oricum mărturia unui episcop drept superioară propriilor lor simțuri, locuitorii mahalalei, slabi de minte, au devenit deosebiți de îngrijorați de traiul lor păcătos. Ca atare, o mare parte din ei și-a strâns lucrurile și împreună cu animalele lor au plecat pentru a întemeia un nou cartier de cocioabe pe drumul spre Puerto Joaquin.

Poliției și Gărzii naționale le-au trebuit patruzeci și opt de ore pentru a-i aduce înapoi de unde plecaseră și deja la acea oră existau multe relatări asupra brutalităților organelor de ordine. Unii l-au acuzat în mod direct pe O’Rourke că ar fi implicat, dar el nu a luat în seamă acuzațiile și a continuat cu pistonarea lui Caldwell. S-a spus, de asemenea, că generalul Molinas a refuzat pur și simplu să trimită trupele regulate împotriva acestor noi pribegi și se mai relata că la adunările sale, cabinetul ducea lupte acerbe.

Cea de-a doua voce influentă, care a preluat acuzațiile lui Caldwell, a fost a doctorului Ruiz, șeful său, de la Departamentul Sănătății. Ruiz nu s-a pronunțat mult timp în această problemă - temător, poate de riscul de a se expune la noi atacuri legate de împrejurările decesului

primei señore Vados sau intuind de acum că Sigueiras era terminat în orice caz.

Dar campania nu era terminată câtuși de puțin, așa cum s-a dovedit ulterior. După dezvăluirile lui Dominguez, legate de Lucas și Estrelita Jaliscos, nu s-a mai auzit nimic despre cercurile oficiale, despre adăpostirea unui ucigaș urmărit și puțin câte puțin resentimentele cauzate de moartea Estrelitei Jaliscos s-au liniștit. După toate aparențele acest lucru nu era pe gustul lui Ruiz; acum intra din plin în această discuție, reiterând genul de declarație pe care o făcuse în boxa martorilor, când fusese chestionat de Fats Brown.

De data asta o îngroșă atât de tare încât era de mirare că toți cei care locuiau în mahalaua lui Sigueiras nu se sufocaseră e mult în aerul atât de împuțit care ar fi trebuit să fie acolo. Cu cei trei - Caldwell, Ruiz și episcopul - la treabă, curățirea mahalalei urma să aibă un suport masiv.

O persoană al cărei ajutor era mai puțin decât călduț eram eu.

Am mărturisit acest lucru destul de clar unui corespondent de la *Roads and Streets,* care venise cu avionul de la New York, în mod special, pentru a scrie un articol despre noua fază a proiectului. L-am luat de-o parte într-un bar și i-am făcut față la o succesiune de rânduri de whisky în vreme ce-i explicam situația dramatică.

Când am terminat, mă privi cu simpatie și îmi spuse cu voce plină-ochi de emoție și secară fără sifon.

— Băiete, ești la mijloc, așa-i?

După care zbură înapoi la New York. Având de gând să renunțe la articolul pe care și-l propusese.

Atunci când Ruiz a început să-l atace, aproape că mă așteptam ca Sigueiras să se răzbune; la urma urmelor, trebuie să fi cunoscut și el poveștile obișnuite legate de „tratamentul reușit” al lui Ruiz aplicat primei soții a lui Vados. Probabil că cineva l-a sfătuit să renunțe - deoarece, cu Dominguez de partea lui și cu generalul Molinas, care

refuza să-și trimită trupele în acțiunea de evacuare, pe de altă parte, era asigurat de o mică pauză cel puțin. Tot ceea ce a făcut, de fapt, a fost să publice invitații pentru vreo jumătate de duzină de doctori locali ca să se ducă în mahalaua lui și să vadă dacă într-adevăr era un focar de boli.

— Dacă sunt oameni bolnavi, se spunea că ar fi zis plin de ironie, de ce oamenii din afara zonei nu se îmbolnăvesc de la aceștia?

Doctorii au găsit exact ceea ce am văzut și eu - rahitism, afecțiuni provocate de avitaminoză și o mulțime de boli de piele datorate condițiilor de igienă precară. Dar nu descoperirile lor au fost cele care au făcut, în cele din urmă, ca Sigueiras să nu mai fie urmărit; a fost un ordin direct din partea lui Vados însuși. După toate aparențele unul dintre punctele forte ale publicității făcute orașului Ciudad de Vados era că are cea mai scăzută rată a mortalității din toate orașele de mărimea sa din toată America Latină și erau îngrijorați că aserțiunile lui Ruiz ar putea afecta afacerile turistice.

Iar turismul nu ar fi fost ajutat în niciun fel de recentele lupte de stradă, bineînțeles.

Cam în același timp, o altă directivă veni de sus. Anul universitar luase sfârșit și ca atare profesorul Cortés a fost confirmat drept ministru al Informațiilor și Comunicațiilor. De vreme ce avusesem exemple ale modului său de lucru în perioada de suplinire, mă întrebam cum se împacă Vados cu maniera de lucru a lui Cortés, în locul lui Alejandro Mayor; cu toate acestea, probabil că el era cel mai bun dintre cei disponibili și de vreme ce nu era niciun semn de revenire la viață a lui *Tiempo,* acum propaganda guvernului nu avea cu cine să se întreacă.

Mai precis, nu avea cu cine să se întreacă în mod real. Exista o rețea de foi de știri incendiare apărute dintr-o dată și care, în mod continuu, încălcau legile cu privire la calomnie și ca urmare erau închise - numai pentru a o lua

de la capăt peste o zi sau două sub un alt nume. Cea mai mare parte a oamenilor se resemnaseră cu soarta lui *Tiempo*, și considerau foile de știri drept cel mai bun înlocuitor la care se puteau aștepta.

Dar erau alții care deveneau nerăbdători. Aceștia au scos în evidență faptul că, deși Romero a fost suspendat din funcția sa judecătorească și că părea că va fi declarat incompetent, nu fusese luată nicio măsură pentru ridicarea interdicției dată de el lui Cristóforo Mendoza pentru nerespectarea sentinței judecătorești sau pentru restituirea materialului confiscat și a echipamentului tipografic care aparțineau ziarului său.

Și asta nu era singura situație în care se întâlnea o ciudată întârziere. Așa cum îmi spusese și Manuel, barmanul, în acest punct crucial al Campionatului de șah, televiziunea își făcea din plin simțită lipsa și oamenii cereau ca incendiatorii să fie găsiți imediat.

Era de la sine înțeles, bineînțeles, că punctul de vedere al Partidului Național apărea pe fiecare din succesiunea foilor de știri și două erau problemele de care se tot legau, iarăși și iarăși: interzicerea ziarului *Tiempo*, din cauze foarte clare, și nereușita lui O'Rourke de a-i prinde pe incendiatori, pentru a îndepărta acuzațiile că suporteri ai Partidului Național ar fi responsabili de acest lucru.

A fost o surpriză pentru mine să văd cât de bine primite au fost aceste foi de știri. Imprimate și împărțite în mod clandestin, ediția dintr-o zi putea să rămână în circulație o săptămână, fiind dată din mâna în mână și nu numai printre oameni care mai înainte citiseră *Tiempo*, dar și printre cei care voiau doar înapoi televiziunea.

Aveam propriile mele idei, bineînțeles, despre cine ar fi răspunzător pentru mersul foilor de știri. Nu o mai văzusem pe Maria Posador din seara în care luase masa cu O'Rourke la hotel, și nici cu câteva zile înainte nu o văzusem deloc. Și ea era cea care credea că o presă de opoziție, în Ciudad de Vados, trebuia menținută cu orice

preț.

Poate că Vados se grăbise să considere că era mai sigur ca Maria Posador să fie în Aguazul, decât în afara lui.

Manuel ținea sub bar un teanc din aceste foi de știri diverse, pentru clienții interesați. Mă uitam peste una care îmi scăpase - cred că se intitula *Verdad,* în prezenta înfățișare - când am dat peste ceva interesant pe care Cortés nu a considerat potrivit să-l comenteze la radio sau în *Libertad.* Cu toate acestea, nu aveam niciun motiv să mă îndoiesc de ceea ce se spunea. Se afirma că *el Jefe* O'Rourke era de acord cu generalul Molinas în problema curățirii mahalalelor din Vados. Ar însemna mult mai multă bătaie de cap decât avea deja. Iar mult trâmbițatul meu plan de refolosire a terenului de sub stația de monorail nu era nimic altceva decât un pretext guvernamental pentru a-l da afară pe Sigueiras.

Ei bine, acest lucru era perfect adevărat, bineînțeles. Ceea ce m-a făcut să înghet este că în principiu O'Rourke ar fi mers chiar mai departe:

— Iar dacă ei vor încerca să pună în aplicare acest plan, atunci îl vom arunca pe Hakluyt afară din țară cu planul său cu tot.

26

Există un moment în timpul demolării unui turn, a unui coș vechi de uzină sau a unui zid înalt, când structura care se prăbușește - cântărind poate sute de tone - pare să plutească, sprijinindu-se pe aer.

Poate că durează doar o mică fracțiune de secundă, dar poate să țină mult mai mult. Și în acea infimă durată de timp, întreaga lume vizibilă pare să ezite, așteptând prăbușirea inevitabilă.

Acum așteptam o prăbușire și ceea ce era cel mai rău pentru mine, era faptul că mă găseam direct în calea a ceea ce se demola.

Am îndoit foaia de știri, astfel încât pretinsa declarație a lui O'Rourke se găsea deasupra, și i-am făcut semn peste bar lui Manuel. Servea un alt client; când a terminat, veni și se opri în picioare, chiar în dreptul meu, cu ochii puțin neliniștiți.

— Ai citit știrea asta, Manuel? l-am întrebat.

Oftă.

— Da, señor. Am crezut că ați observat-o și dumneavoastră, până acum.

— Nu, n-am văzut-o… Ce înțelegi din ea, Manuel? Ce crezi tu, despre munca mea de aici?

Mai întâi - lucrul acesta era evident - nu voia să răspundă. Am continuat - auzindu-mi vocea aspră și uscată:

— Spune ce crezi, Manuel. Dă-i drumul, pentru Dumnezeu.

— Nu am niciun fel de păreri personale, señor Hakluyt, zise el fără tragere de inimă. Am un serviciu bun, am

profitat din plin la construirea acestui oraș. Mai înainte lucram într-un mic hotel din Puerto Joaquin: acum, iată-mă aici, așa cum mă vedeți. Și cu toate acestea, mi se pare mie că sunt și persoane care au suferit prin venirea la oraș și este ușor să înțelegi de ce ele simt altfel.

— De ce ar trebui să fie *el Jefe* una dintre aceste persoane care simt altfel lucrurile?

— Treaba stă în felul următor, señor.

Manuel se aplecă înainte, își sprijini ambele coate de bar și vorbi pe un ton confidențial.

— Sunt unii dintre noi - așa ca mine - care sunt obișnuiți cu lumea bună. La barurile unde am lucrat am servit uneori oameni foarte bogați și faimoși, atât aici, cât și în Puerto Joaquin, atunci când am fost chemat să ajut la marile recepții. Am văzut cum un om poate fi astăzi în Aguazul, mâine în San Francisco sau în Tokio. Pentru mine acest lucru este foarte normal. Sunt prietenul tuturor oamenilor care vin la barul meu.

Dar mai sunt și alții, care spun, „Acest lucru este al nostru, lasă să rămână pentru totdeauna al nostru". Este exact ca și diferența dintre *el Presidente,* pe care, de asemenea, l-am servit la un bar, și señor Diaz. Și cred că *el Jefe* - pe care, *de asemenea*, l-am servit cu băutura sa preferată! - este de aceeași culoare cu Diaz. Asta este ceea ce cred, señor. Dar nu sunt decât un simplu individ aflat în spatele unui bar.

— Și în orașul ăsta - cam câți gândesc la fel cu *el Jefe*?

— Așa cum am văzut pe străzi și în piețe - mulți, señor, foarte mulți.

Am aprobat dând din cap și am luat iarăși foaia de știri.

— Te superi dacă iau asta? l-am întrebat.

— Vă rog, luați-o, señor. Se uită sub bar. Da, cred că am două exemplare.

— Mulțumesc. Nu știu dacă pot face ceva cu chestia asta - dar sunt al dracului de sigur că o să încerc.

După cum au evoluat lucrurile, n-am mai apucat nici

măcar să încerc.

Ca de obicei, când m-am dus dimineață la Departamentul Circulației, în primul rând m-am dus să-l văd pe Angers. Caldwell ajunsese acolo cu câteva minute înaintea mea, arătând și mai obosit decât fusese până acum, cu fața foarte albă, trasă și plină de tensiune, cu ochii umbriți de cearcăne cenușii.

Mi-am închipuit că a venit să vadă ce progres s-a făcut în privința evacuării mahalalei de sub stația de monorail; bineînțeles că Departamentul Sănătății era tare nerăbdător să înceapă acțiunea. Într-un fel, de aia venise.

În vreme ce mă așezam, am observat o expresie de îngrijorare ce-a trecut foarte repede pe fața lui Angers, dar Caldwell începu să-mi vorbească și mi-a fost imposibil să-l întreb care era cauza tulburării sale.

— Tu ce zici, Hakluyt? întrebă Caldwell. Ce crezi, care e-este a-adevărata cauză d-din spatele î-întârzierii evacuării mahalalei lui S-Sigueiras?

Am dat din umeri.

— Din câte am auzit asta se datorează refuzului generalului Molinas de a trimite trupe acolo - și faptului că O'Rourke prezice răzmerițe dacă vor merge înainte cu planul și vor continua cu ideea evacuării. În plus, sunt în întregime de acord și am spus acest lucru tot timpul.

— Ei bine, te înșeli.

Caldwell vorbi cu un aer triumfător.

— E o treabă p-politică. Din n-nou e mâna Partidului N-Național.

Încruntându-mă, am clătinat din cap.

— Eu nu văd asta, am spus. Lucrurile au fost mai degrabă liniștite pe frontul politic în ultimele trei sau patru zile; Partidul Cetățenilor a fost ca un șarpe rămas fără cap, deoarece i-a pierdut pe Guerrero, Lucas și Arrio - Guerrero mort, Lucas arestat în vreme ce sunt investigate relatările de conspirație făcute împotriva lui, iar Arrio așteptând să fie judecat pentru crimă, ca urmare a duelului său cu

Mendoza. Ca atare, Naționalilor le lipsește o figură reprezentativă în jurul căreia ei s-ar putea strânge, pentru că Dominguez este doar un sprijinitor și nu un membru oficial al partidului, iar acțiunea lui Murieta împotriva lui Arrio, a fost dictată în mod aparent de prietenia sa literară cu Felipe Mendoza, și nu, câtuși de puțin, de politică.

Dar asta nu era și părerea lui Caldwell. Zâmbind, scoase câteva hârtii din buzunar.

— A-am fost d-de dimineață l-la biroul Custodelui d-de s-stat, zise el. M-am u-uitat prin registrele de tranzacții p-pe care le-au luat din biroul lui B-Brown. Și cine c-crezi că a plătit a-amenda lui S-Sigueiras în procesul Consiliului o-orășenesc?

Am clătinat capul.

— Se pare că a fost Pedro Murieta, spuse Angers cu o voce seacă și Caldwell îi aruncă o privire tare supărată ca și cum ar fi fost lipsit de sens să-mi servească o mare surpriză.

Și, totuși, era o surpriză. Am intervenit:

— Am crezut că singurul interes pe care îl avea Murieta în toată afacerea se datora faptului că el publica romanele lui Mendoza - nu-i așa?

— A-asta era ceea ce *trebuia* n-noi să c-credem, spuse Caldwell plin de subînțelesuri. Dar treaba e-este mai a-adâncă decât se vede la suprafață.

Se ridică în picioare.

— Ei bine, o să-i spun p-profesorului Cortés de treaba a-asta, zise el. O-oamenii ar trebui să știe ce-ce s-se întâmplă cu a-adevărat.

După ce a plecat, m-am uitat la Angers.

— Crezi că este chiar atât de importantă problema pentru care face atâta caz? am întrebat.

Angers dădu din umeri.

— Ca să fiu sincer, nu știu, mărturisi el cu o voce din care răzbătea puțină dezorientare. Înainte de a apărea tu, dăduse drumul la o mulțime de apropouri despre gradul de

complicitate a lui Murieta într-un trafic secret care ar trebui, după spusele lui, să se desfășoare în cartierele mărginașe, și, în mod special, în mahalaua de sub stația de monorail.

— Oh, nu începe iarăși! am spus eu, plictisit. Știi cum m-a luat în turul dotat cu ghid pentru vizitarea locurilor rău famate din Vados, nu-i așa? Tot ceea ce a putut să-mi arate a fost un peticel de pământ pe care cineva, se putea presupune doar că ar cultiva cânepă pentru marijuana și o colibă ocupată de o prostituată care nu era acasă. Cinstit să fiu, de-acum tot ce-mi va spune Caldwell voi privi cu circumspecție - fiindcă cred că este extenuat din cauza tensiunii și a oboselii, iar imaginația îi joacă feste.

— Dacă n-ar fi doctorul Ruiz care să-i sprijine afirmațiile, admise Angers după o pauză, aș fi înclinat să fiu de acord cu tine.

— Ei bine, știi, Ruiz însuși nu este într-o poziție prea confortabilă, am vrut eu să scot în evidență. Atunci când depusese mărturie, în cazul lui Sigueiras, s-au făcut niște afirmații extrem de neplăcute la adresa lui, nu-i așa?

— Dacă ar fi existat ceva fapte reale, răspunse cam înțepat Angers, fii convins că Partidul Național ar fi continuat cercetările. Dar asta face parte din tehnica standard de propagandă - să presare zvonuri neplăcute și să le lase să se dezvolte necontrolat, până când cineva, care a fost într-adevăr acuzat de o faptă neînsemnată, este, în cele din urmă, descris ca un ucigaș sau mai rău.

Fie că asta făcea sau nu parte din tehnica Partidului Național, această metodă a funcționat foarte bine pentru Caldwell la sfârșitul săptămânii.

S-a întâmplat cam așa. *Libertad* - Cortés fiind aparent impresionat de povestea lui Caldwell - a publicat informația referitoare la finanțarea de către Murieta a cazului lui Sigueiras, dar și-a luat precauția de a verifica acest lucru mai întâi cu Murieta. Întâmplător, Murieta era pe perioada week-end-ului la New York, într-o călătorie de

afaceri, dar secretarul său personal a confirmat cu plăcere povestea. Șeful său, a spus secretarul, fusese rugat de Felipe Mendoza să-l ajute pe Sigueiras, și, deoarece era obligat față de binecunoscuta sa preocupare față de drepturile cetățeanului particular, a acceptat.

Și atunci Caldwell a contraatacat, spunând că, după toate aparențele, vederile lui Murieta, în ceea ce privește drepturile cetățeanului particular, includeau dreptul de a lua droguri și de a practica perversiuni sexuale, deoarece în asta se specializase Sigueiras.

Era o acuzație - făcută cu aprobarea în principiu a Departamentului Sănătății - care necesita, într-adevăr, un răspuns. Dar Caldwell nu s-a oprit aici. N-am aflat niciodată cum de n-a intervenit nimeni pentru a-l împiedica, dar a pus un punct final listei sale de acuzații cu o declarație, fără ocolișuri, conform căreia Murieta era cu puțin mai bun decât un codoș profesionist.

În cele douăzeci și patru de ore care au precedat întoarcerea lui Murieta de la New York, tot felul de zvonuri au urmat acestei istorii, precum buruienile care răsar pe un pământ ars. Chiar și eu le-am auzit. Mi s-a spus, în mod confidențial, cum că în adâncimile întunecate ale mahalalei lui Sigueiras, copii, fecioare și vrăjitoare bătrâne erau puși la dispoziția unor bogați și depravați patroni, la niște prețuri piperate; mi s-a spus cum aerul era întotdeauna plin de mirosul de marijuana; am fost chiar informat că animalele din aceste mahalale erau păstrate pentru alte scopuri decât pentru a hrăni oamenii.

Eu m-am întrebat cum presupușii „patroni” din cadrul acestui presupus cerc al viciului ar fi fost tentați să se dedea la plăcerile lor, în condițiile inconfortabile și nesănătoase oferite de locuințele de sub stația de monorail. Dar foarte puțini dintre cei din Vados, care au repetat acest zvon, aveau vreo idee despre adevărata stare de lucruri de acolo, și fără îndoială își închipuiau că clienții ar aprecia o așezare sordidă pentru plăcerile lor perverse.

Până luni, întreaga afacere trecuse de stadiul de glumă și spiritele se înfierbântau, țărani nevinovați din cartierele de maghernițe fuseseră loviți cu pietre pe stradă; poliția a trebuit să fie chemată de două ori pentru a împrăștia bande indignate de demonstranți entuziaști și posibili clienți; și - pentru a stârni nemulțumirea oamenilor de afaceri și a biroului pentru turism al orașului - o mare petrecere pentru un grup de americani din Statele Unite a fost anulată în mod zgomotos, deoarece le ajunsese la urechi ceea ce se spunea despre morala orașului.

Luni dimineața, Caldwell și-a făcut din nou apariția în biroul lui Angers, arătând devastat, dar nu înfrânt - de data asta nu ca să vorbească în mod special de Murieta, ci cu treburi formale ale Departamentului Sănătății. Și cu toate acestea, Angers și cu mine, ne-am luat amândoi de el, iar după reacția lui mi-am dat seama că nu eram nici pe departe primii.

— V-vă spun că am v-văzut toate a-astea cu ochii mei! continua să insiste Caldwell, cu vocea tremurându-i de furie.

Cea de-a patra sau cincea repetare a fost prea mult pentru mine.

— Dacă ai văzut, i-am replicat eu mușcător, probabil că tu ești singurul client al lui Murieta.

Am crezut pentru o lungă clipă că se va arunca la mine ca un animal sălbatic și în mod automat m-am încordat pentru a-l putea respinge. Dar, exact în acel moment, ușa s-a deschis brusc și unul dintre asistenții lui Angers, părând foarte obosit, își băgă capul pe ușă.

— Señor Angers, începu el, *por favor*...

N-a mai apucat să spună nimic mai mult înainte de a fi dat de-o parte cu putere de un bărbat corpolent cu o cămașă deschisă și cu niște pantaloni din pânză de cort care îi erau atât de strâmți, mai ales la spate, încât amenințau să se despice la fiecare pas. Era foarte mare și sclipitor de negru și pentru o clipă păru să ocupe întregul

spațiu al ușii, blocând trecerea luminii din spatele său.

— Caldwell *aquí*? întrebă el.

Apoi ochii săi îl țintiră pe Caldwell, care se lăsase să cadă înapoi în scaunul său atunci când ușa se deschisese și scoase un mormăit de satisfacție. Întorcându-se, făcu un semn cuiva din spatele său.

Acesta era un bărbat aproape scund, îmbrăcat într-un costum de vară imaculat, alb ca zăpada, și cu o pălărie panama crem, fumând o țigară superioară și ținând în mână un baston cu măciulie de argint. Avea o mustață subțire și dinți albi, strălucitori.

Caldwell înțepeni în scaunul său.

Noul venit își ridică bastonul și-l îndreptă, ca și cum ar fi fost o armă, spre pieptul lui Caldwell.

— Vă rog să-mi scuzați această intrare, señores, spuse el fără a-și lua ochii de pe fața albă ca varul a lui Caldwell. Dar am treabă cu acest câine corcit.

Angers se ridică în picioare cu demnitate.

— Cum vă permiteți să intrați fără invitație în biroul meu? spuse el mușcător.

— Eu, spuse intrusul în mod calm, sunt Pedro Murieta. Sunt informat că señor Caldwell a spus niște minciuni despre mine. A spus că eu, un cetățean din Ciudad de Vados căruia nimeni nici măcar nu i-a șoptit vreodată un cuvânt murdar, sunt un codoș. Un codoș. Un traficant al imoralității de cea mai joasă speță. Acest lucru nu este adevărat, în fața lui Dumnezeu, nu este adevărat!

Bastonul șuieră peste fața lui Caldwell, făcând să apară o linie subțire roșie, acolo unde vârful bastonului atinsese pielea obrazului.

— *Spune* că nu este adevărat, bastard al unei corcituri de cățea!

Și Caldwell izbucni în hohote de plâns.

Zăpăcit, Angers se uită de la el la Murieta, apoi la mine, ochii săi cerând o explicație. În vreme ce Murieta își lăsă vârful bastonului în jos și se sprijini pe el, uitându-se spre

Caldwell cu considerabilă mulțumire, am intervenit:

— Señor Murieta, știți de ce a spus acest lucru despre dumneavoastră?

— E bolnav la cap, zise Murieta după o pauză lungă.

Se îndreptă și se întoarse în altă parte, oftând.

— Nu sunt răzbunător, señor, dar asta trebuia s-o fac atunci când am aflat întâia oară ceea ce publicase despre mine. Da, fără îndoială că nu-i întreg la minte. Am fost de dimineață în apartamentul său pentru a-l căuta - cu poliția, deoarece în legea noastră el a comis o crimă - și am găsit niște cărți și niște fotografii care sugerează că nu este normal.

Agerii săi ochi negri se opriră pentru o clipă pe fața mea.

— Nu știați? N-ați fi putut dumneavoastră sau altcineva să-l oprească? Cu toate că vom arăta că tot ceea ce a spus nu este altceva decât o logoree de nebun, totuși asta îmi va face mult rău.

Am răspuns plictisit:

— Señor, nu-mi mai poate păsa de ce se întâmplă în Ciudad de Vados. Nu mă mai gândesc decât la ziua când voi pleca de aici.

— Pleacă, atunci! spuse tăios Murieta și-mi întoarse spatele.

Bărbatul enorm care venise cu el ieșise cu greutate din cameră; acum se întoarse, însoțit de un polițist și de doi asistenți medicali îmbrăcați cu bluze albe. Când îi văzu, Caldwell începu să țipe.

Completa depreciere a unei ființe umane nu-i deloc plăcută. Când totul se termină, iar Caldwell fu urcat în ambulanță, am sugerat să ieșim să bem ceva și Angers - tremurând ca o frunză - fu de acord imediat.

În timp ce serveam un whisky, într-un bar din apropiere, spuse posomorât:

— Cine s-ar fi putut aștepta? Întotdeauna a fost un tip atât de serios - muncitor, de încredere - și apoi dintr-o dată, asta!

Am spus după o clipă de gândire:

— Să încerc să ghicesc. Pariez că atunci când vor investiga, vor descoperi că probabil Caldwell, cu câtva timp în urmă, s-a culcat cu vreo târfă din cartierele acelea mizere și ca urmare a făcut rost de un complex de vinovăție. Îmi închipui că întotdeauna a suferit din cauza acelei deficiențe de vorbire și a strâns un șir de complexe lung de-un kilometru.

— Toate astea sunt doar cuvinte, spuse cu nerăbdare Angers. Ceea ce vreau eu să știu e - cum va influența această întâmplare proiectul? Ne-am sprijinit pe ceea ce a spus Departamentul Sănătății și așa a făcut și publicul. Când se va afla că, de fapt, erau elucubrațiile unui nebun, ce se va întâmpla atunci?

— Probabil că vor râde până vor cădea lați, am spus.

Și aveam dreptate.

Posedând o atitudine destul de primitivă față de bolile mintale, cea mai mare parte a cetățenilor din Vados au râs, - tare, mult și des. Nu numai de Caldwell, dar și de oricine îi înghițise povestea, chiar și pentru o zi.

Cel care a suferit cel mai mult, bineînțeles că, în mod natural, a fost profesorul Cortés, care permisese publicarea poveștii în *Libertad.* Era extrem de jignitor pentru el să dicteze textul unei retractări publice. Încercă să se apere pe sine și să distragă atenția de la problemă, luându-se din nou de Miguel Dominguez. Dar poziția personală a avocatului era acum virtual de neatacat, datorită modului său plin de succes în demolarea lui Andres Lucas și demonstrarea complicității lui în ceea ce privește soarta lui Fats Brown. Așa că n-a făcut decât să râdă de toată afacerea.

În atmosfera de tensiune care urmase crizei lui Caldwell, aproape că uitasem pe jumătate de propriile mele griji, dar fusesem totuși cu un ochi pe orice nouă declarație a lui O’Rourke. Preferam să nu am nicio altercație cu el, atâta vreme cât nu repeta cele spuse cu privire la expulzarea

mea din țară. Și în clipa de față părea să aibă altceva pe cap - mai exact, pe altcineva. Era vorba de doctorul Ruiz.

Aflasem acest lucru, ca de obicei, de la Manuel - barmanul era o adevărată sursă de informații pentru mine. Părea să fie tare nefericit că eu aflasem despre atacul lui O'Rourke împotriva mea prin intermediul său, cu toate că o căutasem cu lumânarea - efectiv – și încerca să repare acest lucru transmițându-mi tot felul de zvonulețe care să mă mai liniștească.

După el, O'Rourke i-a spus lui Ruiz că dacă acesta va continua cu acuzațiile, poliția îl va învinui pentru că l-a ajutat și l-a încurajat pe Caldwell în publicarea unei calomnii, și chiar mai mult decât atât - va începe investigarea supozițiilor legate de condițiile în care a murit prima soție a lui Vados.

Părea ceva premeditat în toată afacerea asta, ca și cum Vados ar fi distrus în mod treptat rezistența lui O'Rourke în ceea ce privește evacuarea locuitorilor nedoriți. Bineînțeles, era de neconceput ca doctorul Ruiz să fie acuzat de această crimă - noroiul care l-ar murdări pe Vados ar îneca și regimul său, iar *el Jefe* s-ar găsi într-una din celulele sale înainte de a i se permite să spună un cuvânt în public. Cu toate acestea, Manuel m-a asigurat că a aflat totul dintr-o sursă excelentă, așa că am luat-o drept ceea ce era.

— Mai ai ceva foi de știri, Manuel? am întrebat. Sau au fost din nou interzise?

— Nu știu dacă au fost din nou interzise sau nu, señor, spuse cu părere de rău Manuel. Dar nu mai pot obține. Nu ați citit știrea apărută în numărul de astăzi al lui *Libertad?*

Deschise un exemplar al ziarului oficial, pe bar, în fața mea și împunse cu degetul un titlu mare de articol. Am citit: „Episcopul Cruz a interzis în mod oficial tuturor catolicilor practicanți să cumpere sau să citească foile de știri neoficiale".

— Sunt un bun catolic, spuse Manuel, cu părere de rău

în voce. Dar am adunat toate aceste fițuici pentru informațiile despre Campionatul de șah; numele fiului meu este în multe din ele, pentru că până acum s-a descurcat foarte bine în turneu.

— Deci nu vei mai avea știri neoficiale pentru mine, Manuel? am sugerat eu.

Manuel a zâmbit.

— Señor, în spatele unui bar, oricum cineva poate afla știrile.

Nu era vorba de lăudăroșenie din partea lui. După numai o zi era în stare să mă informeze despre altcineva căruia Cortés i-a refuzat spațiu în *Libertad* și spațiu la radio, care era foarte puțin cunoscut de cetățenii din Vados. Generalul Molinas a promis întregul său sprijin și pe cel al armatei pentru O'Rourke și poliției; am spus că dacă vor începe răzmerițe, ca urmare a evacuării locuitorilor nepoftiți, va fi imposibil pentru el să țină trupele la dispoziția guvernului din Vados. Am considerat acest lucru mult mai interesant decât ceea ce spunea Ruiz și fusese repetat de organele oficiale, adică aproximativ „nu iese fum fără foc” în problema imoralității din mahalaua lui Sigueiras. Părea un efort disperat făcut de profesorul Cortés pentru a-și salva onoarea în ceea ce privește afacerea Caldwell.

Și aceasta era situația atunci când Sigueiras a dat drumul bombei.

Nu mai acordasem nicio atenție amenințării pe care o proferase la adresa lui Angers cu prima ocazie când mă dusesem să văd mahalaua; o dădusem de-o parte considerând-o vorbe goale. Îmi dădusem seama că negrul este un om hotărât, dar acum, când lucrurile mergeau practic așa cum voiau cei din Partidul Cetățenilor, el depășea orice gest disperat al Partidului Național, cu o atitudine de sfidare spectaculoasă, care îi făcea pe toți cei din oraș - inclusiv pe mine - să-l privească cu o înmărmurită admirație.

Singura persoană care n-o făcea, bineînțeles, era

Angers.

27

De vreo două ori, de când își trimisese soția în California pentru a nu fi deranjată de tulburările din Vados, Angers m-a invitat la el acasă să bem ceva după lucru. M-am eschivat; dar ultima oară n-am mai putut - și în orice caz începuse să-mi pară rău pentru el. Undeva, sub armura pe care și-o crease, se găsea o ființă umană; chiar reușisem ca puțin câte puțin să-mi revin din joaca lui de-a hoții și vardiștii care costase viața lui Fats Brown.

Așa că am acceptat în cele din urmă invitația.

Am plecat, după ce am pus cap la cap datele furnizate în acea zi de computer - în mașina lui Angers și el tocmai îmi spusese că ne aflam la o depărtare de un bloc de casa lui, când brusc încetini și-mi arătă ceva înainte.

— De ce crezi că stau toți oamenii ăștia pe trotuar? a spus el.

M-am uitat în direcția indicată. În jurul unei clădiri cu mai multe apartamente din fața noastră, nu mai puțin de vreo cincizeci de oameni se învârteau în neorânduială. Cei mai mulți dintre ei erau prost îmbrăcați. Păreau că se uită prin vitrinele de la parter, gesticulând.

— Orice ar fi, le face plăcere, am spus. S-ar părea că râd în hohote.

Atunci când am ajuns în dreptul lor, am văzut că unii dintre ei nu mai puteau literalmente de râs. Clipă de clipă mai multă lume se aduna, iar portarul blocului încerca să-i îndepărteze cu înjurături vehemente.

— Dar se uită în apartamentul meu! spuse brusc Angers, încercând să deschidă ușa mașinii. Ce dracu’ poate să fie?

Crezi oare că-i vreun incendiu, ceva?

Apoi una dintre ferestre se făcu țăndări și un măgăruș plictisit își scoase capul prin ea, cu nările mărite de parcă ar fi mirosit după coceni.

— Dumnezeule din ceruri! spuse Angers și plecă din mașină mai rapid decât l-am văzut vreodată mișcându-se.

Traversă strada în fugă; portarul îl observă și-l strigă, chemându-l în ajutor, dar el nu băgă de seamă. Ținta sa era un nou-venit care avea un aparat de fotografiat mare și care tocmai îngenunchease, pentru a lua un instantaneu măgărușului. Acum, după ce nu găsise nimic mai bun de mâncat afară, animalul gusta din perdelele de voal și nu prea le găsea pe gustul său. Angers ar fi fost ultima persoană pe care aș fi luat-o drept jucător de fotbal. Cu toate acestea, șutul pe care îl trase aparatului de fotografiat era superb de profesional. Aparatul a fost smuls din mâinile bărbatului; zbură prin aer vreo șapte metri și se făcu bucățele când se lovi de zidul clădirii. Fotograful amator țâșni în picioare scoțând un țipăt de spaimă, dar Angers deja se întorsese și-și croia drum prin mulțime, cu o expresie de furie sălbatică întipărită pe fața lui.

L-am urmat mai încet. Se auzeau și niște sirene de poliție care veneau încoace. De îndată ce realiză că proprietarul apartamentului apăruse în scenă, mulțimea de gură-cască începu să se împrăștie rapid și am avut cale liberă până la intrare. Am încercat să scot ceva, coerent de la portar, dar era paralizat de groază, probabil datorită faptului că era vina sa că măgărușul se găsea în apartament - așa că l-am urmat pe Angers înăuntru.

Tremura de furie; de-abia a putut băga cheia în broască, și când în cele din urmă reuși, se dovedi că ușa fusese baricadată din interior. Se uită cu sălbăticie împrejur, descoperi un stingător de incendiu masiv agățat pe peretele de pe hol, îl luă și-l folosi drept berbec. Ușa se rupse din balamale din prima lovitură și am năvălit în apartament.

Și aici era lume - nu doar măgărușul singur. În holișorul de la intrare se aflau patru copii goi care se jucau plini de încântare cu o păpușă pe care o găsiseră. Păpușa era o statuetă veche de patru secole, dar asta nu le crea niciun fel de probleme. Bucuria fusese prea mare pentru ei, și se ușuraseră fără nicio alegere în cele mai ciudate locuri de pe carpetele asortate. O femeie - atât de bătrână încă părea să nu mai aibă forță să respire sau să-și miște ochii - stătea pe o canapea înfășurată într-un *rebozo*, mângâind cu o mână o pernă de mătase fină, în vreme ce cu cealaltă mână număra niște mătănii.

La auzul intrării noastre zgomotoase, un bărbat cu o față plină de cicatrice și nu prea inteligentă apăru dintr-unul din dormitoare. Avea o mână plină de *frijoles* și toată fața de la bărbie până la sprâncene îi era plină de urme lipicioase de la ele. În spatele lui, o voce ascuțită de femeie întrebă, cu un accent de la țară, ce s-a întâmplat și ce au mai spart copiii de data asta.

Angers privi fără grabă de jur-împrejurul camerei. Câteva cioburi de sticlă rămase în rama unei oglinzi murale și o grămăjoară de bucățele colorate, de porțelan, într-un colț, explicau de ce femeia nu fusese mai speriată de zgomotul produs de spargerea ușii de către noi. O grămadă de boccele zdrențuroase de pe podea indica faptul că această familie pătrunsese aici cu intenția să rămână; într-adevăr, își instalaseră deja altarul familiei pe un dulap frumos din lemn și mai multe lumânări grosolane lăsau dâre de grăsime pe suprafața lăcuită.

Apoi, prin ușa celuilalt dormitor, se auzi o serie de zornăituri și bocănituri furioase, ușa fu deschisă dintr-o izbitură și apăru o tânără de vreo douăzeci de ani, înjurând cu o obscenitate sonoră pe care rareori am auzit-o în orice limbă. În spaniolă, rezultatul era magnific. În ciuda tuturor eforturilor ei de a-l împiedica, un porc gras îi trecu printre picioare, rupându-i, în trecere, fusta și purtând-o triumfător înfășurată în jurul râtului precum un steag, în

vreme ce țâșni prin hol. Bărbatul cu mutra nu prea deșteaptă aruncă restul de *frijoles* pe covor, puse mâna pe cel mai apropiat obiect portabil - se întâmplă să fie o lampă cu picior - și o folosi ca o combinație între o lance și un ciomag pentru a mâna porcul, ce grohăia și scotea sunete ascuțite, înapoi în dormitor. Ușa se trânti la loc. Măgărușul comentă treaba asta cu un răget ascuțit.

Tânăra își luă înapoi fusta, atunci când porcul trecu iarăși pe lângă ea și și-o legă neglijent din nou în jurul mijlocului, ca și cum ar fi fost obișnuită cu genul ăsta de treburi.

În următoarea secundă am ajuns aproape să-l admir pe Angers, deoarece a stat pur și simplu fără să facă nimic, în timp ce porcul a fost alungat înapoi în noua lui cocină, și tot ceea ce a spus, cu o voce de gheață, a fost:

— *Qué hacen Vds. en mi casa*? Ce faceți voi în casa mea?

Atunci, un grup de polițiști pătrunse, înghesuindu-se prin ușă. Femeia care strigase din dormitor ieși și ea să vadă ce se întâmplă; și ea avea mâinile pline de *frijoles.* Cei patru copii începură să urle aproape în același timp, vocile lor fiind destul de diferite pentru ca rezultatul să fie un dezacord cvadruplu ce-ți sfredelea nervii. Femeia bătrână începu să plângă în liniște. Dar cea tânără, înjurând poliția la fel de sănătos precum făcuse cu porcul, puse mâna pe o duzină de pahare de vin din vitrină și începu să arunce cu ele în polițiști cu multă îndemânare și până n-a fost târâtă de doi polițiști zdraveni în bucătărie și încuiată într-o debara n-am priceput nimic de la nimeni.

Având o înfățișare îndurerată și zăpăcită, bărbatul cu mutra nu prea inteligentă povesti. Au venit dintr-un sat din munți. Au sosit chiar astăzi. În satul lor, vara aceasta nu prea a fost apă și oamenii au suferit de foame. Alții - verii lor și prietenii lor -, au sosit la oraș și au găsit case de locuit, cu toate că nu atât de bune sau de mari ca aceasta. Așa că au venit și au întrebat pe cineva unde ar trebui să meargă și au fost aduși aici. E foarte bine aici; cu un spațiu

separat pentru animale, în loc să stea cu tine în aceeași cameră și era multă apă și podelele erau noi. Dar nu erau lemne de foc și niciun loc bun unde să faci un foc ca lumea, așa că mâine va trebui să construiască un cuptor. Astăzi sunt obosiți; și-au prăjit doar niște *frijoles* la un foc mic, și ar dori să se culce cât mai repede.

Simplu.

„Focul mic” fusese făcut în ligheanul din dormitor; două sau trei cărți au contribuit la întreținerea lui și lăsaseră o dâră de fum uleios, pe tot traseul de la lighean până la fereastra prin care ieșise fumul. Și după toate aparențele, nu putuseră să creadă în aprovizionarea continuă cu apă. Au aflat până la urmă cum să folosească robinetele și apoi au umplut orice recipient pe care l-au putut găsi și apoi le-au îngrămădit în dulapuri, în sertare, sub paturi - peste tot.

Nu aș fi putut niciodată să cred că o dezordine atât de desăvârșită ar putea fi făcută într-un răstimp atât de scurt, de atât de puține persoane.

— Asta, a spus Angers plin de răceală când a văzut toată distrugerea, este mâna lui Sigueiras. Îți amintești când m-a amenințat că va face acest lucru - nu-i așa, Hakluyt?

Și atunci mi-am reamintit ceea ce gândisem la prima vizită pe care o făcusem în mahalaua lui Sigueiras.

— Întreabă-i! ordonă Angers, răsucindu-se spre cel mai apropiat polițist, făcând o mișcare cu mâna care cuprindea întreaga familie de țărani. Întreabă-i dacă n-a fost Sigueiras!

Nu, ei n-au întâlnit pe nimeni, niciodată, cu numele ăsta. Ei au venit la oraș și au întrebat unde trebuie să meargă, asta era tot.

— Ei bine, cum dracu’ *au intrat*? întrebă Angers. Cu animale cu tot! Adu-l pe idiotul ăla de portar încoace!

Luptându-se pentru a-și, stăpâni suspinele, înfricoșatul portar se grăbi să arunce vina pe tânărul său ajutor - un tânăr de douăzeci de ani, cunoscut pentru simpatiile sale față de Partidul Național. Portarul, se pare, nu fusese de

serviciu în după-amiaza asta - se ocupase de niște reclamații legate de neridicarea corespunzătoare a gunoiului.

Și acest tânăr ajutor nu putea fi găsit nicăieri.

— Du-te și caută-l în mahalaua lui Sigueiras! ordonă Angers. Repede! Și adu-l și pe Sigueiras dacă e acolo!

S-au dus; l-au găsit pe Sigueiras, deși nu și pe tânărul dispărut, și l-au arestat.

Ca să fiu cinstit, nu știu la ce altceva s-ar fi putut aștepta Sigueiras. În ideea lui acesta era un gest splendid care să-i aducă publicitate, dar în practică era sigur că va ieși pe dos. Așa a și fost. După cum a realizat imediat Angers, inițiativa era tăioasă în ambele părți.

Sfidător, probabil în maniera lui caracteristică, singurul comentariu al lui Sigueiras despre întreaga afacere a fost că l-a avertizat în mod cinstit pe Angers.

Când lucrurile s-au mai calmat puțin și familia de țărani a fost evacuată din apartament, Angers s-a uitat plin de mânie prin el.

— Acum, anunță ei, vreau un fotograf.

Fotografiile erau prin tot Vados-ul a doua zi: în *Libertad*, în foile de știri scoase în grabă de imprimerii particulare, în poster-uri lipite pe ziduri. Mesajul pe care îl purtau era clar aproape fără nicio explicație; spunea, „Asta este ceea ce se va întâmpla dacă li se vor da case locuitorilor din mahalale! Acesta este modul în care *le place* acestor oameni să trăiască!”

Și propaganda a prins.

La ora trei din acea după-amiază, poliția a trebuit să folosească gaze lacrimogene și furtunuri cu apă pentru a risipi o mulțime de inspectori sanitari autonumiți de la stația de monorail - cam două sute de tineri bărbați și femei, care se înarmaseră singuri cu vreascuri aprinse și porniseră să-i afume, pentru a-i sili să plece din casele lor, pe locuitorii mahalalei. Dacă închisoarea n-ar fi fost foarte modernă și foarte rezistent construită, o mulțime similară

l-ar fi târât pe Sigueiras din celula sa, l-ar fi uns cu smoală și l-ar fi tăvălit apoi prin pene sau l-ar fi alungat cu pietre pe străzi.

Chiar au fost incendiate trei sau patru colibe din mahalaua periferică de pe drumul ce ducea spre Cuatrovientos și drept răspuns un grup de țărani au rostogolit câteva butoaie pentru ulei, umplute cu pământ, în mijlocul culoarului de circulație rapidă de pe autostradă. Deoarece traficul de pe acel culoar se derula cu optzeci sau nouăzeci și cinci de kilometri pe oră înainte de a încetini, pentru a o lua pe scurtătura spre oraș, au reușit să distrugă câteva mașini; - n-a murit nimeni, dar mai multe persoane au fost grav accidentate.

Puțin câte puțin, tensiunea din oraș se apropia din nou de punctul fierbinte când fusese montat postul acela cu pușca mitralieră în Plaza del Sur. Ca atare, m-am încuiat în hotel pe perioada întregului week-end și m-am ocupat de ultima parte a problemei: cartierele mărginașe de mahalale. După munca de peticeală pe care o făcusem la mahalaua lui Sigueiras, treaba asta era precum o gură de aer proaspăt și dulce - o îmbunătățire cinstită a tipurilor de modele de trafic pentru eliminarea genului de efect de baraj care permisese primelor mici nuclee de nomazi să se constituie, și care apoi făcuse în mod necesar ca aceste nuclee să crească. Nu arăta prea rău, atunci când am terminat; nu arăta rău deloc. Mai rămânea să îl dau să-i calculeze costul, să-l mai aranjez pe la colțuri, și apoi, în câteva zile, dacă totul mergea bine, aș putea să plec dracului din Ciudad de Vados și niciodată - niciodată - să nu mă mai întorc aici.

Simțindu-mă, și probabil și arătând, extenuat, am intrat luni dimineață în biroul lui Angers și i-am pus un teanc de hârtii în față: schițe de planuri, cifre preliminare calculate pe computerul meu portabil analog, prețuri estimate, tot tacâmul.

— Am terminat, am spus. Asta e.

Angers se uită la mine cu o expresie îndurerată și dădu din cap.

— Îmi pare rău, Hakluyt, spuse el. N-ai terminat. Câtuși de puțin. Ia uită-te la asta.

Îmi împinse peste birou o foaie de hârtie. Am luat-o; se dovedi a fi un fel de memoriu interdepartamental, de genul căruia am mai văzut ocazional de la sosirea mea în Vados - folosit de cabinetele ministeriale pentru a da instrucții personalului din subordine. Acesta avea antetul MINISTERULUI DE INTERNE și purta semnătura personală a lui Diaz. Conținutul era următorul:

> *În problema deposedării lui Fernando Sigueiras. Lui señor Angers i se interzice orice acțiune pentru continuarea acestui plan fără ordine clare din partea acestui minister.*

— Ce vrea să însemne toată chestia asta? am întrebat. În mod sigur nu poate face una ca asta!

— Ba poate, mă contrazise Angers obosit, lăsându-se pe spate, pe scaun, și așezându-și picior peste picior. Situația furibundă din orașul nostru face ca relațiile dintre statele federale din Statele Unite să pară un adevărat paradis. Nu-ți dai seama, Hakluyt, că în funcția mea de director de trafic din Ciudad de Vados sunt singurul responsabil în fața lui Vados ca primar, în vreme ce în același timp în funcția mea de supraveghetor de autostradă sunt răspunzător față de Diaz de la Ministerul de Interne? Nenorocitul ăsta de proiect este reclamat de amândoi! Se pare că nu mi-a mai rămas nimic de făcut decât să acționez într-una din aceste funcții, să refuz să acționez în cealaltă și să-mi dau demisia din amândouă!

— Genul ăsta de lucruri se întâmplă des?

— Oh, cam de două ori pe săptămână, spuse Angers cu amărăciune. Dar de data asta este diferit. Uite ce-a venit împreună cu memoriul ăsta!

Îmi dădu o listă bătută la mașină a ceea ce păreau să fie referințe la procese civile. Erau vreo douăzeci.

— Asta-i mâna lui Dominguez, pot să jur că așa este, declară Angers. Acestea sunt procese în care verdictul a fost pronunțat împotriva Consiliului orășenesc, deoarece a fost demonstrat că un funcționar municipal, amestecat în proces, avea un resentiment de ordin personal împotriva acuzatului - și crede-mă, am și eu un resentiment de ordin personal împotriva lui Sigueiras. Acum!

— Ei bine, ce-ar trebui să dovedească lista asta?

— Dacă mă întrebi pe mine, Hakluyt, după părerea mea, cinstită, nu dovedește nimic. Doar ne paralizează. Poate să fie nevoie de luni întregi pentru a demonstra că aceste procese nu arată nimic. Oh, într-adevăr, chestia asta pare să fie mâna lui Dominguez. Și pentru o tactică de tergiversare, este drăcesc de vicleană.

Am împăturit lista împreună cu memoriul și le-am pus înapoi pe biroul lui Angers.

— Ei bine, asta nu e treaba mea, am spus, dând din umeri, în ceea ce mă privește, planul este aproape terminat. Ți-ai primit schema; nu eu o pun în aplicare, asta e treaba ta. Am terminat - și pe Dumnezeu, Angers, nu-mi pot aminti de vreun contract din cariera mea de care să mă fi bucurat atât că l-am terminat.

28

În vreme ce stăteam și beam ceva în holul hotelului, urmărind trecătorii prin peretele de sticlă din față, mă gândeam la urmările, uneori paradoxale, ale finalizării unui contract, mai mult în munca mea probabil decât în altele și care duc la o completă modificare a punctului de vedere.

Ieri, acest oraș fusese o problemă pentru mine: îi vedeam oamenii sub forma unor cifre, a unor unități de trafic pietonal. Astăzi, și de-acum până când voi pleca, eram în vacanță.

Oh, mâine, bineînțeles, voi afla dacă s-au decis să continue cu superautostrada Pietermaritzburg și dacă s-au hotărât s-o facă, îmi voi oferi serviciile. Probabil că mă vor angaja. Nu vreau să par lăudăros, dar nu pot să fiu nici modest - în orice perioadă de timp nu exista mai mult de o jumătate de duzină de specialiști disponibili, care să aibă bagajul de cunoștințe profesionale și calificări deosebit de ridicate pe care le am eu.

Cu toate acestea, astăzi…

Am sorbit din băutură și am încercat să-mi imaginez că sunt un turist umblat, care venise în Ciudad de Vados pentru a vedea, simți, gusta și mirosi acest oraș cu mai multe unități de aer condiționat pe cap de locuitor decât oriunde în lume, această creație monumentală a omului secolului al XX-lea, acest oraș fără blocări de circulație.

Și, în prezent, fără televiziune sau un ziar al opoziției. M-am descoperit încruntându-mă la pahar și am încercat să-mi îngrop cunoștințele legate de situația reală în adâncul minții și am încercat să mă imaginez din nou ca turist.

Nu mergea. Am oftat și am renunțat la asemenea eforturi. În același moment, am realizat că s-a așezat cineva într-un scaun din apropierea mea și aștepta ca eu să observ acest lucru. Era Maria Posador, așa că mi-am revenit imediat.

— Nu v-am mai văzut pe aici în ultima vreme, señora, am spus. Mare păcat.

Îmi zâmbi puțin obosită.

— S-au întâmplat multe, îmi răspunse ea indirect. Am auzit că și șederea dumneavoastră în Vados ia sfârșit.

— Cam așa.

— Asta înseamnă că acum plecați?

— Nu chiar *acum*, din nefericire. Trebuie să mai rămân câteva zile - poate chiar o săptămână, până când se finalizează calculul cheltuielilor și ce mai este și organele competente se hotărăsc să-mi plătească ceea ce mi se cuvine. Dar partea mea de muncă am încheiat-o.

— Păreți destul de nemulțumit, spuse ea după o pauză. Nu v-a plăcut șederea dumneavoastră aici?

— Nu mai este nevoie să întrebați așa ceva. Cea mai mare parte a timpului aș fi dat orice ca să fiu la o mie de kilometri depărtare de locurile astea.

Își scoase gânditoare tabachera de aur, își alese una dintre subțirile țigarete și și-o aprinse singură.

— Mi s-a spus, continuă ea privindu-mă prin fumul aromatic, că nu vă place ceea ce ați făcut.

— Nici nu am încercat să fac un secret din asta. De fapt, sper că am făcut tocmai contrariul. La dracu', când am venit aici mi s-a spus că munca mea va fi asemănătoare funcțiilor unei celule albe care ucide germenii bolilor din fluxul sanguin al orașului. La început, mai degrabă mi-a plăcut ideea. Apoi am aflat că este o treabă murdară. O celulă albă nu-i atât de diferită de bacteria de care trebuie să scape - oare vă imaginați germenii rugându-se de ea să le cruțe viețile?

— Nu, spuse cam cu răceală señora Posador.

— E-n regulă, am dat eu din umeri.

Mă privea cu ochii săi de un violet profund ca și cum ar fi încercat să pună în cuvinte niște gânduri dificile. În cele din urmă se hotărî:

— Señor Hakluyt, nu prea sunt impresionată de afirmațiile dumneavoastră prin care încercați să vă diminuați responsabilitatea. Cred că sunteți o persoană superficială; judecați prea mult după aparențe și nu prea sunteți dotat pentru a pătrunde lucrurile în profunzime.

Iritat, am răspuns:

— O parte din munca mea înseamnă tocmai înțelegerea a ceea ce se află în profunzime!

— Atunci nu puteți fi atât de bun în munca dumneavoastră pe cât credeți că sunteți.

Spuse treaba asta cât se poate de direct, fără să admită să fie contrazisă.

— De exemplu, care este părerea dumneavoastră despre *el Presidente*?

— Ca om sau ca președinte? Sunt două lucruri diferite.

— Omul și președintele sunt unul singur, replică ea. Aș vrea să-mi răspundeți în mod direct.

— Atunci, tot ce pot să vă spun, este că e un conducător destul de bun în genul său. Este ambițios, dar în mod sigur va lăsa în urmă niște înfăptuiri sigure atunci când…

— …încă îl vor mai blestema pe străzile lăturalnice din Astoria Negra, completă señora Posador fără pic de emoție. De asemenea, sunt unele locuri în Puerto Joaquin unde în fiecare noapte, înainte de culcare, i se arde fotografia în cămin. Oh, poate că sunt nedreaptă să afirm că sunteți superficial - dar apăreți ca superficial, deoarece sunteți un om fără rădăcini; vă duceți viața acolo unde lucrați și lucrați peste tot. Nu vă lăsați păcălit de această scurtă ședere în Aguazul, astfel încât să credeți că înțelegeți situația.

Și adăugă mai mult pentru ea:

— Deoarece totul va continua și după ce veți pleca.

— Asta știu, am spus eu distant. Cred că înțeleg, destul de bine, care sunt forțele care acționează. Dar nu am avut timpul să le cercetez pentru a ajunge până la izvoarele lor. Le-am văzut doar acționând în mod impersonal și afectând viețile unor oameni pe care îi cunoșteam. Spuneți că sunt superficial, dar acest lucru nu este adevărat. Pur și simplu această detașare este necesară pentru munca mea. În acest moment sunt destul de bun pentru a fi detașat de locurile și oamenii unde îmi desfășor munca și cu toate acestea sunt anumite momente în care nu pot s-o fac. Acum câteva clipe, tocmai atunci când ați venit, mă gândeam cât de diferit este să privești oamenii din Vados ca persoane în loc de unități de trafic - și totuși nu-i poți separa complet. O persoană *este* o unitate de trafic dacă trăiește într-un grup social; există o mulțime de alte lucruri pe lângă asta, dar n-o împiedică să fie și asta. Și într-un fel poți face o paralelă între oameni ca unități de trafic și oameni ca oameni. Sunt sigur că cineva - oh, Alejandro Mayor, de exemplu, dacă ar fi trăit - ar putea dezvolta genul de matematică pe care l-am folosit pentru a descrie activități mult mai generale decât progresiuni simple de la un punct la un alt punct.

— Vă rog să continuați, señor.

Un brusc interes se ivi pe fața señorei Posador; se aplecă spre mine ca și cum ar fi vrut să nu piardă niciun cuvânt.

Prin intrarea principală pătrunse un trio familiar; oameni pe care îi mai văzusem, în prima zi a venirii mele în oraș. Bărbatul - cu o mutră de șoarece și cu caietul pentru luat notițe și snopul de pixuri - era urmat de aceleași două persoane gigantice de escortă. Merse plin de importanță până la unul din chelneri, îi puse o întrebare foarte solemnă, la care chelnerul răspunse cu mult respect și după aceea plecă.

— De data asta care este întrebarea? am întrebat-o pe señora Posador, reflectând, în treacăt, că până acum nu

am văzut publicat rezultatul vreunei astfel de testări a opiniei publice.

— Ceva în legătură cu deposedarea lui Sigueiras, veni răspunsul nerăbdător. Dar, vă rog, continuați!

Asta, îmi și doream.

— Da, de fapt, am avut această impresie dintr-una din lucrările mai timpurii a lui Mayor, anume că s-ar putea să țintească la ceva de genul acesta. Uite, pot generaliza despre oameni ca și cum ei ar fi molecule identice de gaz: de fapt, cele mai multe dintre formulele pe care le folosesc, sunt formule din hidrodinamică și din mecanica fluidelor. Atunci când oamenii se înghesuie într-un metrou în drumul lor către serviciu, ei sunt purtați de o forță care poate fi abstractă, dar care, în mod sigur, nu este mai puțin eficientă decât un ventilator de mare putere. Acestei forțe nu-i pasă dacă mătușica Mae a avut o noapte proastă sau dacă bebelușul a plâns până la ora patru dimineața ori dacă Pedro s-a sculat târziu și n-a mai putut să-și bea ceașca cu cafea pentru a-și potoli stomacul zgomotos. Acționează o forță foarte bine definită, care deplasează oameni, obligându-i să formeze un șuvoi vizibil.

Acum să luăm publicitatea. Publicitatea nu este propriu-zis o forță - puterea motivațională este alcătuită din câteva impulsuri de bază, cum ar fi foamea, setea, nevoia de îmbrăcăminte și de adăpost, și câteva impulsuri superficiale. De exemplu, nevoia de a ține pasul cu vecinii. Cu toate acestea, oamenii care se ocupă de publicitate, pot și chiar canalizează acest flux impalpabil. Ei pot lansa o campanie de publicitate al cărei produs final este încă o dată nevoia de acțiune fizică, mișcarea vizibilă. Cu alte cuvinte, oamenii se vor duce la un magazin și vor cumpăra. Acest lucru care este infinit mai subtil, dar este totuși în stare de a indica o direcție, poate fi definit prin termeni ce pot fi prevăzuți. Poți spune, „Cam ațâți oameni vor cumpăra, probabil, un produs într-o anume perioadă”, la fel de sigur pe tine pe cât poți spune, „Cam atâtea

persoane în condițiile astea și astea vor bloca stațiile de metrou la zece minute după închiderea birourilor”.

Deci, după câte îmi pot da eu seama, numai simpla posibilitate de a aduna o totalitate de date, despre toate persoanele implicate, este ceea ce ne împiedică să punem la punct un sistem de previziune și de influențare a tuturor acțiunilor unei persoane, în fiecare zi din întreaga sa viață.

— Señor, spuse Maria Posador cu o voce cam stinsă, este binecunoscut faptul că Alejandro Mayor a încercat să obțină un control total al oamenilor noștri, chiar eu însămi v-am arătat o metodă pe care o folosea. Dar dumneavoastră vreți să spuneți că oamenii *pot* fi controlați în acest fel?

— Oamenii *sunt* controlați, am spus eu surprins. Uitați, omul din metrou care se duce dimineața la muncă nu are mai mult control real asupra activității sale decât - ei bine, decât o piesă de pe tabla de șah! Deoarece trebuie să-și câștige existența, el trebuie să se ducă la muncă. El își poate alege genul de muncă, dar în cadrul unor limite stricte. Poate că îi face plăcere - oh, să se întâlnească cu oameni și să vorbească cu ei. Deci, vrea să fie un vânzător. Din nefericire, produsul pe care îl vinde el nu se prea cumpără. Familia lui este înfometată, așa că își ia un serviciu care nu-i face plăcere, să prelucreze date ale companiei pentru a fi introduse în calculator. E plătit mai bine, poate, dar în practică asta reprezintă puțin sub ceea ce ar fi costat instalarea unei mașini care să citească printr-un sistem-scanner toate etichetele de înregistrare.

Ce alte posibilități mai are? Ar putea renunța cu totul la muncă, dar dacă are o familie de întreținut, nu va face acest lucru. Ar putea să-și taie gâtul; uneori oamenii fac și asta. Dar el este catolic și sinuciderea este un păcat incriminat. Deci iată-l, în metrou, la aceeași oră cu toți ceilalți.

— Sunteți un cinic, señor, spuse señora Posador.

Fața ei era palidă sub bronzul auriu; respira atât de

agitat încât chiar și în aceste puține cuvinte am putut auzi un tremur.

— Nu, am fost norocos, am spus. Cred - sper - că am văzut efectiv genul ăsta de lucruri pregătindu-se pe vremea când eram la colegiu. Am citit prima carte a lui Mayor, *Conducerea statului secolului XX* și, așa cum am mai spus, erau anumite indicații în ea. Așa că am ales o carieră unde era loc doar pentru câțiva specialiști, atât de puțini, încât munca lor nu merită să fie automatizată. Rezultat: în comparație cu alții am libertatea de a-mi alege munca, îmi place ceea ce fac pentru că sunt pregătit să o fac bine - și sunt, așa cum mi-ați spus, fără rădăcini.

— Deci sunteți stăpânul destinului dumneavoastră, iar noi, în Ciudad de Vados, nu suntem? sugeră señora Posador, cu ochii săi violeți tulburați.

Am dat din cap.

— Am spus *în comparație cu alții* sunt liber. Dar în fond, sunt în puterea acelorași forțe impersonale. Trebuie să mănânc și să beau și să dorm și să port haine și toate celelalte și am o grămadă de dorințe neesențiale create de publicitate și obișnuință - fumez, beau alcool, îmi place să mă distrez atunci când termin un contract. Sunt tot o piesă de șah. Un pion mutat de colo-colo pe fața pământului de către aceleași procese care au modelat istoria încă de pe vremea când omul a descoperit cum să meargă pe picioarele sale din urmă.

— Mă uimiți, señor Hakluyt, spuse după o pauză señora Posador. Probabil că vă dați seama că munca dumneavoastră, aici, a pus bazele pentru o luptă lungă și sângeroasă...

Am întrerupt-o, lovindu-mi cu putere pumnul de palma deschisă.

— Am pus bazele, *pe dracu'!* am spus eu mușcător. Nu mă acuzați pe mine că nu înțeleg situația, dacă dumneavoastră faceți remarci stupide ca asta. Situația prezentă era probabil implicită în hotărârea inițială a lui

Vados de fondare a orașului și acest lucru, la rândul său, poate a depins de faptul că soția lui era prea afurisit de vanitoasă încât să-și strice unghiile și să aibă copii - sau poate că el este impotent sau steril, dar, oricum ar fi fost, avea nevoie de un surogat. Oricare ar fi cauzele, aceleași forțe îl mână și pe el, întocmai cum ne mână și pe noi. Am făcut tot ce mi-a stat în putință să fac lucrurile mai bune, nu mai rele. Oh, am avut idealurile mele, așa că tot ceea ce am putut să fac a fost să amortizez loviturile acolo unde am găsit soluția, dar dacă Vados reușește să evite o revoltă deschisă în următoarele câteva săptămâni, atunci va obține doi ani de relativă pace - asta-i părerea mea - și peste doi ani situația nu va fi nici mai bună, nici mai rea decât este astăzi. Problemele vor fi diferite, dar ele încă vor persista. Poate că atunci de-abia vor fi evidențiate cauzele care se găsesc la rădăcina răului - sărăcie, lipsa de educație etc. Sau poate că nu o vor face. Oamenii nu fac lucruri logice ca astea.

— Cu câteva momente în urmă, spuneați că oamenii sunt previzibili. Acest lucru nu implică faptul că ei sunt și logici în același timp?

— Nu-u-u… Ai terminat cu logica cam atunci când începi să iei în considerare lucruri ce nu pot fi evaluate, cum ar fi religia sau predispoziția genetică. În teorie, îmi imaginez, poate, că există niște cauze logice; îți poți imagina că într-o societate dintr-un viitor îndepărtat oamenii vor spune, „Tipul ăsta are propinkidinkidol de acid utterbimollic în genele sale, așa că o să aibă picioarele reci, deci va fi un bun client pentru pernele electrice” - numai că, chiar și în această situație, poate se va întâmpla ca puști fiind să se curenteze și să fie atât de speriat de electricitate, încât nu va folosi nimic altceva pentru a se încălzi decât o simplă sticlă cu apă caldă.

Señora Posador se uita în sus.

— Îmi aduc aminte când pentru prima oară - oh, atunci când eram la școală, învățam limba engleză la o clasă de

începători. Atunci am auzit pentru prima dată cuvântul „blestemat”. Profesorul ne-a spus că este în argou și că nu ar trebui să-l folosim. Dar îmi place cuvântul. Exprimă ceva atât de - atât de omenesc.

Își desfăcu grațioasele mâini într-un gest de neajutorare, lipsindu-i definiția exactă.

— Dar dacă ceea ce spuneți este de crezut, dacă cineva ar putea - având timpul și informațiile necesare - să trateze persoanele individuale în felul în care dumneavoastră prevedeți comportamentul mulțimilor ce se grăbesc să prindă un metrou, ei bine, atunci nu mai e nimic de făcut. Cu excepția să fii una dintre persoanele care culeg și folosesc informațiile mai degrabă decât una dintre - victime.

Am dat din cap.

— Nu, nu. Există o cale foarte simplă de a acționa asupra procesului, astfel încât niciodată acesta să nu poată deveni realitate.

— Cum asta? Tocmai ați afirmat contrariul.

— Ei bine, chiar dumneavoastră mi-ați oferit un exemplu. După ce mi-ați arătat cum este folosită televiziunea pentru a li se impune idei celor din Vados, pur și simplu am încetat să mă mai uit la televizor. Oare vă puteți închipui că o piesă de șah care ar avea conștiință ar sta în mod calm în pătrățica sa așteptând să fie capturată dacă ar cunoaște regulile și starea jocului? Nu prea cred. S-ar muta încetișor în altă pătrățică unde ar fi mai în siguranță sau ar țopăi peste tabla de șah atunci când jucătorii nu s-ar uita și s-ar încorona regină.

Nu, genul de sistem absolut despre care vorbeam n-ar putea să existe decât dacă nimeni n-ar ști ce se întâmplă. În exterior va trebui să nu fie nicio schimbare în viața de zi cu zi. Dumneavoastră și eu și chelnerul de colo va trebui să fim în stare să mâncăm și să bem și să dormim și să ne îndrăgostim și să avem o indigestie ca întotdeauna - așa că, la urma urmelor, care ar fi diferența? Poate că un

asemenea sistem este deja în acțiune - cum am putea ști? Suntem ca niște pioni pe tabla de șah care cunosc regulile jocului și situația, dar noi preferăm să ignorăm aceste cunoștințe deoarece nu avem picioare și nu ne putem părăsi pătrățelele decât dacă suntem mutați.

Pentru un lung moment, señora Posador rămase nemișcată, fără să se uite la nimic. În cele din urmă, spuse:

— Ați zugrăvit o imagine dezolantă a lumii, señor Hakluyt.

— Nu prea. Suntem obligați să acceptăm că suntem limitați în acțiuni, de forțe aflate dincolo de controlul nostru. Atâta vreme cât aceste forțe rămân dincolo de posibilitatea de a fi controlate de cineva, toți suntem în aceeași barcă și nu ne pasă. Dar să fii condus și să știi că ești condus, de oameni care controlează aceste forțe impersonale - asta este cu totul altceva.

— Și cu toate astea suntem conduși de oameni; de multe ori au fost regimuri absolutiste și chiar dumneavoastră, cu libertatea de acțiune pe care o aveți, nu sunteți condus de oamenii care controlează forțele economice? În modul cel mai direct, de către cei ce vă plătesc?

— Asta nu-i nimic care să mă deranjeze, nu-i așa? Dar de ceea ce mă tem este - hai să zicem - situația în care într-un restaurant, la prânz, bucătarii pregătesc exact *atât* cât trebuie de mult din fiecare fel de preparate, deoarece ei știu că în fața meniului zilei, cu felul ăsta și cu celălalt, exact același număr de clienți va alege exact aceleași preparate, și în felul acesta nimic nu va prisosi. Înțelegeți, este o teamă extrem de subtilă în treaba asta. Nimeni, cu excepția bucătarilor, și poate chiar nici ei măcar, nu va observa că s-a schimbat ceva.

În mod vizibil și efectiv, señora Posador se cutremură.

— Îmi pare rău dacă v-am supărat, am spus.

Își reveni cu o tresărire și se uită la ceas.

— Deloc, señor. Nu mai mult ca de obicei, ca să fiu sinceră. Vă găsesc o persoană care deranjează în unele

feluri - dar n-aș putea spune în ce mod.

Se ridică în picioare, având încă o expresie îndepărtată.

— Vă rog să mă scuzați, dar peste puțin timp am o întâlnire. Sper că - zâmbi ușor - forțele impersonale vor aranja să ne mai întâlnim înainte de plecarea dumneavoastră. *Hasta la vista*, señor. Și - mutări bune în jocul dumneavoastră.

M-am ridicat repede.

— Vă mulțumesc. Și eu vă doresc la fel. Nu ați vrea să luați masa cu mine înainte să plec - poate mă veți ajuta în acest fel - să mă bucur de partea cea mai frumoasă a celor câteva zile de vacanță care mi-au mai rămas aici?

Dădu din cap, fără să zâmbească.

— Nu, spuse ea calmă. Nu vă mai pot întâlni ca pe o persoană, mă înțelegeți? Vă pot vedea doar ca pe un agent al forțelor împotriva cărora lupt. Aș fi preferat să fie altfel - dar…

Ridică din umeri, și întorcându-se, plecă.

29

N-aveam deloc liniște în seara aceea. Avusesem de gând să mă relaxez în barul hotelului, dar nu mă puteam liniști deloc, și în cele din urmă m-am hotărât să mă duc să mă plimb puțin; seara era foarte senină și plăcută și adia o briză ușoară.

Când am pornit, mă gândeam la bărbatul care fusese lângă mine în avion atunci când venisem din Florida, cel care se lăudase în egală măsură cu accentul său european și cu țara sa de adopție. Îi găsisem din nou cartea de vizită în portofelul meu, când plătisem masa în această seară. Se numea Flores. Mi-am amintit că-mi spusesem atunci, în gând, că știam despre țara lui mai mult decât probabil știa el, deși nu o vizitasem niciodată.

Ce *știusem!* Nimic? Atunci n-aș fi putut spune, așa cum aș putea s-o fac acum, că bărbatul care conducea cam prea repede o mașină sport europeană prin intersecția principală de pe autostradă este probabil un suporter al Partidului Cetățenilor din Vados și ca urmare amerindianul cu față prelungă, care aprinde o lumânare și se închină în fața firidei din zidul de lângă piață, este gata să-l urască în principiu. N-aș fi putut afirma că bătrâna femeie care ducea un copilaș adormit pe străzile strălucitoare ale serii, probabil, că-și făcea mai multe probleme în legătură cu sănătatea animalelor familiei decât cu aceea a copilului - deoarece un copil estropiat și bolnav ar mai putea fi în stare să cerșească, în vreme ce un animal estropiat și bolnav nu era bun de nimic.

Dumnezeule, acolo zace puterea, așteptând pe oricine

care are hotărârea și răbdarea de a folosi cunoașterea ființelor omenești!

Bineînțeles, de-a lungul istoriei asemenea tehnici au fost utilizate de demagogi și dictatori. Numai că aceștia au fost amatori, experimentatori, iar lipsa lor de previziune a dus în cele din urmă la ruina lor. Nu poți să conduci în totalitate oamenii - ei sunt, așa cum spusese Maria Posador, prea blestemați - dacă îți asumi răspunderea numai pentru probleme externe precum condițiile lor de viață, dreptul lor de a merge liberi pe stradă, acceptarea legilor și regulamentelor, ci și pentru lucruri mult mai subtile: prejudecățile lor, temerile lor, credințele și urile lor.

Vorbisem o grămadă despre dezvoltarea unor unelte matematice bazate pe analogia cu cele folosite de mine în fiecare zi, pentru a putea fi potrivite atât cu comportamentul general, cât și cu cel individual. Acum am înțeles că poate posed deja câteva din aceste unelte.

De exemplu, să presupunem că de aici aș pleca să lucrez la proiectul Pietermaritzburg. Dacă se va realiza, va fi în mod sigur cel mai mare sistem de trafic planificat din Africa. Acolo, va trebui să fac anumite concesii pentru sistemul local; va trebui să complic sugestii simple, să iau măsuri pentru „blankes” și „nieblankes”. Chiar și aici, mersese. Să fac anumite concesii pentru sistemul local.

De ce am fost eu amestecat în treaba asta, la urma urmelor? Nu pentru că a existat o adevărată problemă de trafic; mai degrabă, deoarece factori legali și politici se combinau pentru a dicta ca o problemă de trafic să fie rezolvată astfel încât să netezească o decizie nepopulară. Voiam să cred, cu disperare, că am făcut tot ceea ce a depins de mine. Dar faptele rămâneau: nu-mi făcusem datoria. Vreau să spun, nu-mi făcusem datoria *mea*, dar am făcut munca murdară pentru persoane care nu aveau cunoștințele speciale necesare pentru a o face. Ei înșiși.

Și cu atât mai bine că eram o persoană străină, din

afară. Puteam să las Ciudad de Vados în spatele meu și o dată cu el toate disputele dintre Naționali și Cetățeni, dintre cetățenii născuți în străinătate și cei născuți în țară, dintre Vados și Diaz; iar atunci când se vor ivi rezultatele, s-ar putea descoperi că am pus bazele unui precedent.

Oh, existau cazuri similare în cărți - era vorba de afacerea Baron Haussmann din Paris, și mai era vorba de curățirea cuiburilor din St. Giles din Londra, când planificarea străzilor și evacuarea cocioabelor au fost folosite pentru a desființa cuiburile crimei și ale viciului. Dar acolo obiectivul principal fusese curățirea orașului. Să determini o schimbare socială prin alterarea balanței factorilor care au condus la aceste condiții nedorite - acest lucru era mult mai subtil și foarte diferit. Diferit într-un mod esențial.

Bunule Dumnezeu, am avut dreptate cu asta!

Am mers dus pe gânduri mai multe sute de metri fără să știu încotro mă îndrept. Apoi m-am oprit pe loc brusc, și un tânăr cu o fată care mergeau la braț în spatele meu, au intrat în mine. M-am scuzat, le-am dat voie să treacă și mi-am reluat plimbarea fără țintă, repetând încetișor:

— *Am avut* dreptate!

Câteodată se întâmplă să ai cunoașterea chiar în palma ta și să n-o folosești niciodată, pentru că nu-i înțelegi valoarea sau pentru că nu ești genul de persoană pentru care ea valorează ceva. Speram că cea de-a doua alternativă mi se aplica mie.

Pentru că tocmai realizasem că aveam o putere despre care nu știusem niciodată.

Mi-am explicat-o singur, pas cu pas, spunând *uită-te la asta în acest fel.* Aici, în Vados, orașul capitală al „țării-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvernare”, ei concep ideea aplicării indirectului meu sistem de pârghii pentru a întări o dorită schimbare socială. Ei nu aveau cunoașterea necesară pentru a face singuri să demareze lucrurile; totuși, ei știu foarte bine cel de-al doilea lucru - de unde să

facă rost de această știință, la fel cum aș face eu când aș consulta o tabelă de logaritmi.

Acum, întrucât acest lucru fusese făcut, va fi copiat. Rețeta: cunoaștere specializată.

Mi-am amintit că am auzit vorbindu-se despre un tip care studia corelația timp-mișcare - în unele privințe un premergător al disciplinei mele - și care obținuse unul dintre cele mai timpurii succese în domeniu, atunci când i s-a dat de rezolvat problema îmbunătățirii comunicațiilor dintre parter și diferitele etaje ale unui zgârie-nori, care avea holul plin-ochi de oameni care intrau și ieșeau și ale cărui ascensoare erau încărcate la capacitatea maximă.

A studiat situația și a recomandat să fie instalat un birou pentru informații în hol. Rezultatul: numărul celor care intrau s-a micșorat, probabil se duceau până la birou sau cel puțin ezitau în vreme ce se hotărau să nu se ducă. Iar după aceea fluxul de oameni s-a derulat într-un ritm care a putut fi satisfăcut de ascensoare.

Aș putea face așa ceva. În Africa de Sud, conflictele generate de *aparheid* mocneau întotdeauna la suprafață. Să presupun că schițez planul unei stații centrale astfel încât două șuvoaie segregate de oameni se întâlnesc unul cu celălalt sau se intersectează în așa fel încât niciunul să nu aibă un acces ușor la partea sa de tren sau către sălile sale de așteptare ori către alte anexe. Concepi planul cu inteligență, estimezi cauza conflictului și-i permiți să devină de nesuportat într-o zi cumplit de fierbinte la vremea când, cu nervii deja la pământ, oamenii se îndreaptă obosiți de la serviciu către casă. Nu-i nevoie decât ca un singur om din mulțime să-l împingă pe un altul, încât acesta să cadă - și explozia izbucnește!

Dacă punctele critice ar fi prea vizibile, oamenii le-ar putea descoperi în planuri, și ar putea efectua niște schimbări. Dar cine ar putea crede că asemenea factori au fost introduși în mod deliberat?

Aproape că ei ar fi putut face acest lucru atunci când

concepeau planurile pentru Ciudad de Vados. Bineînțeles, nu aveau acces la destule informații. Nu ar fi putut prevedea că Fernando Sigueiras va fi un om încăpățânat, cu o tenacitate de catâr sau că Felipe Mendoza va căpăta faimă în afara țării și a limbii sale ori că judecătorul Romero va deveni incompetent și capricios la bătrânețe.

Dar ar fi putut deduce că țăranii lipsiți de apă se vor muta la oraș. Ar fi putut ghici că cetățenii născuți aici vor fi invidioși pe cei născuți în străinătate. Ar mai fi putut descoperi o serie întreagă de alte lucruri - nu, nu au ghicit. Totul obținut prin raționamente. Numai că ei nu erau conștienți de valoarea cunoștințelor pe care le aveau și drept urmare nu le puteau valorifica.

Iar eu, prin meseria și pregătirea mea, cunoșteam aceste lucruri și de aceea am fost folosit. Am fost forțat să execut diferite mutări ca un pion pe o tablă de șah.

M-am trezit la marginea unei mulțimi foarte numeroase și m-am uitat să văd unde ajunsesem. Într-un fel sau altul, mă trezisem în Plaza del Este și acum eram în fața sălii unde se desfășurau în mod public partidele de șah. Postere anunțau că în această seară aveau loc întrecerile din cadrul finalei întrecerii regionale din Ciudad de Vados, din seriile pentru Campionatul național de șah. Era anunțat și Pablo Garcia.

Ascultând atent la ceea ce vorbea mulțimea din jurul meu, am descoperit că veniseră cu toții în speranța să-l vadă pe marele maestru jucând, deoarece nu mai exista televiziune.

Dintr-un impuls, mi-am croit drum prin mulțime până la casa de bilete. Erau mulți oameni în hol, grăbindu-se către locurile lor. Fata care era în biroul unde se vindeau biletele dădu din cap zâmbind.

— În mod clar señor este străin în Vados, spuse ea secretos. Altfel ar fi știut că toate biletele s-au vândut - ca de obicei - încă de alaltăieri.

Se întoarse pentru a preschimba cuiva formularele de rezervare cu biletele; am revenit înapoi la intrare, întrebându-mă de ce îmi bătusem capul să mă duc și să mai întreb, de vreme ce puține lucruri mi-ar fi făcut mai puțină plăcere în această seară decât să stau și să urmăresc o partidă de șah.

Dar, în mod clar, totuși, o mulțime de persoane nu-mi împărtășeau gusturile. De-abia puteam coborî treptele acum din cauza unui ciorchine de elevi nerăbdători care își fluturau biletele și discutau cu aprindere.

Dintr-o dată afară sună o sirenă. Ca prin magie apărură vreo șase polițiști, împingându-i lateral pe cei ce se găseau pe trotuar și eliberând drumul ce ducea către intrare. Unul dintre ofițeri mă recunoscu tocmai în momentul în care era gata să mă împingă o dată cu restul mulțimii și mă rugă politicos să mă dau la o parte din drum. Chiar așa am și făcut, cu o clipă înainte ca mașina lui *el Presidente* să se oprească lângă trotuar.

Un bărbat foarte sprinten, îmbrăcat în haine de seară - probabil directorul sălii - și o femeie solidă, a cărei rochie era ornamentată cu un fel de rozetă oficială, care avea încorporat un motiv în pătrățele de șah, i-au întâmpinat pe Vados și pe soția sa atunci când ei au coborât din mașină. Zâmbind și dând ușor din cap drept răspuns la aplauzele privitorilor, s-au îndreptat către intrare.

Și trecând astfel, Vados m-a zărit.

— Señor Hakluyt! exclamă el, oprindu-se dintr-o dată pe loc. N-ați avut noroc să mai găsiți un bilet?

Am încuviințat că așa este.

— Dar nu are nicio importanță, am spus. Tocmai treceam pe aici și am intrat așa, cedând unui impuls de moment.

— Dar acest eveniment este de cea mai mare importanță pentru noi! spuse Vados cu entuziasm. Mi s-a transmis că munca dumneavoastră s-a terminat și că ne veți părăsi în curând. Este de neimaginat că veți pleca fără să vedeți o

competiție națională atât de mare precum este un Campionat de șah!

Se întoarse într-un mod imperativ către bărbatul sprinten ce-l urma.

— Puneți încă un fotoliu în loja prezidențială! dădu el ordin. Señor Hakluyt este oaspetele meu.

Am blestemat generozitatea lui, dar acum nu mai aveam cum să scap, așa că am îngăimat câteva mulțumiri formale și i-am urmat.

Loja era încăpătoare, cu o vedere excelentă spre cele patru mese la care se juca în același timp. Chiar și așa deranjam puțin, deoarece pe lângă Vados, soția sa și femeia solidă cu cocardă - care s-a dovedit a fi secretara Federației de șah a orașului - mai era și Diaz, care se afla la locul său atunci când am intrat.

Se ridică în picioare să dea mâna cu Vados și un bliț de undeva din lojă imortaliză momentul pe peliculă. Un ropot de aplauze trecu printre rândurile compacte de adulatori, apoi s-a cântat imnul național - înregistrat, după câte se pare, deoarece în mod sigur nu era loc în sală pentru o orchestră simfonică de șaptezeci de persoane. Până și o orchestră alcătuită dintr-un număr infim de interpreți ar fi avut probleme să-și găsească loc în aglomerația din jur.

Maeștrii care ajunseseră în finală și-au ocupat locurile; Garcia, aplecându-se puțin și zâmbind, primi o ovație extraordinară. Apoi arbitrul principal rugă să se facă liniște și jocul începu.

Orice om din sală putea urmări cu destulă ușurință jocul; niște geamuri uriașe permiteau vederea directă a meselor de joc și în plus diferitele mutări erau repetate pe mari table iluminate, așezate pe pereți și grupate câte patru, de jur-împrejurul încăperii. Mi-am adus aminte că am văzut unele similare, neiluminate încă, în afara intrării, fără să-mi dau seama de utilitatea lor.

Pentru o vreme mi-am dat toată silința să par că apreciez extrem de mult ocazia de a vedea competiția.

Apoi au demarat mutările gândite profund și am început să mă plictisesc.

Am aruncat pe furiș o privire către señora Vados; stătea cu fața exprimându-i o liniște absolută și mi-am închipuit că ajunsese să stăpânească arta, atât de folositoare pentru o persoană publică, de a-și deconecta gândurile.

M-am uitat și la Diaz, întrebându-mă ce se petrecea acolo, înăuntrul acelui craniu întunecat. De vreme ce contramandase în mod direct ordinele lui Vados, care-l priveau pe Angers, probabil că se simțea destul de încordat în prezența președintelui; într-adevăr, am văzut mușchii de pe spatele mâinilor sale încordându-se și relaxându-se și câteodată își arunca ochii pe furiș ca să iscodească fața lui Vados.

Cât despre Vados, acesta părea total absorbit de joc.

O răbufnire de aplauze, pe care supraveghetorii n-au reușit s-o împiedice, s-a răspândit printre spectatori, urmată imediat de indignate sâsâituri. L-am văzut pe Garcia stând sprijinit de spătar cu o expresie secretoasă, în vreme ce oponentul său își scărpina efectiv capul, gândindu-se.

După cât se părea, era vorba de o mișcare inspirată. Dar eu deveneam din ce în ce mai interesat de spectatori decât de joc. Cine erau acești admiratori ai șahului? Păreau să fie cetățeni din Vados de toate categoriile; colo, un bărbat prost îmbrăcat, semănând cu un muncitor din fabrică, repeta mișcările lui Garcia pe o tablă mare de șah, pusă în echilibru precar pe genunchi - era prost așezat pentru a vedea bine mișcările campionului și trebuia să se uite la tabelele de pe unul din pereți. La două locuri depărtare de el, o femeie tricota și mesteca gumă în vreme ce se uita la jucători; apoi urma un grup compact de tineri între doisprezece și optsprezece ani.

În partea cealaltă a sălii, în locurile mai scumpe, care permiteau o vedere perfectă a celei mai populare mese de joc - a lui Garcia, bineînțeles - erau așezați bărbați în

costume și femei în rochii de seară care păreau că se pregătiseră să ocupe staluri la Operă și nu locuri la o partidă de șah. Da, erau atât *blankes* cât și *nieblankes*...

Asta *ce* era? Am prins ideea de coadă tocmai când voia să-mi dispară din minte și am trimis-o din nou în primul rând. În mod sigur, trebuie să fi visat în legătură cu piesele de pe table: negru contra alb. Deoarece asta era o țară diferită.

Am privit din nou, încordându-mi ochii din cauza luminii strălucitoare din tavan și am simțit un fior de-a lungul șirei spinării. Coincidență, poate - dar era adevărat. Diaz, de exemplu, stătea în dreapta lui Vados și în partea aceea cea mai mare parte a audienței era alcătuită din amerindieni cu fața prelungă sau mulatri ușor de recunoscut. Oh, erau și multe figuri de caucazieni, dar în partea aceasta pieile mai întunecate se înșirau în grupuri de jumătăți de duzină. Situația din partea opusă a sălii era inversată: cei cu pielea întunecată erau situați câte unul printre șirurile de fețe mai luminoase.

Mai văzusem acest fenomen a doua zi după venirea mea în Vados, și nu-i înțelesesem semnificația. Mi-am reamintit cu multă acuitate cât de izolat m-am simțit în mulțimea cu pielea întunecată, ascultând muzicanții autohtoni, atunci când strângeau fonduri pentru plata amenzii lui Tezol, sub copacii din Plaza del Sur. Poate mai văzusem de atunci acest fenomen fără să-l remarc, deoarece era acceptat în mod automat.

Și cu toate acestea, era sigur că cele două părți - interpretând un joc mult mai ucigător decât șahul, pe pătrățelele orașului - erau împărțite la fel ca și piesele de șah, în negru și alb.

30

— Ah! spuse dintr-o dată Vados. Asta-i bine! Asta este perfect!

Un pion mutat de marele maestru Garcia tocmai avansase pe tabelul de pe perete; pentru câteva clipe, nimeni, cu excepția arbitrilor și jucătorilor, nu mai acordase nicio atenție celorlalte partide. Mi-am alăturat privirea celorlalte. Dar nu urmărisem îndeaproape desfășurarea jocului lui Garcia și nu văzusem că fusese o mutare spectaculoasă.

Toți ceilalți remarcaseră mișcarea, inclusiv adversarul lui Garcia, care își petrecu următoarele cinci minute analizând-o și apoi își trase scaunul în spate, dând din cap. Întreaga audiență izbucni în aplauze.

Garcia zâmbi cam lipsit de orice expresie, drept încuviințare și dădu mâna cu adversarul său mai înainte de-a face un semn pentru a potoli gălăgia, gândindu-se și la ceilalți jucători. O pornire generală de mișcare se făcu simțită printre spectatori, ca și cum în mod clar cei care veniseră numai ca să-l vadă pe campion câștigând, acum plecau.

Ca urmare a unui semn din partea lui Vados, Garcia urcă în loja prezidențială pentru a primi felicitările, un chelner apăru cu cafea, coniac și biscuiți, iar Vados vorbi cu voce joasă, împreună cu Garcia și Diaz. N-am fost prea atent; eram prea interesat de noua mea descoperire.

Oare de ce le place acestor politicieni atât de mult șahul dacă nu își doresc ca ordinea și armonia să domnească în conducerea vieții reale a oamenilor lor? Șahul - așa spune

legenda - a fost inventat pentru a distra un prinț. Să-l consoleze pentru imprevizibilitatea supușilor săi? M-aș mira.

M-am trezit din reverie pentru a descoperi că Vados se uita cam iritat la mine. M-am scuzat că nu am auzit ceea ce a spus și el a repetat.

— Spuneam, señor Hakluyt, că v-am invitat să luați masa, înainte de plecarea dumneavoastră, la Casa prezidențială și acum a mai rămas puțin timp. Ați vrea să ne însoțiți mâine-seară, împreună cu marele maestru Garcia?

— Aș fi încântat, am răspuns. Îmi pare rău că am fost nepoliticos - de fapt, mă gândeam la șah și la arta de a conduce.

Am vorbit în spaniolă, deoarece el mi se adresase în spaniolă; rezultatul a fost că atât Diaz cât și Vados s-au uitat dintr-o dată la mine. Luat pe nepregătite, am privit de la unul la altul.

— Într-adevăr? spuse Vados după o pauză. Pot să vă întreb care este legătura?

— Ei bine, am continuat eu cu voce slabă, nu sunt un bun jucător de șah și în mod sigur nu sunt un politician. Mă-ăă - mă gândeam că există o slabă asemănare, deoarece piesele de pe tabla de joc rămân acolo unde sunt puse. Oamenii sunt - ăă - mai greu de controlat.

Diaz se relaxă și mi se adresă în mod direct pentru prima oară.

— Probabil că pentru noi este o ușurare să privim o partidă de șah și să visăm că lucrurile ar putea fi atât de bine orânduite și în sfera guvernării.

— Exact la asta mă gândeam și eu, am încuviințat cu însuflețire, iar Diaz și Vados au schimbat o privire.

Tensiunea dintre ei aproape că scoase scântei în mod vizibil, fulgerul zigzagând între un nor și un copac. Mi-am închipuit că fiecare dintre ei se gândea, „De-am putea numai, să rezolvăm problemele noastre la fel de simplu ca

un meci ca acesta”.

— Atunci, să mergem, spuse Vados brusc soției sale, care îi adresă un zâmbet și o încuviințare rapidă din cap. Señor Diaz ne va însoți, da?

Bărbatul întunecat și greoi încuviință.

Și-au luat rămas-bun cu multă efuziune de la femeia solidă, care era secretara Federației de șah, de la Garcia și în cele din urmă de la mine, cu o strângere de mână, un zâmbet automat și un rapid *Hasta mañana*, señor Hakluyt!

Am mai rămas, fumând o ultimă țigară, până când încă una dintre cele patru partide se termină și atunci am părăsit și eu sala. Era cam ora unsprezece p.m. Secretara Federației de șah mă informă că turneul va continua în fiecare seară dacă va fi necesar pentru tot restul săptămânii și că, în cele din urmă, câștigătorii finalelor regionale se vor întâlni pentru Campionatul național peste două săptămâni.

— Și presupun că câștigătorul este sigur că va fi Pablo Garcia, ca de obicei? am sugerat eu, atunci când ea îmi spuse programarea.

— Mi-e teamă că da, oftă ea. Oamenii au început să nu mai fie atât de interesați acum, pentru că el este cu mult înaintea tuturor celorlalți concurenți.

Dar mie nu mi se păruse că oamenii nu mai erau interesați. M-am întors la hotel și am descoperit că toată lumea, cu excepția turiștilor cazați aici, era la bar, unde radioul dădea - ei bine, un fel de comentariu al desfășurării partidelor sau cel puțin un raport al evoluției lor, un program de muzică înregistrată fiind întrerupt de fiecare dată când era făcută vreo mutare. Manuel pusese patru table în spatele barului și transfera fiecare mutare pe tabla care trebuia atunci când era anunțată.

Avusesem destulă parte de șah pentru o singură seară; m-am dus în hol și am descoperit că aici febra șahului era mai puțin întinsă. O partidă era în curs - Maria Posador

juca împotriva unui bărbat pe care nu-l cunoșteam - dar nimeni nu vorbea despre campionate, cel puțin după câte observasem.

Am stat și m-am uitat la joc până când s-a terminat și adversarul ei dispăru pentru câteva minute. De îndată ce acesta plecă, ea se întoarse spre mine zâmbind.

— Ați petrecut o seară plăcută, señor Hakluyt? mă întrebă ea.

— Am fost la meciul de șah ca invitat al lui Vados, am spus.

Încuviință din cap fără vreun comentariu.

— Și v-a făcut plăcere meciul?

— Nu prea mult. Am fost mult mai preocupat cu studiul…

Și - pentru nicio altă cauză decât că am simțit că descoperirea mea era îndeajuns de importantă încât s-o împărtășesc cuiva - i-am vorbit despre ciudatele divizări între culorile mai întunecate și mai deschise pe care le observasem în sală.

— Oh, în unele privințe aveți dreptate, răspunse ea gânditoare.

În parte, conflictul din Ciudad de Vados este un conflict de culoare. Dar acest lucru este incidental, nu central. Apropo, ar trebui să vă felicit. Tocmai am realizat că vorbiți foarte bine spaniola - atunci când ne-am întâlnit pentru prima oară, întotdeauna vorbeam cu dumneavoastră în engleză, dar acum vorbesc propria mea limbă cu dumneavoastră și răspundeți corect.

— Am umblat foarte mult, am spus, ridicând din umeri. M-am obișnuit să învăț limbi străine. Araba, hindi, puțină swahili… Dar, vă rog, continuați. Ce vreți să spuneți prin incidental?

Dădu din grațioasele sale mâini.

— Vedeți, în America Latină nu există o reală problemă a culorii. Că avem o populație nativă de culoare și o proporție mai mare de cetățeni născuți în străinătate cu

pielea mai deschisă la culoare este un produs al circumstanțelor speciale în care Vados a fundat orașul. Poate că agravează situația. Dar nu asta este cauza ei.

— Înțeleg. Ei bine, poate că am anumite reminiscențe din cauza mediului meu de baștină. Probabil că știți că nici în țara mea - Australia - nu există vreo problemă a raselor, dar cu toate astea există preocuparea pentru continuarea politicii de încurajare a emigrării albilor în Australia, cu tot cortegiul de probleme pe care le ridică o asemenea atitudine. Mie nu-mi mai pasă; am lucrat cam peste tot în lume și nu găsesc că e mai greu să te înțelegi cu oamenii de culoare decât este să o faci cu cei albi. Dar poate că o parte din această prejudecată a rămas în mine. Poate că văd probleme acolo unde ele nu există.

I-am oferit o țigară. Ca de obicei, m-a refuzat dând din cap.

— Mi-e teamă că nu prea mă interesează tutunul acela deschis la culoare, señor. Vă rog, totuși, să judecați una dintre țigările mele. Consider că țigările mele au o calitate superioară, întrucât au o aromă deosebită.

Deschise micuța tabacheră de aur și cu degetul mare scoase puțin o țigară pentru mine. Am luat-o.

— Cred, spuse ea, așteptând să-i ofer un foc, că este mai bine să remarci problemele decât să le treci cu vederea. Dacă ne-am fi dat seama de existența unor asemenea prejudecăți la unii - nu la toți, dar în mod sigur la unii - dintre cetățenii noștri născuți în străinătate, poate că am avea mai puține probleme astăzi. Bineînțeles că nou-veniții au adus și părerile lor. Este posibil ca unele dintre aceste păreri să fi fost infestate.

Se aplecă să-și aprindă țigarea de la mine, apoi se uită la ceas.

— O altă zi a luat sfârșit, spuse ea cu un oftat. Într-adevăr, este foarte târziu acum trebuie să plec, señor. Dacă gentlemanul cu care am jucat se va întoarce, vă rog să-i transmiți scuzele mele.

— Cu plăcere, señora. *Buenas noches.*
— *Buenas noches*, señor.

Am cerut un pahar cu o băutură și am aprins țigara neagră, descoperind că este aromată, dar prea slabă pentru gustul meu. Nu se vedea nici urmă din bărbatul cu care jucase ea șah. În cele din urmă, am așteptat doar câteva minute. Dintr-o dată mi s-a făcut tare somn, am dat peste cap, paharul și am luat liftul pentru a urca la mine în cameră. Probabil că de îndată ce m-am dezbrăcat și m-am băgat în pat, m-am cufundat într-o stare profundă de somn.

M-am trezit cu dureri și amorțeli în mâini și picioare. Suprafața pe care eram întins era dură și rece și știam că dacă voi respira profund voi tuși. Trebuia să respir adânc. Am tușit - chinuit, cu o violență care mă făcu să mă usture gâtul.

Apoi șocul brusc mă făcu să mă ridic. Eram în întuneric total. Fusesem întins pe o podea rece de beton - punându-mi mâinile pe jos ca să mă ridic, descoperisem acest lucru. Dar - ce dracu' căutam eu pe o podea de beton? Nu aveam altceva pe mine decât pijamaua, iar mâinile și picioarele îmi erau înghețate din cauza aerului nemișcat și umed din această încăpere.

Pentru numele lui Dumnezeu, unde…

Nu aveam nici brichetă și nici chibrituri; nu aveam nimic altceva decât posibilitatea proprie de a atinge cu mâna. Plin de atenție, încordându-mă în cazul în care mai era cineva în cameră - dacă era o cameră - și chinuindu-mă să nu mai tușesc, am întins mâinile în fața mea ca un orb, înaintând câte un pas și apoi oprindu-mă. Peste o clipă, am lovit ceva tare: o bancă, înaltă până la brâu, plină de niște obiecte mici pe care nu le-am putut identifica.

Pipăind peste bancă, am atins un perete, și am început să merg de-a lungul lui. Îmi simțeam capul de parcă ar fi fost umplut cu paie, gâtul mi-era inflamat din cauza tusei violente. M-am întrebat, cuprins de disperare, dacă eram

prins într-un coșmar sau dacă toată întâmplarea era reală.

Degetele mele tremurătoare au atins un întrerupător. L-am apăsat fără să mă intereseze care ar putea fi urmările. Nu s-a întâmplat nimic și am început să mă târăsc mai departe.

Dintr-o dată un ciudat sistem de lumini se aprinse chiar în fața mea și m-am tras brusc înapoi, aproape pierzându-mi echilibrul. Cu o nefirească precizie, lucrurile deveniseră dintr-o dată clare.

Deschisesem un tub cu raze catodice. Și la strălucirea lui neregulată am putut vedea că aceasta este încăperea din beton - cazemata - unde mă adusese Maria Posador pentru a-mi arăta înregistrarea apariției mele la televizor.

M-am uitat de jur-împrejur cu mirare. Ce dracu' căutam aici?

Mai înainte de a fi avut timp să-mi diger situația, s-a auzit un clinchet. M-am răsucit cu fața în direcția de unde venea zgomotul, anume dinspre ușa încuiată. Cineva băga o cheie în ea. Puteam auzi o respirație încordată.

Am pus mâna pe o bară metalică, de pe cea mai apropiată masă de lucru și am apăsat întrerupătorul care comanda tubul cu raze catodice. În bezna din nou înstăpânită am zărit luciri neregulate de la o lanternă de mână, pătrunzând prin crăpătura de la marginea ușii. Cu atenție, m-am îndreptat către acele luciri. Indiferent cine mă adusese aici avea să-și primească răsplata faptei sale.

Ușa se deschise brusc - împinsă înapoi cu violență. Am sărit înainte, văzând în lumina slabă a zorilor că nou-venitul avea nu numai o lanternă, dar și o armă.

Apoi piciorul meu gol ateriză, cu întreaga greutate în spatele lui, pe un cablu electric gros care trecea pe podea.

Durerea a fost cumplită. Mi-am pierdut echilibrul, bara de metal mi-a scăpat din mână - iar arma a bubuit.

Ceva năprasnic lovi mușchiul antebrațului meu stâng; durerea o resimțeam de parcă o pereche de clești uriași înroșiți până la roșu mi s-ar fi închis în jurul brațului.

Impactul mă făcu să mă răsucesc și mă trânti la podea. Betonul aspru îmi jupui pielea de pe obraz și de pe palma mâinii cu care încercasem să-mi atenuez căderea. Capul îmi vâjia cuprins de o durere amețitoare.

Lumina năvăli dinspre tavan; am încercat să-mi întorc capul, dar tot ceea ce am putut vedea a fost o pereche de papuci mocasini moi și partea de jos a unor pantaloni de culoarea biscuiților. O voce spuse încetișor:

— *Madre de Dios!* De ce a trebuit să fie el aici?

Era chiar Maria Posador însăși.

Am auzit un zgomot metalic ca și cum ar fi împins grăbită lanterna și arma pe masă; apoi îngenunche lângă mine, pipăindu-mi cu degetele ușoare și sigure brațul plin de sânge. Am vorbit cu o voce răgușită ce ieșea cu greu din gâtul ce mă ustura:

— Știți, nu sunt inconștient, am spus prostește. Eu…

Din nou m-a scuturat un acces de tuse. Maria Posador se ridică, uitându-se în jos spre mine, cuprinsă de mirare.

— Dar dumneavoastră! spuse ea dând din cap. Dar dumneavoastră -! Eu-eu-oh, trebuie să vă ducem în casă. Și încă repede!

În următoarele câteva minute, m-am dezmeticit cu totul pentru a judeca cu claritate întâmplarea. Într-un fel sau altul am reușit să mă ridic în picioare și am putut să ieșim afară, în lumina dimineții, clătinându-mă, cu brațul stâng atârnându-mi nemișcat, iar cu cel drept în jurul umerilor ei. Iarba era rece și moale sub tălpile mele goale, aerul proaspăt mă întremă și îmi risipi norii ce-mi întunecau creierul.

Când am ajuns în apropierea casei, Maria Posador strigă după ajutor; un bărbat, care ar fi putut fi un filipinez, deschise o fereastră și privi afară, cu o față somnoroasă. Totuși, într-o clipă, pricepu care este situația și se grăbi să coboare la noi.

Am depus cât mai puțin efort; m-am lăsat condus într-o cameră și am fost întins pe un divan. Am strâns din dinți

cât timp ea tăie mâneca de la bluza mea de pijama și șterse rana cu o cârpă înmuiată în apă fierbinte adusă de servitorul filipinez. O femeie grasă, care îmi amintea puțin, după fața ei, de soția lui Fats Brown, veni cu niște coniac și atunci când brațul mi-a fost bandajat mi s-a dat să beau un pahar din el.

Peste puțin timp am fost în stare să mă ridic în capul oaselor. Glonțul trecuse prin braț, lăsând o adâncitură puțin mai adâncă decât o gaură, iar mușchiul de-abia fusese atins. Puteam chiar să-mi mișc brațul - cam țeapăn, dar fără prea mare durere - atunci când m-am îmbrăcat.

Maria Posador mă privea cu o față, într-adevăr lipsită de orice expresie.

— Nu vă voi cere să mă iertați, spuse ea în cele din urmă. Odată - la puțină vreme după ce mă întorsesem în Aguazul acum cinci ani - mi se întinsese o cursă. Am fost bătută în cap și zvârlită undeva și lăsată acolo să mor.

Ridică mâna și dădu la o parte părul mătăsos și negru deasupra tâmplei sale stângi. Cu o mișcare rapidă trase și scoase o fâșie de păr - o meșă. Acolo unde fusese fixată, pe craniul ei, se vedea o bucată de piele roșie, acoperită de o cicatrice granulară.

O lăsă îndeajuns de mult timp descoperită pentru ca eu să-i pot pricepe sensul. Apoi, cu îndemânare, își aranjă părul în starea sa inițială.

— Așa, spuse ea pe un ton liniștit. Înțelegeți, din cauza asta. N-am mai fost deseori pe acolo de când a ars Studioul de Televiziune. Dar noaptea trecută am auzit un zgomot ciudat și mi-a trecut prin cap - ei bine, să văd dacă e vreo problemă. Poate că a fost o prostie că am plecat singură, dar dumneavoastră ce-ați fi făcut în locul meu?

Așa că m-am dus până la magazie și am văzut urme proaspete de zgârieturi pe lacăt, ca și cum cineva ar fi încercat să-l deschidă cu o altă cheie. Apoi m-am întors să-mi iau arma, și iată-vă pe dumneavoastră.

Am dat din cap. Mai era puțin coniac în paharul de lângă

mine. L-am băut încet, cu atenție.

— Probabil că v-am speriat, când am sărit la dumneavoastră cu bara aceea de metal, am spus. Dar - cine a făcut-o? Cine m-a răpit și m-a adus aici?

— Vom afla, replică ea cu o voce ca de gheață spartă. Vom afla.

Apoi am tăcut amândoi. Femeia cea grasă intră din nou în cameră, ducând o tavă încărcată cu micul dejun - cafea fierbinte, pahare cu suc de fructe, jumătate de duzină de preparate reci, autohtone, în niște castronașe mini de sticlă.

— Serviți cafeaua, spuse Maria Posador fără inflexiuni. Va ajuta stimulului de înviorare al coniacului pe care l-ați băut.

M-am înfiorat puțin, deși camera era foarte călduroasă. Am spus:

— Știți, dacă n-ar fi fost cablul acela de care m-am împiedicat și care m-a dezechilibrat, acum aș fi mort. Sunt sigur de asta.

Aprobă plină de gravitate.

— N-am nicio îndoială că asta s-a urmărit.

Ceva făcu clic în mintea mea și am scos o exclamație de mirare.

— Țigara aceea pe care mi-ați dat-o aseară - a fost - conținea ceva droguri?

Aproape că mă ridicasem pe jumătate în picioare, cu mintea cuprinsă brusc de bănuieli. Ea se uită calmă la mine.

— Nu, după câte știu eu. Cine ar fi putut să-mi ia tabachera? Cine ar fi putut fi sigur că voi oferi tocmai țigara aceea și nu alta?

— Dumneavoastră ați fi putut, am spus.

Pentru un răstimp s-a lăsat tăcerea.

— Aș fi putut, spuse ea în cele din urmă. Dar în cazul acesta - nu v-aș fi nimerit cu arma?

— Posibil. Ați fi putut - oh, la dracu’, n-ați fi avut nevoie

să vă bateți atâta capul.

M-am potolit, simțind că spusesem mai multe lucruri prostești.

— Bineînțeles că nu, a fost răspunsul calm. Sunteți o armă într-o luptă care este gata să se transforme într-un război civil. Destule persoane vă urăsc, încât să fie posibil să fie găsit un asasin care să vă distrugă. Nu señor! În mod clar, distrugerea trebuia să fie legată de-a mea. Ei bine, treaba asta nu a reușit. Dar este posibil ca tentativa să se repete. V-aș sugera să părăsiți țara imediat, astăzi, dar în mod sigur se va găsi vreo formalitate care să vă întârzie plecarea. Îmi pare rău că sunteți atât de implicat în problemele noastre. Dar, așa cum mi-ați spus chiar dumneavoastră singur, suntem în puterea unor forțe impersonale.

— Nu cred că aceste forțe sunt atât de impersonale, am spus eu mohorât. Cred că sunt împinse încoace și încolo de capriciile unor persoane - ca și cum aș fi unul dintre acei oameni care se mișcau pe tabla de șah uriașă de la Casa prezidențială! Ce fel de forță impersonală m-a purtat până aici din camera mea de la hotel și m-a așezat exact acolo unde exista o șansă mai mare să credeți că vă întind o capcană?

Mie mi se pare că cineva - oricine ar fi el, Vados sau Diaz sau altcineva - mă împinge pe mie și pe dumneavoastră la fel cum sunt dirijate niște bucățele de lemn sculptate dintr-o pătrățică în alta pe o tablă de șah!

— Señor, spuse Maria Posador serioasă, trebuie să înțelegeți că vreme de douăzeci de ani *el Presidente* - cu ajutorul defunctului, dar neregretatului Alejandro Mayor - și-a condus țara sa prin mijloace directe și indirecte. A mișcat după capriciul său mase întregi de oameni, nu numai persoane singure. Odinioară, cu multă vreme în urmă, eram în stare să presimt asemenea evenimente la fel cum simțiți dumneavoastră - dar eram foarte tânără atunci când soțul meu…

Vocea i se frânse brusc.

— Șaisprezece? Șaptesprezece? am sugerat eu cu blândețe.

Încuviință, fără să se uite la mine.

— Șaptesprezece. M-am căsătorit foarte tânără. Oh, s-au schimbat foarte multe lucruri pentru mine - odată am jurat că mă voi duce și eu unde s-a dus el, odată am jurat că o să port negru până la moarte, odată am crezut că o să intru la mănăstire. Apoi, iată-mă, așa cum mă puteți vedea, acum.

Făcu un gest de sus până jos, arătându-mi bluza de comandă, pantalonii de culoarea biscuiților, care dovedeau calitatea superioară.

Mi-am pus palmele în jurul ceștii groase de cafea care îmi fusese dată; era încă multă căldură în ea și îmi înțepa locul în care pielea îmi fusese zdrelită.

Am spus:

— Până noaptea trecută îmi propusesem să plec din Ciudad de Vados cât de repede puteam și să mă bucur că o fac, decis să nu mai revin niciodată. Nu mai sunt deloc interesat de genul ăsta de întâmplări. Vreau o plată pe măsură și nu știu cine va da socoteală. Dar cineva o va face. Cineva, în mod sigur, va plăti.

31

Femeia grasă pătrunse repede în cameră, cu ochii măriți și cu o expresie de neliniște pe față.

— Señora! exclamă ea. La poartă sunt mașini ale poliției! Pancho va încerca să le întârzie pătrunderea, dar nu poate face asta prea mult timp.

Maria Posador reacționă imediat cu hotărâre.

— Probabil că asta se datorează faptului că o persoană i-a anunțat să vină aici și să caute un cadavru. Repede - trebuie să vă duceți în pivniță. Am aranjat acolo o ascunzătoare pentru cazuri speciale.

De-abia termină de explicat și ne-am și pus în mișcare; era ca un spațiu de confesional dintr-o biserică englezească veche, confortabil, bine aerisit, și complet ascuns. Era o relicvă a timpurilor imediat următoare venirii sale, atunci când era încă pe jumătate temătoare că Vados o consideră un pericol ce trebuie eliminat la momentul cel mai potrivit.

— Eu nu am fost obligată să o folosesc, adăugă ea. Dar, alții au folosit-o. În mai multe rânduri, oponenți politici ai lui Vados au fost în siguranță aici; am vrut să-i ofer adăpost lui Fats Brown. Dar el a ales altceva și…

Și m-am băgat înăuntru.

A fost destul de dificil cu brațul meu rănit, dar am reușit, și am așteptat acolo nervos mai mult de o oră, regretând că nu am cerut niște țigări, care să mă fi ajutat să-mi treacă timpul mai ușor.

În cele din urmă îngrijitorul mă scoase de acolo și mă ajută să urc scările înapoi, unde am găsit-o pe Maria

Posador stând într-un scaun și lovind gânditoare brațul acestuia cu unghiile sale perfecte.

— Ce-ați zice să ghiciți cine s-a îngrijorat pentru dumneavoastră și a trimis aici poliția să facă cercetări?

Am dat din cap.

— Señor Angers este acela.

— Dumnezeule! dar - oh, presupun că s-a bazat pe scuza auzită că dumneavoastră ați fost ultima persoană văzută vorbind cu mine, aseară.

— Puteți să înțelegeți repede gândirea celor din poliția noastră. Bineînțeles, ei lucrează pe principii simple. Am reușit să-i îndepărtez, deocamdată, dar trebuie să fac în așa fel încât să ascund efectele glonțului pe care l-am tras în dumneavoastră - probabil că a lăsat urme pe perete, bineînțeles, și poate că a spart ceva, cu toate că nu știu sigur. Și cineva, spun ei, a auzit împușcătura. Cred că în mod sigur ar fi mai bine pentru amândoi dacă ați mai rămâne ascuns aici o vreme.

— Cu multă plăcere voi sta departe de poliție până diseară, am spus. Dar în această seară am o întâlnire pe care nu vreau s-o ratez pentru nimic în lume. Sunt invitat să iau masa la Casa prezidențială și vreau să-i spun lui Vados ce cred eu acum despre preaiubitul lui oraș.

Zâmbi.

— Am învățat foarte devreme în viață că implicarea unei persoane întotdeauna este mai profundă decât intenționase. O persoană este legată de o anumită lume. Deseori ar prefera să fie altfel, dar există anumite legături și obligații care nu pot să dispară. De-ar fi fost să-mi fi părăsit țara, să mă duc undeva unde nu eram cunoscută, tot aș fi fost legată bine de tot de cea care fusesem, prin faptul că știam că nu-mi îndeplinisem datoria…

O nostalgică tristețe îi umplu vocea blândă și ochii violeți.

— Atunci, foarte bine, termină ea cu ton mai rece. Veți rămâne aici până diseară. Veți avea nevoie de diferite

lucruri - îmbrăcăminte și altele, de care vă voi face eu rost. Și când veți dori să vă duceți la Casa prezidențială, o mașină închiriată vă va lua și vă va duce. Șoferul va fi o persoană discretă; orice s-ar fi spus în oraș despre dispariția dumneavoastră, nu vă va pune întrebări.

În cursul zilei, poliția s-a întors de două ori - prima oară înarmată cu un ordin de percheziție, ceea ce implica că oricum cineva era foarte sigur unde eram; a doua oară în persoana lui *el Jefe* O'Rourke, care s-a scuzat față de señora Posador pentru deranj, anunțând-o că Vados își varsă focul pe el. În ceea ce-l privea pe el, era mulțumit că eu mă aflam acolo.

După aparențele exterioare, bineînțeles, nu eram. Coborâsem din nou în ascunzătoarea din pivniță.

Hainele au fost aduse așa cum mi se promisese - un costum de seară închiriat de la o companie din oraș, care îmi venea excelent. Am îmbrăcat costumul atunci când O' Rourke a plecat, și eram sigur că putem să ies în siguranță din ascunzătoare. Brațul îmi era țeapăn, mă durea și aveam frisoane, dar îl putea mișca chiar cu haina pe mine și nu mai sângera.

Nu mi se spusese o oră anume la care să sosesc la Casa prezidențială; mie mi s-a părut că ora opt ar fi tocmai potrivită și Maria Posador îmi întări această părere.

Se oferi să-mi împrumute arma sa, dar am refuzat; nu eram atât de ambițios ca Angers ca să mă joc de-a hoții și vardiștii și, în orice caz, dacă l-aș fi luat nu l-aș fi putut ascunde. Dacă aș încerca să intru în casa lui Vados cu o armă, cineva s-ar putea să-mi pună niște întrebări tare stânjenitoare, iar dacă există o persoană care să pună întrebări stânjenitoare în această seară, aveam intenția ca să fiu eu acela.

Mașina închiriată apăru exact la timp. Cu o față plină de încordare, neliniștită, Maria Posador își luă rămas-bun de la mine, atunci când m-am îndreptat spre mașină.

— Aproape că vă invidiez, spuse ea gânditoare. Poate că, la urma urmelor, există niște avantaje în lipsa unor rădăcini. Ceea ce se întâmplă aici, în țara mea, mă doare - cu atât mai mult, cu cât știu că dacă eu aș face ceva mai mult - cât de puțin - pentru a schimba situația, aș produce mai mult rău decât bine. Vă veți întoarce aici sau mergeți la hotelul dumneavoastră?

— Mă voi întoarce la hotel, am spus. După cele ce îi voi spune lui Vados, cred că nu mă va mai deranja nimeni. Sper.

— Atunci noroc și fiți sigur că vom afla dacă va fi posibil cine a încercat să vă distrugă, aducându-vă de dimineață aici. *Hasta la vista, y…*

Nu-și mai termină fraza, ci se întoarse și intră în casă, dând gânditoare din cap.

M-am gândit, în vreme ce urcam în mașină, că era o femeie nemaipomenită. Unul din primele lucruri de care îmi aminteam că le remarcasem în legătură cu ea era modul în care căuta să fie respectată, nu pentru feminitatea ei, ci pentru ea însăși, și acum în mod sigur avea acest respect din partea mea. Mi-aș fi putut imagina lucrurile evoluând în mii de feluri diferite - numai că nu puteam să mi le imaginez, la urma urmelor. Să zicem că aș fi venit în Aguazul fără probleme, în loc să fi venit pentru a lucra și aș fi fost limitat de propriile mele reguli, impuse de mine. Mai mult ca sigur că aș fi făcut lucrurile obișnuite - aș fi făcut turul tuturor dineurilor și al spectacolelor și așa mai departe; aș fi dorit o companie atât de fermecătoare și de sofisticată ca a Mariei Posador și nu aș fi obținut-o.

La dracu’ cu genul ăsta de gânduri, totuși. Aveam un sentiment vag că am putea ieși din toată chestia asta prieteni și într-un fel lucrul acesta mi se părea o foarte cinstită - chiar generoasă - răsplată.

Drumul până la Casa prezidențială a fost scurt, deoarece ne găseam deja la jumătatea drumului dintre centrul orașului și dealul pe care erau ridicate clădirile

rezidențiale. Aproape că fără să observ, ajunsesem, fusesem deja verificați, trecusem porțile și ne găseam pe alee; în mod evident, eram încă așteptat. În orice caz, gărzile păreau să știe că voi veni.

Un majordom veni să deschidă ușa mașinii pentru mine și îi indică șoferului meu unde să parcheze. Înainte de a intra, m-am uitat în jos spre pajiște și am văzut că uriașa tablă de șah era din nou desfăcută pe iarbă. La lumina unui proiector câțiva oameni repetau mișcările pentru o altă partidă.

Din exterior, Casa prezidențială avea aspect tradițional cu coloane; interiorul, pe de altă parte, era superb în simplitatea sa. Am așteptat sub lumina rece a lămpilor cu gaze, pe podeaua de plastic galben-portocaliu a holului de la intrare, uitându-mă la o magnifică piesă de sculptură incașă, amplasată lângă niște flori aranjate astfel încât să pară o ofrandă adusă zeului. Majordomul care mă însoțise înăuntru se duse să-mi anunțe sosirea.

Nu am fost pregătit pentru ceea ce a urmat.

Ușa prin care dispăruse omul se deschisese doar după câteva secunde, pentru a-l lăsa să treacă din nou pe el și pe încă o persoană care - după comportamentul său oficial și haina neagră - părea să fie majordomul șef.

Expresia sa, totuși, era departe de a se potrivi cu înfățișarea lui; părea să fie consternat de apariția mea.

— Señor Hakluyt exclamă el. Ați fost - ați fost reținut, da?

— Am fost reținut, am spus. Dar asta s-a întâmplat de dimineață. Acum, iată-mă aici, așa cum mă puteți vedea. Ce nu-i în regulă?

— Señor, dineul este - tocmai a fost - o voi informa pe Excelența sa, președintele.

Ce naiba îl apucase? Am spus cu asprime:

— Nu-ți mai face probleme. Vados nu mi-a spus la ce oră să vin. Dacă trebuie cerute scuze, le voi cere chiar eu. Este acolo?

Am pornit spre ușa prin care tocmai venise; făcu o vagă mișcare de a-mi bara drumul, dar l-am ocolit și am continuat să înaintez, simțind cum crește tensiunea în mine. Înainte de a apuca să mi se așeze în față, eram înăuntru.

— *Buenos tardes,* am spus.

Și am observat scena.

Eram într-o antecameră; dincolo de ea, ușile duble, foarte largi, erau lipite de pereți lăsând să se vadă o masă întinsă pentru un dineu. Oaspeții luau un aperitiv înainte ca masa propriu-zisă să înceapă. Toți se uitau cu uimire la mine.

Vados însuși căscase gura ca un pește pe uscat, cu fața palidă, cu mâinile tremurându-i. Soția lui, arătând minunat într-o rochie care probabil costase o mie. De asemenea, era prezent și Diaz, fața lui lungă și osoasă fiind încremenită într-o expresie care ar fi putut fi comică. Garcia avea mai mult ca oricând înfățișarea unui profesor, clipind în spatele ochelarilor și zâmbindu-mi drept bun-venit. Era încă o femeie care putea fi soția lui sau a lui Diaz. Și, bineînțeles câțiva servitori.

Un ceas de perete arăta ora opt fără cinci minute.

Mi-am luat privirea de la adunarea împietrită, m-am uitat la masă și am numărat. Un loc pentru Vados, unul pentru soția sa, unul pentru Garcia, unul pentru Diaz, unul pentru femeia necunoscută mie. Am simțit cum mintea îmi este cuprinsă de o certitudine rece.

În lungul moment de tăcere, înainte ca să-și fi revenit cineva în mod suficient pentru a vorbi, am lăsat să cadă cea mai grea frază pe care am spus-o vreodată.

— Îmi pare rău că vă deranjez, dar nu sunt mort.

Diaz s-a închinat cu o violență involuntară; Garcia, señora Vados și femeia neidentificată au scos, la unison, o mică exclamație de mirare. Numai Vados a rămas perfect calm. Un pic de transpirație îi făcuse fruntea să lucească,

dar vocea îi era neschimbată atunci când spuse:

— Mort, señor Hakluyt? A avut loc vreun atentat la viața dumneavoastră?

M-a cuprins un sentiment de dominare, aducând cu el un calm ciudat, ca într-un vis, ca și cum mintea mea ar fi luat-o înaintea prezentului cu câteva momente și ar fi putut privi consecințele inevitabile ale celor spuse și făcute de mine, asigurându-mă că voi declara și voi face lucrurile cele mai potrivite în situația de față.

Am spus:

— Mort. *Señor Presidente*, m-ați invitat să iau masa cu dumneavoastră în această seară?

— Bineînțeles.

— I-ați anunțat pe servitorii dumneavoastră că sunt așteptat?

— Dar e clar! Nu înțeleg.

— Nu ați fixat o oră pentru sosirea mea, nu-i așa? Se pare că ora opt este cea la care serviți cina. Acum este - am aruncat o privire la ceas - opt fără patru minute. Ați renunțat să mă mai așteptați. Dumneavoastră ați renunțat. Paznicii de la porți nu au renunțat, dar dumneavoastră da.

— Señor Hakluyt, sunteți în mod vizibil foarte surmenat.

— Sau poate le spuneți servitorilor să mai aducă un scaun și să mai pună un tacâm de câte ori mai sosește unul dintre invitații dumneavoastră?

Garcia, de parcă de-abia atunci a realizat despre ce este vorba, se întoarse și începu să numere locurile de la masă, mișcându-și degetul în vreme ce le număra. Cu toate acestea, nu m-am uitat la el, ci la Diaz, a cărui față lungă, parcă tăiată în piatră, avea o expresie de teamă resemnată.

Vados își atinse mustața cu un deget tremurător, când vorbi:

— În ceea ce privește faptul că nu v-am spus la ce oră să veniți, señor, asta este într-adevăr vina mea și îmi cer scuze. Dar în ceea ce privește restul, faceți o problemă mare, pornind de la nimic. Poliția ne-a comunicat că nu ați

fost găsit și astăzi nu cred că vă vor putea găsi, că nu erați nici la hotelul dumneavoastră. A fost - ăă - a fost un apel telefonic anonim care a spus că lipsiți. Și nu am fost anunțați de reapariția dumneavoastră.

— Ascultă, tată al betonului și al sticlei, am rostit eu cu asprime, ce-ți voi spune eu despre acest oraș, pe care l-ai creat. Ai încercat să-l guvernezi așa cum se conduce o partidă de șah; i-ai redus pe cetățenii tăi la statutul unor pioni și ai încercat să le influențezi acțiunile și chiar gândirea ca și cum ar fi fost niște bucățele de lemn sculptat.

Ai încercat să-mi faci și mie același lucru și astfel ai făcut ultima și cea mai mare greșeală a ta. N-am venit aici ca să stau la masa ta și să mănânc mâncărurile tale grozave. Am venit să-ți spun că un om nu este un pion și dacă încerci să transformi un om într-un pion, trebuie să te aștepți ca, mai devreme sau mai târziu, să se întoarcă și să te scuipe în ochi.

Și Diaz - acel bărbat uriaș, cu un corp cât al unui cal, destul de mare încât să tragă un plug sau să scoată un copac din rădăcini - Diaz își ridică mâinile cu degetele larg spatulate la inimă, își închise ochii întunecați, se îndoi de la genunchi și se întinse pe podeaua imaculată, într-un leșin total.

Intenționasem până în acel moment să-mi închei aici tirada, să mă întorc pe călcâie și să părăsesc camera, Casa prezidențială și Ciudad de Vados. Dacă aș fi făcut acest lucru, nu aș fi descoperit niciodată ce i-au provocat cuvintele mele - cuvintele mele cu sens metaforic, alese la întâmplare - lui Vados.

Doi slujitori au venit să-l ajute pe Diaz să se ridice, clătinându-se sub greutatea lui până la o canapea. O tăcere totală, excepție făcând răsuflările și icniturile lor greoaie. În acea tăcere, hotărârea mea de a pleca fiind răsturnată de leșinul lui Diaz, am văzut fața lui Vados făcându-se

cenușie și părând să se fărâmițeze pe la margini, întocmai ca aceea a unei statui care a fost expusă prea mult timp intemperiilor vremii.

Și totuși, în același timp, părea eliberat, de parcă o mare greutate i-ar fi fost luată de pe umeri.

— Deci s-a sfârșit, spuse el. Și nu îmi pare rău.

Revenindu-și pe jumătate, Diaz își ridică capul de pe canapeaua pe care era întins și se uită fără să spună o vorbă către președinte.

— Ni s-a spus, zise Vados, uitându-se la el, că dacă această taină va fi cunoscută de unul dintre - dintre ei, totul se va termina. Alejo a spus asta, nu-i așa, Esteban?

— De multe ori, spuse Diaz cu o voce răgușită. De multe ori.

— Și acum iată a sosit momentul.

Vados se uită din nou la mine, și un zâmbet fantomatic se contură pe fața lui palidă.

— Dar într-un fel, señor, ne-ați nedreptățit. Nu sunteți un simplu pion - sunteți un cal.

32

Cuvintele păreau să plutească undeva în vid. Nu aveau nicio legătură pe care s-o fi putut depista cu nimic din cele ce se întâmplaseră mai înainte.

Și cu toate acestea în mod sigur se aștepta de la mine un răspuns. După o lungă, neîncrezătoare pauză, în care m-am chinuit să găsesc un context pentru cele spuse de Vados, am articulat prostește:

— Chiar sunt?

— *Madre de Dios*! exclamă Diaz cu o voce înăbușită și încercă să se ridice în picioare.

Se întoarse amenințător către Vados și cred că l-ar fi lovit dacă un alt spasm nu l-ar fi cuprins, făcându-l să se apuce amețit de spătarul unui scaun, pentru a căuta sprijin.

— Nu credeam că știe, și acum - dar nu știuse, Juan, prostule, nu știuse!

Își aplecă capul și-l clătină încet dintr-o parte într-alta. Am crezut că acea mișcare ritmată nu se va sfârși niciodată.

Era exact ca și cum celelalte persoane din încăpere nu existau decât ca niște umbre de decor. Se părea că un reflector puternic se fixase pe Vados, Diaz și pe mine și îi lăsase pe Garcia, pe femei și pe servitori într-un crepuscul din care nu puteau să iasă. În acea strălucire puternică, puteam să văd până și porii de pe fața lui Vados, în vreme ce picături de sudoare ieșeau din ei și se adunau, ca și cum ar fi fost stropit de către teribila încordare a mușchilor de dedesubt.

— Deci mâine, poate vor fi lupte în stradă, spuse Vados într-un mod glacial. Nu-mi mai pasă, Esteban. Tu spui că el nu știa; eu spun că știa - suficient de mult pentru a ne distruge munca. În aceste câteva zile care au trecut, povara a fost mai mare decât pot să duc. La început am spus că este cea mai bună cale, mult mai bine decât ca frumosul meu oraș să fie sfâșiat de un război civil. Așa am crezut, la început. Și cu toate acestea, cei care au murit din cauza noastră au murit ignoranți, fără să aibă de ales; cel puțin cei care mor într-un război au o șansă să știe că este război, deci cunosc motivul pentru care mor oamenii.

Își revenea puțin câte puțin și acum deveni din nou conștient de prezența celorlalte persoane din încăpere. Se întoarse către soția sa cu un zâmbet care se ivi și se stinse ca și cum l-ar fi costat un efort imens să-l facă să apară.

— Consuela, asta nu este ceva cu care să vă tulbur pe tine, pe Pablo Garcia sau pe dumneavoastră, doamnă, adăugă el cu o ușoară înclinare către femeia necunoscută mie. V-aș ruga să începeți masa așa cum prevăzusem. Jaime! se răsti el la unul dintre servitori. Du-l pe señor Diaz în altă cameră și lasă-l să se odihnească; dă-i ceva să-l întărească și coniac și dacă mai are vreun atac, telefonează-i doctorului Ruiz. Iar dumneavoastră, señor Hakluyt - aș vrea foarte mult să veniți cu mine.

Am crezut că Diaz va protesta; își ridică privirea, dar se răzgândi. Am văzut că se chinuise să-și descheie cămașa și acum atingea o mică cruciuliță de aur pe care o avea atârnată de un lănțișor pe piept.

Vados nu așteptă să vadă dacă instrucțiile îi sunt urmate; porni spre camera pe a cărei ușă îmi permisese mie să intru și l-am urmat, fără să fi înțeles pe deplin toate replicile rostite, dar începând să bănuiesc. Bănuiala avea consistența unui coșmar.

În partea opusă holului, am trecut printr-o cameră identică cu aceea pe care tocmai o părăsisem; apoi am străbătut încăperea până la ușile duble din celălalt capăt,

care erau încuiate. Vados băgă o cheie în broască, o răsuci, dădu ușile la perete și aprinse luminile.

Camera era mobilată ca un foaier cu scaune joase, măsuțe mici, dar erau, de asemenea, și multe corpuri de bibliotecă cu geamuri în față și un dulap înalt care aproape, dar nu în întregime, își ascundea plăcile metalice cu placaje de lemn. Respirând cu greutate, Vados răsuci cifrele care alcătuiau combinația unui lacăt ce ținea ușile încuiate.

Neștiind la ce să mă aștept, stăteam încordat, pregătit să mă reped prin ușă afară, dacă Vados ar fi scos din dulap o armă.

Apoi, ușile se dădură de-o parte, lăsând să se vadă rafturi pline cu coperți de dosare, teancuri de hârtii, câteva zeci de feluri de documente - și o tablă de șah care avea piesele pe ea dintr-o partidă începută.

Pentru un răstimp lung, Vados privi tabla de șah, sprijinit de ușa dulapului. Apoi, într-o bruscă izbucnire sălbatică - nu mânie, poate dezgust de sine - o ridică, cu piese cu tot, și dădu cu ea de perete. Pionii și restul pieselor se răspândiră prin cameră cu zgomote scurte și înfundate.

— Mă simt de parcă aș fi la spovedanie, spuse el, aproape șoptit și-și șterse fruntea cu mâna tremurătoare.

Stăteam lângă ușă, așteptând. În cele din urmă, se întoarse spre mine, și de data asta zâmbi într-adevăr.

— Veniți încoace, señor Hakluyt, și vă voi arăta. Dumneavoastră sunteți cauza și agentul salvării mele. Eram copleșit de o mare vină. Am încercat să obțin puterile lui Dumnezeu. Uitați-vă! Aici! Veți înțelege totul complet.

Am înaintat nesigur, neputând decât să mă gândesc că nu este întreg la minte.

— Uitați-vă la documentele din acest dulap. Sunt multe, prea multe pentru a putea fi citite, dar nu aveți nevoie decât să vă uitați la ele pentru a înțelege.

Totuși, ezitam, așa că el apucă nerăbdător unul din dosare, la nimereală, și mi-l puse în brațe. Era umflat de hârtii. M-am uitat la ceea ce scria pe copertă. Pe o etichetă, bătută la mașină, era una nume - Felipe Mendoza - și dedesubt erau adăugate două comentarii scrise de mână.

Primul comentariu spunea: „Nebunul regelui negru”.

Cel de-al doilea spunea: „Luat”.

— Oh, nu! am spus. Apoi cu o bruscă descărcare de energie: Lăsați-mă la dosarele acestea!

Vados se dădu în spate, în mod mecanic, frecându-și o mână de cealaltă, în vreme ce eu, cuprins de febră, frunzăream dosarele. Am ajuns la unul care purta numele meu și care avea, de asemenea, două comentarii.

„Calul regelui alb”.

„Luat”.

Am aruncat dosarul lui Mendoza pe o măsuță și l-am deschis rapid pe cel ce-mi purta numele. Conținutul era împărțit în două părți. Una cuprindea foi scrise de mână, pe care le-am găsit prea greu de descifrat pentru a le putea citi cu atenție - erau prea multe abrevieri iar scrisul era strâmb și neregulat. Cealaltă parte era un dosar despre mine. Includea fotocopii după scrisoarea trimisă de mine pentru obținerea contractului în Ciudad de Vados, după chestionarul cu date personale, pe care îl completasem cu acea ocazie, după scrisoarea de acceptare și după contractul de angajare. Știam de existența acestor documente; ele nu constituiau o surpriză pentru mine.

Apoi, au urmat lucruri surprinzătoare.

După toate aparențele, cineva, mă urmărise timp de trei zile în Miami, înaintea plecării mele. Cineva și-a bătut capul să se ducă până la New York și să-l vadă pe ultimul meu patron. Cineva a vorbit cu mulți dintre colegii mei de afaceri, punându-le întrebări.

Și pe toate aceste rapoarte era trecut un nume pe care l-am recunoscut.

Flores.

Băiatul care îmi fusese vecin de fotoliu în avionul care mă adusese aici.

De asemenea, semnătura lui Flores figura pe cea mai importantă notă informativă. Era o foaie de hârtie scrisă la mașină în care se spunea:

„Așa cum mi s-a ordonat, am făcut o investigație exhaustivă asupra antecedentelor expertului de trafic Boyd Daniel HAKLUYT. Datorită distanțelor extreme de care era vorba, nu am putut cerceta cariera sa în afara Americilor. Se pare că este un autentic profesionist în specialitatea sa. Am auzit vorbindu-se de el în cei mai elogioși termeni.

În ceea ce privește relațiile sale și atitudinile, față de ceilalți parteneri, se ferește în mod deliberat să stabilească legături personale, atâta vreme cât este prins în executarea unui proiect. Această atitudine conformă cu modul său de viață - respectiv lucrează șapte sau opt luni pe an și restul timpului își ia vacanță prelungită. Natura muncii sale l-a făcut să fie în mod esențial un mercenar și nu am nicio îndoială că va fi loial, în mod exclusiv, celui ce-l va angaja.

Cât despre informația care mi-a fost cerută în mod deosebit, respectiv dacă originea sa australiană sugerează o intoleranță inerentă, faptul că a lucrat în asemenea țări cum ar fi Republica Arabă Unită și India s-ar putea să-i fi contracarat reacțiile sale originare. Îmi este imposibil să stabilesc, pe baza datelor existente, care din aceste două posibilități este cea adevărată. Totuși, este o platitudine să consideri că rămâne valabilă toată viața condiționarea din copilărie. Cel puțin te-ai putea aștepta la o atitudine lipsită de respect față de «nativi». Acest lucru se pare că este în conformitate cu atributele dorite”.

Vados mă privise în vreme ce citisem raportul și atunci când mi-am ridicat privirea, i-am descoperit ochii închiși la culoare, fixați pe fața mea.

— Da, señor Hakluyt, spuse el fără intonație. Cred că

greșeala noastră acolo este.

— Flores, ticălosul ăla mic! am spus eu printre dinți. Dacă aș fi știut, l-aș fi aruncat din avion.

— Nu-i purta pică. A acționat așa cum i s-a ordonat. Și eu i-am dat aceste ordine.

Se lăsă să cadă într-un scaun și întinse mâna către un clopoțel.

— Ceva de băut, señor? sugeră el. Sunt gata să vă răspund la toate întrebările.

— Nimic de băut, am spus. Tot ceea ce vreau sunt explicații.

— Probabil credeți că v-aș otrăvi. Zâmbi slab. A trecut timpul pentru așa ceva. Dar, fie, cum doriți. Luați loc.

Înainte de a mă așeza, am mai scos vreo șase dosare la întâmplare și le-am pus pe o masă. Am aruncat o privire amplă numerelor ce le purtau, dar ele nu însemnau nimic pentru mine. O mare parte din gândirea mea insista să mă convingă că nu visez.

— Poate că nu veți înțelege prea mult din cele ce vă voi spune, señor Hakluyt - adăugă Vados oftând. Sunteți, la urma urmelor - vă rog să mă ascultați, dar este adevărat - o persoană fără rădăcini adânci, fără o adevărată patrie. V-ați părăsit casa și ați ales să lucrați prin toată lumea ca un adevărat mercenar. N-am luat în considerație cât de adânc v-a afectat acest lucru, cât de mare trebuie să fie prăpastia dintre dumneavoastră și influențele care v-au modelat personalitatea pe când erați tânăr. Oricum, este bine că am făcut o asemenea greșeală.

— Uitați care e treaba, am spus. Nu vreau să aud platitudini despre mine. Vreau să știu ce înseamnă asta. Am bătut cu mâna în teancul de hârtii de pe masă. După câte îmi dau eu seama până acum, chestia asta dovedește că ați jucat șah cu ființe omenești.

Încă puteam remarca în vocea mea rezonanțe de neîncredere de parcă ar fi venit de pe un scaun alăturat.

Vados își înclină capul.

— Acest lucru este exact, murmură el.

— Sunteți nebun?

— Poate. Dar nu în felul în care înțelegeți dumneavoastră lucrul acesta. Señor, v-am spus de mai multe ori că Ciudad de Vados este pentru mine întocmai ca un fiu. Dacă ați avea un fiu, ați vrea să-l vedeți zgâriat, rănit, poate schilodit pe viață? Cel puțin atât pot fi foarte clar. Îmi iubesc țara! Am fost conducătorul ei timp de mulți ani, și - oh, am dat greș în multe privințe, dar în altele am avut destul noroc, încât să înfăptuiesc lucruri mari, acolo unde alte persoane ar fi pus și ar fi lipit și ar fi terminat prin a face o treabă de doi bani…

Și a intervenit această neînțelegere, această ură mutuală - care se dezvolta din ceva neprevăzut și pe care aș fi încercat să-l remediez - este vorba de țăranii fără locuințe, care îmi otrăveau frumosul oraș ca niște microbi pătrunși în fluxul sanguin. Dar și ei sunt oameni ai țării mele, dar ei sunt în același timp și soldații mei, iar eu duc un război. Un război împotriva lucrurilor de-a-ndoaselea, señor!

Ei îmi spun câteodată, „Ai greșit construind Ciudad de Vados, când în Astoria Negra mai sunt mahalale și cuiburi de criminali în Puerto Joaquin.” Cum am greșit? Înainte de a fi un Ciudad de Vados, ce știa lumea despre Aguazul? Era doar un punct pe hartă, nimic mai mult! Nu exista niciun fel de comerț, niciun fel de investiții străine, nimic mai mult decât țăranii și animalele lor târându-se prin noroi și praf. Oh, era petrolul, dar acesta nu este al nostru; a fost contractat, pentru o coajă de pâine, de oameni care își pot permite cheltuieli uriașe pentru echipamentul corespunzător de extracție. Poate că nu știați aceste lucruri, señor. Așa stăteau lucrurile în urmă cu douăzeci de ani. Astăzi posedăm un sfert din echipamentul de forare din Aguazul: mâine va fi al nostru în întregime.

Am prevăzut că aceste lucruri se vor întâmpla în viitor. Am călcat în picioare alți oameni pentru că am avut o viziune și am știut cum să procedez ca o parte din această

viziune să devină realitate. Cred că toate ar fi putut prinde viață - și dintr-o dată intervine această problemă care aduce după ea un dezastru incipient. Vi s-a vorbit de războiul civil. Ah, dar nu sunt aici pentru a mă scuza, ci numai ca să vă expun faptele, iar dumneavoastră să le puteți judeca.

Diaz este un om bun. Și își iubește țara - țara noastră. Dar el aude toate micile strigăte ale oamenilor obișnuiți și dorește să se ducă la fiecare dintre ei și să-l ajute. Bine! Bine! Dar eu știu că unii trebuie să sufere pentru fericirea viitoare a tuturor. Să presupunem că nu voi aloca patru milioane de dolaros pentru sarcina pentru care v-am angajat - și ce o să fac cu ei? Să spunem că voi da câte zece dolaros de persoană la patru sute de mii de oameni flămânzi din Astoria Negra și Puerto Joaquin: îi cheltuiesc; s-au dus. Și poate că o companie mare - care considerase că e bine ca să-și instaleze cartierul său general din America Latină aici, la noi, și care ne-ar fi adus în foarte puțini ani patru milioane de dolari nord-americani, mai buni și mai puternici în loc de patru milioane de dolaros de-ai noștri - se hotărăște să se instaleze în Brazilia, deoarece Ciudad de Vados și-a coborât standardele. Oh, nu señor! (Cu toate că dacă Diaz ar fi aici, am țipa unul la altul, aducând fiecare argumente în favoarea sa.)

Și în cele din urmă ce se întâmplă? Diaz spune că dacă nu voi face așa cum îmi spune el, mă va obliga s-o fac. Sau mă va da de-o parte și o va face el.

Oare trebuie să-mi văd orașul bombardat? Să văd bărbați și femei sângerând pe marginea drumului, la colțul străzii? Am văzut așa ceva în Cuatrovientos, înainte de a fi președinte, am văzut oameni aruncați pe fereastră. Am văzut copii împușcați în vreme ce plângeau, implorând să le fie cruțată viața. Trebuie să procedez asemeni altora, de peste graniță - să-l ucid pe Diaz ca să scap de opoziția lui? Este un om bun! Am lucrat mult timp și bine împreună și numai acum am început să ne urâm.

Așa că, la întâlnirile cabinetului, ne certăm cu furie până când într-o zi Alejo - Alejandro Mayor, pe care l-ați cunoscut, Dumnezeu să-l odihnească - vine la mine și la Esteban și ne sugerează...

Am văzut mâinile lui Vados încordându-se, una peste cealaltă; venele se reliefau puternic, ca niște noduri, pe partea lor exterioară. Nu se uita la mine. Retrăia momentul pe care îl descria.

— ...că de vreme ce nu ne putem rezolva neînțelegerea decât printr-un conflict, trebuie să fie delimitat de niște reguli.

A spus că amândoi cunoaștem niște reguli care sunt acceptabile. A spus că nu poate - oh, reamintiți-vă, señor, acesta era poate cel mai mare maestru al guvernării și al științei politice care a trăit vreodată! - deci nu poate să determine de la o zi la alta acțiunile tuturor membrilor populației noastre, dar va fi posibil să controlezi într-un mod foarte subtil persoanele individuale, despre care au fost strânse suficiente date.

Mi-l puteam imagina pe Mayor atunci când și-a făcut propunerea: ochii strălucitori în spatele ochelarilor, fața probabil strălucitoare din cauza entuziasmului, cu vocea tremurându-i de teamă că s-ar putea să nu obțină șansa de a duce la îndeplinire acest unic experiment în ceea ce privește guvernarea.

— Așa că, probabil, a fost un fel de nebunie, se pronunță Vados, cu vocea stingându-i-se. Dar am considerat că este o nebunie mai bună decât altele. Nu aveam de gând să-mi văd orașul sfâșiat de războiul civil; Diaz nu dorea să-și vadă oamenii murind într-o baie de sânge. Încât am fost de acord amândoi și am jurat solemn în legătură cu asta: ne vom lupta ducându-ne bătălia pe pătrățelele orașului, pentru noi fiind o simplă tablă de șah, fără ca vreun cetățean al orașului să aibă cunoștință de faptul că un asemenea joc se desfășoară.

Ezitând, încă nesigur dacă toată afacerea era o imensă

înșelătorie sau gravul adevăr, am făcut următoarea remarcă:

— La partida de șah de aseară - am văzut că o parte a audienței avea pielea închisă la culoare, iar cealaltă parte deschisă la culoare…

— O întreagă parte a populației are pielea închisă la culoare, iar cealaltă parte are pielea deschisă la culoare, întocmai cum ne-a explicat Alejo: nu poți prevedea când unui om i se va face foame sau sete, decât dacă știi când și ce a mâncat și a băut ultima oară și multe alte lucruri. Da, ceea ce poți spune sigur este că dacă el nu moare, mai devreme sau mai târziu i se va face foame și sete. Și sunt anumite lucruri care nu se schimbă - un om care urăște religia va fi întotdeauna anticlerical, fie că este bolnav sau sănătos, fie că este beat ori treaz. Oh, cât de mic și fără de valoare face asta să pară un om.

Ascultându-l señor - și l-am ascultat, deoarece a fost mâna mea dreaptă timp de aproape douăzeci de ani - ai fi spus că este un nebun mistic, un vizionar care susține că poate prevedea viitorul. Dar văzusem ce putea realiza și am fost de acord cu el. Dacă nu am fi fost de acord, ar fi trebuit să despicăm Aguazul în două și întocmai câinelui din fabula lui Esop, căruia i-a scăpat osul în râu din cauza lăcomiei, am fi pierdut tot ceea ce ne luptam să salvăm.

Dar nimeni altcineva nu știa, señor Hakluyt. Până la dumneavoastră, nimeni din întreaga lume nu știa ce se întâmplă, cu adevărat.

— Nu văd cum acest lucru ar putea fi posibil! am spus eu deznădăjduit. Oamenii - oamenii sunt…

— Găsiți că este umilitor că și dumneavoastră ați fost folosit ca o piesă pe o tablă de joc. Vados mă privi fără să clipească. Înțeleg. Dar oricum trebuie să vă simțiți bine, pentru că sunteți, de asemenea, primul și singurul care luați cunoștință de situația reală. Este într-adevăr foarte simplu - atât de simplu, încât poate fi făcut fără ca persoana să știe că în viața ei s-a produs vreo schimbare.

Sau așa am crezut eu, așa am crezut noi.

Mai întâi am avut nevoie de un popor care să fie bine și puternic condus. Avem așa ceva; există ordine și lege din plin în Ciudad de Vados.

O împărțire în tabere era, de asemenea, simplă. Așa cum ați spus, cu multă perspicacitate, există o parțială împărțire în negru-și-alb sau mai degrabă, mai închis și mai deschis la culoare. Dar noi ne-am ales piesele în funcție de simpatiile lor - unele, precum avocatul Brown, cu toate că aveam pielea albă și erau străini de oraș, se alăturau pieselor negre și lui Diaz; altele, cu toate că erau născute aici, participau, din cauza prejudecăților, la acțiunile Partidului Cetățenilor din Vados și ca urmare, pieselor albe.

Apoi a trebuit să cădem de acord că anumitor piese trebuie să le fie permisă o putere echivalentă celei a pieselor de pe tabla de joc.

Astfel Alejandro Mayor însuși - sunt sigur că nu se aștepta să i se întâmple una ca asta - era regina mea, cea mai puternică piesă de pe tablă, și poseda puterea echivalentă, afectând pe oricine din țară, prin intermediul televiziunii, radioului și ziarului *Libertad.* Și am fost, de asemenea, de acord că dacă o piesă este luată, trebuie să fie făcută incapabilă să mai influențeze lumea reală. Asta însemna…

— Asta însemna moartea, am spus.

Mă uitam la câteva din numele de pe dosarele de lângă mine. Fats Brown era mort; Felipe Mendoza era mort; Mario Guerrero era mort…

— Pentru unii a însemnat moartea, a fost de acord, fără nicio bucurie, Vados. Nu pentru toți. După primii câțiva am simțit că asta este mai rău decât - dar nu mai contează, acum s-a terminat. Da, spuneam: atunci era incredibil de ușor să prezici mișcările și să influențezi piesele.

Hai să luăm o chestie foarte interesantă pe care mi-a făcut-o Diaz. Voia să-l ia pe Mario Guerrero. Știa că

Guerrero îl ura și-l disprețuia pe Francis; că, dacă se întâlneau, Guerrero îl va insulta, și că, dacă îl va insulta pe Francis, luându-se de culoarea pielii acestuia, el îl va lovi cu o furie necontrolată. Dacă Francis nu l-ar fi ucis pe Guerrero cu pumnul său, după toate probabilitățile, l-ar fi căutat după aceea și l-ar fi ucis atunci, deoarece mai înainte de fiecare dată când a fost astfel insultat a devenit violent într-un mod de-a dreptul nebunesc. Părăsise două țări din această cauză… Nu mi-a venit niciodată să cred că oamenii sunt atât de puțini complicați!

— Și cu mine cum e?

— Oh, dumneavoastră ați îndeplinit ordinele, mi-ați furnizat planurile pe care vi le cerusem, în anumite privințe, ați reacționat așa cum fusese prevăzut - dar uneori ați fost atât de dificil! Am crezut că Brown vă va displace, întrucât era atât de deosebit față de dumneavoastră și ura atât de mult distincțiile de rasă. În loc de asta, v-ați împrietenit. Și Maria Posador, văduva rivalului învins, văduva celui care nu a construit acest oraș pe care îl apreciați atât de mult - ne așteptam să fiți distanți și reci unul față de celălalt, poate doar dumneavoastră să fi încercat să vă apropiați de ea ca de o femeie frumoasă și să fiți respins și insultat de ea. Dar și în acest caz, din nou, altceva! Așa că m-am văzut pus în fața unei iremediabile slăbiciuni la una din piesele mele, pe care Diaz ar fi putut s-o exploateze foarte ușor. Ca atare, v-am mutat doar de câteva ori. Dar, în cele din urmă, această slăbiciune s-a întors împotriva lui Diaz și încercând să vă scoată de pe tablă și să se țină și de înțelegere a fost nevoit să facă o încercare neîndemânatică - și n-a reușit.

— Știați - știați care sunt piesele celuilalt?

— Le cunoșteam pe toate dinainte, cu excepția pionilor. Am căzut de acord de la început că puterea și valoarea pionilor variază în funcție de desfășurarea jocului și ca atare trebuie să ne numim pionii, unul celuilalt, de îndată ce aceștia intrau în joc. Dar piesele importante au fost

numite primele și am căzut de acord asupra puterii lor; asta ne-a luat mult timp, chiar și cu Alejandro drept arbitru.

— Vreți să spuneți că Diaz a acceptat ca una din piesele oponentului său să acționeze drept arbitru?

Vados ridică din umeri.

— Credeam că ne-am înțeles, spuse el cu voce joasă, că ceea ce era important pentru Alejo nu era ca unul dintre noi să fie învingător, ci ca jocul să fie făcut. Pentru el, acesta era scopul ultim; chiar dacă nu avea niciun rezultat în viața reală, pentru el acest lucru însemna atât de mult...

— Atunci și-a meritat soarta.

— Poate că și-a meritat-o.

M-am întors la întrebările mele.

— Dar nu văd cum puteți muta o piesă! am spus eu fără nădejde. Cum am - cum am fost eu mișcat, de pildă, de pe o pătrățică pe cealaltă?

— Oh, ați fost foarte dificil, señor! Ceilalți - aproape că se mutau singuri. De exemplu, știam că judecătorul Romero va considera procesul împotriva lui Guerrero drept o mișcare politică, deoarece luase masa cu mine cu o seară înainte și auzisem acest lucru de la el. Dacă n-ar fi oferit el singur această idee, l-aș fi manevrat în acea direcție. Și, în plus, cunoșteam întotdeauna ce va transmite pe post Alejo, pentru că, deși nu știa cum progresează jocul - acesta era un secret între mine și Diaz - avea cunoștință de existența lui și acționa ca și cum îl sfătuisem. La fel făcea și Diaz cu Cristóforo Mendoza și *Tiempo*. Știam că Angers îl urăște pe Brown, considerându-l un trădător, pentru că era alb și vorbea limba engleză și s-a căsătorit cu o indiancă și își oferise serviciile lui Singueiras. De multe ori nu era necesar să ordoni unei piese sau alteia să se mute - nu în mod direct. Era suficient să oferi o informație sau să dai un sfat și să-i permiți să lucreze în mințile lor întocmai cum acționează drojdia în aluat.

Astfel, pentru a duce la prăbușirea lui José Dalbán, n-am

făcut nimic mai mult decât i-am spus lui Luis Arrio că el - sau probabil un agent de-al său a dat foc Studioului de televiziune. Asta este adevărat! Apoi, a spus Arrio, dacă poliția nu va face nimic împotriva lui, o voi face eu, distrugându-i afacerile - și chiar a făcut-o. Dar o spun în fața lui Dumnezeu, n-am prevăzut că se va sinucide!

— Și vreți să spuneți că v-ați ținut cât se poate de strict de reguli atunci când știați perfect de bine că Dalbán îl ucisese pe Mayor? Vocea mi se frânse la ultimul cuvânt. Vreți să spuneți că ați lăsat evenimentele să se deruleze atât de mult încât efectiv ați oprit poliția să se ducă după Dalbán, astfel încât Arrio să fie primul care să ajungă la el?

— Da, vă asigur. Noi studiam tabla de șah așa cum era atunci; alegeam următoarea mutare, o făceam - indiferent de ce întreprindea persoana interesată din propriul său interes, deoarece noi trebuie să justificăm fiecare mutare unul față de celălalt și să arătăm cum era efectuată. Apoi schimbam poziția pieselor aici, și așteptam pentru următoarea mutare care trebuie să fie făcută. De fapt, jocul se derula acolo în oraș - tabla din dulapul încuiat servea doar ca referință.

— Ați căzut de acord unul cu celălalt în ceea ce constituie o mutare corectă? Nu v-ați certat?

A dat din umeri ca și cum i-ar fi lipsit energia de a răspunde.

Am insistat:

— Dar cum procedați dacă o întâmplare vă scoate afară din joc una din piese, ceva care n-avea nicio legătură cu jocul?

— Da, o dată s-a întâmplat așa ceva.

Își masă ușor fruntea cu vârful degetelor.

— Timpul acordat de judecătorul Romero lui Tezol pentru a-și găsi bani pentru plata amenzii a expirat în vreme ce eu eram încă ocupat cu o altă mutare foarte dificilă. Tezol a fost închis conform legii. Diaz a insistat că eu trebuie să consider aceasta ca pe o mutare a mea în

locul celei pe care gândeam să o fac, ceea ce ar fi fost dezastruos pentru strategia mea. Atunci au aruncat cu vopsea pe statuia mea - vă mai amintiți?

Dar am apelat la Alejo Mayor ca să-l calmeze și... Amenința că va abandona jocul, dar cred că era puțin speriat de ceea ce se întâmplase în oraș, lupta, spânzurarea efigiei lui Luis Arrio. L-am convins să accepte ceea ce făcuse Romero drept următoarea mea mutare minus una, și i-am arătat că oricum ar fi făcut parte din planul meu și i-am permis apoi să facă el două mutări una după cealaltă și să mă ajungă din urmă. Dintre ele, cea de-a doua, spre oroarea mea, pecetluia soarta lui Alejo.

Părea extrem de obosit acum, ca și cum suferise niște încercări fizice teribile. Vocea îi devenise din ce în ce mai slabă, așa încât acum trebuia să mă aplec înainte pe scaun pentru a-i prinde ultimele cuvinte.

— Ne-am păstrat încrederea unul în altul, murmură el. Întotdeauna am mutat conform regulilor.

Cu toate acestea, mă simțeam neajutorat. Fără altă cauză decât întâmplarea, fără să cer acest lucru, m-am regăsit dintr-o dată într-o poziție puternică față de acest om care avea o putere pe care de abia o puteam imagina - și am folosit acest avantaj al meu.

Poate să fie adevărată această poveste? Sau era un fel de imensă păcăleală pe care o împărțeau amândoi, Vados și Diaz, manevrând din umbră, pentru a ascunde de ei înșiși faptul că îngăduiau înțelegerii lor mutuale să distrugă ceea ce ei doreau să păstreze?

Cu cât studiam mai mult conținutul terifiant al dosarelor luate din dulap, cu atât mai puțin eram în stare să mă conving că acest lucru nu fusese făcut într-adevăr.

M-am gândit la acel cinic - ei bine, discurs - al meu ținut în fața Mariei Posador despre forțele impersonale care determină manevrarea ființelor omenești. M-am gândit la senzația pe care am avut-o uneori de când venisem în

Vados - senzația că eram amestecat involuntar în lupta unor interese opuse. Poate că avusesem un indiciu despre cele ce se întâmplau.

Am deschis unul dintre dosare - unul foarte subțirel, cu numai câteva însemnări sumare înăuntru. Numele de pe copertă era al generalului Molinas, comandantul șef.

Înăuntru, deasupra teancului de foi, era o foaie scrisă de mână - probabil că de Vados însuși. În text se spunea:

„M-am întrebat la început de ce D. l-a ales pentru partea lui; l-am simțit mai înțelegător cu albii. Dar după câte se vede… N.B.: de investigat câtă încredere îi poate fi acordată”.

Și asta mă aruncă brusc din lumea fanteziei, înapoi în lumea dură a faptelor.

Am spus:

— Cel puțin acest lucru nu s-ar putea întâmpla nicăieri în altă parte.

Vados își ridică tăios capul.

— S-ar fi putut face oriunde! Oricine ar fi putut s-o facă - având alături îndemânarea lui Alejo să-l ghideze și îndrăzneala lui, de a-l convinge, să încerce.

— Nu! am spus eu cu violență. Și mulțumesc lui Dumnezeu că acest lucru nu este adevărat! Ați spus că prima dumneavoastră nevoie este o populație bine și puternică guvernată. Ceea ce vreți să spuneți este următorul lucru: o populație prea afurisit de apatică încât să-i pese că este împinsă de colo-colo pe o tablă de șah. Trebuie să începeți cu o dictatură; trebuie să începeți cu „țara-cu-cea-mai-evoluată-formă-de-guvernare”.

De dragul acestei viziuni a dumneavoastră, ați distrus sufletul a jumătate din populația țării; de teamă că noul și drăgălașul oraș va suferi, ați insultat demnitatea personală a fiecăruia din el. Cu camuflajul dumneavoastră - precum acele sondaje ale opiniei publice pline de ridicol și de înșelăciune - ați oferit omului de pe stradă senzația mulțumitoare că părerile lui contează; în același timp, ați

folosit orice șmecherie pe care o aveți la îndemână pentru a face în așa fel încât părerile sale să fie modelate în aceeași pasivă ascultare ca a oricărui altcineva. Singura rațiune a faptului că ați fost în stare să folosiți prejudecățile și temerile victimelor pentru a le mâna de-a lungul și de-a latul acestei table de joc - este că dumneavoastră le-ați creat! Dar prejudecățile mele erau anterioare, așa încât nu ați reușit să mă controlați.

Nu trebuie să cer cine știe ce onoruri deosebite pentru că v-am încurcat planul ăsta sângeros. Ați săpat capcana și ați căzut singur în ea, exact în același fel cum ați făcut atunci când ați chemat străini să vă construiască orașul, pentru că nu aveți niciun fel de încredere în oamenii dumneavoastră. Dumnezeule, chiar dacă planurile voastre ar fi mers, iar glonțul Mariei Posador ar fi trecut prin capul meu, în loc să treacă prin brațul meu - Vados se clătină, și făcu o mișcare de parcă ar fi vrut să-și prindă capul cu mâinile - această încredere de a reduce realitățile vieții la un joc de șah tot ar fi dat greș.

Juri că respecți regulile și cu toate acestea, dosarul ăsta arată că plănuiați să scăpați de generalul Molinas pentru că nu gândește asemeni celorlalți ofițeri ai săi și nu vă împărtășește disprețul pentru oamenii obișnuiți din Aguazul! El este una dintre piese, dar sincer, îți poți imagina armata - ca întreg - că ar fi ascultat de regulile de șah, dacă l-ai fi bătut pe Diaz și ai fi avut ocazia de a-ți impune dorințele?

Tu crezi că dacă Diaz a jucat atât de abil, încât a amenințat cu eliminarea pe episcopul Cruz, care, de asemenea, este presupus a fi una din piesele tale, clerul ar fi stat liniștit și s-ar fi uitat cum este doborât el?

Această idee este lipsită de sens!

Și Diaz însuși! Și chiar tu! Dacă ați fi fost puși față în față cu înfrângerea ați mai fi ținut voi cont de reguli? Dacă lui Diaz îi pasă atât de mult de proprii săi oameni încât a acceptat această schemă nebună, preferând-o începerii

unui război civil, probabil că îi pasă îndeajuns de mult încât să-și calce cuvântul în legătură cu înțelegerea voastră și să încerce o altă metodă dacă este înfrânt. Poate că toți nu suntem nimic altceva decât niște mașinării complexe răspunzând unor stimuli pe o bază foarte bine determinată; în munca mea deseori am avut această impresie. Dar asta se aplică la toți și niciunul dintre noi nu poate invoca ceea ce tu ai numit puterile lui Dumnezeu, pentru a dicta gândurile și emoțiile celorlalți.

Ei bine, ai adus țara, pe tine și ambițiile tale, pe marginea dezastrului. Ce dracu' o să faci cu toate astea?

33

Presupun că, deși acceptasem din punct de vedere intelectual adevărul celor ce fuseseră spuse, încă nu simțeam că acest lucru este adevărat. Era atât de ireal, atât de asemănător cu fantasticele întâmplări din *Alice în țara Oglinzilor.* Altfel, n-aș fi putut rămâne în niciun caz atât de calm pe cât eram. Uitasem sau nu mai puteam reacționa la faptul că acest om - Diaz, mai degrabă, de vreme ce eram una dintre „piesele lui Vados” - fusese la câteva degete de a-mi înscena în această dimineață moartea.

Bineînțeles, în orice caz este foarte greu de acceptat propria moarte; oricine este atât de obișnuit să se gândească la sine ca fiind în viață pentru un timp nedefinit încât, într-un proces de autoapărare mentală, orice persoană refuză să se împace cu ideea morții, de îndată ce ea îi vine în cap.

Probabil că aceasta era cauza care mă făcea să nu mai fiu aproape deloc furios. Am fost furibund mai târziu - plin de o furie oarbă - dar în aceste ultime minute în timp ce vorbeam cu Vados, mi-am păstrat judecata limpede și detașată, asemeni unui om a cărui gândire este încă lucidă în vreme ce corpul său este cuprins de febră.

Vados nu mi-a răspuns la ultima mea întrebare. Am repetat-o.

— Ce dracu’ vei face?

— Dumnezeu știe, spuse el obosit. În orice parte mă întorc nu văd altceva decât dezastru. Ce pot să fac?

— Mă întrebi pe mine? am spus eu cu amărăciune. Eu

sunt doar una dintre piesele tale, mai ții minte? Ai dezlănțuit niște forțe care ți-au scăpat de sub control. Trebuie să fi fost nebun să crezi că moartea cuiva, precum Guerrero sau Mendoza, poate fi numită mutare într-un joc de șah. Ai uitat de toți ceilalți din oraș? Sentimentele soției lui Fats Brown n-au nicio importanță pentru tine sau cele ale fratelui lui Mendoza sau ale oricui altcuiva îi pasă de cei pe care i-ați omorât?

— Dar îți spun din nou că dacă ar fi izbucnit un război ar fi murit mii de oameni...

Toată furia care se strânsese și mocnise în mine se eliberă dintr-o dată și am răcnit la el.

— Cine dracu' ți-a spus ție că trebuie să te lupți pentru încărcătura asta sângeroasă? Asta numești tu să conduci o țară - să te pui singur într-o poziție atât de afurisit de stupidă încât nu aveai altă cale de ieșire decât să ucizi oameni? Puteai să fi construit Ciudad de Vados și să fi adus prosperitate și bunăstare pentru toți ceilalți, dar în mod vizibil ai făcut acest lucru numai pentru plăcerea propriului tău orgoliu plin de egoism, pentru că îi disprețuiești pe toți oamenii, dacă îi tratezi ca pe niște bucățele de lemn.

Încercă să mă întrerupă, dar simțămintele mele se înfierbântau și nu l-am băgat în seamă.

— Erai pregătit să calci în picioare mii de vieți atâta vreme cât frumoasele și noile tale clădiri nu erau murdărite, nu-i așa? De ce naiba nu ai renunțat la câțiva metri pătrați din Casa prezidențială ca să fi făcut loc câtorva dintre acei nenorociți din mahalaua lui Sigueiras? El nu voia ca ei să stea acolo, trăind ca niște animale sau poate tu crezi că voia. Dumnezeule, mă bucur că nu sunt în locul tău. În comparație cu tine, un negutător de sclavi are mâinile curate.

Vados zăcea fără să se miște precum o păpușă din cârpe prost umplută.

— Nu pot să neg, spuse el. Totul este adevărat.

Am scos o exclamație plină de dezgust și m-am dus la dulap, pentru a scoate restul de dosare. Am umblat prin ele metodic. Unele din nume nu înseamnă nimic pentru mine personal: Guyiran - ăsta era un om de-al lui Diaz din Ministerul de Interne și nu-l întâlnisem; Gonzales - acesta era secretarul Justiției și nu-l întâlnisem nici pe el. Dar altele însemnau foarte mult pentru mine: Angers, Brown, Posador…

Le-am numărat. Treizeci. Lipseau două.

— Cine erau regii în acest joc de nebuni? l-am întrebat cu asprime pe Vados.

— Păi cine, noi înșine, spuse el cu o ridicare din umeri.

Am rânjit cu dispreț.

— Bineînțeles, un rol foarte natural de adoptat. Singura piesă care nu poate fi luată niciodată! Întocmai ca generalii care conduc masacrul unei armate întregi de la adăpostul unei cazemate anti bombe.

Se clătină un pic. Am continuat să răsfoiesc dosarele.

— Señor Hakluyt, spuse el după o pauză, ce veți face? M-am dat pe mâinile dumneavoastră cum n-aș fi făcut-o cu nimeni în afara confesorului meu - iar este legat prin credință să păstreze secretele.

— Nu încerca să-ți liniștești conștiința în felul ăsta! am spus eu brusc. Poți să-ți chemi servitorii și să mă arunce afară. Mă poți deporta în noaptea asta. Îi poți reduce la tăcere pe Garcia, pe Diaz și chiar pe soția ta - se spune că nu ești străin de genul ăsta de întâmplări. Nici măcar nu trebuie să-ți bați capul să mă deportezi. Mă poți împușca chiar aici. Nimeni nu știe unde sunt în afara unui șofer angajat și a Mariei Posador.

Ce naiba crezi că sunt? Un tip care înscăunează regi? Poate că ar trebui să fug pe străzi și să strig în gura nare tot ce știu, astfel încât oamenii să te poată alunga? Prostii! Cine m-ar crede? Chiar dacă le-aș arăta aceste dosare tot nu i-aș convinge. Oh, ai fost isteț și singura persoană care m-ar putea crede ar fi acel sărman ticălos și bolnav de

Caldwell.

Se întâmplă ca în acel moment să am în mână un dosar etichetat „Caldwell”, lovindu-l cu palma deschisă l-am aruncat către Vados prin aer.

— Nici nu știu ce mi-ați făcut, de fapt. Cine altcineva ar ști? Oamenii pe care i-ai „mutat” pe toată tabla ar nega că cineva îi controlează. Și cu toate acestea ai făcut-o pentru tine. Ai la dispoziție douăzeci de ani în care ai făcut numai ce ai vrut, mai mult decât a visat vreodată cineva. Acum, mai bine ai începe să privești în față evenimentele adevărate ale vieții, în loc de regulile șahului, pentru că dacă nu o faci, s-ar putea să te găsești față în față cu un pluton de execuție.

Mă privea tăcut, într-o stare de prostrație. Poate că în spatele frunții sale se derula un film cu bărbați și femei sângerând pe trotuarele preaiubitului său oraș. Cred că asta era mai degrabă decât să-și facă el acum griji din cauza unui pluton de execuție. Arăta atât de deznădăjduit încât pentru câteva clipe eram gata să-l compătimesc.

Am spus:

— La dracu’! Guvernarea este treaba ta, nu a mea! Dă-i drumul și ușurează viața oamenilor - dă-i o pensie văduvei lui Fats Brown, pentru că el nu era vinovat și tu știi acest lucru – oh, pentru ce-ți spun eu toate astea?

În timp ce vorbeam și fără să mă gândesc, am deschis dosarul lui Caldwell. Acum am aruncat o privire în jos și am văzut o foaie de hârtie înăuntru, cu câteva cuvinte scrise de mâna lui Vados.

— 30. Pablo spune că mai bun e P-B5.

Și, în acea clipă, am încetat să-l mai compătimesc.

— Deci până și în asta ai trișat, am spus eu cu blândețe. Chiar când juri că te ții de reguli, ai trișat. Și l-ai întrebat pe Pablo Garcia - marele maestru Garcia - care ar trebui să fie următoarea ta mutare.

Am aruncat dosarul în partea cealaltă a camerei: coperțile se deschiseră și conținutul se risipi pe jos,

asemeni unor frunze uscate ce se scuturau.

Vados se ridică pe jumătate, ferindu-se de parcă aș fi fost gata să-l lovesc. Am clătinat din cap.

— Nu-mi pot imagina nimic din ceva ce aș dori să-ți fac, care, oricum, să nu te aștepte, în curând. Tot ceea ce vreau este să ies cât mai repede din clădirea asta.

Simțeam efectiv greață în mine și asta dăduse forță ultimelor mele cuvinte. Vados se ridică distrat în picioare.

— O - o să trimit după șoferul dumneavoastră, începu el, dar l-am întrerupt precizându-i:

— Nu numai afară din casă. Afară din țară. Oriunde. Dar în noaptea asta!

Un telefon sună încetișor în altă cameră. Se opri aproape imediat. Vados se întoarse pe jumătate, apoi oftă.

— Foarte bine señor Hakluyt. Nu-mi va părea rău când veți fi plecat. Poate că atunci voi încerca să devin așa cum aș vrea să fiu, din nou. În această clipă mă simt doar umbra bărbatului care crezusem că sunt.

— *Señor Presidente!* se auzi un strigăt ascuțit.

Ușa camerei se dădu de perete; era majordomul șef, aproape bâlbâindu-se.

— Señores, vă rog să mă iertați, dar au telefonat să ne comunice că în oraș se duc lupte. Generalul Molinas a ordonat mobilizarea rezerviștilor și o mulțime de oameni a atacat stația de monorail, care acum este în flăcări!

M-am uitat la Vados. Nu trebuia să spun nimic.

Cu fața împietrită, începu să se adune. Aproape puteai vedea cum înăuntrul său hotărârea devenea din ce în ce mai clară, pe măsură ce spatele i se îndrepta iar umerii i se ridicau.

— Foarte bine, spuse el în cele din urmă. Chemă șoferul lui señor Hakluyt, să tragă la ușă. Spune-i lui Jaime să se ducă la safe și să ia douăzeci de mii de dolaros și să-i dea lui señor Hakluyt; dacă nu-s destui bani lichizi, să dea diferența pe o chitanță semnată. Apoi să meargă cu señor Hakluyt la Hotel del Principe, să-i ia bagajele și să se ducă

cu ele la aeroport. Aranjează chiar tu ca un avion militar să fie la dispoziția lui señor Hakluyt pentru a merge oriunde dorește.

— Dar... începu să spună majordomul cuprins de mirare.

Vados îi aruncă o privire cumplită.

— Fă ce-ți spun, prostule, și repede!

Zăpăcit, majordomul ridică din umeri și părăsi încăperea. Într-o liniște perfectă, Vados se uită la mine fără să mă vadă.

— Tot ceea ce am obținut a fost doar o amânare a ceea ce am dorit cel mai mult să evit, spuse el abătut. Și cu ce preț pentru conștiința mea - poate și pentru sufletul meu... Dar asta este doar între mine și poporul meu. Dumneavoastră vă voi spune doar - *adiós*. Iertați-mă.

Probabil că a citit pe fața mea că nu i-aș fi strâns mâna, pentru că s-a întors și a ieșit, din cameră.

În câteva minute majordomul a revenit, aducând banii - nu mi-am bătut capul să-i mai număr. Mașina mea era la scară. M-am dus către ea cu un sentiment extrem de puternic de eliberare, ca și cum aș fi fost scos din niște lanțuri pe care le-aș avut de la naștere fără să fi știut vreodată de existența lor.

— La aeroport, i-am spus șoferului atunci când am urcat în mașină; încuviință din cap, și-i dădu drumul mașinii înainte.

Pe de o parte mă simțeam ca și cum aș fugi, pe de altă parte ca și cum aș evada dintr-o sclavie nedreaptă. Și asta era asemănătoare cu situația reală. Fugeam, pentru că, fără să știu contribuisem la crearea acestei situații îngrozitoare; și în același timp evadam, deoarece nu doream să colaborez cu forțele represive.

Dincolo de incinta președinției, puteam vedea de sus Vados-ul. Văpaia stației de monorail era ca o groapă roșie în fața plină de bogății a orașului. Era și o zonă întunecată - toate luminile de pe stradă erau stinse pe o arie de vreo

zece străzi în apropierea de Plaza del Norte. Pentru o clipă șoferul se uită fără a-i veni să creadă - bineînțeles, mi-am dat eu seama, probabil că n-a auzit - și apoi acceleră ușor.

Apoi, după vreo jumătate de kilometru în josul drumului, o lumină țâșni în sus și dispăru în spatele nostru. M-am uitat în urmă. După aceea izbucni un alt fascicol, și de data aceasta am observat urma înainte de explozie. Era o rachetă.

Acum fațada Casei prezidențiale avea două găuri în ea, precum niște dinți lipsă din față. Amplasamentul mitralierei trebuie să fie în partea cealaltă a orașului, m-am gândit eu, iar tirul era fantastic de bun.

— Grăbește-te! i-am spus eu șoferului.

Încuviință și pentru a doua oară mări viteza. Mi-era teamă să nu ajung la aeroport numai pentru a descoperi că autoritatea lui Vados dispăruse, iar avionul promis a fost folosit în alte scopuri.

Am fost norocos. Avionul aștepta, împreună cu pilotul său, care blestema că trebuie să plece din Ciudad de Vados tocmai acum, în această situație, dar respecta îndeajuns un ordin direct al președintelui pentru a-l îndeplini fără obiecțiuni. De vreme ce era foarte posibil ca la acea vreme Vados să fie deja mort, am considerat că este mai bine să plec fără să-mi mai aștept bagajele. I-am dat o sută de dolaros unui ofițer de vamă, extrem de zelos, pentru a scăpa de el, și la zece minute de la sosirea mea la aeroport eram în avion.

Avionul era un aparat mic cu reacție, pentru antrenamente, cu cele două locuri așezate unul lângă celălalt, cu o singură cabină pentru pilot și elevul-pilot. M-am uitat la fața neagră și rotundă a însoțitorului meu.

— Dacă ai vrea să te rotești în jurul orașului...? am sugerat eu.

S-a uitat zăpăcit la mine și apoi a încuviințat, întorcând avionul cu o răsucire bruscă.

— S-ar putea să se tragă în noi, spuse el, dar aștept să

spună această supoziție numai în momentul când ne legănam în jurul orașului.

Focul de la stația de monorail se stingea puțin câte puțin și un fum uleios ascundea o parte din strălucirea lui. Dar nu mai era singur acum - puteam să văd încă o serie de alte focuri, unele dintre ele mari și strălucitoare. Apăruse o a doua baterie care își trimitea rachetele la întâmplare în oraș; una dintre ele căzuse în apropierea catedralei din Plaza del Este și doborî crucea de o sută de metri lungime, care rămăsese înclinată într-un unghi ciudat. O mulțime de oameni, niște uriașe cruci arzânde (a cui fusese *ideea asta,* m-am întrebat,) coborâse în mahalaua de cocioabe de lângă drumul spre Puerto Joaquin pentru a o dărâma și a o arde, și era clar, chiar de la înălțimea la care ne găseam, că sunt mii de oameni în acea gloată.

— *Madre de Dios*, spuse pilotul meu simplu și fără să mai adauge ceva. *Ah, madre de Dios!*

Și atunci, în vreme ce el, dezgustat, execută manevre pentru ca avionul să ia brusc înălțime, o altă gloată începu să se desprindă din luminile orașului, ca un șarpe ce iese încetișor din ou. Acesta acoperea dealul care ducea spre Casa prezidențială.

Deci, exista și un sfârșit pentru regulile unui joc. Acum nu va mai fi altceva decât un masacru.

Orașul se făcu mai mic în spatele nostru. Altimetrul ticăia în vreme ce noi ne înălțăm - cinci sute, opt sute, o mie de metri. M-am gândit la tot ceea ce luam cu mine - la povara celor știute și care mă apăsau. Informații fără de care orice om, oriunde, oricând, ar putea fi transformat într-o simplă piesă de șah și mutat de colo-colo pe o uriașă tablă imaginară de șah, comportându-se și reacționând cu toată predictibilitatea unei bucățele de lemn sculptat.

Așa că poate nimeni nu mă va crede. Așa că probabil dosarele care descriau în detaliu jocul incredibil, desfășurat pe pătrățelele din Ciudad de Vados erau îngropate sub dărâmăturile Casei prezidențiale. Așa că va

trebui să port singur întreaga povară a acestor cunoștințe. Oare acesta era un motiv îndeajuns de bun încât trebuia să duc și greutatea vinovăției? Și eram vinovat fără să-mi dau seama. La fel de vinovat este cel care a renunțat la dreptul de a gândi și acționa într-un mod rațional, încât altcineva poate să apese pe butoane și să-l facă să danseze ca o marionetă. Am întins mâna și l-am bătut pe pilot pe umăr. Am spus:

— Dacă vrei, poți să te întorci.

În holul salonului de recepție al aeroportului erau telefoane; din fericire încă mai mergeau. Am format numărul cu niște degete înțepenite și cu un simțământ de ușurare am auzit vocea încordată și atentă a Mariei Posador lângă ureche.

— Ascultă, am spus, trebuie să mă asculți. N-o să vrei să mă crezi, dar trebuie să mă asculți, pentru că ceea ce-ți voi spune este foarte, foarte important.

— Boyd! spuse ea, recunoscându-mi vocea. Da, dă-i drumul. Te rog, dă-i drumul. Te ascult.

Nota autorului

*Persoanele, locurile și evenimentele descrise în **Orașul ca un joc de șah,** sunt, desigur, în întregime imaginare.*

*Tehnicile prin care piese de șah umane apar descrise ca fiind mutate dintr-un loc într-altul **nu sunt -** din nefericire - în întregime imaginare. Desigur, ele nu există astăzi așa cum sunt descrise aici. Cu toate acestea, ele pot fi întrezărite în strategiile reclamelor actuale, care sunt din ce în ce mai des folosite în politică, iar istoria este plină de ceea ce am putea numi aplicarea non-profesională a unor trucuri precum Marea Minciună și vina asociată ei, trucuri ce au servit, în mâna unor oameni experți și deciși, la a direcționa și controla gândurile și acțiunile unor mari grupuri de populație.*

*Partida de șah descrisă în roman nu este câtuși de puțin imaginară. Ea s-a desfășurat la Havana, în 1892, între Steinitz și Cigorin, exact așa cum este înregistrată în anuarul editat de Penguin, **Jocul de șah,** semnat de H. Golombek. Fiecare mutare din partidă își are corespondentul în acțiunea cărții, cu singura excepție că rocada este sugerată, nu evidentă. Indivizii care corespund „pieselor" au o valoare socotită aproximativ egală cu aceea a pionilor și a figurilor pe care le reprezintă.*

Bineînțeles, din moment ce niciuna clin „piese" nu știe că e „mutată", inclusiv naratorul, Boyd Hakluyt, în povestire sunt înregistrate multe evenimente echivalate indirect cu mutările din partidă. Dar toate aceste mutări sunt acolo și apar în succesiunea lor corectă (excepție făcând precizările lui Vados, în cursul confesiunilor sale către Hakluyt) și, pe cât posibil, ele se află în corespondență exactă cu efectul lor din jocul original.

Aceasta înseamnă că sprijinirea unei piese de către alta, din aceeași tabără, amenințarea uneia sau mai multor piese aparținând taberei adverse, amenințarea indirectă și capturarea efectivă de piese sunt reprezentate cât mai fidel posibil în desfășurarea acțiunii.

Jocul, așa cum se desfășoară, are cu trei mutări mai puțin în roman, datorită eșecului Mariei Posador de a-l ucide pe Boyd Hakluyt, care descoperă cu „prilejul” acesta care era, de fapt, adevărul. În realitate, partida a continuat, negrul cedând la mutarea 38.

Spre folosul cititorului curios, anexez un tabel cu „piesele” implicate în joc, împreună cu o scurtă notiță - acolo unde este cazul - asupra destinului lor final.

Alderney, mai 1960

JOHN BRUNNER

LISTA PIESELOR
Legendă:

Figuri	Pionii corespunzători Figurilor
♜ **T.r.** = Turnul reginei	♟ **T.r.p.**
♞ **C.r.** = Calul reginei	♟ **C.r.p.**
♝ **N.r.** = Nebunul reginei	♟ **N.r.p.**
♛ **r** = Regina	♟ **r.p.**
♚ **R** = Regele	♟ **R.p.**
♝ **N.R.** = Nebunul regelui	♟ **N.R.p.**
♞ **C.R.** = Calul regelui	♟ **C.R.p.**
♜ **T.R.** = Turnul regelui	♟ **T.R.p.**

Albul:

♖ **T.r.** Episcopul Cruz	♙ **T.r.p.** Estrelita Jaliscos
♘ **C.r.** Luis Arrio	♙ **C.r.p.** Dr. Alonzo Ruiz
♗ **N.r.** Judecătorul Romero	♙ **N.r.p.** Nicky Caldwell
♕ **r** Alejandro Mayor	♙ **r.p.** Andreas Lucas
♔ **R** Juan Sebastian Vados	♙ **R.p.** Mario Guerrero
♗ **N.R.** Donald Angers	♙ **N.R.p.** Seixas
♘ **C.R.** Boyd Hakluyt	♙ **C.R.p.** Isabela Cortés
♖ **T.R.** Profesorul Cortés	♙ **T.R.p.** Enrique Rioco

Negrul:

♜ **T.r.** Generalul Molinas	♟ **T.r.p.** Femando Sigueiras
♞ **C.r.** Maria Posador	♟ **C.r.p.** Fats Brown
♝ **N.r.** José Dalbán	♟ **N.r.p.** Pedro Murieta
♛ **r** Cristóforo Mendoza	♟ **r.p.** Sam Francis
♚ **R** Esteban Diaz	♟ **R.p.** Juan Tezol
♝ **N.R.** Filipe Mendoza	♟ **N.R.p.** Guyiran

♞ **C.R.** Miguel Dominguez
♜ **T.R.** Tomás O’Rourke *(el Jefe)*

♟ **C.R.p.** Castaldo
♟ **T.R.p.** Gonzales

Capturați în cursul jocului - Alb:

C.r. (Luis Arrio) denunțat poliției de Pedro Murieta pentru uciderea în duel a lui Felipe Mendoza.

N.r. (Judecătorul Romero) schimbat din funcție pentru incompetență, la instigarea lui Miguel Dominguez.

r. (Alejandro Mayor) ars de viu în incendiul de la Studioul de televiziune, ce a urmat amenințărilor lui José Dalbán.

T.r.p. (Estrelita Jaliscos) omorâtă prin cădere de la fereastra apartamentului aparținând lui Fats Brown.

N.r.p. (Nicky Caldwell) victimă a unei crize psihice, concomitente expunerii mărturiei sale false împotriva lui Pedro Murieta.

r.p. (Andres Lucas) întemnițat pe baza acuzațiilor de complicitate la șantajarea lui Fats Brown, acuzații aduse de Miguel Dominguez.

R.p. (Mario Guerrero) ucis de Sam Francis, pentru insulte privind culoarea pielii acestuia.

Capturați în cursul jocului - Negru:

N.r. (José Dalbán) ruinat și împins la sinucidere de către Luis Arrio.

r. (Cristóforo Mendoza) întemnițat pentru ultraj adus judecătorului Romero, ca urmare a suspendării ziarului lui Mendoza, *Tiempo.*

N.R. (Felipe Mendoza), ucis în duelul cu Luis Arrio.

T.r.p. (Sigueiras) arestat după mutarea familiei de țărani în apartamentul lui Angers.

C.r.p. (Fats Brown) împușcat de Angers, când se afla

sub acuzația de a o fi omorât pe Estrelita Jaliscos.

r.p. (Sam Francis) presupus a se fi sinucis în celulă, în vreme, ce aștepta procesul pentru uciderea lui Mario Guerrera.

R.p. (Juan Tezol) aruncat în pușcărie de judecătorul Romero, pentru neplata unei amenzi.

JOHN BRUNNER
ȘI SURPRINZĂTOARELE LUMI ALE IMAGINARULUI

S-a născut pe 24 septembrie 1934, la Oxfordshire în Anglia. Și-a făcut studiile la Colegiul Cheltham, unde s-a specializat în limbi moderne. Încă din timpul studiilor și-a vândut primul său roman, despre care declară: „Din fericire a apărut sub pseudonim… dar cu banii pe care i-am câștigat am putut, cel puțin, să-mi cumpăr propria mașină de scris”.

Interesul scriitorului în domeniul literaturii SF a început de la vârsta de șase ani, o dată cu descoperirea unui exemplar din **THE WAR OF THE WORLDS (RĂZBOIUL LUMILOR)** de Wells.

În perioada dintre părăsirea școlii și înrolarea în RAF, a vândut primele sale povestiri unor reviste americane, începând cu **THOU GOOD AND FAITHFUL** (care a apărut în martie 1953 sub pseudonimul „John Loxmith”) în revista *Astounding.* După terminarea serviciului militar a continuat să vândă din ce în ce mai multe povestiri și datorită numărului lor destul de mare, cum singur mărturisește: „a avut greșita părere că eram deja scriitor”. Ca atare s-a mutat la Londra, plecând din Berkshire, ținutul natal.

„Locuiam într-o cameră de două guinee pe săptămână trăind dintr-un venit care se ridica la patru lire pe săptămână”, își reamintește el. „Am învățat îngrozitor de multe feluri de preparare a cartofilor.” Tocmai la timp i se ivește posibilitatea de a-și lua o slujbă și lucrează la Industrial Diamond Information Bureau sub conducerea scriitorului de SF „John Christopher”.

Atât în perioada acestei slujbe cât și în următorii doi ani, când a lucrat ca redactor la Books for Pleasure Group, sub conducerea lui John F. Burke, autor și el al multor povestiri

SF apreciate, John Brunner a continuat să scrie, serile și în week-end, reușind să-și vândă primul său roman în SUA, în 1958. Așa s-a hotărât să riște din nou să-și încerce norocul pe cont propriu.

Între timp, împreună cu soția sa Marjorie („cel mai pasionat fan și cel mai isteț critic al meu”), cu care se căsătorise în vara aceluiași an (1958) s-a implicat puternic în Campania pentru Dezarmare Nucleară (CND). Atunci a scris și cântecul considerat un imn național britanic al mișcării pacifiste: **THE H-BOMBS' THUNDER (TUNETUL BOMBELOR CU HIDROGEN).**

În 1959 soții Brunner pregătesc varianta în patru limbi străine a expoziției itinerante a CND „No Place to Hide” (Unde să te ascunzi?) și o prezintă în Suedia, Danemarca, Elveția, Franța, Belgia și Olanda. Experiența acumulată astfel avea să așeze o puternică amprentă asupra operei sale literare. „Trăind zi și noapte cu imaginea ororilor și a distrugerii”, spunea el, „îmi pisam singur creierii cu adevărul că locuim o planetă prea mică pentru a fi în continuare fărâmițată de naționalism, intoleranță și prejudecăți. Acelea dintre lumile mele viitoare care nu sunt *distopii* - povestiri oribile, care avertizează - tind să fie unite și pacificate, mai puțin dintr-o dorință sau dintr-un vis, de vreme ce, scriind mai ales despre viitor, sunt foarte interesat să scriu despre un viitor care merită”.

John Brunner călătorește mult: în Italia, Spania, Iugoslavia și Grecia, în Rusia, ca observator CND, la Congresul pentru pace de la Moscova, din anul 1962. Apoi în Brazilia, la Congresul SF de la Rio, din anul 1969, și în America (unde mergea destul de des începând din 1964, pentru afaceri sau invitat la colocvii SF). Mai recente sunt voiajurile în Canada, Austria, Cehoslovacia și Polonia, precum și Japonia: întruniri unde a fost singurul delegat britanic la o conferință a scriitorilor de la Hiroshima și Nagasaki. Toate aceste peregrinări i-au intensificat sentimentul universalității preocupărilor sale. Sau cum

declară Brunner: „Scrisul este o meserie care nu se sfârșește niciodată. Sunt o victimă a legii lui Parkinson - munca mea s-a întins în așa fel încât a cuprins tot timpul meu disponibil...”

Povestirile lui Brunner au fost traduse în aproape douăzeci de limbi, inclusiv în chineză și thai.

Ele sunt selectate în cele mai importante reviste din lume și reproduse în cele mai cunoscute antologii.

SOME LAPSE OF TIME a fost adaptată pentru BBC.

Show-ul televiziunii americane „Night Gallery” s-a oprit la SUCH STUFF.

John Brunner a realizat scenariul filmului **The Terrornauts**, după un roman de Murray Leinster.

Aparițiile sale sunt frecvente la televiziune. Viața și opera scriitorului au constituit de două ori subiectul unor programe TV realizate sub genericul LIFE STORY de BBC, si TIME OUT OF MIND de BBC 2.

John Brunner este primul scriitor ne-american căruia i s-a decernat în 1988 premiul Hugo, pentru cel mai bun roman SF al anului, o carte de notorietate mondială: STAND ON ZANZIBAR.

Palmaresul scriitorului: *British Fantasy Award*, *British SF Award* (de două ori), *Bronze Porgie Award* al revistei „West Coast Review of Books”, *premiul Apollo* - Franța, și tot în Franța - *Grand Prix du Festival de L’Insolite.* În Italia - *Cometa d’Argento* (de două ori) și *Premio Italia*. De asemenea, a fost distins cu *THE EUROPEAN SF CONVENTION SPECIAL AWARD*, pentru cel mai bun scriitor vest-european, și *Clark Ashton Smith Award* pentru poezie fantastică. Mai mult decât atât, a fost ales, de două ori *Cavaler al lui Mark Twain.*

Oaspete de onoare la cincisprezece convenții naționale și internaționale - Anglia, Scoția, Țara Galilor, Suedia, Italia, Franța, Polonia, Canada și SUA, John Brunner atinge culmea celebrității sale, în 1983 când este invitat de onoare la Convenția Mondială SF de la Baltimore,

Maryland. Este reprezentant permanent al Asociației scriitorilor de SF din America. John Brunner a fost președinte al BRITISH SCIENCE FICTION ASSOCIATION și vicepreședinte consultant al SCIENCE FICTION FOUNDATION AT THE NORTH-EAST LONDON POLYTECHNIC.

Din 1980 până în 1984 a fost președintele Convenției Europene SF - EUROCON.

Creația sa nu se limitează numai la genurile SF și Fantasy. A scris și romane moderne, literatură polițistă, thriller, romane istorice, articole, cronici și poezii.

Editorialul său „Noise Level” din revista „Science Fiction” a devenit extrem de popular.

A compus numeroase cântece cu tematică publicate în revista *Sanity* scoasă de CND.

Poeziile i-au apărut în reviste ca *New Statesman, Tribune* și *Workshop - New Poetry.*

A citit în public de nenumărate ori. A fost desemnat de două ori „POET IN PERSON”, de către THE POETRY SOCIETY din Londra și a recitat de multe ori la diferite festivaluri.

A făcut traduceri, nu numai din proză - THE OVERLORDS OF WAR, de Gerald Klein, FEMME FATALE de Marianne Leconte, TRANSISTERS, de Christine Renard, ci și din poezie - Rilke, George, Ausonius…

Pe lângă toate acestea, și-a creat o faimă de lector și de sfătuitor în meseria scrisului, prin articolul său *The Science Fiction Novel* din volumul *The Craft of Science Fiction*, de R. Bretnor.

A fost deseori invitat pentru prelegeri la diferite universități - în Kansas, Ottawa, precum și la Dillington House în Somerset și la Arvon Foundation în Devon.

Preocupat în continuare să-și lărgească aria resurselor de care dispune, John Brunner adoptă în câteva dintre romanele sale o paletă spectaculoasă de tehnologii neconvenționale, care reflectă credința sa mărturisită -

dacă SF-ul a fost creat într-adevăr ca să ne dezvolte forța speculativă dincolo de limitele posibilului, atunci nu numai subiectul în sine, ci și maniera în care este tratat trebuie alese cu grijă. Faptul că s-a bucurat de succes datorită acestui mod de abordare a genului rezultă și din atitudinea școlilor și colegiilor care i-au ales scrierile ca element de referință și obiect de cercetare în atâtea prelegeri și cursuri. Romanul STAND ON ZANZIBAR a fost selectat ca subiect de dezbatere în 1969, la o întâlnire a asociației American Modern Languages din Denver, Colorado, iar acum slujește ca material educativ atât în Marea Britanie cât și în America.

Timpul care-i mai rămâne în afara activităților sale din domeniul literar și-l consacră participărilor la convențiile SF, administrării Premiului „Martin Luther King Memorial” pe care l-a înființat, la numai câteva zile după moartea acestuia. Și nu în ultimul rând el devine un prilej de delectări culinare atrase de tot soiul de ciudățenii gastronomice. John Brunner a călătorit mult cu prima lui soție, atât în Anglia cât și în Europa, avertizându-i pe oameni asupra pericolului nuclear. Aceste peripluri reprezintă una dintre constantele biografiei sale, dovadă și vizita din luna mai a anului 1994 în România, unde e însoțit de cea de-a doua soție.

Din când în când, John Brunner compune cuvinte încrucișate și povestioare cu cățeluși lățoși care culminează cu jocuri de cuvinte surprinzătoare și glume mai decoltate - dar pline de umor.

Considerat unul dintre cei mai proeminenți și prolifici scriitori britanici, John Kilian Houston Brunner și-a conceput primele sale romane ca o serie numită „space opera”, cuprinzând lucrări cu subiecte legate de spațiul cosmic. Toate aceste cărți au fost, fără îndoială, suficient de originale pentru a atrage atenția. Printre ele se pot cita oricând: THE WORLD SWAPPERS (SUA, 1959), THE SKYNAPPERS (SUA, 1960), SLAVERS OF SPACE (SUA,

1960), SANCTUARY IN THE SKY (SUA, 1960), THE SUPER BARBARIANS (SUA, 1962), și SECRET AGENT OF TERRA (SUA, 1962).

THE 100-th MILLENIUM (SUA, 1959) s-a impus ca o frescă notabilă a unui viitor îndepărtat, și avea să fie mai târziu revăzută și publicată sub titlul CATCH A FALLING STAR (SUA, 1968).

Cu timpul însă, Brunner a început să devină maestrul punerilor în scenă terestre, putând astfel să-și evidențieze adevărata sa preocupare pentru societatea umană și să-și direcționeze bogata sa imaginație în extrapolarea problemelor de zi cu zi, dincolo de prezent. În acest context, celebrul roman STAND ON ZANZIBAR (SUA, 1968) constituie cel mai bun exemplu, zugrăvind un viitor suprapopulat, descris ca un model sfâșiat de destine individuale și cataclisme. Cartea a primit, cum spuneam, premiul Hugo în 1969 și s-a bucurat de o receptare critică favorabilă și de o largă atenție din partea cercurilor academice, mai mult decât oricare alt roman SF apărut în deceniul ce avea să urmeze.

Pe aceeași linie se înscrie și THE JAGGED ORBIT (SUA, 1969), în timp ce THE SHEEP LOOK UP (SUA, 1972) reprezintă o nouă piatră de hotar în opera lui Brunner prin folosirea aceleiași tehnici pentru descrierea urmărilor unor dezastre ecologice, pe care le vedem debutând încă de pe acum.

Alte scrieri notabile ale lui Brunner, prin varietatea modurilor sale de tratare a timpului sunt, TIMES WITHOUT NUMBER (SUA, 1962), TIMESCOOP (SUA, 1969), și THE WRONG END OF TIME (SUA, 1971), așa cum THE WHOLE MAN (SUA, 1964, publicat în Anglia sub titlul TELEPATHIST, în 1969), este un roman remarcabil prin prisma abordării psihologice a subiectului.

Mai recentele sale romane focalizează un viitor relativ apropiat, aflat sub iminența unui colaps al civilizației actuale, cât și sub amenințarea celui de-al treilea război

mondial, așa cum este THE STONE THAT NEVER CAME DOWN (SUA, 1973). THE SHOCKWAVE RIDER (SUA, 1975) are ca subiect revolta unei personalități împotriva sistemelor de informații computerizate ale viitorului care îi va priva pe majoritatea oamenilor de intimitatea lor. Alte romane din aceeași galerie sunt: THE DRAMATURGES OF YAN (SUA, 1971), AGE OF MIRACLES (SUA, 1973 - o ediție revăzută a romanului DAY OF THE STAR CITTIES, SUA, 1965) și WEB OF EVERYWHERE (SUA, 1974).

Brunner a scris și o colecție întreagă de povestiri scurte cum ar fi: NO FUTURE IN IT (Anglia, 1962), NOW THEN (Anglia, 1965), OUT OF MY MIND (SUA, 1967), NOT BEFORE TIME (Anglia, 1968), ENTRY TO ELSEWHEN (SUA, 1972), FROM THIS DAY FORWARD (SUA, 1972) și TIME -JUMP (SUA, 1973).

Opera sa s-a bucurat de nenumărate aprecieri din partea criticilor adunate în lucrarea THE HAPPENING WORLDS OF JOHN BRUNNER (SUA, 1975), editată de Joseph W. de Bolt.

Traducere și adaptare după pliantul *About John Brunner* (Brunner Fact & Fiction Ltd., 1984) și *Who’s in Science Fiction* (Brian Ash, Taplinger Publishing Company, New York, 1976), de Sorin Alexandru Șontea.

THE SQUARES OF THE CITY, 1965

- ORAȘUL CA UN JOC DE ȘAH -

de JOHN BRUNNER, în viziunea criticii

O creație SF de primă clasă, cu adevărat originală.

(Publishers' Weekly)

Un «tour de force» magnific.

(Analog)

Un *fantasy thriller.* De primă mărime care îi ține pe cititori cu sufletul la gură până în ultimul moment, când se petrece finalul cutremurător al romanului.

(New York Times)

La un nivel foarte ridicat atât din punct de vedere al intrigii cât și al măiestriei literare.

(Toleclo Sunday Blade)

Un roman din genul fantastic, deosebit de ingenios.

(Sunday Times)

O povestire cu adevărat excelentă.

(Morning Star)

Un roman excelent.

(Horizons du Fantastique)

Un roman de aventuri, pigmentat cu science-fiction și mai presus de toate acestea o analiză socio-politică cutremurătoare.

(La Suisse)

Un succes amețitor.

(Le Figaro)

O «ficțiune» care ni-l amintește pe Borges.

(24 Heures)

Una din cele mai bune opere ale genului.

(Contact)

Brunner pare să fie primul scriitor care a încercat și a reușit să construiască un întreg roman urmărind o partidă de șah mutare cu mutare atingând superlativul.

(*Galaxie* - Franța)

Traducere și adaptare de Sorin Alexandru Șontea.

ROMANELE LUI JOHN BRUNNER, ÎN VIZIUNEA CRITICII

AGE OF MIRACLES, 1973

Un stil literar plin de acuratețe și concizie, o povestire bună care nu este sacrificată din cauza asfixierii mesajului.

(SE Commentary)

BEDLAM PLANET, 1968

Ideea este fascinantă și prezentată cu măiestria unui scriitor desăvârșit.

(Requiem - Franța)

Un roman strălucitor.

(Manchester Evening News)

THE BOOK OF JOHN BRUNNER, 1976 O atât de complexă personalitate putea cu greu să se prezinte, singur mai bine decât în acest volum.

(Munichi Round-Up - Germania)

THE BRINK, 1959 O carte care te fură.

(Oxford Mail)

Domnul Brunner merită felicitări pentru o intrigă atât de inteligentă.

(Tribune)

CATCH A FALLING STAR, 1968

O poveste care te pune pe gânduri și, pe deasupra, a dracului de bună! Brunner este unul cei mai buni scriitori de SF pe care îi avem.

(Science Fiction Review)

THE CRUCIBILE OF TIME, 1983

Una dintre cele mai serioase provocări pe care și le poate lansa un scriitor de SF lui însuși. Brunner i-a răspuns triumfător.

(Asimovs Magazine)

O parabolă fascinantă, plină de imaginație și instructivă.

(Los Angeles Times)

THE CRUTCH OF MEMORY, 1964

Foarte puțini scriitori au avut curajul să scrie un roman despre impotență. Acum, în sfârșit avem de-a face cu o tratare onestă, convingătoare și delicată în același timp, a unei probleme sexuale foarte importante.

(Daily Telegraph)

THE DEVIL'S WORK, (1970)

Rareori a fost lucrarea diavolului atât de ascunsă ca în această escrocherie tratată într-o manieră autoritară… cu fior puternic, satanic, care te îngheață.

(Kirkus Service)

DOUBLE, DOUBLE, 1969

Detaliile sunt foarte precise… Desigur, știi exact ceea ce se va întâmpla, dar nu știi cum.

(Analog)

Destul suspans și-acțiune pentru a-l ține pe cititor «în priză» până când misterul este rezolvat.

(Sunday Times)

THE DRAMATURGES OF YAN, 1971

Brunner a reușit din nou în ceea ce el face mai bine.

(Locus)

THE DREAMING EARTH, 1963

Să descrii intriga înseamnă să distrugi ingeniosul și logicul final.

(Methodist Recorder)

FOREIGN CONSTELLATIONS, 1979

Brunner este absolut remarcabil pentru umorul deformator și pentru ironia răsturnărilor de situații, în povestiri cu personaje veridice așezate în circumstanțe absolut neobișnuite.

(Library Journal)

FROM THIS DAY FORWARD, 1972

Science fiction-ul construit de Brunner creează un impact imediat pur și simplu zguduitor… speculativul se amestecă cu suspansul… iar rezolvările sunt atât de originale.

(Kirkus Service)

GOOD MEN DO NOTHING, 1970

Un thriller alert, plin de acțiune și cu o fină trimitere la moralitate.

(Books & Bookmen)

Îl poți simți pe autorul «alb» integrându-se perfect într-o dimensiune «neagră».

(The Spectator)

THE GAUDY SHADOWS, 1970

O intrigă deosebit de originală... merită numai note bune pentru imaginația nestăvilită și pentru excelentul stil de a povesti.

(Dublin Evening Herald)

THE GREAT STEAMBOAT RACE, 1983

Un roman complex, cu o intrigă solid construită, un roman care nu trebuie pierdut.

(South Bend Tribune)

O poveste care te cucerește, extraordinar de bine construită și superb argumentată... o dată ce începe cursa, îți este imposibil să-i reziști. Îți pare rău când totul se sfârșește.

(Philadelphia Inquirer)

HONKY IN THE WOODPILE, 1971

O «încărcătură» puternică și suculentă de spionaj urmată de o «supraviețuire», presărata cu suspans.

(South Wales Argus)

Un final cutremurător la o intrigă extrem de complexă.

(Scarborough Evening News)

A HASTILY THRQWN -TOGETHER BIT OF ZORK, 1974

Merită cu prisosință o atenție deosebită... pentru că Brunner folosește limbajul de zi cu zi, ca retorică poetică academică și oricine simte, cu siguranță, că poezia lui va produce o reacție vie, și va fi bine. Primită.

(The Teacher)

THE INFINITIVE OF GO, 1980

Un studiu al limbilor paralele așa cum vei dori întotdeauna să citești.

(Science Fiction Review)

INTERSTELLAR EMPIRE, 1976

Cel important lucru în această căite este talentul lui Brunner de a crea, doar din câteva atingeri ale mașinii de scris, un nou imperiu. Galactic. Portretizările sunt extrem de vii. Brunner a reușit încă o dată să dea naștere unui roman excelent.

(Drexel Triangle)

THE JAGGED ORBIT, 1969

Complicat și totuși atent structurat, credibil, și la fel de multe personaje ca într-o operă clasică din perioada victoriană.

(Analog)

O carte pe cinste, pe care n-ai voie s-o pierzi.

(Science Fiction Review)

Povestirea lui Brunner este de un realism care te impresionează.

(Methodist Recorder)

LIFE IN AN EXPLOSIVE FORMING PRESS, 1970

Un vers în forță, spiritual și cu suficiente sensuri ciudate.

(The Teacher)

LISTEN! THE STARS!, 1963

Un mister «psi-onic» excelent construit - una dintre cele mai bune povestiri «psi» pe care le-am citit în ultimul timp.

(Analog)

THE LONG RESULT, 1965

Tot ceea ce scrie Brunner merită să fie citit, dar acest roman… este mai mult decât o căutare, o carte care se adaugă unei întregi colecții.

(Australian SF Review)

Brunner, nici nu mai este nevoie s-o spunem, se află, ca întotdeauna, la înălțime.

(Analog)

MANSHAPE, 1982

Felul în care Brunner creează o stare este excelent, așa cum sunt și descrierile sale, făcute unui impresionant număr de» personaje aflate într-o permanentă mișcare.

(SF & Fantasy Book Review)

NO FUTURE IN IT, 1965

Cea mai strălucitoare povestire scurtă SF cum n-am mai citit-o de mult timp.

(Sunday Citizen)

NOW THEN, 1965

O povestire deschisă… care-și câștigă un premiu bine meritat prin ea însăși.

(Fantasy & Science Fiction)

OUT OF MY MIND, 1967

Cea mai bună colecție a unui singur autor, după ani întregi.

(Australian SF Review)

THE OVERLORDS OF WAR, de Gerard Klein, 1973

O traducere excelentă a lui Brunner.

(Library Journal)

A PLAGUE ON BOTH YOUR CAUSES, 1969

O carte impresionantă… Greu de uitat după ce o citești.

(The Guardian)

O idee strălucitoare și originală.

(Times Literary Supplement)

A PLANET OF YOUR OWN, 1966

Una dintre cele mai bune realizări ale lui Brunner… cu un final care te pune pe gânduri. Este o bucurie s-o citești.

(Washington SF Association Journal)

PLAYERS AT THE GANE OF PEOPLE, 1980 Un roman care te surprinde. Vi-l recomandăm în cel mai înalt grad.

(Library Journal)

La fel de bine construit și fascinant ca tot ceea ce a realizat Brunner în ultimii ani.

(Science-Fiction Review)

THE PRODUCTIONS OF TIME, 1967

Un subiect excelent… nu știu câtă experiență în domeniul teatrului are John Brunner, dar face ca fiecare fragment să devină la fel de convingător ca și proiectarea orașului din **THE SQUARES OF THE CITY.**

(Analog)

QUICKSAND, 1967

Există o stranie frumusețe și un ciudat sentiment de real în acest roman fantastic.

(*Publishers*' *Weekly)*

Una dintre cele mai bune cărți ale lui Brunner.

(SF Review Monthly)

THE SHEEP LOOK UP, 1972

Un roman cu semnificație socială scris într-un excelent stil literar. Un roman care te învăluie, te lămurește dar te și… îngrozește.

(Library Journal)

O capodoperă, ca și STAND ON ZANZIBAR.

(Fiction - Franța)

THE SHOCKWAVE RIDER, 1975

O carte care are capacitatea de a schimba viața oamenilor.

(Triaci)

Extraordinar de bine scrisă… o poveste captivantă despre un viitor foarte real.

(Oxford Mailj

STAND ON ZANZIBAR, 1968

O operă extrem de importantă, notabilă pentru verva, imaginația și limbajul ei colorat.

(Books & Bookmen)

Excelent. Cu siguranță îl voi reciti când îmi voi recăpăta respirația.

(The Sun)

O carte strălucită și primejdioasă.

(Science Fiction Revue)

*Î*ntr-un fel, Brunner a scris primul roman cu adevărat science-fiction.

(Fantasy & Science Fiction)

Subiectul este fără nicio îndoială, cel mai ambițios ales vreodată de un autor de science-fiction.

(Le Nouvel Observator)

THE STARDROPPERS, 1972

Personajele, intrigile și stilul în care este scris sunt întrutotul realiste și credibile. Într-un cuvânt-te cuceresc.

(Univers SF Review)

THE STONE THAT NEVER CAME DOWN, 1973

O carte de primă-mână.

(Psychology Today)

Excelenta meserie a scriitorului.

(Noumenon)

TIMESCOOP, 1969

O carte încântătoare, un joc comic inteligent, având totuși grijă să păstreze o seriozitate de fond intactă.

(Cambridge Evening News)

TIME-JUMP, 1973

Într-adevăr, foarte comică.

(*Publishers' Weekly)*

TIMES WITHOUT NUMBER, 1962/1969

Un roman minunat condus, o narațiune admirabilă.

(SF Echo)

TOTAL ECLIPSE

O poveste plină de suspans. Fascinantă. Depresivă.

(The Alien Critic)

O densitate remarcabilă.

(Western Daily Press)

THE TRAVELLER IN BLACK, 1971

O carte minunată… personaje memorabile, și scene de neuitat… o excepțională utilizare a limbajului.

(Lotus)

Fascinante peripluri în imaginație.

(Radio Tess)

WEB OF EVERYWHERE, 1974

Ușor de recunoscut Brunner, în special în stilul propriu, «brunneresque» de a menține o permanentă răsturnare de situații, așa, în trecere… O carte excelentă.

(Berkely Barh)

THE WHOLEMAN, SUA, 1964,

TELEPATHIST, Anglia, 1965

Un science-fiction cu adevărat fascinant, combinând elementele de psihiatrie și istorie antică, cu o adâncă îngrijorare asupra lumii viitorului, o literatură fantastică cu mesaj intelectual.

(Puhlishers Weekly)

THE WRONG END OF TIME, 1971

Brunner… exploatează toate posibilitățile pentru a mări tensiunea și creează o experiență inedită.

(Eastern Daily Press)

JOHN BRUNNER
considerații asupra scriitorului de SF

UTOPII ȘI COȘMARURI

Cel ce și-a ales *viitorul* ca scenă pentru povestirea fui poate continua, în mod normal, în trei feluri:

sau să-și dezvolte intriga pe un fundal care poate fi în mod arbitrar fantastic, plin de culoare, spectaculos și așa mai departe, înlăturând ceea ce conduce către aceasta, ca irelevant, din motivul - explicabil de altfel, să recunoaștem - că lucrurile care urmează sunt esențial de necunoscut, și că nu poate fi decât un autor prost-inspirat acela care se amestecă în treburi legate de previziune, sau poate deforma un fenomen actual, printr-o îngroșare forțată a unor factori pe seama altora, așa încât să *mobileze* (și vreau să se înțeleagă exact ideea de a ocupa un anume spațiu cu piese de mobilier) o lume în proiectoare va fi suficient de convingătoare până când cititorul va termina romanul.

sau ar putea spune: „Dacă aplicăm cunoștințe*. Așa și-așa*, ne putem aștepta ea lumea să se schimbe *așa și-așa”.*

Din această a treia poziție, pasul cel mai scurt posibil este să încerci să influențezi evenimentele - și pasul acesta scurt reprezintă calea de forță a unui scriitor. (Desigur că el datează dintr-o perioadă anterioară cu mult scrisului: să încerci să determini o altă persoană să facă ceva la care - el sau ea - nu s-au gândit până atunci, a reprezentat probabil al doilea scop în care au fost folosite cuvintele.)

Pe parcursul perioadelor de optimism și expansiune, povestiri de genul celor care intenționau să modeleze gândirea obișnuită, populară, au ajuns să devină didactice și descriptive. Tonul din LOOKING BACKWARD a lui Edward Bellamy (1988), de exemplu, mă face să mă gândesc la un conferențiar dintr-un Institut de Mecanică.

Chiar jucându-se cu Universul, un scriitor nu-și poate

permite să uite lumea din jurul său. Am furat fraza următoare din revista *The New Sciehtists:* „Descartes a fost cucerit de formele hidraulice din grădinile regale și a dezvoltat o teorie hidraulică asupra acțiunii creierului”. Dacă i se potrivește lui Descartes…!

Când ansamblul opiniilor și părerilor s-a înrăutățit, s-a înrăutățit, de asemenea, și ficțiunea. O lungă perioadă din acest secol, povestirile conținând „avertismente înspăimântătoare” au fost pline până la refuz de utopii idealiste sau didacticiste. Oricum, din 1960, cu povestiri ca WALDEN TWO și THE HARRAD EXPERIMENT, utopia nu pare să se fi bucurat de o mai mică revenire.

Indiferent de cât de pozitivă sau de negativă este varietatea stilului, asemenea ficțiuni-și pentru că sunt proiectate să modifice comportamentul normal al oamenilor, și pentru că autorii lor sunt deseori implicați profesional în diferite domenii cum ar fi cercetarea, pianning-ul, învățământul sau ceva similar, în care îi pot influența pe ceilalți în mod direct - ocupă o zonă în care Science fiction-ul se întâlnește destul de serios cu futurologia, prognoza sau cu pronosticul (pentru a folosi termenul din limba franceză pe care eu îl consider mult mai bun).

Și aici, din întâmplare, avem de-a face cu un gen de povestire care își are originea în țările vestice, în sensul socio-politic actual. Există însă o predilecție pentru stilul

fantastic, care se potrivește anumitor precursori ai Science fiction-ului, și în altă tradiție decât cea euro-americană: THE ARABIAN NIGHTS, RAMAYANA și așa mai departe.

Dar poți cutreiera planeta în lung și în lat în zadar pentru a pune față în față *utopia* și *distopia.* Și asta deoarece prezentarea unei lumi imaginare, gândită nu să satisfacă de una singură ci să ispitească sau să sperie publicul și să înrăutățească desfășurarea normală a evenimentelor nu devine fezabilă până când ideea că

mâine va fi obligatoriu diferit de azi nu va fi o idee acceptată de către toată lumea, indiferent dacă asta convine sau nu, așa că putem la fel de bine să luăm măsuri pentru a ne asigura că vom proceda exact așa. Și există suficiente locuri în care, chiar și în prezent, această idee nu este acceptată.

Traducere și adaptare de Sorin Alexandru Șontea după volumul **The Visual Encyclopedia of Science Fiction,** editată de Brian Ash, Harmony Books, New York, 1977.

ANEXĂ LA UN DOSAR DE PRESĂ
trimisă Editurii DU STYLE
de scriitorul JOHN BRUNNER

Bibliografia conținând romanele mele nu a mai fost actualizată de la moartea lui Marjorie și probabil că nici nu va mai fi.

Urmează o listă cu romanele mele mai recente:

THE TIDES OF TIME, 1984
THE COMPLETE TRAVELLER IN BLACK, 1986
THE SHIFT KEY, 1987
THE BEST OF JOHN BRUNNER, 1988
THE DAYS OF MARCH, 1988
CHILDREN OF THUNDER, 1989
VICTIMS OF THE NOVA, 1989
A MAZE OF STARS, 1991
MUDDLE EARTH, 1993

Între timp am primit si premiul Gigamesh (Spania) pentru **THE JAGGED ORBIT.**

Opera mea este tradusă la ora actuală în douăzeci de limbi.

În ceea ce privește biografia mea…

Marjorie a suferit o congestie cerebrală, în aprilie 1986, și a murit în același an, în august.

Am fost împreună douăzeci și nouă de ani. În momentul morții ei lucram la un roman pentru editura Ballantine - Del Rey, care ar fi fost cel mai bine plătit roman al meu. L-am pierdut și nu numai pe el ci și o uriașă perioadă din viața mea de după aceea. Treptat am reușit să-mi revin dar în loc să primesc 35.000 dolari de la editorii mei m-am trezit eu datorându-le 15.000 dolari (bani pe care-i luasem deja pentru acel proiect). De fapt nu mi-am revenit niciodată cu adevărat și probabil că nici nu am să pot.

Oricum nu mi se potrivește nicio existență solitară, astfel

că am fost mai mult decât încântat, atunci când, după o lungă documentare care m-a purtat până în Thailanda și Sri Lanka, am întâlnit-o pe Liyi, la Varșovia, în 1991, o pictoriță chinezoaică.

Următorul meu roman MUDDLL EARTH, care este o farsă, i-a fost dedicat ei ca fiind prima care m-a făcut să râd după mulți ani.

Și pentru că este și atât de frumoasă…

Director General: DOINA URICARIU
str. Câmpina 33, sector 1, cod 71326
București, ROMÂNIA
Telefon: 211.23.63, 665.27.72, 622.21.90
PIAȚA PRESEI LIBERE
617.60.10/2734, 1132 618.04.48

ORAȘUL CA UN JOC DE ȘAH și ORACOLUL MEU
au apărut în colaborare cu editura OVIDIU
aparținând celor mai importanți acționari ai trustului
EXPRES.

Tehnoredactare computerizată

Tiparul executat sub comanda 40.311
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria CORESI
Piața Presei Libere, 1,
București ROMÂNIA